

T.C.
TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

ELEKTRONİK TEBLİGAT VE UYGULAMADA SIKÇA
KARŞILAŞILAN SORUNLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Seher Ece AYDIN

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Hilal Ünal KAYA

İSTANBUL, Haziran 2024

T.C.
TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

ELEKTRONİK TEBLİGAT VE UYGULAMADA SIKÇA
KARŞILAŞILAN SORUNLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Seher Ece AYDIN

218103010

Tezin Enstitüye Teslim Edildiği Tarih:

Tezin Savunulduğu Tarih : 03/09/2024

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Hilal Ünal KAYA

Diğer Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Mustafa Macit KENANOĞLU

Doç. Dr. Hakan ALBAYRAK

Dr. Öğr. Üyesi Özge ARPACI

Dr. Öğr. Üyesi İpek ÇEVİK

İSTANBUL, Haziran 2024

T.C.
TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

ELEKTRONİK TEBLİGAT VE UYGULAMADA SIKÇA
KARŞILAŞILAN SORUNLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Seher Ece AYDIN

218103010

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Hilal Ünal KAYA

İSTANBUL, Haziran 2024

İÇİNDEKİLER

SAYFA NO:

İÇİNDEKİLER.....	i
ÖZET.....	vii
ABSTRACT.....	ix
KISALTMALAR.....	xi
TABLO LİSTESİ.....	xv
GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
BÖLÜM 1: TEBLİGAT HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	4
1.1.TEBLİGATIN TANIMI.....	4
1.2.TEBLİGATIN UNSURLARI.....	5
1.2.1.Bilgilendirme.....	6
1.2.2.Belgelendirme.....	7
1.3.TEBLİGATIN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	8
1.4.TEBLİGATIN AMACI.....	10
1.5.TEBLİGATIN TAŞIDIĞI ÖNEM.....	11
1.6.TEBLİGATLA İLİŞKİLİ TEMEL USULİ İLKELER.....	13
1.6.1.Adil Yargılanma Hakkı.....	14
1.6.2.Hukuki Dinlenme Hakkı.....	15
1.6.3.Usul Ekonomisi İlkesi.....	17
1.6.4.Makul Sürede Yargılanma Hakkı.....	18
1.6.5.Silahların Eşitliği İlkesi.....	19
1.7.TEBLİGATTA ADRES.....	19

1.8.TEBLİĞ BELGESİ VE TEBLİĞ TUTANAĞI.....	20
1.9.TEBLİGAT TÜRLERİ.....	21
1.9.1.PTT Aracılığıyla Tebligat.....	21
1.9.2.Memur Vasıtasıyla Tebligat.....	21
1.9.3.Doğrudan Tebligat.....	22
1.9.3.1.Duruşma Esnasında veya Kalemde Yapılan Tebligat.....	23
1.9.3.2.Avukat, Katip veya Stajyerlerine Yapılan Tebligat.....	23
1.9.3.3.Avukatların Birbirine Yaptığı Tebligat.....	24
1.9.4.İlan Yoluyla Tebligat.....	24
1.9.5.Elektronik Tebligat.....	25
BÖLÜM 2: ELEKTRONİK TEBLİGAT.....	26
2.1.ELEKTRONİK TEBLİGAT KAVRAMI.....	27
2.2.ELEKTRONİK TEBLİGAT NEDİR?.....	28
2.3.ELEKTRONİK TEBLİGATA İLİŞKİN MEVZUAT VE	
ELEKTRONİK TEBLİGATIN MEVZUATTAKİ TANIMI.....	28
2.4.ELEKTRONİK TEBLİGATIN KURUCU UNSURLARI.....	30
2.4.1.Elektronik Tebligatta Bilgilendirme Unsuru.....	30
2.4.2.Elektronik Tebligatta Belgelendirme Unsuru.....	30
2.5.ELEKTRONİK TEBLİGAT UYGULAMASINDA DİKKATE	
ALINMASI GEREKEN TEMEL İLKELER.....	32
2.5.1.Teslim, Bilgilendirme ve Belgelendirmenin Sağlanması.....	33
2.5.2.Bilgi Güvenliğinin Sağlanması.....	33
2.5.3.Kişisel Verilerin Korunması.....	36
2.5.4.Entegrasyon ve İşbirliğinin Sağlanması.....	37
2.5.5.Hizmet Kalitesinin Sağlanması.....	38
2.5.6.Ulusal ve Uluslararası Standartların Sağlanması.....	39
2.6.ELEKTRONİK TEBLİGAT UYGULAMASINDA KULLANILAN	
TEMEL KAVRAMLAR.....	40
2.6.1.Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS).....	40
2.6.2.Güvenli Elektronik İmza.....	41
2.6.3.Elektronik Sertifika.....	41
2.6.4.Elektronik Tebligat Adresi.....	42
2.6.5.Elektronik Tebligat Mesajı.....	42
2.6.6.Zaman Damgası.....	43
2.6.7.Delil Kaydı.....	43
2.6.7.1.Elektronik Tebligata İlişkin Kayıtların İspat Gücü.....	44
2.6.7.2.Elektronik Tebligat Kaydının Sahteliği İddiası ve	
İddianın İncelenmesi.....	46

2.6.8.İşlem Kaydı.....	50
2.6.9.Kayıtlı Elektronik Posta (KEP).....	50
2.6.9.1.Kep ile İlgili Mevzuat.....	51
2.6.9.2.Kep Kavramı ve Diğer Kavramlar Arasındaki Fark.....	51
A) KEP Kavramı.....	51
B) KEP ve Standart Elektronik Posta Arasındaki Fark.....	53
C) KEP ve Elektronik Tebligat Arasındaki Fark.....	53
2.6.9.3.Kep Sisteminin Özellikleri.....	54
A) Verilerin Saklanması.....	54
B) Hukuki Koruma Sağlaması.....	54
C) Usul Ekonomisine Katkı Sağlaması.....	55
2.7.ELEKTRONİK TEBLİGATIN TEKNİK ALTYAPISI.....	55
2.7.1.UETS ile İlgili Teknik Kriterlere İlişkin Usul ve Esaslar.....	56
2.7.2.Elektronik Tebligat Adres Rehberi.....	56
2.8.TEBLİGATIN YAPILABİLECEĞİ ELEKTRONİK TEBLİGAT ADRESİNİN BULUNMASI.....	59
2.8.1. Adresin Edinilmesi.....	60
2.8.2.Elektronik Tebligat Adresinin Tekliği ve Devredilmezliği.....	61
2.8.3.Adresin Kullanıma Kapatılması.....	64
2.9. ELEKTRONİK TEBLİGATIN TÜRLERİ.....	65
2.9.3.İradi(ihtiyari) Elektronik Tebligat.....	65
2.9.4.Zorunlu Elektronik Tebligat.....	66
2.10.ELEKTRONİK TEBLİGAT HİZMETİNDEN KİMLER YARARLANABİLİR?.....	68
2.10.1.Elektronik Yolla Tebligat Yapılması İsteğe Bağlı Olan Kişiler.....	68
2.10.2.Kendilerine Elektronik Yolla Tebligat Yapılması Zorunluluğu Bulunan Kişiler.....	70
2.10.2.1.Tüzel Kişiler.....	71
2.10.2.2.Gerçek Kişiler.....	72
A) Noterler.....	73
B) Baro Levhasına Yazılı Avukatlar.....	73
C) Sicile Kayıtlı Arabulucular.....	75
Ç) Sicile Kayıtlı Bilirkişiler.....	76
2.10.2.3.Zorunlu Tebligat Yapılacak Gerçek Kişilerin Mesleki Faaliyetleri Haricindeki Hususlarda Elektronik Tebligat.....	76
2.11.ELEKTRONİK TEBLİGATIN YAPILMIŞ SAYILDIĞI TARİH.....	77
2.11.1.Elektronik Tebligatın Yapılmış Sayılmasına Dair Hükümün	

Hukuki Niteliği.....	82
2.11.1.1.Karine ve Varsayım.....	82
2.11.1.2.E-Tebliğatın Yapılmış Sayılması Hükümünün Değerlendirmesi.....	83
2.11.1.3.Madde Hükümüne Dair Verilen Kararlar.....	85
2.12.ELEKTRONİK TEBLİGATIN FAYDALARI.....	86
2.12.1.Teslim.....	86
2.12.2.Yurt Dışında Bulunanlara Yapılacak Tebligat.....	87
2.12.3.Bilgilendirme Açısından Faydalar.....	88
2.12.4.Belgelendirme ve İspat.....	89
BÖLÜM 3: UYGULAMADA SIKÇA KARŞILAŞILAN SORUNLAR.....	90
3.1.TEBLİGAT YÖNTEMLERİ ARASINDAKİ SIRALAMADA ELEKTRONİK TEBLİGATIN YERİ.....	90
3.2.UYAP ÜZERİNDEN ÖĞRENİM BİR TEBLİGAT YÖNTEMİ MİDİR?.....	91
3.3.MUHATAPLARIN TEBLİGAT YÖNTEMLERİ ÜZERİNDE TASARRUF YETKİSİ BULUNUR MU?.....	94
3.4.ELEKTRONİK TEBLİGAT KULLANMA ZORUNLULUĞU HERHANGİ BİR YAPTIRIMA BAĞLANMIŞ MIDIR?	96
3.5.SÜRELERİN TAYİNİ.....	97
3.5.1.Resmi Tatil Gün ve Saatlerin Elektronik Tebligat Tarihine Etkisi.....	97
3.5.2.Adli Tatilin Elektronik Tebligat Tarihine Etkisi.....	98
3.5.3.Mücbir Sebeplerin Varlığı ve Muhatabın Ölümü Durumunda Tebliğ Tarihi.....	99
3.6.ELEKTRONİK TEBLİGATTA YOKLUK, USULSÜZLÜK VE ELEKTRONİK TEBLİGATA İLİŞKİN SUÇLAR.....	101
3.6.1.Elektronik Tebligatta Yokluk.....	101
3.6.1.1.Tebliğ Yokluğu Kavramı.....	101
3.6.1.2.Elektronik Tebligatta Tebliğ Yokluğu Teşkil Eden Haller.....	102
A)Muhatabın Bilgisi Dışında Oluşturulan Adrese veya Muhataba Adresin Oluşturulduğunun Bildirimi Yapılmayan Adrese Yapılan Tebligat.....	102
B)Muhatabın UETS'ye Kayıtlı Olmayan	

Elektronik Posta Hesabına Gönderilen Tebligat.....	103
C)Muhatabın Yerine Başkasına Tebligat Yapılması.....	103
Ç)Yanlışlıkla Asile veya Vekile Tebligat Yapılması.....	104
D)Kanuni Temsilciye Tebligat Yapılmaması.....	106
E)Elektronik Tebligat Mesajının Boş veya Eksik Olması.....	107
F)Bildirim Kanun’da Düzenlenmeyen Bir Yöntemle Yapılması ve UYAP’tan Öğrenme.....	108
G)Delil Kaydının Bulunmaması.....	109
H)Elektronik Tebligat Adresinin Kullanılmaması.....	110
I)Elektronik Tebligat Adresinin Kullanıma Kapatılması.....	111
3.6.1.3.Tebliğ Yokluğu İddiası ve Re’sen Dikkate Alınması.....	113
3.6.1.4.Tebliğ Yokluğunun Hukuki Sonuçları.....	114
3.6.2.Elektronik Tebligatta Usulsüzlük.....	116
3.6.2.1.Genel Olarak Tebligat Usulsüzlükleri.....	116
3.6.2.2.Elektronik Tebligatta Usulsüzlüğe Sebep Olan Haller... 119	
A)Zaman Damgasının Bulunmaması.....	119
B)Elektronik Tebligat Gönderilmesi Gereken Muhataba Fiziki Tebligat Yapılması.....	119
C)Hem Fiziki Hem De Elektronik Yolla Yapılan Tebligat.....	123
3.6.2.3.Usulsüz Tebligat İddiası ve İddianın Re’sen Dikkate Alınması.....	124
3.6.2.4.Elektronik Tebligatta Usulsüzlüğün Sonuçları.....	130
A)Genel Olarak.....	130
B)Usulsüz Tebligatın Öğrenildiği Tarihin Tebliğ Tarihi Sayılması.....	131
C)Usulsüz Tebligatın Öğrenilmediği Hallerde Yeniden Tebligat Çıkartılması.....	134
Ç)PTT’nin Hukuki Sorumluluğu.....	134
D)Usulsüz Tebligatın Yargılamanın İadesi Sebebi Olması.....	136
3.6.3.Elektronik Tebligata İlişkin Suçlar.....	138
3.6.3.1.Genel Olarak Tebligat Suçları ve Elektronik Tebligat.....	139
3.6.3.2.Elektronik Tebligatta Resmi Belgede Sahtecilik Suçu.....	142
3.7.HUKUKİ YETERSİZLİKLER.....	143
3.7.1.Elektronik Tebligata İlişkin Hususların Yönetmelikle	

Düzenlenmesi.....	143
3.7.2.Elektronik Tebligatta Tebliğ Tarihinin Belirlenmesinde Ortaya Çıkan Görüş Ayrılıkları.....	144
3.8.ELEKTRONİK TEBLİGATTA RİSKLER.....	146
3.8.1.İnternet ve Elektrik Kesintileri.....	147
3.8.2.Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hallerde Elektronik Tebligat.....	148
3.8.3.Elektronik Tebligat Yapılamaması.....	150
3.8.3.1.Zorunlu Sebeplerle Elektronik Tebligatın Yapılamaması.....	151
3.8.3.2.Elektronik Tebligat Adresini Kullanmanın Fiilen Mümkün Olmaması.....	155
3.8.4.Elektronik Tebligatta Kişisel Verilerin Korunması.....	156
3.8.5.Verilerin Saklanması ve Arşiv Alanı.....	158
3.9.POSTA VE TELGRAF TEŞKİLATI ANONİM ŞİRKETİNE İLİŞKİN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	161
3.9.1.PTT'nin Tek Yetkili Olması.....	161
3.9.2.Altyapı Hizmetlerinin Yetersizliği.....	163
3.10.TOPLUMSAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	164
3.10.1.Toplumda Tebligat Bilincinin Gelişmemiş Olması.....	164
3.10.2.Toplumda İnternet ve Bilgisayar Kullanımı.....	166
3.10.3.İnternet Kullanımı Düzeyinin Diğer Bölgelere Kıyasla Bazı Bölgelerde Daha Düşük Olması.....	167
3.10.4.Bölgelere Göre Hanelerde İnternet Kullanımı.....	168
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	169
KAYNAKLAR.....	173
ÖZGEÇMİŞ.....	181

ÖZET

ELEKTRONİK TEBLİGAT VE UYGULAMADA SIKÇA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Tebliğat Kanunu'nda tebliğatın tanımı yapılmamıştır. Ancak Kanun'da tanımı yapılmamış olsa bile doktrinde ve yargı kararlarında tebliğatın çeşitli birçok tanımı olduğu görülmektedir. Bu çerçevede tebliğatı şu şekilde tanımlayabiliriz: “Yetkili makam veya yetkili makam aracılığıyla bir takım hukuki işlemlerin, bu hukuki sonuçlarından etkilenmeleri amaçlanan kimselere kanuna uygun şekilde bildirim ve bildirim de Kanun'da düzenlenen usule uygun olarak yapıldığının belgelendirilmesi işlemi tebliğattır¹.” Elektronik tebliğat tanımı ise, Elektronik Tebliğat Yönetmeliğinin 3/1-ç maddesinde “Tebliğat Kanunu ve bu Yönetmeliğe uygun olarak elektronik ortamda yapılan tebliğat” olarak yapılmıştır.

Elektronik tebliğat da fiziki tebliğat da iki unsura sahiptir. Anılan bu unsurlar tebliğatın konusu hukuki işlem ile ilişkili evrakın muhataba veya onun adına tebliğat almaya yetkili olan kimselere teslim edilmesi; bu sayede söz konusu hukuki işlemle ilgili olan kişilerin bilgilendirilmesi ve bunun belgelendirilmesidir. Günümüzde elektronik tebliğat ile ilgili pek çok sorun elektronik tebliğatın yapılması sırasında anılan unsurlarda eksikliklerin meydana gelmesi, anılan unsurların hiç bulunmaması veya anılan unsurların bulunup bulunmadığı konusunda şüphelerin oluşmasından kaynaklanmaktadır. Çalışmamızda işbu eksiklikler üzerinde durularak söz konusu eksikliklerin ne gibi sonuçlar doğuracağı incelenmiştir. Çalışmamızda anılan dış etkenler de saptanarak bu dış etkenlerin ne gibi sonuçlar doğurabileceğine ışık tutulmuştur. Bunun yanında elektronik tebliğat tebliğat tarihi hususunda da birçok sorun ortaya çıkmaktadır. Çalışmamızda bu sorunlar da irdelenmiştir.

¹ ATALI Murat/ERMENEK İbrahim/ÜÇÜNCÜ S. Hilal, Tebliğat Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara 2023, s. 16.

Günümüzde pek çok kamu hizmeti internet aracılığıyla verilmektedir. Kamu hizmetinin verilebilmesi amacıyla bireylerin kişisel verilerini işlemesi ve bilgisayar korsancılığı aracılığıyla bu verilerin kişilerin rızası dışında ele geçirilmesi, değiştirilmesi veya yok edilmesi de teknolojinin gelişimi ile endişe verici bir risk olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmamızda elektronik tebligat sürecinde kişilerin karşılaşılabileceği riskler de incelenmiştir.

Bu bağlamda çalışmamızda elektronik tebligat sürecinde uygulamada sıkça karşılaşılan sorunlar incelenecektir.

ANAHTAR KELİMELER: tebligat, elektronik tebligat, elektronik tebligat yönetmeliği, UETS(Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi)

TARİH:

ABSTRACT

PROBLEMS FREQUENTLY ENCOUNTERED THE APPLICATION OF ELECTRONIC NOTIFICATION

Notification is not defined in the Notification Law. However, even if it is not defined in the Law, it is seen that notification has many different definitions in the doctrine and judicial decisions. In this context, we can define notification as follows: "Notification is the process of notifying the persons who are intended to be affected by these legal consequences of a number of legal transactions through the competent authority or competent authority, in accordance with the law, and certifying that the notification is made in accordance with the procedure set out in the Law.". The definition of electronic notification is defined in Article 3/1-ç of the Electronic Notification Regulation as "notification made electronically in accordance with the Notification Law and this Regulation".

Both electronic notification and physical notification have two elements. These elements are the physical delivery of the documents related to the legal transaction that is the subject of the notification to the addressee or to those authorized to receive notification on his/her behalf; In this way, the people involved in this legal transaction are informed and this is documented. Today, many problems related to electronic notification arise from the inadequacy of these elements, the absence of these elements or the doubtful existence of these elements due to the influence of external factors in the process of electronic notification. In our study, these deficiencies were emphasized and the consequences of these deficiencies were examined. In our study, the mentioned external factors were also determined and shedding light on what consequences these external factors may cause. In addition, many problems arise regarding the electronic notification notification date. These problems were also examined in our study.

At the present time, many public services are provided via the internet. Processing individuals' personal data in order to provide public services and seizing, changing or destroying these data without their consent through computer hacking also poses an

alarming risk with the development of technology. In our study, the risks that people may encounter during the electronic notification process were also examined.

In this study prepared in this context, the problems frequently encountered in practice in the electronic notification process will be examined.

KEYWORDS: notification, electronic notification, electronic notification regulation, UETS

DATE:

KISALTMALAR

Av. K.	: 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu
AY	: Anayasa
AYM	: Anayasa Mahkemesi
Bakanlık	: Adalet Bakanlığı
BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
B. No.	: Başvuru Numarası
Bkz.	: Bakınız
Bl	: Bölüm
cüm.	: Cümle
C.	: Cilt
CMK	: 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
DETSİS	: Devlet Teşkilatı Merkezi Kayıt Sistemi
dn.	: Dipnot
E	: Esas
ET	: Erişim Tarihi
ETY	: Elektronik Tebligat Yönetmeliği
e-Apostil	: Elektronik Apostil
e-Dava	: Elektronik Dava
e-Devlet	: Elektronik Devlet
e-Duruşma	: Elektronik Duruşma
e-Haciz	: Elektronik Haciz
e-İlan	: Elektronik İlan
e-İmza	: Elektronik İmza
e-Posta	: Elektronik Posta
e-Satış	: Elektronik Satış
e-Takip	: Elektronik Takip

e- Tebligat	: Elektronik Tebligat
e-Teklif	: Elektronik Teklif
Ed.	: Editör
ĖİK	: 5070 Sayılı Elektronik Ėmza Kanunu
EN	: European Norm
Eski Elek. Teb. Yön.:	19.1.2013 Tarihli ve 28533 Sayılı Resmi Gazete‘de Yayımlanan Elektronik Tebligat Yönetmeliği
EÜHFD	: Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
f.	: Fıkra
GB	: Gigabayt
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
HHFD	: Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi
HMK	: 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	:1086 Sayılı mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
IEC	: International Electrotechnical Commision
ISO	: Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı
İBGK	: Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu
İİK	: 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu
İÜ	: İstanbul Üniversitesi
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K	: Karar
KEP	: Kayıtlı Elektronik Posta
KEPHS	: Kayıtlı Elektronik Posta Hizmet Sağlayıcısı
KHASHFD	: Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Kılavuz	: UETS Portal Üzerinden Arşiv Alanı Satın Alma İşlemi Kılavuzu
KVKK	: 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
m. / md.	: Madde
MB	: Megabayt
MERNİS	: Merkezi Nüfus Kayıt Sistemi
MERSİS	: Merkezi Sicil Kayıt Sistemi
NK	: 1512 sayılı Noterlik Kanunu

PTT A.Ş.	: Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi
RG	: Resmi Gazete
RYY	: Resmi Yazışmalarda Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
S	: Sayı
s.	: Sayfa
SEP	: Standart Elektronik Posta
SMS	: Short Message Service
T	: Tarih
T. C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBK	: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu
Teb. K.	: 7201 Sayılı Tebligat Kanunu
Teb. Yön.	: Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik
TL	: Türk Lirası
TMK	: 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TNB	: Türkiye Noterler Birliği
TS	: Türk Standardı
TTK	: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UETS	: Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi
Usul ve Esaslar	: Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi ile İlgili Teknik Kriterlere İlişkin Usul ve Esaslar
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi (Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi)
v.d.	: Ve Diğerleri
vb.	: Ve Benzeri
vd.	: Ve Devamı
vs.	: Ve Saire
Y	: Yıl
Yarg.	: Yargıtay

- YHGK** : Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
- Yön.** : Yönetmelik
- yuk.** : Yukarıda
- 6099 Sayılı Kanun** : 6099 Sayılı Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- 6475 Sayılı Kanun** : 6475 Sayılı Posta Hizmetleri Kanunu
- 7101 Sayılı Kanun** : 7101 Sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 7201 Sayılı Kanun** : 7201 Sayılı Tebligat Kanunu

TABLO LİSTESİ(LIST OF TABLES)

SAYFA NO

Tablo 3.1 E-Tebligatın Fiziki Yıllara Oranının Yıllara Göre Karşılaştırılması.....28

GİRİŞ VE AMAÇ

Bulduğumuz yüzyılda internet erişimine duyulan ihtiyaç, elektriğe erişim, ısınma kaynaklarına erişim (doğalgaz, kömür ve yine elektrik) ve temiz suya erişim gibi temel ihtiyaçlardan biri haline gelmiştir. Artık çoğu kamu hizmeti sadece internet ortamı üzerinden sağlanmakta ve henüz internet ortamına geçirilmemiş diğer hizmetlerin de internet üzerinden sağlanmaya başlanması teşvik edilmektedir. Bundan 20 yıl öncesinde uzun internet ve hatta elektrik kesintilerinin yaşanması İngilizce karşılığı “catastrophe” olan ve afet boyutuna ulaşan felaket olarak görülmemekteydi. Ancak teknolojinin gelişmesi ve devletlerin, şirketlerin ve kişilerin elektriğe ve internete hiç olmadıkları kadar bel bağlamış hale gelmeleri, bir günden uzun sürecek internet ve elektrik kesintilerinin günümüzde felaket olarak görülmesi sonucunu doğurmuştur.

Kişilerin interneti hayatlarında su, elektrik, doğalgaz gibi temel kaynaklardan biri olarak kullanmaları, günlük hayatta kişilerin kendilerine tanınmış belli hakları kullanabilmeleri için ilgili bir bilgi veya haberin kendilerine bildirilmesi ve ulaştırılması işlemini gerçekleştirirken de interneti kullanmaları eylemini de doğal olarak beraberinde getirmiştir.

Elektronik tebligat; elektrik ve internetin aynı anda kullanılarak gerçekleştirildiği bir tebligat usulüdür. Kişilerin elektronik tebligat gönderip alabilmeleri için hem internet erişimine sahip olmaları hem de elektronik tebligat alıp göndermeye elverişli bir elektronik cihaza sahip olmaları gerekmektedir. Bunun yanında elektronik tebligatın belli bir usule uygun olarak yapılması ile sonuç doğuracağı da elektronik tebligatın uygulanmasında pek çok sorunun kaynağı olmuştur. Çalışmamızda incelenecek hususlar bilhassa bu sebeple elektronik tebligat ve uygulama sırasında sıkça görülen sorunlardır.

Okumakta olduğunuz çalışma, elektronik tebligat hususunu 7201 sayılı Tebligat Kanunu² temelinde konu edinecek olup, son bölüm olan sonuç bölümü ile birlikte toplam beş bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızda özellikle tebligat ve elektronik tebligat

² RG T 19.2.1959, S 10139.

mevzuatından yararlanılacak ve gerektiği yerlerde diğer düzenlemelere de yer verilecektir.

Tebliğat Hukuku, gelişimi teknolojik gelişmelere paralel olarak ilerleyen, güncelliğini ve sahip olduğu önemi bu sebeple koruyan, ona ilişkin kuralları şekli olan bir hukuk dalıdır. Tebliğat mevzuatına uygun yapılmayan tebliğat, hukuki sonuç doğurmayacaktır³. Çalışmamızın birinci bölümünde tebliğatın tanımı, unsurları, hukuki niteliği, amacı, önemi ve türlerinin yanında tebliğat ile ilişkili temel usuli ilkeler, tebliğatta adres, tebliğ belgesi ve tebliğ tutanağı konuları incelenecektir. Bu bölümde özellikle genel bilgi niteliğindeki bilgiler verilecektir. Bu bölümün amacı diğer bölümlerde yapılacak incelemelerin daha anlaşılabilir kılınmasını sağlamaktır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde elektronik tebliğat hususu ayrıntılı şekilde incelenecektir. Teknolojik gelişmeler, idari ve kazai faaliyetlerin yürütülmesini büyük ölçüde etkilemektedir. Bu çerçevede Türk hukukunda birçok yenilik gündeme gelmektedir. Bu yeniliklerden biri, 11.01.2011 tarihli 6099 sayılı Kanun madde 2 ile Türk hukukuna giren elektronik tebliğattır. Bu Kanun ile Tebliğat Kanunu'na 7/A maddesi eklenmiştir ve elektronik tebliğatın kapsamı bu madde ile düzenlenmiştir. Çalışmamızın bu bölümünde ikinci bölüm ile benzer olarak elektronik tebliğata dair genel bilgiler incelenecek ve elektronik tebliğatın tebliğattan ayrıldığı noktalar doktrindeki farklı görüşlere yer verilerek irdelenecektir. Çalışmamızın bu bölümü, dördüncü bölüm olan "Uygulamada Sıkça Karşılaşılan Sorunlar" bölümünde incelenecek problemler hakkında fikir verici niteliktedir.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde uygulamada sıkça karşılaşılan sorunlar incelenecektir, anılan sıkça karşılaşılan sorunların başında gelen problemlerden biri de kuşkusuz kişisel verilerin korunması hususundaki problemlerdir. Bunun yanında elektronik tebliğata ilişkin diğer bir kaygı elektrik kesintileri ve erişim problemleri çerçevesinde gelişmektedir. Çalışmamızda öncelikle elektronik tebliğatın diğer tebliğat yöntemleri arasındaki yeri, UYAP üzerinden öğrenmenin elektronik tebliğat sayılıp sayılmadığı ve kişilerin elektronik tebliğat üzerinde tasarruf hakkının bulunup bulunmadığı incelenecektir. Sonrasında elektronik tebliğat kullanma zorunluluğunun herhangi bir yaptırıma bağlanmamış olmasının yarattığı problemler üzerinde durulacak, Anılan bu problemlerin yanında elektronik tebliğata ilişkin suçlar, yokluk, usulsüzlük

³ ATALI/ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 15.

sürelerin tayini, mevzuata ilişkin sorunlar, elektronik tebligatın getirdiği riskler, kişisel verilerin korunması, verilerin saklanması, arşiv alanı ve PTT'nin tek yetkili olmasının getirdiği sorunlar incelenecek ve bu sorunlara çözüm önerileri sunulacaktır. Çalışmanın bu bölümünde aynı zamanda toplumsal sorunlar üzerinde de durulacaktır.

BÖLÜM 1:

TEBLİGAT HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1.TEBLİGATIN TANIMI

Tebliğ kelimesinin⁴ sözlük anlamı “bildirme, haber verme, bildiri”dir ve “belağa” kelimesinden türemiştir. “Tebliğat” kelimesinin sözlük anlamı “bir bilginin veya haberin ilgili kimseye bildirilmesi”dir.

“Tefhim” kelimesinin anlamı “*ilgilinin yüzüne karşı bilgilendirme iken tebligat, bilgilendirme işleminin yazılı yapılması*”⁵. Tefhim kavramı tebligat kavramına kıyasla daha çok muhakeme hukukunda uygulanır. Tefhim kelimesinin üzerinde durmamızın sebebi mahkeme kararının duruşmada hazır bulunanlara tebliğ edilmesi tefhim ile sağlanmasıdır ve tefhim sırasında ilgililer veya vekilleri hazır bulunmamışsa kararın diğer tebligat usullerine göre tebliğ edilmesi gerekecektir. Bu durumda süre ancak hazır bulunanlar için başlayacaktır. Hukuki işlemin sonuç doğurması ve sürelerin başlaması için tefhimin yeterli görülebilmesi ancak bu yönde kanuni düzenleme varsa söz konusu olur⁶.

Bildirim, muhataba tebliğ konusunun bildirilmesidir. Yine tebligat hukuku için üzerinde durulması gereken kavramlardan biri olan tebellüğ de muhatabın tebliğ konusu bildirim almasıdır. Ancak bildirim ve tebellüğ gerçekleştirilmiş olsa bile bu tebligatın geçerli bir şekilde yapıldığı anlamına gelmez.⁷ Bildirim ve tebellüğün belgelendirilmesi ile tebligat geçerli bir şekilde yapılmış olur.

⁴ <https://sozluk.gov.tr>, Son Erişim Tarihi 16/01/2024.

⁵ DELİDUMAN, Seyithan, Tebligat Hukuku Bilgisi, Yetkin Yayınları, Ankara 2019, s. 15; MUŞUL, Timuçin, Tebligat Hukuku, Ankara 2018, s. 48; RUHİ, Ahmet Cemal, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, İstanbul 2019, s. 3; RUHİ, Canan/RUHİ, Ahmet Cemal, Tebligat Hukuku, Ankara 2023, s. 13.

⁶ ATALI/ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 20.

⁷ ATALI/ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 19.

Tebliğat Kanunu'nda tebliğatın tanımı olmasa bile doktrinde ve yargı kararlarında⁸ tebliğatın çeşitli tanımlarına rastlanmaktadır. Tebliğatın en yaygın kullanılan tanımı: “*Yetkili makam veya onun vasıtasıyla bir takım hukuki işlemlerin, bu hukuki sonuçlarından etkilenmeleri amaçlanan kimselere kanuna uygun şekilde bildirim ve bildirim de usulüne uygun olarak yapıldığının belgelendirilmesi işlemi*”⁹.

Hukuk alanında tebliğat, bilhassa ÖZBAY/YARDIMCI tarafından ileri sürülen tanımı ile “*herhangi davanın tarafı olana, katılana veya ilgililere, dava kapsamında yapılan bir işlem veya alınan kararı öğrenebilmeleri için mevzuatta belirlenen usule uygun bir şekilde yazı veya ilan yolu ile gerçekleştirilen resmi bir işlemdir*”¹⁰. Doktrinde ise tebliğat, “*tevsik işlemi ve bildirme ile bu bildirmenin belgelendirilmesi işlemi*”¹¹ olarak görülmektedir. Tebliğatın maddi özelliği bilgilendirme yönü, şekli özelliği de belgelendirme yönüdür¹².

1.2.TEBLİGATIN UNSURLARI

Tebliğatın iki temel unsuru bulunmaktadır. Tebliğatın varlığı, muhatabın bilgilendirilmesinin tebliğ tutanağı ile belgelendirilmesine bağlıdır. Yani tebliğatın iki temel unsuru bilgilendirme ve belgelendirmedir. Tebliğatın yapılmasına rağmen bu belgelendirilmemişse, tebliğ işleminden söz edilemeyecektir. Aksi halde tebliğatın usulsüzlüğünden ziyade yokluğu gündeme gelir. Tebliğatın titizlikle uyulması gereken usulüne uygun yapıldığını gösterir ispat aracı olarak nitelendirilen belgelendirme ise

⁸ ATALI/ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 20, dn.8 “...tebliğat, bilgilendirme yanında, belgelendirme özelliği de bulunan bir usul işlemidir”, Yargıtay 1.HD,24.09.2013, E.2013/11883K.2013/13303, (Sinergi Mevzuat)”

⁹ AKCAN, Recep/ALBAYRAK, Hakan, Tebliğat Hukuku, Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016, s. 23; ÇATALKAYA, İbrahim, Tebliğat Hukuku, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, 2020, s. 15; DELİDUMAN, Tebliğat Hukuku Bilgisi, s. 15; MUŞUL, Tebliğat Hukuku, s. 85; RUHİ, Milletlerarası Usul, s. 4; RUHİ / RUHİ, Tebliğat Hukuku, s. 13; Türk Hukuk Kurumu, Türk Hukuk Lûgatı, 3. Baskı, Başbakanlık Basımevi, Ankara 1991, s. 327.

¹⁰ ÖZBAY, İbrahim/YARDIMCI, Taner Emre, Tebliğat Hukuku, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2020, s. 15-16.

¹¹ BİLGİN, Mahmut, Tebliğat Hukuku, 2. Bası, Ankara 2019, s. 23; ERCAN, İsmail, Uygulamacılar İçin Medeni Usul Hukuku El kitabı, Genişletilmiş 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, s. 235; ERCAN, İsmail, Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El kitabı, Genişletilmiş 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, s. 52; MUŞUL, Tebliğat Hukuku, s. 86; RUHİ, Milletlerarası Usul, s. 4; RUHİ/RUHİ, Tebliğat Hukuku, s. 13.

¹² ATALI/ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 18; HANAĞASI, Emel/ÖZEKES, Muhammed, “Tebliğat Hukuku ile İlgili Genel Bilgiler ve Tebliğatın Yapılabileceği Kişiler”, Doğan Gökbel (Ed.), Yargı Örgütü ve Tebliğat Hukuku içinde (87-101), Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2012, s. 87; RUHİ, Milletlerarası Usul, s. 4; RUHİ/RUHİ, Tebliğat Hukuku, s. 13.

tebliğin tam olarak ne zaman yapıldığını ve bu sayede de tebliğ edilen işlem ile ilgili başvuru süresinin ne zaman başlayacağını bize gösterecektir. Bu sayede başvuruların süresinde yapılıp yapılmadığı kolayca tespit edilebilecektir.

1.2.1.Bilgilendirme

Yargılamanın verimli ve taraflar açısından faydalı şekilde yürütülebilmesi ve şüphesiz yargılama sürecinde maddi gerçeğin aydınlatılabilmesinde fayda sağlayacak delillerin eksiksiz toplanarak tartışılabilmesi bütün tarafların yargılama günü hakkında kanunda belirtilen şekle uygun olarak bilgilendirilmesiyle sağlanabilir¹³. Doğal olarak herkes, yani her muhatap kendisiyle ilgili işlemlerden haberdar olma, işlemin içeriğini bilme ve bu işlemlerle ilgili sahip olduğu başvuru yapma haklarını ne zamana kadar kullanabileceklerini bilme hakkına sahiptirler.

Bilgilendirme unsuru, muhataba ya da muhatap yerine kabule yetkili kişilere yapılacak yazılı bildirimle gerçekleşmektedir¹⁴. Tebligatta yokluk hali bilgilendirme unsurunun yokluğu; usulsüz tebligat¹⁵ ise tebligatta titizlikle uyulması gereken şekil kurallarına uyulmamasıyla gerçekleşir¹⁶. Süreler ise yazılı bildirim yapılmasıyla başlar¹⁷.

¹³OSKAY, Mustafa, "Tebligat Hukuku İle İlgili Sorunlar", Yargıtay Dergisi, C 21, S 4, Ekim 1995, s. 500.

¹⁴ RUHİ, *Milletlerarası*, s. 5; RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 18; GÜNEŞ, Derya Belgin, "Tebliğ Yokluğu", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C 74, S 1, 2016, s. 223; ÇEVİK, Metin, "Elektronik Tebligat" Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, 2020, (<https://tez.yok.gov.tr/>), ET: 16.06.2024, s. 9.

¹⁵TANRIVER, Süha, *Medeni Usul Hukuku (Temel Kavramlar ve İlk Derece Yargılaması)*, C 1, Tümüyle Gözden Geçirilmiş Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Bası, Yetkin Yayınlar, Ankara, Ekim 2020, s. 464; AKCAN, Recep/ALBAYRAK, Hakan, *Tebligat Hukuku*, Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016, s. 175; ATALI/ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, BÖRÜ, Levent, "*Elektronik Tebligat*", Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C 10, S 1, 2020, (*HHFD*), s. 190; ÇEVİK, s. 9; "*Tebligatların, Tebligat Kanunu'na ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak düzenlenip tebliğe çıkarılması gerektiğinden, Kanun veya yönetmeliğe uygun düzenlenmeyen veya tebliğ edilmeyen tebligat usulsüz tebligattır.*" YHGK, E 2017/21-243, K 2019/1061, T 15.10.2019 (www.kazanci.com) ET:16.06.2024.

¹⁶ MUŞUL, s. 85- 88; YÜCE, Mehmet/ÇELİK, Muhammed, *Karşılaştırmalı Vergi Tebligat Hukuku*, 1. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, Ocak 2017, (2017) s. 4; GÜNEŞ, s. 223; KÖKSAL, Mehmet, "*Elektronik Tebligat*", *Legal Hukuk Dergisi*, C 16, S 184, 2018, s. 7.

¹⁷ KÖKSAL, s. 3.

1.2.2.Belgelendirme

Tebliğ evrakının muhataba ulaştırılması ile tebliğ işlemi tamamlanmayacaktır, önce bu bilgilendirmenin belgelendirilmesi gereklidir¹⁸. Sadece bilgilendirme yapılması tebligatın varlığı anlamına gelmemektedir¹⁹. Belgelendirme unsuru tebligatı diğer bildirme faaliyetlerinden ayıran yegane unsurdur²⁰.

Belgelendirme (tevsik), tebliğ tutanağının(mazbatasının) düzenlenmesiyle gerçekleşir²¹. Kısaca, yazılı bildirim usulüne uygun şekilde yapılmasına ilişkin tutanak, belgelendirme unsurudur²². Belgelendirme unsurunun yerine getirilmesi için Teb. K. m. 23'te sayılan şartların sağlanması gerekir²³. Yazılı bildirim yapılması tutanak ile belgelendirilmişse ama tutanak ilgili kanunun öngördüğü şekilde²⁴ düzenlenmemişse tebliğ işleminin mevcut olduğu söylenebilecektir ancak bu işlem usulüne uygun yapılmamışsa tebligat, usulsüz tebligattır. Tebliğ tarihi tebligatın muhataba teslim edildiğinin belgelendirilmesiyle belirlenecek ve ilgilinin yapma hakkının doğduğu başvurular için işlemeye başlayacak sürelerin başladığı tarih de tespit edilebilecektir²⁵.

Muhataba tebligat yapıp yapılmadığı tebliğ tutanağı ile ispatlanır²⁶. Tebliğ tutanağının tutulmamasına değinilecek olursa; yazılı bildirim muhatabın eline geçmiş olabilir, ancak yazılı bildirim muhatabın eline geçtiği bir tutanak ile

¹⁸ KOCA, Geylan “*Tebliğatın Esası, Gecikmesi Sorunu ve Elektronik Tebligatın Yaygınlaştırılmasının Önemi*”, İstanbul Barosu Dergisi, C 82, S6, Kasım 2008, s. 2987; KURT KONCA, Nesibe, “*Türk Hukukunda Tebligata İlişkin Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C 27, S 114, Eylül 2014, s. 240; ÖZEKES (HANAĞASI), s. 87.

¹⁹ PEKCANITEZ, Hakan / ATALAY, Oğuz / ÖZEKES, Muhammet / ATALI, Murat / ERDÖNMEZ, Güray / AKKAN, Mine / YEŞİLIRMAK, Ali / TAŞ KORKMAZ, Hülya, Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku (Ed. PEKCANITEZ, Hakan / ÖZEKES, Muhammet / AKKAN, Mine / TAŞ KORKMAZ, Hülya), 15. Bası, C 1, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Mart 2017 (Pekcanitez Usul), s. 487; ÖZEKES HANAĞASI, s. 87; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 19; ACAR, Ayşe Ece, “*Elektronik Tebligat*”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C 74, S 1, Ocak 2016, (İÜHF), s. 160.

²⁰ ÖZBAY / YARDIMCI, s. 16; ÖZEKES HANAĞASI, s. 87; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 17.

²¹ AKCAN / ALBAYRAK, s. 24; ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 518; ÖZEKES (HANAĞASI), s. 108, 119, 134; ÖZBAY / YARDIMCI, s. 20- 21, 72; KURU, Baki, Medeni Usul Hukuku El Kitabı, 1. Baskı, C 2, Yetkin Yayınları, Mart 2020 (El Kitabı), s. 1677; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 18, 654, 655; ACAR, Ayşe Ece, “*Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi'nde Tutulan Delil Kayıtlarının İspat Kuvveti ve Bu Kayıtların Aksinin İleri Sürülmesi*”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 8, S 1, Haziran 2020, (KHASHFD), s. 79; ALBAYRAK, Hakan, Tebligat Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ekim 2022, s. 20.

²² GÜNEŞ, s. 223.

²³ Teb. K. m. 23: “*Tebliğ mazbatalı kapalı zarfın arka yüzündeki tebliğ mazbatasının boş yerlerinin (Teb. K. m. 23) doldurulması, tarihlendirilmesi ve imzalatılması ile yerine getirilmiş olur*”; MUŞUL, Tebligat Hukuku, s. 91; ALBAYRAK, s. 155.

²⁴ “*Usulsüz tebliğ ise, tebligat kurallarına aykırı bir şekilde yapılan tebliğdir.*” Bkz. ALBAYRAK, s. 147.

²⁵ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 19.

²⁶ KÖKSAL, s. 4; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 19; ÖZEKES HANAĞASI, s. 108; ALBAYRAK, s. 156.

belgelendirilmemişse tebligatın yokluğundan bahsedilecektir²⁷. Diğer durum; tebliğ tutanağı tutulmuş fakat gerekli usule uygun doldurulmamış ise, tebliğ işlemi var olsa bile buradaki tebligat usulsüzdür²⁸.

1.3.TEBLİGATIN HUKUKİ NİTELİĞİ

Özel hukuk-kamu hukuku ayırımında tebligat hukuku, bu iki hukuk alanının kesişim noktasında bulunmaktadır²⁹. Bunun sebebi tebligat hukukunun, devletin kendi içindeki iletişimini düzenlediği gibi kişiler arasındaki iletişimi de düzenleyen genel bir hukuk dalı olmasıdır³⁰.

ATALI tarafından belirtildiği üzere tebligat, maddi özelliği bilgilendirme, şekli özelliği belgelendirme olan bir usul işlemidir³¹. Usul kuralları niteliğindeki kurallar haricinde yapılan bildirim eylemleri resmi tebligat işlemi değildir³².

Tebliğat bir usul işlemidir, mevzuatta belirlenen usule uygun bir biçimde yapılması zorunludur³³. Çalışmamızda çokça anacağımız 7201 sayılı Kanun ve 25.01.2012 tarihli Tebliğat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik³⁴ (Teb. Yön.)

²⁷ ÖZEKES (HANAĞASI), s. 108; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 19; GÜNEŞ, s. 223; MUŞUL, s. 85; KÖKSAL, s. 4.

²⁸ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 19; KÖKSAL, s. 4, 100; ÖZEKES (HANAĞASI), s. 108; MUŞUL, s. 85, 103; GÜNEŞ, s. 223; Teb. K. m. 32 (Teb. Yön. m. 53/1- 2) uyarınca, “*Tebliğ usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatabı tebliğe muttali olmuş ise muteber sayılır. Muhatabın beyan ettiği tarih, tebliğ tarihi addolunur*”.

²⁹ ALBAYRAK, s. 32.

³⁰ ALBAYRAK, s. 32.

³¹ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 17.

³² ALBAYRAK, s. 32; ÇEVİK, s. 9, dn.21: Bir Yargıtay kararında, elektronik tebliğat usulünün düzenlendiği 7201 sayılı Kanun'un 7/A maddesi ve Elektronik Tebliğat Yönetmeliği'nde yer alan düzenlemeler gereğince tebliğat yapılmaması durumunda muhatabın duruşma gününü UYAP'tan öğrenmesinin tebliğ sayılmayacağı ve bu usulün uygulanabileceğine yönelik bir düzenlemeye yer verilmediği hükme bağlanmıştır. Yargıtay 10. HD, Esas No:2018/4422; Karar No:2018/7163, Tarih:16.06.2024.

³³ ÇEVİK, s. 8, dn.11: “... tebliğat bilgilendirme yanında belgelendirme özelliği de bulunan bir usul işlemidir. Gerek tebliğ işlemi ve gerekse tarihi ancak yasa ve yönetmelikte emredilen şekillerle tevsik ve dolayısıyla ispat olunabilir. Bu sebeple tebliğatın usul yasaları ile ilişkisinde daima göz önünde tutulmalıdır... (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Esas No: 2014/11-698, Karar No: 2014/1005, Tarih: 3.12.2014 Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Esas No: 2011/554, Karar No: 2011/68423, Tarih: 11.2011) (UYAP sisteminden alınmıştır).

³⁴ Resmî Gazete Tarihi: 25.01.2012 Resmî Gazete Sayısı: 28184.

ile 06.12.2018 tarihli ETY şekli hükümlerdir³⁵ ve 7201 sayılı Kanun ve ilgili yönetmeliklerde yer alan hükümler eksiksiz uygulanmalıdır³⁶.

Tebliğ, hukukî bir işlemdir. Tebliğ idarî bir işlemdir ve uygulamaya yöneliktir³⁷. Tebligat, hukuki olarak sadece usul işlevi yerine getirmektedir. Tebligat işleminin varlığı ve geçerliliği, kanunda belirtilen usul ve şekilde belgelendirilmiş olmasına bağlıdır, tebligat işleminin usuli işlem olmasının sebebi budur³⁸.

Hukuki işlem, *KARTEPE*'nin tanımıyla, “...devlet düzeni içerisinde anayasal belli yetkileri kullanan organların hukuk alanında geçerliliğe sahip irade açıklamalarıdır”³⁹. İdari işlem ise kısaca, “idarenin işleyişlerini yerine getirilmesi amacıyla yapılan kamu hukuku işlemleri⁴⁰” olarak adlandırılır. Anayasa Mahkemesi idari işlemi “*idarî mercilerin kamu adına hareket ederek, kamu ayrıcalıkları ile idare işlevine ilişkin olarak yaptıkları ve her çeşit hak ve yükümlülüğü ortaya koyan tek taraflı beyan açıklamaları*⁴¹” olarak tanımlamıştır⁴². Hukuk dünyasında değişikliğe sebep olan kamu irade açıklamaları hukuki işlemdir⁴³.

³⁵ ÇEVİK, s. 8.

³⁶ ALBAYRAK, s. 33; ÇEVİK, s. 8, dn.15: “... tebliğ ile ilgili 7201 sayılı Tebligat Kanunu ve Tüzüğü (günümüzde, Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik) hükümleri tamamen şeklidir. Bu kanun ve yönetmelik hükümlerinin en ince ayrıntılarına kadar uygulanması zorunludur (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Esas No: 2015/1-2827, Karar No: 2016/2827, Tarih: 22.06.2016; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Esas No: 2011/21-869, Karar No: 2011/754, Tarih: 14.12.2011; Yargıtay 1. HD., Esas No: 2011/591, Karar No: 2011/1690, Tarih: 17.02.2011) (UYAP sisteminden alınmıştır).

³⁷ ÖNCEL, Mualla / KUMRULU, Ahmet / ÇAĞAN, Nami, Vergi Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara 2006, s. 103.

³⁸ DELİDUMAN, Tebligat Hukuku Bilgisi, s. 16.

³⁹ KARATEPE, Şükrü, İdare Hukuku, 1. Baskı, Anadolu Matbaacılık, İzmir 1988, s. 53- 54.

⁴⁰ GÜNDAY, Metin, İdare Hukuku, 10. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara 2011, s. 121;

AKYILMAZ, Bahtiyar, İdari Usul İlkeleri Işığında İdari İşlemin Yapılış Usulü, Yetkin Yayınları, Ankara 2000, s. 30- 31; GÖZLER, Kemal, İdare Hukuku, Cilt 1, 2. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2009, s. 660.

⁴¹ Anayasa Mahkemesi Kararı, Esas No: 2008/74, Karar No: 2010/15, Tarih: 21.01.2010, (Resmî Gazete 28.04.2010-27565).

⁴² Uyuşmazlık Mahkemesi idari işlemi “kamu kurum ve kuruluşları tarafından kamu hukuku kuralları uyarınca tek taraflı olarak tesis edilen ve re'sen uygulanabilir nitelikte olan hukuki tasarruf (Uyuşmazlık Mahkemesi, Esas No: 1988/2, Karar No: 1989/1 (Resmî Gazete 15.04.1989-20140); Danıştay ise, “idare makamlarının idare fonksiyonu ile ilgili konularda aldığı tek taraflı icrai karar olarak tanımlamıştır. (Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu Kararı, Esas No: 1972/2, Karar No: 1973/10, Tarih: 14.04.1973 (Resmî Gazete 12.07.1973-14592).

⁴³ SEZGİNER, Murat, “İdari İşlem-İcrailik-Ayrılabılır İşlem-Yargısal Denetim”, İ.Ü. Hukuk Fakültesi Mecmuası, 2011, Cilt 69, Sayı 1-2 (s. 241- 250), s. 242.

İdari işlemi diğer iş ve işlemlerden ayıran bazı özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler; tek taraflı olması, kanuni denetime tabi olması, re'sen icra edilebilirliği, icrai işlem olma, hukuka uygunluk karinesinden yararlanması⁴⁴ gibi özelliklerdir.

Tebliğatin amacı muhatapların bir idari işlemi öğrenebilmelerini sağlamaktır, bu amaçla doğan usuli bir işlemdir, bu sebeple tebligat işleminin hukuksuzluğu iddiası ancak ilgili idari işlem açısından ileri sürülebilir. Yargıtay kararları uyarınca *“Tebliğat, muhataplarına duyurulmasını sağladıkları asıl idarî işlemde farklı ve ayrı olarak bir dava konusu edilemez”*⁴⁵.

Tutanaklardaki kayıtların doğruluğunu ispat etmek hukuken idarenin veya yargı organlarının zorunda olduğu bir işlem değildir. İspat yükü iddiayı ortaya atan kişi üzerindedir⁴⁶.

1.4.TEBLİGATIN AMACI

Hukuk ve idari alanda yapılan ve muhatapları için yeni bir durum ortaya çıkaran durumlar ile ilgili muhatapların bilgilendirilmesi, muhatabın, şüphesiz çalışmamızın omurgasını oluşturan temel hakları arasında yer alır⁴⁷. İşlemin ilgilinin haberi olmadan yapılması sebebiyle ilgili, pek çok hakkını kullanamaz. Bu çerçevede tebligatın temel amacı, ilgilinin haklarından mahrum kalmaması için yapılan ilgili idari veya hukuki işlemin ilgililere bildirilmesidir ancak bu bildirim usulüne uygun yapılmalıdır⁴⁸.

⁴⁴ ATAY, Ender Ethem, İdare Hukuku, 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2009, s.428; Gözler, İdare, s. 672-675; GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref / TAN, Turgut, İdare Hukuku, Cilt 1, 8. Baskı, Ankara: Turhan Kitabevi, 2011, s. 367- 368; Günday, İdare, s. 125; KARAHANOGULLARI, Onur, İdarenin Hukukla Kavranması: Yasallık ve İdarî İşlemler (Yargı Kararlarına Dayalı Bir İnceleme), Turhan Kitabevi, Ankara 2011, s. 146; MEMİŞ, Emin, Genel İdare Hukuku Notları, Filiz Kitabevi, İstanbul 2014, s. 223; YAYLA, Ahmet, “Fiili veya Hukuki İmkânsızlığın İdari İşleme Etkisi Üzerine Bir Deneme”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 17, Sayı 2 (2015), (s. 233- 271), s. 237; YÜCE, Mehmet, Vergi Yargılama Hukuku, 4. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa 2015, s. 115; ZABUNOĞLU, Yahya Kazım, İdare Hukuku, Cilt 1, Yetkin Yayınları, Ankara 2012, s. 305.

⁴⁵ ÇEVİK, s.11, dn.30: Danıştay 4. D., Esas No: 1998/4783, Karar No: 1999/3374, Tarih: 07.10.1999 (UYAP sisteminden alınmıştır).

⁴⁶ MUŞUL, Tebligat Hukuku, s. 119; Yukarıda açıklanan hususların yanında unutulmaması gereken başka bir husus ise tebligat işlemi sırasında usulüne uygun doldurulan evrakların resmî evrak niteliğinde olması ve aksi ispat oluncaya kadar ihtiva ettiği kayıtların doğru olduğunun kabul edilmesidir (Medeni Kanun m. 7).

⁴⁷ ALBAYRAK, s. 24.

⁴⁸ İLERİ, İrem, Tebligat Kanunu Çerçevesinde Elektronik Tebligat, İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2021, s. 11.

Tebliğatin amacının salt bilgilendirme ve belgelendirme olduğunu söylemek tebliğatin amacını ve bu sebeple de önemini azımsamak olacaktır. Çünkü tebliğat “hukuk güvenliği, adil yargılanma hakkı, hak kayıplarının önlenmesi, kamu kaynaklarının israfının önlenmesi, idari makamlarda zaman kaybının önlenmesi” gibi diğer amaçlara da hizmet etmektedir⁴⁹.

Yargı organlarınca verilen kararlar veya idari olarak yapılan işlemler muhataplara tebliğ edilerek tamamlanacak ve sonuçlarını doğuracaktır. Usulüne titizlikle uyulmadan muhatabına tebliğ edilmeyen bir karar veya idari işlem tamamlanmaz, bu da hukuki manada büyük bir sorundur⁵⁰.

Tebliğatin temeldeki yegane amacı ilgili muhatapların bilgilendirilmesi ve bu bilgilendirmenin belgelendirilmesidir. Bilgilendirme ile muhatap tebliğat konusunu öğrenir. Belgelendirme de bu bilgilendirilmeye hukuki bir delil niteliğini verir⁵¹.

Tebliğat ile ilgili mevzuatın üç temel amacı bulunmaktadır: Tebliğatin muhatabına usulüne uygun ve mümkün olan en hızlı şekilde ulaştırılması, muhatabın tebliğat ile ilgili bilmesi gereken her şeyin kendisine bildirilmesi ve bu işleme hazırlanacak tutanak ile hukuki bir boyut kazandırılmasıdır⁵².

1.5.TEBLİGATIN TAŞIDIĞI ÖNEM

Tebliğatin önemi, tebliğatin amacından gelir. Tebliğatin amacı, muhatabın bilgilendirilmesi ve bu bilgilendirmenin belgelendirilmesidir. Bu çerçevede tebliğat, ilgililerin haklarının korunması açısından anayasal güvencelerin ve temel usul ilkelerinin gerçekleştirilmesini sağlar⁵³. Tebliğe bağlanan hukuki sonuçların gerçekleşebilmesi için, mutlaka tebliğ niteliği taşıyan bir işlem bulunmalıdır. Bazı hallerde hukuki işlemin sonuç

⁴⁹ KAÇAK, Nazif, Tebliğat Hukuku Şerhi: Açıklamalı ve İçtihatlı, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2011, s. 14; TÜZÜNER, Özlem, Elektronik Tebliğatin Kalitatif Yöntemle İncelenmesi, Ankara Barosu Dergisi, S. 2011/4, (s. 139- 159), s. 142; Yargıtay HGK, Esas No: 2011/11-554, Karar No: 2011/684, Tarih: 23.11.2011 (UYAP sisteminden alınmıştır).

⁵⁰ ASLAN, Memduh, “Vergilendirmede Tebliğat Sorunları: Muhatabın Adreste Yokluğu”, Mali Hukuk Dergisi, 2014, Cilt, 10, Sayı, 112, (s. 3- 19), s. 3; ŞENYÜZ, Doğan, Vergi Usul Hukukunda Tebliğat, 2.Baskı, Yaklaşım Yayınevi, 1997, s. 10.

⁵¹ ÇEVİK, s. 12, dn.35: Yargıtay HGK, Esas No: 2010/6-140, Karar No: 2010/194, Tarih: 31.03.2010 (UYAP sisteminden alınmıştır).

⁵² ERCAN, İsmail, Avukatlar ve Hakimler İçin Medeni Usul Hukuku: Özel Hukuk Yargısı, 3. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 157.

⁵³ ALBAYRAK, s. 23-24.

doğurabilmesi, muhatabın hukuki işlemde haberdar edilmesi, kendisine tanınmış hakları kullanabilmesi ve sürelerin başlaması tebliğin kanunun belirlediği usullere göre yapılmış olmasına tabiidir⁵⁴. Tebliğin yapılmaması, tebliğin yapılması ancak usulüne uygun değil de geçersiz bir şekilde yapılması halinde doğması tebliğin yapılmasına bağlanan hukuki sonuçlar doğmayacaktır. Davalı savunma hakkını ancak karşı tarafın dilekçesinin kendisine kanunda öngörülen şekillere uygun olarak tebliğ edilmesiyle kullanabilir⁵⁵. Bunun gibi, mahkeme kararının şekli anlamda kesin hüküm teşkil etmesi için kararın taraflara kanuna uygun bir şekilde tebliğ edilmesi zorunludur.

Tebliğ ile muhataplar bilgilendirilmediğinde, geçmişte yapılmış işlemler veya henüz yapılmamış ama gelecekte yapılacak işlemlerle ilgili bilgilendirilemeyecek, haklarını kullanmayacak ve katılabilecekleri yargılama faaliyetine katılamayacaktır⁵⁶. Tebliğ, ilgilileri usul işlemleri hakkında hızla ve geçerli olarak bilgilendirir⁵⁷. Muhatap için tebliğ ile kullanabileceği birçok hak ve kendilerine yüklenecek yükümlülükler başlar. Bu yüzden tebliğ geçerli şekilde ve hızla yapılmalıdır⁵⁸. Tam da bu sebeple ancak elbette bunlarla sınırlı olmaksızın tebliğat, “*usule ilişkin işlemlerin hukuki sonuç doğurması*” için önemli bir kurumdur⁵⁹.

Sürelerin başlaması açısından da tebliğat çok önemlidir⁶⁰. Kanunda kesin olarak düzenlenen veya hakimce tayin edilen süreler geçerli bir tebliğatın yapılmasıyla başlar⁶¹.

⁵⁴ ALBAYRAK, s. 24.

⁵⁵ ALBAYRAK, s. 24.

⁵⁶ ÖZBAY / YARDIMCI, s. 17; ÇATALKAYA, s. 2; RUHİ, *Milletlerarası*, s. 7; ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 488; ÖZEKES HANAĞASI, s. 88, 89.

⁵⁷ BUDAK, Ali Cem/KARAASLAN, Varol, Medeni Usul Hukuku, 2. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 129; AKCAN / ALBAYRAK, s. 31; ÇEVİK, s. 99.

⁵⁸ KOCA, s. 2985; Ayrıca ERDÖNMEZ, tebliğatın yargılamanın dış görünüşü olduğunu ifade ederek, tebliğata ilişkin hususların usulüne ve Kanun’a uygun şekilde yerine getirilmesine dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir, bkz. ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 450.

⁵⁹ DELİDUMAN, s. 17; YILMAZ, Ejder / ÇAĞLAR, Tacar, Tebliğat Hukuku, Yenilenmiş 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013 (*Tebliğat Hukuku 2013*). s. 40; ÇATALKAYA, İbrahim, Tebliğat Hukuku, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, 2020 s. 2; ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 434; ÖZEKES (HANAĞASI), s. 87; Kuru, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. Baskı, Beta Basım, İstanbul 2001 s. 5511; KURU, *El Kitabı*, s. 1659; YÜCE / ÇELİK, (2017) s. 8; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 20- 21, 26; MUŞUL, s. 86; MERİÇ, Nedim / ARSLANPINAR TAT, Tuğçe / IŞIK, Melih / KORKMAZ, Nurdan / ÖZKAN KIDIL, Barçın, Olaylarla Tebliğat Hukuku, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Kasım 2020. s. 15; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 19, 20; ÇEVİK, s. 14.

⁶⁰ ÇATALKAYA, s. 1; ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder/TAŞPINAR AYVAZ, Sema/HANAĞASI, Emel, Medeni Usul Hukuku, 5. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2019, s. 188; ÖZEKES (HANAĞASI), 89; KÖKSAL, s. 1575.

⁶¹ ÖZBAY / YARDIMCI, s. 18; ALBAYRAK, s. 24; TANRIVER, s. 455; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 20- 21; AKCAN / ALBAYRAK, s. 32; ÖZEKES (HANAĞASI), 89; HMK m. 91 ile sürelerin taraflara tebliğ tarihinden veya kanunda öngörülen bazı hallerde tefhim tarihinden itibaren işlemeye başlayacağı

Tebliğ tarihinin herhangi bir kuşku uyandırmayacak şekilde belirlenmesi ve tebliğ evrakında gereken yere temiz ve okunaklı şekilde yazılmış olması önemlidir⁶².

Tebliğat; pek çok hakkın vücut bulabilmesi için azımsanmayacak derecede önem taşımakta olup⁶³ bu hak ve ilkeler ile bağlantılıdır⁶⁴. Şimdi bu ilkeleri işleyeceğiz.

1.6. TEBLİGATLA İLİŞKİLİ TEMEL USULİ İLKELER

Hak arama hürriyeti bir yanıyla yargıya ulaşılabilirliğin sağlanması diğer yanıyla da yargılama faaliyetinde ilgililerinin dinlenilmesi olmak üzere geniş bir içeriğe sahiptir. Yargılama hukuku ilkelerini bünyesinde barındırmaktadır⁶⁵.

Adalet ihtiyacı, bireylerin diğer günlük ihtiyaçları gibi karşılanması gereken temel ihtiyaçlardandır. Bu da, günümüzde günlük hayatın bir parçası olan dijital sistemlerin adalete erişim süreci içerisinde de aktif olarak kullanılması sonucunu doğurur. İşbu dijital sistemler kullanılırken, özellikle adalete erişim hakkıyla beraber diğer yargılama hukuku ilkelerinin de gözetilmesi gerekmektedir. Teknolojik gelişmelerin takip edilmesi ve yargılama alanında bu gelişmelerle birlikte hareket edilmesi zorunluluğunun yanında; bununla birlikte temel insan hakkı niteliğindeki yargılama hukuku ilkelerinden de taviz verilmemeli; yargılama hukuku ilkelerini gerçekleştirecek şekilde yargıda dijitalleşme

düzenlenmiştir, ÇEVİK, s. 12; “... yasa, sürelerin başlangıcını bir tebligat veya bildirimle bağli kıldığı durumlarda tebligat veya bildirim mutlaka 7201 sayılı Yasa hükümlerine göre yapılması zorunludur.” Yarg. 18. HD, E 2003/6563, K 2003/6530, T 17.9.2003 (www.kazanci.com) Son Erişim Tarihi: 17.06.2024.

⁶² ÖZBAY / YARDIMCI, s. 22; “Yasal başvuru sürelerinin başlangıcına esas teşkil eden tebliğ tarihi hiçbir tereddüde mahal vermeyecek biçimde belirlenmelidir. Direnme kararını temyiz eden davacı ... vekiline kararın tebliğine ilişkin “Hükümlerin Tebliğine mahsus makbuz” düzenlenmişse de bu makbuzda sadece tebellüğ edenin imzası olup, tebliğ edenin kimliği ve imzası ile tarih bulunmamaktadır. Adı geçene kararın usulünce tebliğ edildiği tarihin belgelendirilerek evraka eklenmesi gerekir.” YHGK, E 2008/18-236, K 2008/214, T 5.3.2008 (www.kazanci.com) Son Erişim Tarihi: 17.06.2024.

⁶³ AKİL, Cenk, “11.1.2011 Gün ve 6099 Sayılı Kanun ile 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Yıl: 2012, Sayı 101, (s. 247-266), s. 264; ÇATALKAYA, s. 2; VAROL, Asaf / BAŞTÜRK, İhsan, “Hukuki ve Teknik Boyutlarıyla Elektronik Tebligat İle Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi”, Ankara Barosu Dergisi, S 1, Ocak 2015, s. 267- 268, ALBAYRAK, s. 24.

⁶⁴ ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 488- 489; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 21, 22; AKKAN, Mine, “Tebliğat Kanunu Çerçevesinde Elektronik Tebligat”, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi, C 14, S 39, 2018/1 (Mihder), s. 26, 56; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 24- 27;

Aynı yöndeki 6099 sayılı Kanun genel gerekçesi için bkz. (<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0742.pdf>) Son Erişim Tarihi:16.06.2024; “Tebliğat, usul ekonomisi ilkesi (AY. m. 141, son) ile de yakın ilişki içerisindedir.” Bkz. KURT KONCA, *Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, s. 241.

⁶⁵ KURT KONCA, Nesibe, *Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku Açısından Elektronik Tebligat, Elektronik Tebligat*, Adalet Yayınevi, Ankara 2024, s. 111.

sağlanmalıdır⁶⁶. Çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde yer vereceğimiz elektronik tebligat, dijitalleşmenin kaçınılmaz bir sonucu olarak, muhatabın tam ve zamanında bilgilendirilmesini sağlamakta; muhatabın hak arama özgürlüğünü kullanabilmesini sağlamaktadır⁶⁷.

Tebligat, temel usuli ilkelerle ilişki içerisindedir⁶⁸. Özellikle adil yargılanma hakkı, makul sürede yargılanma hakkı, hukuki dinlenilme hakkı, silahların eşitliği ve usul ekonomisi ilkesinin tebligat ile ilişkisi yakından incelenmelidir. Elektronik tebligatta tebligatın muhataba ulaşmaması veya usulsüz tebligat yapılması risklerinin önüne geçildiğinden, elektronik tebligatın, yukarıda belirtilen yargılama hukuku ilkelerinin etkinliğinin artırılmasına büyük katkıda bulunur⁶⁹.

Aşağıda incelenen temel usuli ilkelerin hem tebligat hem de elektronik tebligat yönünden irdelenmesi gerektiğinden bu ilkelere çalışmamızın bu bölümünde yer verilmiştir. Elektronik Tebligat konusuna çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde yer verilecektir.

1.6.1.Adil Yargılanma Hakkı

Tebligat mevzuatında düzenlenen tebligat usullerine riayet edilmesi adil yargılanma hakkının kullanılabilmesi bakımından büyük önem taşır⁷⁰. Tebligat ile, adil yargılanma hakkı ve bu hakka dayanan diğer temel hak ve özgürlüklerin korunması ve bireylerin hukuki güvenliği sağlanır⁷¹.

Tebligat, adil yargılanma hakkı ile yakından ilişkilidir ve özellikle makul süre içinde yargılanma hakkına hizmet eder. Makul sürede yargılanma, davaların en hızlı şekilde sonuçlanmasını gerektirir. Ancak kanunda belirtilen şekillere uygun olarak yapılan tebligatlar hüküm ve sonuç doğuracaktır. Hukuk sistemimizde süreler genel itibarıyla tebliğ ile başladığından tebligatın zamanında, usulüne uygun ve doğru kişiye

⁶⁶ MIDİK, Barış, “Teknolojik Gelişmeler Işığında Hukuk Yargılamasını Yeniden Düşünmek: Otomasyondan Köklü Dönüşüme”, Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Ocak/Temmuz-2022, S. 25/26, s. 63-104, s. 66.

⁶⁷ VAROL/BAŞTÜRK, s. 271.

⁶⁸ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 22.

⁶⁹ KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 112.

⁷⁰ BUDAK / KARAARSLAN, s. 137.

⁷¹ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 25; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinde garanti altına alınan adil yargılanma hakkı, Anayasa'nın 36'ncı maddesinde “herkes...adil yargılanma hakkına sahiptir” ifadesiyle açıkça düzenlenmiştir. Adil yargılanma hakkı, kanuni, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, makul süre içinde, aleni surette, hakkaniyete uygun olarak yargılanma olmak üzere dört temel unsurdan oluşmaktadır.

yapılması gerekmektedir. Tebligat yapılırken oluşan eksiklik yargılamanın devam etmesine ve sonuçlanmasına engel olacaktır. Bu halde mahkemenin makul sürede sonuçlanarak hükmünü verme ihtimali zayıflar, bu da doğal olarak adil yargılanma hakkının amacına aykırıdır. Bu toplumun hukuk düzenine ve yargıya olan güveninin azalmasına neden olur.

Bazı durumlarda, tebligat kuralları ve temel usuli ilkeler uygulanırken bu ikisi arasında çatışmalar doğabilir. Özellikle hukuki dinlenilme hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının hangisinin öncelikli olacağı tartışma konusudur. Böyle bir çatışmanın varlığında, kanun koyucunun tercihi, bu haklar arasındaki dengenin sağlanması, bu hakların kümülatif olarak tesisi ile temel ilkelere uygun şekilde yargılamanın yürütülmesi olmalıdır⁷². Bu yönde Yargıtay kararı bulunmaktadır⁷³. Tebligat Hukuku ile ilişkili temel usuli ilkeler arasındaki hassas denge gözetilerek Tebligat Kanunu hükümleri yorumlanmalıdır⁷⁴.

1.6.2.Hukuki Dinlenilme Hakkı

Hukuki dinlenilme hakkının üç unsuru bulunur. Bilgilenme hakkı, “ tarafların yargılama ile ilgili bilgi sahibi olması” anlamına gelir⁷⁵. Dikkate alınma hakkı, “ tarafların yaptığı açıklamaların, sundukları delillerin mahkeme tarafından değerlendirilmesi ve kararların somut ve şüpheye mahal vermeyecek şekilde gerekçelendirilmesini” ifade eder⁷⁶. Açıklama ve ispat hakkı, “ tarafların bilgi sahibi olduğu konuda açıklama ve ispat hakkına sahip olmaları ve bu hakkı kullanabilmeleridir”⁷⁷.

Taraflar yargılamada yapılan işlemler hakkında, hukuki dinlenilme hakkı gereğince, bilgilendirileceklerdir⁷⁸. Bilgilenme hakkı temelde, yargılamaya ait usul işlemlerinin muhatabına doğru ve zamanında tebliğ edilmesi ile mümkün olur. Öğretide,

⁷² KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 113.

⁷³ YARGITAY İBGK, E. 2019/2, K.2020/3, T.20.11.2020(KAZANCI), KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 113.

⁷⁴ KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 114.

⁷⁵ ÖZEKES, Muhammet, *Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı*, Ankara 2003, s. 29; Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 27 “Hukuki dinlenilme hakkı” başlığı altındadır ve bu hakkın kapsamını düzenlemektedir. Bu düzenlemeye göre, davanın tarafları, müdahiller ve yargılamanın diğer ilgilileri, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahiptirler.

⁷⁶ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 23.

⁷⁷ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 23.

⁷⁸ BUDAK/KARAARSLAN, s. 137.

bilhassa *PEKCANITEZ* hocamız tarafından bilgilendirme hakkının ilgililerin sürecin tamamından bilgilendirilmelerini gerektirdiği kabul edilir⁷⁹.

Yargı içtihatlarında da tebligatın hukuka aykırı bir şekilde yapılması durumunda, hukuki dinlenilme hakkının ihlal edileceğine dikkat çekilmiştir⁸⁰. Başka bir Yargıtay kararında, tebliğin usulsüz olmasına rağmen ilgili tebligat hakkında bilgi sahibi olduğunda hukuki dinlenilme hakkının ihlal edilmeyeceği belirtilmiştir⁸¹.

Tebliğat usullerinin kanun ile belirlenmesi hukuki dinlenilme hakkının gereğidir⁸². Taraflara kendi aralarındaki sözleşmeler ile ilgili uyuşmazlıklarda tebligat usullerini belirlemelerine izin verilmesi, özellikle tarafların eşit şartlar altında olmadığı sözleşme ilişkileri açısından, ciddi temel hak ihlallerine yol açabilir. Hukuki ilişkide güçlü olan tarafın, karşı tarafı baskı altına alarak hukuki dinlenilme hakkını sınırlayıcı hükümlerin sözleşmeye konulmasını sağlamasına sebep olabilir. Bu sebeple tebligat usullerinin tarafların takdirine bırakılması yerine açık ve net bir şekilde kanunla düzenlenmesi gerekmektedir⁸³.

Elektronik tebligatta ise tebligat mesajı muhataba özgü elektronik tebligat adresine gönderilir. Mesajın açılıp açılmadığına bakılmaksızın tebligatın elektronik tebligat adresine ulaştığı günü takip eden beşinci günün sonunda tebligat yapılmış sayılmaktadır. Muhataba fiilen ve elden verilen bir tebliğ evrakı bulunmamaktadır. Bunun yanında ispat niteliği taşıyan elle atılan imza içeren bir evrak da bulunmamaktadır. Tebligat UETS’de gerçekleştirilmektedir. Bu sebeple elektronik tebligatın gönderildiği muhatabın tebligatı okuyup okumadığı doğal olarak kontrol edilememektedir. Aynı durum fiziki tebligatta da vardır. Tebligat yöntemlerinde bilgilendirmenin gerçekleştiği varsayılır, bu da tebligat hukukundaki acı gerçeklerden biridir⁸⁴.

Yukarıda açıklanan sebeplerle de görüldüğü üzere, bilgilendirme unsuru hukuki dinlenilme hakkını herhangi bir tebligat yönteminde karşılamıyor. Ancak elektronik

⁷⁹ PEKCANITEZ, Hakan, “Hukuki Dinlenilme Hakkı”, Prof. Dr. Seyfullah Edis’e Armağan, İzmir 2000, s.753-788), s. 755; ÖZEKES, *Hukuki Dinlenilme Hakkı*, s. 86.

⁸⁰ “HMK m. 27/1-a’da düzenlenen bilgi edinme hakkının yerine getirilmesi için mevzuatta belirtilen usule göre bildirimde bulunulması zorunludur”, ÖZEKES, *Hukuki Dinlenilme Hakkı*, s. 98, 99; KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 115, dn.312: YARGITAY HGK E. 2017/10-1824, K. 2021/520, T. 20.4.2021(Kazancı).

⁸¹ KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 116, dn. 313: YARGITAY İBGK, E. 2019/2, K.2020/3, T.20.11.2020(Kazancı).

⁸² YARDIMCI, Taner Emre, “Yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligat”, Ankara Barosu Dergisi, C 77, S 3, Ocak 2019, s. 5.

⁸³ KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 117.

⁸⁴ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 117.

tebligatın hukuki dinlenilme hakkını ihlal ettiğini söylemek diğer tebligat yöntemleriyle karşılaştırıldığında elektronik tebligata önyargıyla yaklaşmaktan öteye gitmeyecektir.

1.6.3.Usul Ekonomisi İlkesi

Davaların uzun sürmesi, Türkiye’de yargının en önemli sorunlarının başında gelmektedir. Davaların uzun sürmesinin en önemli sebeplerinden biri, tebligat işlemlerindeki aksaklıklardır⁸⁵. Tebligatın hüküm ve sonuçlarını doğurması ve sürelerin işlemeye başlaması için tebligatın kanunda öngörülen usule uygun olarak yapılması gerekmektedir. Davanın en kısa sürede sonuçlanması ve adaletin gecikmemesi için, tebligatların usulüne uygun olarak yapılmasına büyük titizlik gösterilmelidir⁸⁶. Tebligatın muhatap yerine tebligatı almaya yetkili olmayan bir kimseye yapılması, muhatapın tebliğ konusundan haberdar edilememesi ihtimalini doğurur. Resmi tebligat yerine özel posta yollarının kullanılması durumunda, ortada tebligat mevzuatı anlamında bir tebliğin varlığından söz edilemeyeceğinden, tebligatın tekrar ve bu sefer resmi tebligat olarak yapılması gerekecektir. Bu da hem zaman hem masraf israfıdır.

Elektronik tebligat, fiziki tebligata kıyasla çok daha hızlı ve daha az masraflı bir tebligat yöntemi olmasıyla çokça tercih edilen bir tebligat yöntemidir⁸⁷. Öğretide de usul ekonomisi ilkesinin korunması açısından tebligat süreçlerinin etkinliğiyle ilgili önlemler alınması ve bu çerçevede teknolojik gelişmelerden yararlanılması gereği belirtilmektedir⁸⁸. 7101 sayılı Kanun’un TBMM Adalet Komisyonu Raporunda elektronik tebligat uygulamasının kapsamının genişletilmesinin, tebligat hatalarını ve giderlerini azaltacağı, yargılamayı hızlandıracağı belirtilmiştir⁸⁹. Elektronik tebligat ile usul ekonomisi ilkesinin gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir⁹⁰. Zira basitlik, hızlilik ve

⁸⁵ ATALI/ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 25.

⁸⁶ Usul ekonomisi ilkesi, yargılamanın basit, makul sürede ve en az giderle gerçekleştirilmesini gerektiren bir usul hukuku ilkesidir (HMK m.30).

⁸⁷ AKKAN, Mine, “7101 Sayılı Kanunla Elektronik Tebligat Konusunda Getirilen Yeni Düzenlemeler ve Değerlendirilmesi”, 7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler (Ed. ÖZEKES, Muhammet), Lexpera Seminer, İstanbul 4 Mayıs 2018, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Aralık 2018, s. 149- 167, (7101), s.155.

⁸⁸ RÜZGARESEN, Cumhur, Medeni Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İlkesi, Ankara 2013, s. 273.

⁸⁹ KONCA, Elektronik Tebligat, s.120.

⁹⁰ ÖZBAY, İbrahim, “6099 sayılı Kanun ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik Çerçevesinde Tebligat Hukukundaki Son Değişiklikler”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 16, S 1- 2, 2012, s. 115- 157 (EÜHFD), s. 128; KURT KONCA, Elektronik Tebligat, s. 262; AKKAN, 7101, s. 155; YARDIMCI, s. 13.

ucuzluk açısından sağladığı avantajlar sebebiyle elektronik yolla tebligatın kapsamı genişletilmiştir.

1.6.4.Makul Sürede Yargılanma Hakkı

Makul sürede yargılanma hakkı, adil yargılanma hakkının unsurlarından birisidir. Aynı zamanda usul ekonomisi ilkesinin yargılamaların gecikmeden hızla tamamlanmasının bir gereğidir⁹¹. Yargılama sürecinde tebligatın muhataba ulaştırılmasının öngörülen veya öngörülemeyen sebeplerle çok uzun sürmesi, özellikle tebligatın geçersiz yapılması, tebliğ tutanağı doldurulurken yapılan hatalar veya tebliğ metnindeki noksanlıklar sebebiyle yeniden tebligat çıkarılması (yeniden çıkarılan tebligatta ortaya çıkabilecek noksanlıklar!) ve yargılamanın tekrar edilmesi makul sürede yargılanma hakkının ihlalidir⁹². Fiziki tebligatta, tebliğ memurlarından kaynaklanan problemler dava dosyasındaki ilerlemelerin tabiri caizse çöpe atılarak yargılama işlemlerinin tekrarlanmasına neden olabilmektedir⁹³. Bu da ihlal anlamına gelir.

Makul sürede yargılamanın sağlanmasında kullanılan yöntemlerde çağa ayak uydurulmalı ve değişiklikler yapılmalı, yargılamaların makul sürede tamamlanmasına engel teşkil eden tebligat sorunlarının giderilmesinde teknolojik gelişmelerden yararlanılmalıdır⁹⁴. Günümüzdeki en etkili çözüm şüphesiz içinde bulunduğumuz bilgisayar çağına ayak uydurulmasıdır. Elektronik tebligat fiziki tebligata kıyasla saatler, günler hatta haftalarca daha kısa sürede muhataba ulaşır ve yargılamanın makul sürede yapılması ve tamamlanmasına büyük katkıda bulunur⁹⁵. Öğretide⁹⁶ de anılan ilke için teknolojiden yararlanılması büyük bir ihtiyaç olarak görmektedir⁹⁷.

⁹¹ TANRIVER, *Usul C.I*, s. 419.

⁹² DEMİRKOL, Selami, Yargılama İçin Öngörülen Makul Sürenin Aşılmasına Sebep Hususlardan; Tebligat Sorunu Vakaları: Görevli Makam ve Yetkililer (PTT Muhtarlık ve Mahkeme Personeli)'den Kaynaklı Gecikmeler", *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi*, Cilt 15, S. 2, 2012, s. 117- 132, s. 118; KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 241.

⁹³ ÖZKAN DUVAN, Ayşe, "Bireysel Başvuru Kararlarında Makul Sürede Yargılanma Hakkı", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2019, C. 68, s.287-336, s. 293.

⁹⁴ AKKAN, *7101*, s. 155; AKTEPE ARTIK, Sezin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Türk Medeni Usul Hukuku Açısından Adil Yargılanma Hakkı, Ankara 2014, s. 297-299.

⁹⁵ VAROL/BAŞTÜRK, s. 271; KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 262; AKKAN, *Mihder*, s. 51; İLERİ, s. 121.

⁹⁶ ÖZBAY, *EÜHFD*, s. 128.

⁹⁷ KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 119.

1.6.5.Silahların Eşitliği İlkesi

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 445 hükmünde elektronik ortamda yapılan işlemler ile fiziki ortamda yapılan işlemler arasındaki zamansal farklılık düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, internet aleminde yapılacak işlemin sonraki güne ve hatta hafta sonundan sonraki pazartesi gününe kalmaması için saat 00:00'a, yani gün sonuna kadar yapılmasının zorunluluğu kabul edilmiştir⁹⁸. Fiziki ortamda yapılan işlemlerde ise süre "mesai saati" sonunda bitmektedir. Fiziki ortamda işlem yapanlar mesai saatleriyle sınırlı olarak hak arama özgürlüklerini kullanabilmekteyken; elektronik ortamda işlem yapabilenler, zamansal sınırlama olmaksızın hak arama özgürlüklerini kullanabilmektedir. Bu sebeple elektronik ortamda işlem yapamayan bireyler açısından usuli eşitsizlik söz konusu olmaktadır. Aynı durum elektronik tebligat bakımından da geçerlidir. İlgili tebligat elektronik tebligat kullananlara çok daha hızlı ulaşırken, fiziki ortamda tebligat yapılması uzun sürmektedir. Bulunduğu yerde internet, elektrik olmayan ya da olmakla birlikte elektronik tebligat kullanmak için gerekli cihazlara sahip olmayan taraf bakımından yargılamada usuli eşitsizlik ortaya çıkmaktadır⁹⁹.

1.7.TEBLİGATTA ADRES

Tebligat mevzuatında birçok yerde kullanılan adres kavramının geniş bir şekilde yorumlanması gerekir¹⁰⁰. Sözlük anlamı yaşanan yer olduğu gibi kurum veya kuruluşun bulunduğu yer, bulunak olan adres kavramı, tebligat hukuku çerçevesinde bilinen adres olarak gündeme gelir. Tebliğ yapılacak kişinin adresi, ev adresi veya iş yeri adresi olabileceği gibi, elektronik adresi de olabilir¹⁰¹.

⁹⁸ KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 122.

⁹⁹ KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 123; "Silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarının usuli haklar bakımından aynı koşullara tabi tutulmasını ve taraflardan birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürülmeksizin iddia ve savunmalarını makul bir şekilde mahkeme önünde dile getirme fırsatına sahip olmasını gerektirmektedir", AYM, Yaşasın Aslan Başvurusu, B. No: 2013/1134, T. 16.05.2013.

¹⁰⁰ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 21; ALBAYRAK, s.20.

¹⁰¹ ALBAYRAK, s. 20; Adres Kayıt Sistemi Yönetmelik'i 4-a maddesinde adres, herhangi bir toprak parçası veya binanın coğrafi konumu ve işlevi açısından tanımlanması şeklinde tanımlanmaktadır.

1.8.TEBLİĞ BELGESİ VE TEBLİĞ TUTANAĞI

Tebliğ evrakı iki belgeden oluşur: Tebliğ edilecek belge ve tebliğ tutanağı. İlgiliye ulaştırılmak istenen belge veya belgelere tebliğ belgesi denir. Yazılı tebligatta bu belge tebligat tutanağına eklenirken elektronik ortamda tebligatta ise elektronik mesaja eklenir¹⁰². Tebliğ belgesi ile tebliğ tutanağı işlem dosyasına konulur¹⁰³.

Tebliğ edilecek belgenin, yani tebliğ mesajını içeren belgenin, teslim edildiğini kayıt altına alan tutanağa “tebliğ tutanağı (tebliğ mazbatası)” denilmektedir¹⁰⁴. Tebliğ tutanağı ile tebligatın yapılıp yapılmadığı, memurun tebligat adresine gittiği tarih, tebliğin yapıldığı kişi ve diğer not düşülmesinde fayda bulunan olaylar yazılır¹⁰⁵. Tebliğ tutanağı bir ispat aracı olan ve kanunen aksi ispat edilene kadar hukuken geçerli resmi belgedir¹⁰⁶.

Teb. K. m. 23 ve Teb. Yön. m. 35’te yer alan bilgilerin tamamının tutanak üzerine yazılmadığı, bilgilerin eksik doldurulduğu veya okunamadığı durumlarda yapılan tebligat işlemi usulsüzdür¹⁰⁷. Teb. K. 22. maddesinde tebliğ memurunun yetkileri sayılmıştır¹⁰⁸.

¹⁰² ÇATALKAYA, *Tebliğat Hukuku*, s. 27; Teb. K. 8. Maddesi uyarınca, tebliğ edilmek istenen belgeden birisi dosyaya kaldırılmak üzere, en az iki nüsha olarak düzenlenmektedir. Aynı belgenin birden fazla kimseye tebliğ edilmesi gerekiyorsa, tebliğ edileceği kişi sayısı kadar düzenlenmesi gerekmektedir.

¹⁰³ ÖZBAY / YARDIMCI, *Tebliğat Hukuku*, s. 69- 70.

¹⁰⁴ ALBAYRAK, s. 154.

¹⁰⁵ ALBAYRAK, s. 154.

¹⁰⁶ ÖZBAY / YARDIMCI, *Tebliğat Hukuku*, s. 72.

¹⁰⁷ ALBAYRAK, s. 155 ; Tebliğ tutanağı iki parçadır ve bir parçası tebliğ belgesi ile muhataba verilirken Kanunda belirtilen şekillere uygun doldurulmuş ve imzalanmış bir nüshasını tebliğ memuru alır. Tebliğ işleminin gerçekleşmesi halinde tebliğ memuru bu nüshayı tebliği çıkaran mercie gönderir, ama gerçekleşmemişse bu tutanağa açıklamaları yazarak tebligat belgesinin tamamını ilgili mercie gönderir. Tutanağın nasıl doldurulacağıyla tebligat tutanağında bulunması gereken unsurlar Teb. K. 23 ve Teb. Yön. 35. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddelere göre bir tebliğ tutanağında bulunması gereken unsurlar aşağıda belirtilmiştir;

- a) Tebliği çıkaran mercii ve varsa tebligat çıkarılmasını isteyen taraf ile ilgili tanıtıcı bilgiler,
- b) Adına tebligat çıkarılan muhatap ile ilgili tanıtıcı bilgiler (kimlik ve adres bilgileri),
- c) Tebligatın konusu,
- ç) Tebligatın kime yapıldığı, (kimlik bilgileri, sıfatı ve tebliğe ehil olup olmadığı), muhatap haricinde başka bir kimseye yapıldı ise sebepleri ve bu konu ile ilgili açıklamalar,
- d) Tebligatın yapıldığı tarih, saat ve yapıldığı yer ile ilgili bilgiler,
- e) Adreste kimsenin bulunamaması veya imtina halinde Teb. K. 21. maddesine göre yapılan işlemler ile ilgili açıklamalar,
- f) Tebliğ memurunun kimlik bilgileri,
- g) Tebligatı alan kimse ve tebliğ memurunun imzaları, bulunmalıdır.

¹⁰⁸ RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 177- 191; tebligat işlemi sırasında tebliğ memuru hem muhatabın kim olduğunun tespiti hem de onun adına tebligatı almaya yetkili kişilerin ehil olup olmadıklarını araştırmaya ve kimliklerini sormaya yetkilidir.

1.9.TEBLİGAT TÜRLERİ

Tebliğatin türleri, nasıl yapıldığı, hangi konularda çıkarıldığı, kimin tarafından çıkarıldığı ve nereye yapıldığına göre belirlenir¹⁰⁹. Tebligat, tebligat konusu bildirim özellikleri, muhataba en uygun şekilde ulaşabilme ihtiyacı, muhataba ulaşılması imkanlarının önündeki engeller gibi çeşitli gerekçelerle birbirinden farklı şekillerde yapılabilmektedir.

1.9.1.PTT Aracılığıyla

Bu tebligat türü PTT tarafından yapılan tebligattır. İlgili kanunda yer alan¹¹⁰ “PTT Genel Müdürlüğü” 09.05.2013 tarih ve 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu’nun¹¹¹ 21. maddesi ile PTT Genel Müdürlüğü, Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketine çevrilmiştir ve PTT tekel konumundadır¹¹².

1.9.2.Memur Vasıtasıyla Tebligat

Teb. K. m. 1 hükmü işlediğimiz konuda büyük önem taşır¹¹³. Aynı kanunun 2. maddesinde ve Teb. Yön. 5. maddesinde memur vasıtasıyla yapılacak tebliğin bağlı olduğu şartlar anılmıştır¹¹⁴. Memur vasıtasıyla tebliğin yapılabilmesi için sayılan şartların oluşması, bu tebliğin ancak belirtilen daire ve kurumlar arasında yapılabilmesi ve memur vasıtasıyla tebliğin yapılmasını gerektiren durumun evraka yazılması

¹⁰⁹ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 41, ALBAYRAK, s. 35.

¹¹⁰ Kanunda ilke olarak benimsenen tebligat yöntemi Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi (PTT A.Ş.) aracılığıyla yapılan tebligattır (Teb. K. m. 1).

¹¹¹ Resmî Gazete: Yayımlı Tarihi: 23.05.2013, Sayı: 28655.

¹¹² RUHİ, *Milletlerarası Tebligat*, s. 57; ALBAYRAK, s. 37; ÖZBAY / YARDIMCI, *Tebliğat Hukuku*, s. 36; Tebligat alanında PTT A.Ş. tekel konumundadır. PTT haricinde özel bir kargo firması vasıtasıyla hukuken geçerli bir tebligat işlemi yapılamaz.

¹¹³ Teb. K. m.1’de tebligat PTT A.Ş. vasıtasıyla yapılan tebligat yanında memur vasıtasıyla da yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

¹¹⁴ a) Diğer kanunlarda özel hüküm bulunması halinde, yani diğer bir kanunda tebliğin memur vasıtasıyla yapılması ile ilgili bir düzenleme yer alması,

b) Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, PTT A.Ş. vasıtasıyla tebligat yapıldığında bir gecikme yaşanacağı ve ortaya bir zararın çıkabileceği ihtimalinin bulunduğu durumlarda,

c) Tebligat çıkarmaya yetkili merciler arasında, aynı yerde faaliyet gösteren mercilerin birbirlerine çıkaracakları tebligatların varlığında,

ç) Aynı yerde faaliyet gösteren mercilerde çalışan şahıslara yapılacak tebligatların memur vasıtasıyla yapılması gerektiği düzenlenmiştir, Teb. K. m. 2’de yer alan bu düzenlemeye göre yukarıda belirtilen durumların varlığında memur vasıtasıyla tebligat zorunludur ve tebligat çıkaran mercinin bu konuda takdir yetkisi bulunmamaktadır; ALBAYRAK, s. 37.

gerekmektedir¹¹⁵. Anılan evrakta, memur vasıtasıyla tebligat yapılmasını zorunlu kılan durum belirtilmese de diğer tebligat türleri ile yapılan tebligat geçerli ise, tebligatın usulsüz sayılmaması usul ekonomisine uygundur¹¹⁶.

Yukarıda sayılan şartlar eğer mevcut değilse öğretilerde memur vasıtasıyla tebligat yapılıp yapılamayacağına dair farklı görüşler bulunmaktadır¹¹⁷. Şimdi bu görüşleri inceleyeceğiz:

Çatalkaya ve *Ruhi*, ancak Teb. K. 2/1 maddesinde yazılı hallerde memur vasıtasıyla tebligat yapılabileceğini¹¹⁸ savunurken; *Deliduman*, *Muşul* ile *Özbay* ve *Yardımcı*, Teb. K. 2/1 maddesinde yazılı hallerin yanında diğer durumlarda da memur vasıtasıyla tebligat yapılabileceğini savunmaktadırlar¹¹⁹.

Teb. K. 2/1 maddesinde tebliğin kimin tarafından yaptırılacağı düzenlenmiştir¹²⁰.

Benzer bir düzenleme de Teb. K. m. 41 ve Teb. Yön. m. 64 içerisinde bulunmaktadır¹²¹.

1.9.3.Doğrudan Tebligat

Tebligatı çıkaran merci tarafından aracısız ve doğrudan muhataba yapılan tebligat doğrudan tebligattır¹²². Bu tebligat yönteminde tebliğ mazbatasını düzenlenmesine gerek yoktur¹²³. Muhataba teslim edilmesi gereken belge duruşma esnasında muhataba elden

¹¹⁵ ALBAYRAK, s. 38.

¹¹⁶ ALBAYRAK, s. 38.

¹¹⁷ ÇEVİK, s. 35.

¹¹⁸ ÇATALKAYA, *Tebligat Hukuku*, s. 36; RUHİ, *Milletlerarası Tebligat*, s. 57.

¹¹⁹ Teb. K. 1 maddesinde tebligatın “PTT A.Ş. veya memur vasıtasıyla yapılır” hükmü gereğince tebligat çıkarmaya yetkili mercilerin istedikleri takdirde memur vasıtasıyla tebligat yapabilecekler; ÇEVİK, s. 35 (aktarılmıştır).

¹²⁰ İlgili maddede tebligat çıkaran merciin kendi personelleri veya mülki idare amirinin emriyle zabıta tarafından yaptırılacağı hükmü bulunmaktadır Bir merciin kolluk zabıta vasıtasıyla tebligat yapabilmesi için mahallin mülki amirinden izin alması gerekmektedir. Ancak Kanunun 2/2 maddesine göre zor kullanılmasını gerektiren veya hazırlık tahkikatı kapsamında yer alan işlerle ilgili ve yargısal tebligat kapsamında çıkarılacak tebligatlarda mahallin mülki amirinden izin almaya gerek yoktur. Bu madde gereğince yargı mercilerinin yargısal faaliyetleri ile ilgili işlerinde adli kolluk vasıtasıyla tebligat yapılabilirler; ÇEVİK, s. 35.

¹²¹ Bu düzenlemeye yargı mercilerinin doğrudan kişi veya kurumlar tarafından talep edilmesi halinde işin durumuna göre memurları aracılığıyla tebligat yapılması noktasında karar verebileceğini düzenler. Bu düzenleme 2. maddenin aksine bu maddeye göre memur vasıtasıyla tebligat yaptırabilmek için bir şarta hükmetmemiştir. Böylece yargısal işlerde memur vasıtasıyla tebligat yöntemi kolaylaştırılmıştır. Ancak 2. maddedeki düzenleme genel nitelikte bir düzenleme iken 41. maddedeki düzenleme özel nitelikte bir düzenlemedir; ALBAYRAK, s. 40.

¹²² ALBAYRAK, s. 40.

¹²³ ALBAYRAK, s. 41.

verilir ve teslim duruşma zaptına işlenir veya belge muhataba kalemde yine elden verilirse teslim ilgilinin imzası alınarak belgelendirildiğinden bir tebliğ zaptı düzenlenmeyecektir, kaldı ki düzenlenmesine gerek de yoktur¹²⁴.

Doğrudan tebligat üç şekilde yapılabilmektedir. Şimdi doğrudan tebligatın yapılabileceği üç şekli inceleyeceğiz.

1.9.3.1.Duruşma Esnasında veya Kalemde Yapılan Tebligat

Bu tebligat türünde¹²⁵ sadece soruşturmayla, davayla veya takiple ilgili belge tebliğ edilir ve sadece taraflara, alakalı üçüncü kişilere, katılana veya vekillerine edilir¹²⁶. Tebliğin “duruşma zaptına veya tutanağa geçirilerek ve imza karşılığında tevdi”, tebliğ hükmündedir¹²⁷.

Tebliğat duruşmada hakim tarafından yapılırken kalemde kâtip veya yazı işleri müdürü tarafından yapılır¹²⁸. Kalemde yapılan tebligatta, tebliğ edilen belgenin ilgili tarafından elden alındığını gösterir tutanak düzenlenerek işlemin kalemde yapıldığı, muhatabın adı, soyadı, tebligat işlemi yapan memurun bilgileri ve tebliğ tarihi yazılarak bu tutanak muhataba imzalatılırken duruşma esnasında yapılan tebligatta tutanak düzenlenmez çünkü düzenlenmesine gerek yoktur¹²⁹. Kalemde yapılacak tebligatın şekli unsurları sayıldığı gibidir¹³⁰.

1.9.3.2.Avukat, Katip Veya Stajyerlerine Yapılan Tebligat

Ancak ve ancak duruşma esnasında yapılabilir ve tebligat konuları sınırlıdır (duruşma tarih ve saati)¹³¹.

¹²⁴ ÖZBAY / YARDIMCI, s. 27.

¹²⁵ Teb. K. 36. ve Teb. Yön., 58. maddelerine göre duruşma sırasında veya kalemde tebligat yapılabilmektedir.

¹²⁶ ÖZBAY / YARDIMCI, s. 28; ALBAYRAK, s. 41.

¹²⁷ DELİDUMAN, s. 41- 42.

¹²⁸ ÇATALKAYA, s. 41.

¹²⁹ ALBAYRAK, s. 42.

¹³⁰ ÇATALKAYA, s. 42.

¹³¹ ÖZBAY / YARDIMCI, s. 29; ALBAYRAK, s. 43; Teb. K. 37. ve Teb. Yön. 59. maddelerine göre duruşma esnasında hazır bulunan avukat, katip veya stajyerlerine bir sonraki duruşma tarih ve saatinin bildirilmesi doğrudan tebligat kabul edilmektedir ve bunlarla sınırlıdır.

1.9.3. Avukatların Birbirine Yaptığı Tebligat

Ancak her iki tarafın de kendilerini vekil ile temsil ettirdikleri davalarda vekiller makbuz düzenleyerek diğer vekile tebligat yapabilir¹³². Bu durumda da tebliğ mazbatası düzenlenmesine gerek yoktur¹³³.

1.9.4. İlan Yoluyla Tebligat

Bu tebligat yöntemi, adresi bilinmeyenlere “basın ve yayın araçları” aracılığıyla yapılan bir tebligat çeşididir¹³⁴. Muhataba diğer tebligat yöntemleriyle tebligat yapılamadığında hukuken son çaredir¹³⁵ ve ancak ve ancak kanunda anılan şartların varlığında yapılır¹³⁶.

İlk şart “muhatabın kimliğinin bilinmesidir”. Sadece kimliği bilinen kişilere tebligat yapılabilir¹³⁷. “İlgilinin adresinin bilinmemesi” ikinci şarttır. Adresin bilinip bilinmediği tespit edilmeden ilan tebligat yapılamaz, yapılırsa şekil kurallarına aykırılıktan dolayı tebligat usulsüz olacaktır. Bilinen son adresine çıkarılan tebligatın yapılamaması ve adresin tespit edilememesi (tebliğ memuru aracılığıyla), kişinin adresinin adres kayıt sisteminde kayıtlı olmaması veya mahalle veya köy muhtarı tarafından kişinin bu adreste bulunmadığının bildirilmesi, tebligat çıkarılan merci tarafından adres ile ilgili araştırması yapılmasına rağmen muhatabın bulunduğu ve tebligata elverişli adresin bulunmadığı hallerde ilgilinin adresi bilinmemektedir, yani şart sağlanmıştır¹³⁸.

¹³² ÖZBAY / YARDIMCI, s. 28-29.

¹³³ Benzer bir düzenleme Av. K. 56/4. maddesinde de görülmektedir. Bu maddeye göre de avukatlar, vekalet ile takip ettikleri işlerde diğer tarafın vekiline adli kağıt ve belge tebliğ edebilir. Bu işlem için yargı merciinin kararına gerek yoktur. Tebliğ edilen kâğıt ve belgelerin birer nüshası, gerekli olan harç, vergi ve resim ödenmek suretiyle ilgili mercideki dosyasına konulması gerekmektedir, ALBAYRAK, s. 43.

¹³⁴ ALBAYRAK, s. 44.

¹³⁵ RUHİ, *Milletlerarası Tebligat*, s. 146.

¹³⁶ a) Muhatabın kimliğinin bilinmesi,

b) Teb. K. ve Teb. Yön. çerçevesinde belirlenen diğer yöntemlerle tebligat yapılamaması,

c) Adresinin bulunamaması (Teb. K. m. 28/1; Teb. Yön. m. 48/1),

ç) Adresinin Adres Kayıt Sisteminde (MERNİS) bulunmaması (Teb. Yön. m. 48/1),

d) Adres araştırmasının yapılması (Teb. K. m. 28/2; Teb. Yön. m. 48/2),

e) Araştırmaya rağmen adresinin tespit edilememesi (Teb. Yön. m. 48/3),

f) Adresinin tespit edilemediğinin, mahalle veya köy muhtarı tarafından teyit edilmesi (Teb. K. m. 28/2); ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 49-54.

¹³⁷ RUHİ, *Milletlerarası Tebligat*, s. 147, ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 49; ALBAYRAK, s. 45.

¹³⁸ ÖZBAY / YARDIMCI, s. 99, ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 50.

Adres hiç araştırma yapılmadan bilinmeyen adres olarak kabul edilemez, önce tebligatı çıkaran merci tarafından adres araştırması yapılır¹³⁹.

Masraflar karşılanmadan ilan tebligatı yapılamaz çünkü bu da bir şarttır. Tebligat masraflarını bu tebligattan yarar sağlayan veya ilan tebligatının yapılmasını talep eden taraf öder¹⁴⁰.

İlan yoluyla tebligat aracı “Basın İlan Kurumudur”. İlan yoluyla yapılan tebligatta muhatabın mağdur edilmemesi amacıyla rahatça görebileceği ve okuyabileceği şekilde ve varsa tebliği çıkaran merciin lokasyonunda yayınlanan (ulusal) gazete ve elektronik ortamda yapılır¹⁴¹. İhtiyaç halinde yerel bir gazetede de ayrıca ilan ile tebligat yapılabilir. İlan tebligatının yapılmasında son aşama tebliğ edilecek belge ve ilan bir suretinin “tebliğ çıkaran mercide herkesin rahatlıkla görebileceği bir yerde” bir ay süreyle asılı tutulmasıdır¹⁴². Tebligatın yapıldığının varsayıldığı tarih son ilan tarihinden 7 gün sonraki gündür¹⁴³.

1.9.5. Elektronik Tebligat

Elektronik tebligat çalışmamızın bir sonraki bölümünde ayrıntılı şekilde incelenecektir.

¹³⁹ ALBAYRAK, s. 45; Yargıtay somut bir olayda, “kendisine ilân yoluyla tebligat gerçekleştirilen davalının adresi resmî ve özel mercilerden gerektiği şekilde araştırılmadığını ve kolluk araştırması ile yetinildiğinden dolayı yapılan ilânen tebligatın geçersiz olduğunu belirterek, davalının savunma hakkının kısıtlandığını belirterek ve yeniden tebligata çıkılmasını” karara bağlamıştır; Yargıtay 20. HD., Esas No: 2015/14907, Karar No: 2017/3981, Tarih: 04.05.2017; Benzer karar için Bkz.: Yargıtay 10. HD Esas No: 2015/7695, Karar No: 2017/2142, Tarih: 14.03.2017, Yargıtay 20. HD, 14.05.2015, E. 2014/10010, K. 2015/4176, HGK, 2.4.2014, E. 2014/5-293, K. 2014/434 (UYAP sisteminden alınmıştır); *Esas olan, muhatabın bilinen son adresine tebligat yapılmasıdır. Bu adresin yurtiçinde veya yurtdışında olması usul işlemlerinde bazı farklılıklara sebep olmaktadır. Öncelikle yurtdışına tebligat hükümleri uygulanacaktır. Yurtdışına tebligat hükümlerinden sonuç alınmazsa bilinen en son adresine iadeli taahhütlü mektupla tebligat gönderilir ve posta makbuzunun dosyaya konulması gerekmektedir. Yargıtay bir kararında yurtdışında ikamet edenlere öncelikle uluslararası tebligat usullerine uygun olarak tebliğin yapılması, şayet muhatabın adresi tespit edilemezse ya da bu adreste tebligatın mümkün olmadığı saptanırsa öncelikle tebligata yarar adresinin araştırılması, eğer bu da mümkün değilse ilan tebligat yapılması gerektiğini belirtmiştir. Daha sonra ise yurtdışında ikamet edenlere ilan tebligat yapılması gerektiğinde tebliğ olunacak evrak ile ilan suretlerini yurtdışı adresine iadeli taahhütlü mektup ile gönderilmesi ve posta makbuzunun dosyaya konulmasını gerektiğini karara bağlamıştır*, Yargıtay 3. HD., Esas No: 2017/13110, Karar No: 2019/1727, Tarih: 28.02.2019. Benzer bir karar için Bkz.: Yargıtay 14. HD., Esas No: 2016/5709, Karar No: 2019/5119, Tarih: 12.06.2019; Yargıtay 2. HD., Esas No: 2012/17133, Karar No: 2013/9385, Tarih: 04.04.2013 (UYAP sisteminden alınmıştır).

¹⁴⁰ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 52; ALBAYRAK, s. 46.

¹⁴¹ ALBAYRAK, s. 48.

¹⁴² ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 53.

¹⁴³ ÖZBAY / YARDIMCI, s. 102.

BÖLÜM 2:

ELEKTRONİK TEBLİGAT

Elektronik tebligat Türk hukukunda ilk ortaya çıktığında bir tebligat yöntemi olarak değil; fiziki ortamda yapılan tebligatları tamamlayıcı bir usul olarak gündeme gelmiştir. Ancak, artık kabul gören görüşe göre, elektronik tebligat başlı başına bir tebligat yöntemidir¹⁴⁴. Günümüzde elektronik tebligat, fiziki tebligata kıyasla daha fazla kullanılan bir tebligat türü olmuştur. Bu hususa ilişkin istatistikler¹⁴⁵ şu şekildedir:

Tablo 3.1 E-Tebligatın Fiziki Yıllara Oranının Yıllara Göre Karşılaştırılması

YILLAR	E-TEBLİGAT SAYISI	FİZİKİ TEBLİGAT SAYISI	E-TEBLİGATIN FİZİKİ TEBLİGATA ORANI
2024	17.577.771	13.062.541	135%
2023	53.700.412	43.013.036	125%
2022	51.817.242	47.004.081	110%
2021	40.537.191	44.812.939	90%
2020	23.820.489	37.944.146	63%
2019	18.156.145	43.808.589	41%
2018	5.403.088	48.123.258	11%
2017	1.741.854	43.562.987	4%
2016	617.552	41.384.578	1%
2015	55.497	42.054.431	0%
2014	166	40.242.538	0%

Yer verilen istatistiklere göre, günümüzde elektronik tebligat fiziki tebligattan %135 oranında daha fazla uygulama alanı bulmaktadır. Bu sebeple, elektronik tebligatın uygulamadaki asıl tebligat türü haline geldiğine özellikle dikkat çekilmelidir.

¹⁴⁴ Zira, Tebligat Kanunu m. 7/a/3 hükmünde, elektronik tebligat adresi sahipleri bakımından elektronik tebligatın asıl tebligat yöntemi olduğu; ancak zorunlu bir sebep dolayısıyla elektronik tebligat yapılamadığı durumlarda diğer usullerle tebligat yapılabileceği düzenlenmiştir.

¹⁴⁵ 2024 Nisan ayına kadar olan istatistikler: <https://istatistikler.uyap.gov.tr/etebliğat/> (Erişim tarihi 07/04/2024).

2.1.ELEKTRONİK TEBLİGAT KAVRAMI

Tebliğ elektronik tebligat yöntemiyle, elektronik vasıtalarla ve internet ortamında yapılır¹⁴⁶. İlgili Kanun hükümleri uyarınca, tebligatı çıkaran merci tarafından kazai, mali veya idari işlemlere ilişkin tebligatın PTT aracılığıyla, tebligat gönderilecek kişinin elektronik tebligat almaya elverişli elektronik posta adresine elektronik ortamda bildirilmesi ve bu bildirim belgelendirilmesi işlemidir¹⁴⁷.

Geniş anlamda, tebliğ yapacak kurum tarafından muhatabına iletilmek üzere tebliğ evrakının faks, kısa mesaj ve benzer yöntemlerle iletilmesidir¹⁴⁸. Her ne kadar bu yönde tartışmalar olsa da doktrinde hakim olan görüşün¹⁴⁹ ve Yargıtay'ın¹⁵⁰ da kabul ettiği gibi, herhangi bir elektronik vasıta aracılığıyla yapılan bildirim hukuki sonuçları olamaz, aksi takdirde alelade bir SMS mesajının da hukuki sonuç doğurabileceğinin kabulü gerekecekti ve bu da büyük karışıklıklara yol açacaktı. Özellikle faks veya kısa mesaj gibi elektronik vasıtalarla tebligat yapılması, belgelendirme unsuru bakımından tereddüt doğurur. Bunun yanında tebligat hukukuna ilişkin hükümlerin geniş yorumlanması, temel usul hukuku ilkeleri bakımından sakıncalı sonuçları doğurabilir¹⁵¹.

Elektronik tebligatın hukuki sonuç doğurması, tebligatın Tebligat Kanunu'na ve Yönetmeliğe uygun şekilde yapılmış olmasına bağlıdır¹⁵². Kanuna ve Yönetmeliğe uygun şekilde yapılmayan elektronik tebliğ veya bildirim işlemlerinin tebligata bağlanan sonuçları doğurmayacaktır. Bu sebeple tebligat hukuku kapsamında elektronik tebligat kavramından dar anlamda elektronik tebligatın anlaşılması gerekir¹⁵³.

¹⁴⁶ ALBAYRAK, s. 49.

¹⁴⁷ Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin 3. maddesinin ç bendinde elektronik tebligat, Tebligat Kanunu ve bu Yönetmeliğe uygun olarak elektronik ortamda yapılan tebligat olarak tanımlanmıştır; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 55.

¹⁴⁸ ALBAYRAK, s. 49.

¹⁴⁹ YILMAZ/ÇAĞLAR, *Tebligat Hukuku 2013*, s. 115; KURT KONCA, *Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, s. 245.

¹⁵⁰ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 55.

¹⁵¹ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 55.

¹⁵² ALBAYRAK, s. 49.

¹⁵³ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 56.

2.2.ELEKTRONİK TEBLİGAT NEDİR?

Elektronik Tebligat (e-tebligat), tebligatların ilgili Kanun'da belirlenen tebligat çıkarmaya yetkili merciler tarafından elektronik ortamda hazırlanması, e-Tebligat Yönetmeliği'nde belirlenen esaslara uygun olarak değiştirilemez ve inkar edilemez bir şekilde Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) aracılığıyla alıcılarına iletilmesidir. E-Tebligat Sistemi'ne, kamu kurum ve kuruluşları ile tüzel ve özel tüm kişiler üye olabilir. Bu sistemde, Tebligat Kanunu'nda tebliğ çıkarmaya yetkili kılınan merciler elektronik tebligat gönderebilir ve muhataplar elektronik tebligat alabilir¹⁵⁴.

2.3.ELEKTRONİK TEBLİGATA İLİŞKİN MEVZUAT VE ELEKTRONİK TEBLİGATIN MEVZUATTAKİ TANIMI

İnternet, günümüzde artık bundan 20 yıl öncesinde görülen “lüks tüketim” niteliğini kaybederek bir ihtiyaç haline gelmiş ve bu ihtiyaç sebebiyle kullanım alanı oldukça artmıştır, zira ucuz ve hızlıdır. Yeni teknolojik gelişmeler ve internetin sosyal hayatta kapladığı yer, elektronik tebligatın düzenlemelerle hükme bağlanmasını ve çok hızlı ve kapsamlı şekilde hükme bağlanmasını gerektirmiştir. Elektronik yöntemle yapılan tebligat uzun bir beklemenin ardından, “11.01.2011 6099 sayılı Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile Tebligat Kanunu'na “Elektronik Tebligat” kenar başlıklı 7/a maddesinin eklenmesiyle kanuni düzenlemeye kavuşturulmuştur¹⁵⁵.

Ancak bu düzenleme yeterli olmamış ve “15.03.2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 7101 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile elektronik tebligatın uygulama alanı gerektiği gibi genişletilmiştir. En sonunda Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi kurularak ayrıntılar yönetmelik ile düzenlenmiştir, ancak ayrıntıların yönetmelik ile düzenlenmesi herkesi memnun etmemiştir¹⁵⁶.

¹⁵⁴[https://www.etebligat.gov.tr/e-tebligatnedir/#:~:text=Elektronik%20Tebligat%20\(e%2Dtebligat\),\(UETS\)%20yoluyla%20al%C4%B1c%C4%B1lar%C4%B1na%20iletilmesidir](https://www.etebligat.gov.tr/e-tebligatnedir/#:~:text=Elektronik%20Tebligat%20(e%2Dtebligat),(UETS)%20yoluyla%20al%C4%B1c%C4%B1lar%C4%B1na%20iletilmesidir) (Son Erişim Tarihi: 10/05/2024).

¹⁵⁵ ALBAYRAK, s. 51.

¹⁵⁶ 7101 sayılı Kanun'un getirdiği değişiklikler 01.01.2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Tebligat Kanunu m. 7/a'da ve Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in 12. maddesinde, elektronik

Yukarıda bahsedilen düzenlemeler haricinde elektronik tebligatın nasıl yapılacağı, yani usulü, 06/12/2018 tarihinde yayımlanan Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir¹⁵⁷.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği her ne kadar Adalet Bakanlığı tarafından yayımlanmış olsa da Yönetmelik'in 1/2 maddesi gereğince uygulama alanı sadece yargı organları ile sınırlı değildir, Kanun ile tebligat çıkarmaya yetkili kılınan makam ve merciler tarafından PTT vasıtasıyla yapılacak elektronik tebligatlarda da uygulanır¹⁵⁸.

Tebligat Kanunu ve Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik elektronik tebligatın önemli kaynaklarından¹⁵⁹.

En nihayetinde elektronik tebligat tanımı kısaca ve kapsamlı şekilde yapılmak istenirse bu tanım; elektronik tebligat, bilgisayar alanında hazırlanmış uygun formatlı bir belgenin, internet üzerinden, elektronik posta yoluyla muhataba gönderilmesidir¹⁶⁰. Elektronik Tebligatın tanımı, Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nde de yapılmıştır.

tebligatın ayrı bir yönetmelik ile düzenleneceğine ve elektronik tebligatın zorunlu nedenlerle yapılamadığı hallerde, diğer tebligat usulleriyle tebligat yapılacağı belirtilmiştir (ET. Yön. m. 16); ALBAYRAK, s. 51.

¹⁵⁷ Elektronik Tebligat Yönetmeliği, içerdiği hükümler bakımından elektronik tebligatın en önemli ve ayrıntılı kaynağıdır. Ayrıca, Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi ile İlgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliğ ile Kayıtlı Elektronik Posta Rehberi ve Kayıtlı Elektronik Posta Hesabı Adreslerine İlişkin Tebliğ'i yayımlayarak, kayıtlı elektronik posta sistemine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu uyarınca tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciler tarafından Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi (PTT) aracılığıyla yapılacak elektronik tebligata ilişkin hususları kapsar (ET Yön. m. 1/2). Yönetmelik uygulanırken; teslim, bilgilendirme ve belgelendirmenin sağlanması, bilgi güvenliğinin sağlanması, kişisel verilerin korunması, entegrasyonun, işbirliğinin, hizmet kalitesinin, milli ve milletlerarası standartların sağlanması ilkeleri göz önüne alınmaktadır (ET Yön. m. 4); ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 58.

¹⁵⁸ALBAYRAK, s. 52.

¹⁵⁹ Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin "Hüküm Bulunmayan Haller" başlıklı 30. maddesine göre, Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde niteliğine uygun düştüğü ölçüde 25/1/2012 tarihli ve 28184 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümleri uygulanır; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 60.

¹⁶⁰ Bu tanım yeterli değildir. Bununla birlikte, KONCA'nın görüşüne göre; 19.01.2013 tarihli Resmi Gazete yayımlanan mülga Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin elektronik tebligat hizmetinin bilişim sistemleri vasıtasıyla muhatabın elektronik tebligat adresine iletilmek üzere, tebligatı çıkaran merci tarafından tebligatın gönderilmesini ve bu iletinin muhataba elektronik ortamda delillendirilerek tesliminin sağlanması hizmetini ifade ettiğini belirten hükmü (M. ETY. m. 3/1c) daha aydınlatıcıdır; TÜZÜNER, Ankara Barosu Dergisi, s. 144; KONCA, Sorunlar ve Çözüm Önerileri, s. 262.

2.4.ELEKTRONİK TEBLİGATIN KURUCU UNSURLARI

Diğer tebligat yöntemleri gibi iki temel kurucu unsurun varlığında bir tebligat işlemi elektronik tebligat olarak nitelendirilebilir: “bilgilendirme ve belgelendirme¹⁶¹”.

2.4.1.Elektronik Tebligatta Bilgilendirme Unsuru

Elektronik tebligatta bilgilendirme unsuru, daha önceki bölümlerde bahsetmiş olduğumuz tebligat yöntemlerindeki bilgilendirme unsurundan farklı şekilde gerçekleşmemektedir, aksine tıpkı diğer tebligat usullerinde olduğu gibi “muhabata yapılan yazılı bir bildirim” ile gerçekleşir, farklılık izlenecek usul kurallarında kendini gösterir.

Bilgilendirme unsuru elektronik tebligat anlamında, internet üzerinden ilgilinin elektronik tebligat almaya elverişli ve kendisine özel elektronik tebligat adresine bilgisayar ortamında oluşturulan tebliğ evrakının gönderilmesiyle gerçekleşir. Daha kısa ama kapsamlı bir tanım yapılması gerekirse muhabatın kendisiyle ilgili bilgilendirme mesajını okuyabilmesi ve mesajın içeriğini bilebilmesi için internet ortamında mesajın PTT UETS tarafından muhabata gönderilmesidir¹⁶². İnternete erişimin görmezden gelinemeyecek şekilde yaygınlaştığı da göz önüne alındığında, muhataplar artık onlarla ilgili olan işlemleri daha kolay öğrenecektir.¹⁶³.

2.4.2.Elektronik Tebligatta Belgelendirme Unsuru

Elektronik tebligatta tebligatın doğası gereği tebliğ zarfı ve tebliğ tutanağı yoktur ve olması da beklenemez¹⁶⁴. Diğer yöntemlerle yapılan tebligatta tebliğ tutanağı memur tarafından doldurulup dosyaya konur, ancak elektronik tebligatta tebliğ, elektronik ortamda gerçekleştiğinden, ortada ne tebliğ memuru¹⁶⁵ vardır ne de onun tarafından

¹⁶¹ Bkz. TÜZÜNER, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 150 vd; VAROL / BAŞTÜRK, s. 270; AKKAN, 2018, s. 47 vd.

¹⁶² ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 59; AKKAN, *Mihder*, s. 48; KOCABIYIK, Tülü, “Elektronik Tebligat”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2020, (<https://tez.yok.gov.tr/>), Son Erişim Tarihi: 17.05.2024, s. 62.

¹⁶³ İLERİ, s.51, dn.262; ALBAYRAK, s. 52; “Günümüzde yaygınlaşan akıllı cep telefonları sayesinde, hızlı bir şekilde internet erişiminin olması nedeniyle elektronik postalara erişimin oldukça kolay olduğu düşünüldüğünde; bilgilendirme çok daha erken ve kolay olacaktır.”

¹⁶⁴ TÜZÜNER, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 154; İLERİ, s. 51.

¹⁶⁵ E- tebligatta tebliğ memurluğunu PTT'nin yaptığı yönünde bkz. ÇATALKAYA, s. 25.

teslim edilen tebliğ belgesi¹⁶⁶, bu sebeple elektronik tebligatta tebliğ memuru tebliğ tutanağını doldurup dosyaya koyamaz. Ancak bu tebligat yönteminde tebliğ tutanağının görevini gönderildi, iletildi, alındı kayıt ve mesajları yerine getirir¹⁶⁷. Doktrinde, zaman damgası ve delil kaydının, e- tebligat tutanağı görevi gördüğü kabul görmektedir¹⁶⁸.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği 9. maddesi¹⁶⁹ düzenlemesine uygun hazırlanan altyapı, e-tebligatın belgelendirilmesi için gereken araçları hizmetimize sunmuştur¹⁷⁰.

Zaman damgası ile birlikte delil kaydı, e-tebligatta belgelendirme niteliğindedirler¹⁷¹ ve bu kaydın yokluğu, e- tebligatın yokluğuna neden olur¹⁷².

Anılan delil kayıtları ile ilgili Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 12 ile getirilen bir zorunluluk, UETS'nin tuttuğu delil kayıtlarını derhal ve en geç yirmi dört saatte olacak tebligatı çıkarmaya yetkili mercilere bildirmesi gerekliliğidir¹⁷³. Yer verdiğimiz bu hükümde delil kayıtlarının tıpkı tebliğ tutanağı gibi kullanılacağı görülmektedir¹⁷⁴, tıpkı tebligat dönüş parçası gibidirler¹⁷⁵.

Elektronik tebligatın hüküm ve sonuçlarını doğurması hususunda temel unsurlarının varlığı ve yokluğu durumlarında diğer tebligat usullerinde doğan sonuçların aynısı doğacaktır, hukuki sonuçlar ancak bu iki unsurun varlığında doğabilir. UNSURLARDAN BİRİNİN YOKLUĞU TEBLİGATIN YOKLUĞU SONUCUNU; UNSURLARIN VARLIĞI ANCAK EMREDİCİ KURALLARA

¹⁶⁶ ACAR, *İÜHF*, s. 167.

¹⁶⁷ İLERİ, s. 52.

¹⁶⁸ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 56-58; Delil kayıtlarının tebliğ tutanağı görevi gördüğü yönünde bkz. ACAR, *KHASHFD*, s. 81; Eski Elek. Teb. Yön. kapsamında yazılmış bir makalede olay kayıtlarının tebliğ tutanağı yerine geçtiği ifade edilmiştir, bkz. AKKAN, *Mihder*, s. 48- 49.

¹⁶⁹ İşbu düzenleme gereği, elektronik tebligat mesajının tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciler tarafından hazırlanarak UETS'ye teslim edilmesiyle, UETS, bu mesajı zaman damgası ile ilişkilendirerek muhataba ulaştırır. UETS tarafından şifrelenmiş içerik ve dokümanlar muhataba ulaştığında ulaşma anına kadar yapılan işlemlere ilişkin delil kayıtları oluşturulur (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9/4).

¹⁷⁰ AKCAN / ALBAYRAK, s. 68; ALBAYRAK, s. 53.

¹⁷¹ ACAR, *KHASHFD*, s. 84; KOCABIYIK, s. 62; E- tebligatta belgelendirmenin delil kayıtlarının yanı sıra işlem kayıtları ile de sağlandığı belirtilmiştir, bkz. ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 58; ÇEVİK, s. 86; Eski Elek. Teb. Yön. kapsamında yazılmış bir makalede belgelendirme işleminin olay kayıtları ile sağlandığı ifade edilmiştir, bkz. AKKAN, *Mihder*, s. 48, 49.

¹⁷² YARDIMCI, s. 25; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 57- 59.

¹⁷³ Süresinde yapılmayan bildirim söz konusu olduğunda tekrar e- tebligat çıkartılması mümkündür. Böyle bir durumda ortaya çıkacak masraf PTT tarafından ödenir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 12/1 cüm. 2); Doktrinde süresinde bildirim yapılmaması halinde, hukuki dinlenme hakkı gözetilerek yeniden tebligat çıkarılmasının daha uygun olacağı belirtilmiştir, bkz. YARDIMCI, s. 28.

¹⁷⁴ AKKAN, *Mihder*, s. 49.

¹⁷⁵ TAŞKIN, Ş. Cankat, "6 Aralık 2018 Tarihli Resmi Gazete'de Yayınlanan Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin Değerlendirilmesi İle Elektronik Tebligatın Kayıtlı Elektronik Postadan Farkı", (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_MAKALE_pdf) Son Erişim Tarihi:10/05/2024, s. 15, 19.

uygun olmayan şekilde bulunmalarında tebligat usulsüzdür¹⁷⁶. Hem yokluk hem usulsüzlük hallerinde kanunun tebligata bağladığı hukuki sonuçlar doğmayacaktır. Ancak usulsüz tebligat ve tebligat yokluğu birbirlerinden çok farklı kavramlardır. Tebligat yokluğunda ortada bir hukuki işlem de yoktur, yapılan bildirim geçersizdir ve yeniden tebligat yapılmalıdır. Usulsüz tebligatta ise tebligat vardır ancak kurallarına uygun yapılmamıştır. Böyle bir durumda usulsüz tebligat ancak muhatabın bu tebligatın içeriğini öğrenmesiyle geçerli olur¹⁷⁷. Bu durumda ise, muhataba yeniden tebligat çıkarılmaz¹⁷⁸.

2.5.ELEKTRONİK TEBLİGAT UYGULAMASINDA DİKKATE ALINMASI GEREKEN TEMEL İLKELER

Elektronik tebligatın, yargılamaya ilişkin, Anayasa ve HMK’da anılan temel hak ve ilkeler¹⁷⁹ ile yakından ilişkisi bulunmaktadır¹⁸⁰.

Usulüne uygun yapılan elektronik tebligat, klasik usulle yapılan tebligat ile kıyaslandığında doğası gereği temel hak ve ilkelere daha etkin şekilde hizmet edecektir. Elektronik tebligatın daha ucuz ve daha hızlı yapılabilmesinden dolayı makul sürede yargılanma hakkı ve usul ekonomisi ilkeleriyle ilişkilidir¹⁸¹.

Elektronik tebligat işlemlerini yürütülebilmesi için PTT A.Ş. tarafından “Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS)” kurulmuştur. Bu sistem teslim, bilgilendirme ve belgelendirmenin sağlanması amacıyla kurulmuştur¹⁸².

¹⁷⁶ GÜNEŞ, s. 221.

¹⁷⁷ Muhatap usulsüz tebligatı bir şekilde öğrenmiş ve usulsüz tebligatı öğrendiğini beyan etmişse, Tebligat Kanunu m. 32/2’ye göre öğrenme ile birlikte usulsüz tebligat usulüne uygun olduğu kabul edilerek geçerli duruma gelir.

¹⁷⁸ ÖZBAY / YARDIMCI, s. 113.

¹⁷⁹ Adil yargılanma hakkı (AY m. 36), hukuki dinlenilme hakkı (HMK m. 27), usul ekonomisi ilkesi (AY m. 141; HMK m. 30) ve kişisel veriler bakımından özel hayatın dokunulmazlığı (AY m. 20).

¹⁸⁰ TANRIKULU, Cengiz, “Türk ve Avusturya Hukukunda Elektronik Tebligat”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C 22, S 85, Kasım 2009, s. 315- 331, s. 331; KURT KONCA, *Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, s. 242.

¹⁸¹ İşbu temel hak ve ilkeler gereğince Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 4 uyarınca, elektronik tebligat uygulamasında aşağıdaki ilkelerin mutlak surette yerine getirilmesi gerekmektedir:

- Teslim, bilgilendirme ve belgelendirmenin sağlanması.

- Bilgi güvenliğinin sağlanması.

- Kişisel verilerin korunması.

- Entegrasyon ve işbirliğinin sağlanması.

- Hizmet kalitesinin sağlanması.

- Ulusal ve uluslararası standartların sağlanması. VAROL/BAŞTÜRK, s. 271; KURT KONCA, *Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, s. 262; BÖRÜ, *HHFD*, s. 195.

¹⁸² Tebligat Kanunu’nun 7. maddesinde yapılan değişiklikler uyarınca, PTT UETS, elektronik tebligatı yapan merci olarak yukarıda sayılan ilkeleri gerçekleştirmekle yükümlüdür.

2.5.1. Teslim, Bilgilendirme Ve Belgelendirmenin Sağlanması

Teslim, bilgilendirme ve belgelendirmenin sağlanması ilkesi, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 4/1-a hükmünde düzenlenmiştir¹⁸³. Muhataba bilgilendirme mesajı iletmek, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 10 çerçevesinde, PTT'nin elektronik tebligat işlemlerinin yürütülmesindeki yükümlülükleri arasında sayılmıştır¹⁸⁴ ve bu yükümlülük PTT tarafından UETS aracılığıyla elektronik tebligat mesajının zaman damgasıyla ilişkilendirilerek muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştırılması yoluyla yerine getirilir.

Elektronik tebligata ilişkin belgelendirme işlemi, PTT tarafından işlem ve delil kayıtlarının tutulmasıyla sağlanır. Delil kayıtları UETS'de tutulur. Bu kayıtların, tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercie en geç yirmi dört saat içinde bildirilmesi de PTT'nin yükümlülükleri arasında sayılmıştır. Eğer PTT, bildirim süresinde yapamazsa veya yapmazsa yeniden elektronik tebligat çıkarılacaktır ve bu tebligatın masrafını PTT karşılar¹⁸⁵.

2.5.2. Bilgi Güvenliğinin Sağlanması

Bilgi güvenliği, *CANBEK/SAĞIROĞLU*'nun tanımıyla “elektronik ortamda verilerin veya bilgilerin saklanması ve taşınması sırasında bilgilerin bütünlüğünü bozmadan, izinsiz erişimlerden korunması amacıyla, güvenli bir bilgi işleme platformu oluşturmaya” yönelik çabaların tümüdür¹⁸⁶. Kısaca bilgi güvenliği, bilgiye sürekli olarak erişilebilen bir ortamda, bilginin göndericisinden alıcısına kadar gizlilik içerisinde,

¹⁸³ *Mülga Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nde bu ilkeye yer verilmemiştir. Bu ilkeye yer verilmesi suretiyle, PTT'nin elektronik tebligat kayıtlarını ibraz etmesinin gerekip gerekmediği hususunda tereddüt yaşanmasının önüne geçildiği ifade edilmektedir.*, YARDIMCI, s. 31.

¹⁸⁴ Muhatabın bilgilendirilmesi

MADDE 10 – (1) Elektronik tebligat adresine elektronik tebligat mesajı ulaştığı konusunda bilgilendirilmek isteyen muhatap, elektronik posta adresini veya kısa mesaj alma özelliği olan bir telefon numarasını PTT'ye bildirir.

(2) Elektronik tebligat, muhatabın adresine ulaştığı anda PTT tarafından muhataba bilgilendirme mesajı iletilir. Bu mesaj kısa mesaj alma özelliği olan telefona ücreti mukabilinde, elektronik posta adresine ise ücretsiz olarak iletilir.

(3) Bu madde kapsamındaki bilgilendirmelerin herhangi bir nedenle yapılamamış veya geç yapılmış olması, tebligatın geçerliliğini etkilemez.

(4) Muhatabın bu madde kapsamında bilgilendirilmesine ilişkin işlem kayıtları UETS tarafından tutulur.

¹⁸⁵ KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 202.

¹⁸⁶ CANBEK, Gürol/SAĞIROĞLU, Şeref: “Bilgi, Bilgi Güvenliği ve Süreçleri Üzerine Bir İnceleme”, *Politeknik Dergisi*, C.9, S. 3, 2006, s. 168.

bozulmadan, değişikliğe uğramadan ve başkaları tarafından ele geçirilmeden bütünlüğünün sağlanması ve güvenli bir şekilde iletilmesi sürecini tanımlar¹⁸⁷.

Bilgi güvenliği ilkesi esasen PTT'nin elektronik tebligatla ilgili kayıtlarına ilişkindir. PTT'nin yükümlülüklerinden biri, elektronik tebligat sürecinin konusu olan ve tebligat sürecinde oluşan bilgilerin, yani kayıtların güvenliğini sağlamaktır. Bu kayıtlara ilişkin, bilgi güvenliği ilkesi kabul edilerek, yetkisiz kişilerin bu kayıtlara ulaşamaması hedeflenmektedir¹⁸⁸.

Zamana ve mekana bağlı kalmadan, dünya üzerinde herhangi bir yerde internet erişimi olan bir bilgisayar korsanının elektronik ortamda güvenlik şifrelerini kırması suretiyle elektronik tebligat kapsamındaki bilgiler güç de olsa ele geçirilebilir¹⁸⁹. Bilgisayar korsanlığı gibi harici müdahalelerin yanında, UETS'nin kendi içerisinde bilgi güvenliği ihlali de ortaya çıkabilir. Elektronik tebligatın yapıldığı süreçte hem kişisel verilere hem de bu kapsamda olmamakla beraber korunması gereken ticari sırlara, vakıf veya derneklere ilişkin kayıtlara ilişkin bilgilerin, çeşitli amaçlarla ele geçirilmesi, işlenmesi, değiştirilmesi ya da yok edilmesi gibi farklı ihlaller ortaya çıkabilir¹⁹⁰.

Antivirus, malware, spyware ve benzer diğer kötü amaçlı yazılımlara karşı geliştirilen koruyucu önlemler sayesinde alelade bilgisayar kullanıcılarının elektronik tebligat sürecinde kullanılan şifreleri kırması mümkün olmamalıdır¹⁹¹. Bilgisayar korsanlarının şifreleri kırarak tebligat sürecinde işlenen verilere erişimlerini engelleyecek şifreleme yöntemleri kullanılmalıdır. Ancak üretilen şifreler yüksek güvenlikte şifreler olsalar dahi, kırılabilme olasılıkları küçük de olsa vardır. Elektronik tebligatta bilgilerin ele geçirilmesi riski, bu tebligat yönteminin tercih edilmemesine sebep olacak büyüklükte değildir. Bu durum karşısında bilgi güvenliğine yönelik tehlikelere karşı hem fiziki hem de elektronik tebligatta gerekli tedbirlerin alınması gerekecektir¹⁹².

¹⁸⁷ VURAL, Yılmaz/SAĞIROĞLU, Şeref: "Kurumsal Bilgi Güvenliği ve Standartları Üzerine Bir İnceleme", Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, C. 23, S.2, 2008, s. 509.

¹⁸⁸ ÖZBAY, EÜHFD, s. 1436.

¹⁸⁹ TANRIKULU, s. 330.

¹⁹⁰ BÖRÜ, HHFD, s. 191.

¹⁹¹ KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 204.

¹⁹² PTT'nin UETS'yi kurma ve işletme yükümlülüklerinin yanında, sistemin güvenliğini ve sistemde kayıtlı verilerin muhafazasını sağlamak üzere her türlü tedbiri alma yükümlülüğü de vardır (TebK. m. 7/a/5; ETY m. 20/ 1-a). Keza elektronik tebligat adresine sistemler arası elektronik entegrasyon yoluyla veya mobil ortam üzerinden güvenli bir şekilde erişilebilmesini sağlamak, PTT'nin yükümlülüğüdür (ETY m. 20/ 1-e). Uluslararası bilgi güvenliği açısından, PTT'ye elektronik tebligata ilişkin ana ve yedek sistemleri, Türkiye Cumhuriyeti mülki sınırları içerisinde bulundurma yükümlülüğü yüklenmiştir (ETY m. 20/ 1-f).

İnternete dünyanın her yerinden erişebilmek mümkün olsa bile elektronik verilerin yedeklenmesinde kullanılan sistemler fiziki bir mekanın varlığını gerektirmektedir. Bahsedilen fiziki mekanın ilke içinde bulunması şartı, kamu güvenliğinin tesisi bakımından da önem taşır¹⁹³.

Bilgi güvenliğinin sağlanması esasına herhangi bir istisna getirilmemiş; bilgilerin, tebligat süreci dışında herhangi bir nedenle kullanılması muhatabın rızası bulunsa dahi yasaklanmıştır¹⁹⁴.

ETY m. 20/3'e göre, verilerin muhafazasının sağlanamaması sebebiyle ortaya çıkan zararlardan PTT sorumlu tutulmuştur. Ayrıca, kazai tebligat sürecinde veri güvenliği ihlali oluşur ve yargısal süreçte ilgili zarara uğrarsa Adalet Bakanlığı'nın da sorumluluğu söz konusu olmalıdır. Bu açıdan PTT'nin münhasıran sorumlu olacağı yönündeki yönetmelik hükmü, Anayasa m. 125 ve 129/5 karşısında uygulanabilir değildir¹⁹⁵. Tebligatın yapılması bakımından, yargı personelinin faaliyetinin idari faaliyet olarak düşünülmesi uygun olur. *KONCA*, her ne kadar verilerin güvenli bir şekilde muhafazası PTT'nin yükümlülüğünde olsa da kazai tebligat açısından sistemdeki görev ve yetkileri sebebiyle veri güvenliğini ihlal eden yargı personelinin eylem ve işlemlerinden doğan zararlardan dolayı devletin birinci derecede sorumlu tutulması gerektiğini savunmaktadır¹⁹⁶.

PTT tarafından UETS aracılığıyla tebligat mesajının gönderilmesinden sonra, muhatabın tebligat mesajlarını depoladığı bilgisayarından üçüncü kişilerce bilgilere erişilmesi, silinmesi ve değiştirilmesi PTT'nin sorumluluğu kapsamında değildir. Bu evrede, artık bilgiler UETS'den çıkmış, muhataba iletilmiştir. Artık tebligat mesajları, muhatabın diğer bilgileri ile aynı konumdadır. Özellikle değinilmesi gereken bir husus,

¹⁹³ Bilgi güvenliğinin bir unsuru olarak işlem ve delil kayıtlarının güvenliğini, gizliliğini ve bütünlüğünü sağlamak ve bunları mevzuatta belirlenen süreler boyunca muhafaza etmek PTT'nin yükümlülüklerindedir (ETY m. 20/1-1).

PTT, UETS'ye teslim edilen elektronik tebligat mesajını, muhatabın rızası olsa dahi, tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciin amacı dışında herhangi bir maksatla kullanamaz ve üçüncü kişilerle paylaşamaz/ETY m. 20/2); *KONCA*, *Elektronik Tebligat*, s. 205.

¹⁹⁴ *KONCA*, *Elektronik Tebligat*, s. 205.

¹⁹⁵ *KONCA*, *Elektronik Tebligat*, s. 205.

¹⁹⁶ UETS'nin güvenliğini ve bu sistemde kayıtlı verilerin muhafazasını sağlayacak her türlü tedbiri almak, PTT'nin yükümlülüklerinden biridir (ETY m. 23). Bunun için güvenli sistem ve cihazlar kullanır ve bu sistem ve cihazlar ile bunların bulunduğu bina ve alanın korunmasını sağlar. PTT'nin, mevzuat gereğince muhafazasına ihtiyaç kalmayan verileri imha etmesi de bilgi güvenliğinin sağlanması ilkesi kapsamındadır (ETY m. 20/3);

KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 205-206.

birden çok müvekkilin kişisel verilerini içeren tebligat mesajlarını saklayan avukatların, bu bilgileri depoladığı alanlara, sunuculara yapılabilecek haksız bir müdahale büyük tehlike oluşturmaktadır¹⁹⁷.

Bakanlık, esasen PTT'nin verdiği hizmeti denetler¹⁹⁸. Denetim neticesinde tespit edilen hukuka aykırılıkların nasıl giderileceği; bu hukuka aykırılıklar dolayısıyla yaptırım uygulanıp uygulanmayacağı Yönetmelik'te düzenlenmemiştir.

PTT'nin elektronik tebligat hizmetlerine ilişkin faaliyet raporu, denetim sürecinde önemli bir araç işlevi görmektedir¹⁹⁹.

2.5.3. Kişisel Verilerin Korunması

Elektronik tebligat sürecinde, muhatabın ve bazı durumlarda muhataba tebligat yapılması talebinde bulunan kişilerin kişisel verilerinin²⁰⁰ işlenmesi gerekebilir. Elektronik tebligat sürecinde kişisel verilerin elektronik ortamda kolaylıkla işlenebilme ihtimali elektronik tebligat sürecinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin çeşitli endişeleri de beraberinde getirmiştir²⁰¹.

Elektronik tebligatın kapsamı genişletilirken bu kaygılara karşı UETS geliştirilmiştir²⁰². Nitekim, 7101 sayılı Kanun değişikliğinin gerekçesinde²⁰³, PTT'nin UETS sisteminin ve bu sistemde kayıtlı bütün verilerin korunmasını sağlamak üzere

¹⁹⁷ TANRIKULU, s. 330; İLERİ, s. 139.

¹⁹⁸ PTT, bilgi güvenliği, veri tabanı yöntemi, bilgisayar ağları ve veri koruması gibi teknik alanlarda yeteri kadar uzman personel istihdam eder veya ettirir (ETY 23/2). Bu personel, alanında yeterli mesleki deneyime sahip ya da ilgili alanlarda eğitim almış olmalıdır.

Sistem güvenliğinden sorumlu olan PTT'nin görev yükümlülüklerini gereği gibi yerine getirip getirmediğinin denetlenmesi hususu Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 27'de düzenlenmiştir. Buna göre, Adalet Bakanlığı PTT'nin elektronik tebligat hizmetini mevzuata uygun olarak verip vermediğini re'sen veya şikayet üzerine her zaman denetleyebilir; BÖRÜ, *HHFD*, s. 196-197.

¹⁹⁹ Her yıl Ocak ayının sonuna kadar bir önceki yıla ilişkin faaliyet raporu PTT tarafından Bakanlığa verilir. Raporda, oluşturulan elektronik tebligat adreslerinin türü ve sayısı; kullanıma kapatılan elektronik tebligat adreslerinin sayısı ve kullanıma kapatma nedenleri ile bakanlık tarafından istenecek diğer hususlara yer verilmelidir. Bakanlık, faaliyet raporunda yer alması istenen diğer hususlar her yıl en geç Aralık ayı içinde PTT'ye yazılı olarak bildirir (ETY m. 28).

²⁰⁰ 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 3/1-d maddesinde kişisel veri tanımı yapılmıştır. Bu hükme göre kişisel veri, kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi ifade eder.

²⁰¹ AKKAN, Mine, "Elektronik Ortamda Tebligat Yapılmasına İlişkin Gelişmeler", Haluk Konuralp Anısına Armağan Cilt I, Ankara 2009, s. 31-63 (*Gelişmeler*) s.31; ÖZBAY, *EÜHFD*, s.128; BÖRÜ, *Değerlendirme* s. 406; BÖRÜ, *HHFD*, s. 196.

²⁰² YARDIMCI, s. 33.

²⁰³ (<https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>) (Son Erişim Tarihi:18.06.2024).

gereken tüm tedbirleri alıp titizlikle uygulayacağı ve UETS'ye kaydedilen kişisel verileri mevzuatta²⁰⁴ belirtilen usuller titizlikle uygulanarak koruyacağı belirtilmiştir.

Elektronik tebligat ile fiziki tebligat kıyaslandığında, bireylerin kişisel verilerinin üçüncü kişilerce öğrenilmesi fiziki tebligata göre elektronik tebligatta daha zordur. Zira, fiziki tebligatta tebligatın muhatap adına tebligatı kabul etmeye yetkili kişilere yapılmış olması ya da tebliğ evrakının bırakıldığı muhtar, ihtiyar heyeti üyesi, zabıta amir veya memurlarının yahut usulsüz tebligat neticesi tebliğ evrakı elinde bulunan üçüncü kişilerin, tebliğ evrakını açarak evrakta yazan kişisel verileri hukuka aykırı şekilde kullanabilir. Elektronik tebligat, muhatabın elektronik tebligat adresine tebligat yapıldığı için başka birinin eline geçerek okunması mümkün değildir²⁰⁵.

Elektronik tebligatta güvenlik açığı, ilgilinin şifresini üçüncü kişiyle paylaşmasıyla oluşabilir. Ancak, bu halde söz konusu güvenlik açığı UETS'den değil; tüm uyarılarına rağmen muhatabın şifrelerini üçüncü kişilerle paylaşmasından kaynaklanmaktadır. Muhatabın şifrelerini üçüncü kişilerle paylaşmasından ötürü meydana gelen kişisel veri ihlallerinde PTT'nin sorumluluğu bulunmamaktadır.

Anılan hükümler kapsamında, PTT'nin elektronik tebligata ilişkin işlem ve delil kayıtları yetkilendirilmiş mercilere sunması, kişisel verilerin korunması yükümlülüğünde aykırılığa sebep olmaz²⁰⁶.

2.5.4. Entegrasyon Ve İşbirliğinin Sağlanması

Bu ilke uyarınca²⁰⁷, elektronik tebligat kullanımının kamudaki dijitalleşme çalışmaları ile uyumlu olması gerekir²⁰⁸. Mülga Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 4/1-c hükmünde bu ilkeyi ifade etmek üzere “birlikte çalışabilirlik” kavramına ışık

²⁰⁴ UETS'de elektronik tebligat mesajlarının sadece muhatap tarafından okunabilir olması, kişisel verilerin korunması bakımından büyük önem taşır. Bu çerçevede, tebligatın belgelendirme unsuru bakımından kanunlarda yer alan istisnalar saklı kalmak kaydıyla PTT, elektronik tebligat mesajının muhatap haricindeki kişilerce görülmemesi için tedbirleri almakla yükümlüdür (ETY m.20,1-ı); “6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu” 2016 yılında kişisel verilere hukuka aykırı müdahalelerin önlenmesi amacıyla yürürlüğe girmiştir. Kanuna göre, kişisel verileri işleyen ve saklayan PTT, UETS'yi işletmesi sebebiyle, “Kişisel Verileri Koruma Kurulu” tarafından denetlenecektir, AKKAN, *Mihder*, s. 57; BÖRÜ, *HHFD*, s. 197; KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 208.

²⁰⁵ VAROL /BAŞTÜRK, s. 270; AKKAN, *Mihder*, s. 56.

²⁰⁶ Kişisel Verileri Koruma Kanunu m. 28/1-d uyarınca, kişisel verilerin soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları veya infaz mercileri tarafından işlenmesi mümkündür; KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 209.

²⁰⁷ Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 4/1-ç'de “entegrasyonun ve işbirliğinin sağlanması ilkesi” düzenlenmiştir.

²⁰⁸ KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 209.

tutulmuştur. Sistemler arasındaki senkronizasyonun ve entegrasyonun sağlanması ile bu ilke yerine getirilebilir²⁰⁹.

Sistemler arası uyumun iki boyutu vardır: İlk boyutu, elektronik tebligat çıkarmaya yetkili kişilerin kullandığı elektronik sistemlerle UETS arasında sağlanacak uyumdur. Mahkemelerin tebligat çıkarırken kullandığı UYAP sistemine UETS'nin entegre olmuş olması işbu uyuma örnek verilebilir. Bu entegrasyon ile yargısal tebligatın kolaylıkla yapılmasının yanında, tebligatın usulüne göre yapılıp yapılmadığının kontrolü de sağlanmaktadır.

İkinci boyutu ise, muhatabın kullandığı elektronik sistemlerle UETS'ye erişim olanağıdır. E-Devlet kapısı kullanılarak elektronik tebligat adresine erişilebilmesi bu hususta sağlanan kolaylığın bu uyuma bir örnek olduğu söylenebilir. Muhatap, kimlik doğrulama süreçlerinde hızlıca diğer E-Devlet işlemlerinde olduğu gibi sisteme rahatlıkla giriş sağlayabilmektedir²¹⁰.

İş birliği açısından da DETSİS, MERNİS, MERSİS gibi sistemlerle veri karşılaştırması yapılabilmesi büyük önem taşır. Özellikle kimlik doğrulaması bakımından UETS ve diğer E-Devlet sistemleri arasındaki akreditasyon hızlı ve doğru bir şekilde sistemin işlemlerini sağlayabilecektir. Örneğin muhatabın isim ya da soy isim değişikliğinin MERNİS'ten doğrudan UETS sistemine yansımaları, yanlış tebligat çıkarılmasını engelleyebilir²¹¹.

2.5.5.Hizmet Kalitesinin Sağlanması

PARASURAMAN tarafından hizmet kalitesi genel olarak müşterilerin bir hizmetten elde etmeyi umdukları performans ile elde ettikleri performans arasındaki fark olarak tanımlanmaktadır²¹². Kullanıcıyı hizmet almaya iten ihtiyaç ve hizmetten duyduğu beklentileri ve bu ihtiyaç ve beklentileri karşılaması için hizmetin sahip olması gereken

²⁰⁹ ÖZBAY, İbrahim, “6099 sayılı Kanun ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligata İlişkin Düzenlemelere Bakış”, Prof. Dr. Ejder Yılmaz'a Armağan, C 2, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2014, s. 1419- 1451 (*Elektronik Tebligat*), s. 1440; KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 209.

²¹⁰ Muhatabın E-Devleti de kullanarak elektronik tebligat adresine erişim sağlayabilmesi düzenlemesi (ETY m. 11), entegrasyonun ve iş birliğinin sağlanması ilkesine hizmet eden bir düzenlemedir; YARDIMCI, s. 16.

²¹¹ KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 210.

²¹² PARASURAMAN, A., V. A. Zeithaml ve L. L. Berry, (1985), “A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research”, *Journal of Marketing*, Volume 49, s. 42; YILMAZ, İbrahim, Hizmet Kalitesine İlişkin Beklenti ve Algular Arasındaki Farkın Nedenleri, *Verimlilik Dergisi*(2), 2013, s. 117-135, s. 118.

özellikler, hizmetin bu özelliklere ve niteliklere ne derecede sahip olduğu ve ihtiyacı ne kadar giderebildiği hizmet kalitesi olarak ifade edilebilir.

Posta Hizmetlerinin Sunulmasına İlişkin Yönetmelik'te²¹³ hizmet kalitesi ayrı bir başlık altında düzenlenmiştir²¹⁴.

2.5.6.Ulusal Ve Uluslararası Standartların Sağlanması

Standardizasyon, “Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı (ISO)” tarafından yapılan tanıma göre; “belirli bir faaliyetle ilgili olarak ekonomik fayda sağlamak üzere bütün ilgili tarafların yardım ve iş birliği ile belirli kurallar koyma ve bu kuralları uygulama işlemidir”²¹⁵. Elektronik tebligat hizmet kalitesinin sağlanması için bir standardizasyona ihtiyaç vardır²¹⁶. Söz konusu standart kapsamında belirtilen gereklilikler genel nitelik taşımaktadır. Standartın boyutu veya yapısı ne olursa olsun her türlü kuruluşa uygulanabilir olması amaçlanmaktadır²¹⁷.

²¹³ RG.T.03.06.2014, S.29019.

²¹⁴ Hizmet kalitesi MADDE 20 –(1) Kurum, hizmet sağlayıcıları tarafından posta hizmetlerinin kaliteli ve sürekli bir şekilde sunulmasının sağlanması amacıyla söz konusu posta hizmetlerine yönelik başta gönderinin emniyeti ve teslim süresi olmak üzere hizmet kalitesi ölçütlerini, hizmet sağlayıcıları tarafından yayınlanacak bilgilerin içeriğini, şeklini ve hizmet kalite seviyesine ilişkin diğer hususları belirlemeye yetkilidir. (2) Hizmet sağlayıcılar, hizmet seviyesi taahhütlerini asgari olarak internet sitelerinde veya Kurum tarafından belirlenebilecek diğer yöntemlerle kolay erişilebilir bir şekilde yayımlamakla yükümlüdür. (3) Kurum, hizmet sağlayıcılardan hizmet seviyesi taahhütlerinde değişiklik, iyileştirme ve düzeltme yapmasını talep edebilir. Hizmet sağlayıcıları, söz konusu değişiklik, iyileştirme ve düzeltmeleri Kurum tarafından belirtilen sürede yerine getirmekle yükümlüdür. (4) Hizmet sağlayıcısının kusurundan kaynaklanan nedenlerle, taahhüt ettiği hizmet kalitesi seviyesinin sağlanamaması halinde tazminat ve/veya geri ödemeye ilişkin prosedür hizmet sağlayıcılar tarafından yayınlanır. Kurum kullanıcı lehine olarak söz konusu prosedürlerde değişiklik talep etme hakkına sahiptir; Yönetmelik'in 20. maddesi uyarınca, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, hizmet sağlayıcıları tarafından posta hizmetlerinin kaliteli ve sürekli bir şekilde sunulmasının sağlanması amacıyla söz konusu posta hizmetlerine yönelik başta gönderinin emniyeti ve teslim süresi olmak üzere hizmet kalitesi ölçütlerini, hizmet sağlayıcıları tarafından yayınlanacak bilgilerin içeriğini, şeklini ve hizmet kalite seviyesine ilişkin diğer hususları belirlemeye yetkilidir. Ancak, bu yetki tebligat işlemlerini kapsamamaktadır.

²¹⁵ https://www.iso.org/sites/ConsumersStandards/5_glossary.html (Son Erişim Tarihi: 18.06.2024)

²¹⁶ “Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi ile İlgili Teknik Kriterlere İlişkin Usul ve Esaslar”ın 13. Maddesinde güvenlik ve kalite kriterleri düzenlenmiştir. Buna göre, PTT, UETS'nin işletilmesinde; TS ISO/IEC 27001, TS EN ISO 9001, ISO/IEC 22301 standartlarına uyar. TS ISO/IEC 27001 nolu standardın yürürlükteki hali, bir kuruluş bağlamında bir bilgi güvenliği yönetim sisteminin kurulması, uygulanması, sürdürülmesi ve sürekli iyileştirilmesi için gereklilikleri belirlemektedir; KONCA, Elektronik Tebligat, s. 211.

²¹⁷ <https://intweb.tse.org.tr/Standard/Standard/Standard.aspx?081118051115108051104119110104055047105102120088111043113104073081101106075110081074103084065079> (Erişim Tarihi: 18.05.2024)

TS EN ISO 9001 standardı²¹⁸ ve ISO/IEC 22301 standardı²¹⁹ da PTT'nin UETS'nin işletilmesinde uyduğu standartlardandır.

2.6.ELEKTRONİK TEBLİGAT UYGULAMASINDA KULLANILAN TEMEL KAVRAMLAR

Çalışmamızın bu bölümünde elektronik tebligat ile ilgili temel kavramlara yer verilecektir:

2.6.1.Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS)

UETS²²⁰ hukuk sistemimize ilk kez 7101 sayılı Kanun m. 48 ile eklenmiştir²²¹. 7101 sayılı Kanununun 48. maddesinin gerekçesinde UETS'nin kurulmasındaki önemli faktörler üzerinde durulmuştur ve bu faktörler arasında birinci sırada kendilerine tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu kişilerin kapsamının genişletilmesi gelir²²². Bu düzenleme KEP sistemini elektronik tebligat yönteminde kullanım dışı bıraktı²²³.

²¹⁸TS EN ISO 9001 standardı, belirli hallerde, “bir kuruluşun kalite yönetim sisteminin karşılaması için gerekli şartları” kapsar. Birinci şart, “kuruluşun müşteri ve uygulanabilir birincil ve ikincil mevzuat şartlarını karşılayan ürünü, düzenli olarak sağlama yeteneğini göstermeye ihtiyaç duymasadır”. İkinci şart, “sistemin sürekli iyileştirilmesi ve mevzuata uygunluğunu teminat altına almak için gerekli süreçleri de içerecek şekilde sistemi etkin olarak uygulamak suretiyle müşteri memnuniyetini artırmayı amaçlamasıdır; <https://intweb.tse.org.tr/Standard/Standard/Standard.aspx?081118051115108051104119110104055047105102120088111043113104073100075116097086122118108048083106> (Erişim Tarihi: 18.05.2024)

²¹⁹ISO/IEC 22301 standardı ise, “toplumsal güvenlik ve iş sürekliliği yönetim sistemi standardıdır. Kuruluşların iş sürekliliğini sağlamaları için gerekli planları oluşturmaları, uygulamaları, işletmeleri, izlemeleri, incelemeleri, sürdürmeleri, korumaları ve riskleri azaltmak için hazırlanmaları, müdahale edebilmeleri ve yıkıcı olaylardan kurtulabilmeleri amacına” yöneliktir. Söz konusu standart, bu amaca uygun bir yönetim sistemini geliştirmek için gereksinimleri belirtir; <https://intweb.tse.org.tr/standard/standard/Standard.aspx?05310710611106506711511304911609010710005605205510808109007108607506908504711006710907507308111610309008108607310806511708411910208611109009808108607711910306505505208105012007911117052086043> (Erişim Tarihi: 18.05.2024).

²²⁰ *Teb. K. 7/a.f. 5 maddesi ile, ilgili Kanun uyarınca yapılan e- tebligat işlemlerinin PTT tarafından kurulan ve işletilen UETS ile yürütüleceği düzenlenmiştir. Aynı zamanda Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- i kapsamında UETS'nin Tebligat Kanunu ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği uyarınca yapılan elektronik tebligat işlemlerinin yürütülmesi amacıyla PTT tarafından kurulan, işletilen ve güvenliği sağlanan sistemi karşıladığı ifade edilmiştir, İLERİ, s. 53.*

²²¹ ACAR, *KHASHFD*, s. 74.

²²² İLERİ, s. 53.

²²³ 7101 sayılı Kanun m. 48 gerekçesinin devamında elektronik tebligat işlemlerinin UETS üzerinden yürütüleceği ve elektronik tebligat adresi oluşturma ve adrese elektronik tebligat yapılması işlemlerinin de yalnızca PTT tarafından yapılabileceğinden bahsedilmiştir; İLERİ, s. 54; ACAR, *KHASHFD*, s. 75- 76, 85; ÇEVİK, s. 79- 80; KOCABIYIK, s. 95, 110, 138; “01/01/2019 tarihinden itibaren yürürlüğe giren Yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği ile KEP sistemi üzerinden e-tebligat gönderimi sona ermiştir.” Bkz. (<https://e-tebligat.uyap.gov.tr/>) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024.

Yukarıda anlatılanlar doğrultusunda, UETS sistemi için öncelikle elektronik tebligat işlemlerinin yürütülmesi için oluşturulan bir sistem olduğu belirtilmelidir²²⁴.

2.6.2.Güvenli Elektronik İmza

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu m. 4'te²²⁵ sayılan tüm unsurların mevcut olması durumunda güvenli elektronik imza ile el ile atılan ıslak imza aynı hukuki sonucu doğuracaktır²²⁶.

Tebliğatı çıkarmaya yetkili makam ve merci tarafından oluşturulmuş elektronik tebligat mesajı, güvenli elektronik imza²²⁷ veya elektronik sertifika ile imzalanır (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- e)²²⁸, bu da güvenli elektronik imza ve elektronik imzanın yakın ilişkisini kuran düzenlemedir.

2.6.3.Elektronik Sertifika

EİK m. 9 uyarınca nitelikli elektronik sertifikanın sahip olması gereken bazı unsurlar bulunmaktadır²²⁹.

²²⁴ Söz konusu sistem PTT yönetimindedir ve PTT tarafından kurulduktan sonra, işletilmesi ve güvenliğinin sağlanması görevleri de kanun koyucu tarafından PTT'ye yüklenmiştir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 20/1- a). İlgili Yönetmeliğin 7/a maddesinde, PTT'nin, sistemin güvenliği ve sisteme kaydedilmiş verilerin muhafazası için gerekli her çeşit önlemi alacağı da düzenlenmiştir. UETS'nin işleyişi ve teknik hususlar, Usul ve Esaslar kapsamında düzenlenmiştir. UETS süreci işlerken birçok delil üretilmekte olup, Usul ve Esaslar m. 5 uyarınca işbu deliller; tebligatın kabul edilip edilmediğine, teslim edilip edilmediğine, okunduğuna, okundu kabul edildiğine ve tebligat hesabının aktifleştirilmesi, pasifleştirilmesi hususlarına yöneliktir; İLERİ, s. 54.

²²⁵ Güvenli elektronik imza, nitelikli elektronik sertifikaya dayanarak imza sahibinin kimliğinin tespit edilmesini ve elektronik veride daha sonradan herhangi bir değişiklik yapıp yapılmadığının tespitini sağlamalıdır (EİK m. 4/1- c ve d).

²²⁶ ERBAYRAKTAR, Burcu, Güvenli Elektronik İmza, On İki Levha Yayınları, İstanbul, Eylül 2016, s. 63; Bkz. TBK m. 15/1 düzenlemesi gereği, "İmzanın, borç altına girenin el yazısıyla atılması zorunludur. Güvenli elektronik imza da, el yazısıyla atılmış imzanın bütün hukuki sonuçlarını doğurur." ve EİK m. 5 gereği, "Güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı hukukî sonucu doğurur."

²²⁷ AKKAN, Mihder, s. 48.

²²⁸ Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin 7. maddesi çerçevesinde, isteğe bağlı olarak elektronik tebligat alma amacıyla PTT'ye başvuran gerçek veya tüzel kişiler açısından PTT tarafından yapılacak kimlik tespiti için güvenli e- imza da incelenebilecektir. Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin 11. maddesinde güvenli elektronik imzanın işlevlerinden birini konu alınmakta olup, hüküm gereğince, muhatabın elektronik tebligat adresine erişim yollarından biri de güvenli elektronik imzanın kullanılmasıdır, İLERİ, s. 55.

²²⁹ Bunlar;

- a) "nitelikli elektronik sertifika" ibaresi,
- b) Sertifika hizmet sağlayıcısının kimlik bilgileri ve kurulduğu ülke bilgisi,
- c) İmza sahibinin tanıyabileceği kimlik bilgileri,
- ç) Elektronik imza oluşturma verisine karşılık gelen imza doğrulama verisi,
- d) Sertifikanın geçerlilik süresine ait başlangıç ve bitiş tarihleri,
- e) Seri numarası, sertifika sahibinin başka bir kişi adına hareket etmesi durumunda yetkiye ilişkin bilgi,
- f) Sertifika sahibinin talep etmesi halinde mesleki ve diğer kişisel bilgileri,

Elektronik imzaların güvenli e-imza olup olmadığı sertifikaları ile belirlenebilir. Örneğin, elektronik imzanın sahibinin kimliği²³⁰ elektronik sertifika ile tespit edilebilir. Yukarıda anılan hükümde sayılan tüm unsurları barındıran elektronik sertifikaya dayanan e-imza güvenli e-imza niteliğindedir²³¹.

2.6.4.Elektronik Tebligat Adresi

E- tebligat adresi²³², PTT tarafından oluşturulan, elektronik adres sahibi kişi tarafından seçilemeyen, kendisine elektronik tebligat yapılması zorunlu kişilerin ve kendisine elektronik tebligat yapılması zorunluluğu bulunmadığı halde elektronik tebligat almak isteyen kişilerin edinmesi gereken elektronik tebligata elverişli adrestir²³³. Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 8 hükmü, e-tebligat adreslerinin PTT tarafından oluşturulacağını düzenlemektedir²³⁴.

2.6.5.Elektronik Tebligat Mesajı

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- e’de²³⁵ tanımlanmıştır ve tebliğ edilecek mesaj, muhatap bilgileri ve ek belgelerden oluşmaktadır.

g)Varsa sertifikanın kullanım şartları ve kullanılacağı işlemlerdeki maddi sınırlamalara ilişkin bilgileri,
h)Sertifikadaki bilgileri doğrulamasına yarayacak sertifika hizmet sağlayıcısının güvenli e-imzasıdır.

²³⁰ ERBAYRAKTAR, s. 76.

²³¹ İLERİ, s. 56; ACAR, Ayşe Ece, Medeni Muhakeme Hukukunda Elektronik İmzalı Belgelerin Delil Niteliği, On İki Levha Yayınları, İstanbul, Ocak 2013, s. 104.

²³² Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1-d gereği e-tebligat adresi, PTT tarafından, gerçek kişiler için kimlik bilgileri, tüzel kişiler için ise tabi oldukları sistem bilgileri esas alınarak tek ve benzersiz şekilde oluşturulan ve UETS’ye kaydedilen tebligat adresini belirtmektedir; İLERİ, s. 56, dn.319; Eski Elek. Teb. Yön. m. 3/1- b ile yapılan tanıımı; “Elektronik tebligat adresi: Muhatap ve tebligatı çıkaran merciye ait olan elektronik tebligata elverişli kayıtlı elektronik posta adresini, ifade eder”.

²³³ ÖZBAY / YARDIMCI, s. 31; KOCABIYIK, s. 112.

²³⁴ PTT UETS sayfasında yer alan sıkça sorulan sorular(SSS) bölümünde, “E- tebligat adresimi kendim belirleyebiliyor muyum?” sorusunun cevabı “Adresi kendiniz belirleyememekle beraber, söz konusu adresi ezberlemeye veya bilmeye ihtiyacınız yoktur.” olup, oluşturulacak adreslerin sisteme kayıtlı olan numaralar üzerinden özel algoritma kullanılarak üretileceği belirtilmiştir, bkz. (<https://www.etebligat.gov.tr/s-s-s/>)
Son Erişim Tarihi: 11/05/2024.

²³⁵ Eski Elek. Teb. Yön. m. 3/1- ç ile tanıımı; “Tebliğ edilecek içerik veya diğer ekli dokümanlar ile tebliğ için gerekli muhatap bilgilerinden oluşan tebligat mesajının tümünün tebligatı çıkaran merci tarafından güvenli elektronik imza ile imzalanmış halini,” şeklinde yapılmıştır.

2.6.6.Zaman Damgası

EİK 3/1-h maddesinde tanımlanmıştır²³⁶. Bir verinin hangi tarihler arasında internet ortamında var olduğu zaman damgasına bakılarak kontrol edilebilir.

Zaman damgası, elektronik ortamdaki işlemlerin gerçekleştiği anın tespitinde²³⁷ kullanılır, özellikle elektronik tebligatın muhataba gönderildiği an ve bunu takip eden beş günlük süre açısından önem arz etmektedir. Bu anlamda zaman damgası ile elektronik tebligatın muhataba ulaşma anı tespit edilebilirken²³⁸; elektronik tebligatın hangi tarihte gerçekleştiği de tespit edilebilmektedir²³⁹. Tarafsız üçüncü kişi tarafından oluşturulur.

2.6.7.Delil Kaydı

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1-b ile delil kaydı için yapılan tanımda elektronik sertifika ile imzalanan ve tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerden UETS tarafından teslim alınıp muhatabın elektronik tebligata elverişli adresine iletilip tebligatın okunup usulen yapılmış sayıldığını kayıt altına alan kayıtlar olduğu belirtilmiştir.

Usul ve Esaslar m. 5 düzenlemesi kapsamında, UETS süreci işlerken oluşturulan deliller aşağıda sayılmıştır:

A)“*Tebligat kabul edildi*” delili²⁴⁰,

B)“*Tebligat kabul edilmedi*” delili²⁴¹,

Tebligatın kabul edilmemesine yol açan durumlar sadece sayılanlar olmayıp, “... *gibi durumlarda ...*”²⁴² ifadesi uyarınca çoğaltılabilir.

²³⁶ “Bir elektronik verinin, üretildiği, değiştirildiği, gönderildiği, alındığı ve / veya kaydedildiği zamanın tespit edilmesi amacıyla, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından elektronik imzayla doğrulanan kaydı”

²³⁷ ERBAYRAKTAR, s. 101; İLERİ, s. 57.

²³⁸ AKKAN, 7101, s. 153; KOCABIYIK, s. 129.

²³⁹ YARDIMCI, s. 26, 27; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 56- 58.

²⁴⁰ Gelen tebligatın gerekli kontroller yapıldıktan sonra muhatap hesabına iletmek üzere UETS tarafından teslim alınmasıyla ilgilidir (Usul ve Esaslar m. 5/1- a).

²⁴¹ Gelen tebligatta virüs bulunması, göndericinin hazırladığı paketdeki özet değeri ile UETS’ye gelen paketin özet değerinin uyuşmaması, belirlenen sınırı aşan büyüklükte ileti gönderilmesi gibi durumların varlığında UETS’nin gönderiyi kabul etmemesiyle ilgilidir (Usul ve Esaslar m. 5/1- b).

²⁴² İLERİ, s. 58, dn. 329; Usul ve Esaslar m. 5/1- b uyarınca, “*Tebligat kabul edilmedi (SubmissionAcceptanceRejection: Rejection): Gelen tebligatın içinde virüs olması, gönderici tarafından hazırlanan paketdeki özet değerinin UETS’ye gelen paketin özet değeri ile tutarsız olması, gönderilebilecek ileti büyüklüğünden daha büyük değerde ileti gönderilmiş olması gibi durumlarda, UETS tarafından gönderinin kabul edilmediğine dair üretilen delildir.*”

- C) “*Tebliğat teslim edildi*” delili²⁴³,
Ç) “*Tebliğat teslim edilmedi*” delili²⁴⁴.
D) “*Tebliğat okundu*” delili²⁴⁵,
E) “*Tebliğat okundu kabul edildi*” delili²⁴⁶,
F) “*tebliğat hesabı aktif edildi*” ve “*tebliğat hesabı pasif edildi*” delilleri²⁴⁷.

Teb. K. m. 7/a f. 4 gereği mevzuat gereği belirlenen süre ile anlatılmak istenen süre elektronik tebliğatın muhatabının elektronik tebliğat adresine ulaşmasını izleyen beş günlük süredir.

2.6.7.1. Elektronik Tebliğata İlişkin Kayıtların İspat Gücü

Elektronik tebliğatta ispat, özellikle delil kayıtları ile sağlanmaktadır²⁴⁸. Elektronik tebliğatın muhatabın elektronik tebliğata elverişli adresine ulaştırılması, diğer tebliğat yöntemlerinde tebliğ mazbatasının tebliğatı çıkaran makam ve merciye dönmesine benzer niteliktedir. Ancak diğer tebliğat türlerinde tebliğatın gönderildiği merciye dönen tebliğ mazbatasının aksine, elektronik tebliğatta muhatabın veya muhatap adına tebliğatı almaya yetkili kişilerin imzaları yoktur. Bu nedenle, elektronik tebliğat işleminin tamamlanması için tebliğatın kendisine ulaştığı muhatabın imzası veya tebliğatı aldığına dair bir onay yazısını ilgili merciye göndermesi gerekmemektedir. Elektronik ortamda tebliğatın muhataba ulaştığının PTT UETS tarafından tespit edilmesi yeterlidir²⁴⁹. Bu husus kanunda açıkça düzenlenmiş olmasına rağmen, doktrinde ayrıca tartışma konusu olmuştur:

²⁴³ Tebliğatın alıcının hesabına başarıyla iletilmesine veya sadece PTT UETS bilişim sistemi ile hesap sahibinin bilişim sistemi arasındaki entegrasyon aracılığıyla tebliğatlarını alan hesap sahiplerine başarıyla aktarılmasına ilişkindir (Usul ve Esaslar m. 5/1- c).

²⁴⁴ Tebliğatın hesaba konulamamasına veya sadece entegrasyon ile tebliğatlarını alan hesap sahiplerine yirmi dört saat içinde aktarılmadığına ilişkindir (Usul ve Esaslar m. 5/1- ç); İLERİ, s. 58.

²⁴⁵ Tebliğatın alıcısı tarafından açıldığında oluşturulur (Usul ve Esaslar m. 5/1- d).

²⁴⁶ Tebliğatın, alıcının hesabına ulaşmasını takip eden, mevzuat ile belirlenmiş sürenin bitiminde otomatik olarak oluşturulur (Usul ve Esaslar m. 5/1- e).

²⁴⁷ Tebliğat hesaplarının aktifleştirilmesine ya da pasifleştirilmesiyle ilgilidir (Usul ve Esaslar m. 5/1- f ve g).

²⁴⁸ Delil kaydı, tebliğatın; tebliğatı çıkarmaya yetkili makam ve merciden UETS tarafından teslim alındığına, muhatabın elektronik tebliğat adresine ulaştığına, okunduğuna ve usulen tebliğ edilmiş sayıldığına dair üretilen ve elektronik sertifika ile imzalanmış kayıtlardır (Yön. m.3,1-b). UETS, elektronik tebliğatın muhatabın adresine ulaşıp ulaşmadığına dair delil kayıtlarını tutar ve bu kayıtları, tebliğat çıkarmaya yetkili makam ve merciye derhal ve en geç yirmi dört saat içinde bildirir (Yön. m. 12), BÖRÜ, HFFD, s. 218.

²⁴⁹ BÖRÜ, HFFD, s. 219; AKKAN, *Mihder*, s. 49; Doktrinde bir görüşe göre, Vergi Usul Kanunu çerçevesinde elektronik yolla yapılan tebliğatta, tebliğatın yapılmış sayılabilmesi için muhatabın

Doktrindeki bir görüş²⁵⁰, tebligat işleminin hukuki sonuç doğurabilmesi için muhatabın elektronik tebligat mesajını aldığına dair bir onay yazısını göndermesine ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir.

Doktrindeki diğer bir görüş²⁵¹ ise, muhatabın tebligat işlemini aldığına dair onay yazısı göndermesi koşulunun uygulamada kötüye kullanılabilme ve işlemleri geciktirebilme ihtimali sebebiyle gerekli olmadığını belirtmiştir.

Elektronik tebligat yöntemi sonunda üretilen delil kayıtları, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 14'e göre, aksi ispat edilmediği sürece kesin delildir²⁵².

Kesin deliller, şartlarının, hükümlerinin ve sonuçlarının kanunda belirlendiği ve anılan şartlar somut olayda mevcutsa, hakimin bağlı olduğu ve takdir yetkisine sahip olmadığı, bir vakıanın ispatlanabilmesi için kanunda öngörülmüşse hakimin başka delil inceleyemediği ve bir vakıanın ispatı için gösterilmişse ve vakıayı tespit ederse hakimin vakıanın doğru olduğunu varsayarak karar verme zorunluluğu içine girdiği delillerdir²⁵³. Kesin delil ile ispat gücü arasındaki ilişkinin tam olarak anlaşılabilmesi için Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 189/3, 201 ve 204 hükümleri birlikte yorumlanmalıdır. Bu hükümler beraber yorumlandığında, elektronik tebligat süreci esnasında oluşturulan kayıtlar, HMK m. 204/2'e göre; aksi ispat edilinceye kadar kesin delil sayılması gerekir ve herhangi bir sahtelik davası açılması halinde Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 211 hükmü uygulanmalıdır²⁵⁴. PTT aleyhine ilgili konuyla ilgili açılmış bir dava varsa

bilgilendirilmesinin temel alınmadığını, tebligatın muhatabın elektronik tebligat adresine ulaşmasının temel alındığı, iş bu sebeple bu hükmün hak arama özgürlüğü ve mahkemeye erişim hakkını ölçsüz bir şekilde sınırlandırmaktadır (bkz. SOLAK AKMAN, s. 280-282).

²⁵⁰ AKİL, s. 254; ÖZBAY, *EÜHFD*, s. 129; Alman Medeni Usul Kanunu § 174,3'de de tebligat işleminin hukuki sonuç doğurabilmesi için muhatabın elektronik tebligat mesajını aldığına dair bir onay yazısı alması gerekmektedir. Doktrindeki bir görüş, bu hükmün aynı şekilde elektronik tebligatta da uygulamaya geçirilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Bkz. KAPLAN, Yavuz, "Avrupa Tebligat Hukukundaki Gelişmeler, Düzenleme Çalışmaları Açısından Almanya Örneği ve Türk Hukuku", Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl: 2003, Cilt: LII, Sayı: 3, (s. 199-227), s. 214, BÖRÜ, *HHFD*, s.219.

²⁵¹ KURT KONCA, *Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, s. 263.

²⁵² Bu hüküm ile iddia edilen maddi vakıanın gerçekleşip gerçekleşmediği hususunda hem hakime yardımcı olmak hem onu sınırlandırmak için elektronik tebligata ilişkin kayıtların kesin delil olduğu belirtilerek ispat gücü anlamında tam ispat aranmıştır. Elektronik tebligat işlemine ilişkin olarak üretilen kayıtlar da muhatabın irade beyanını ve imzasını içermemesi sebebiyle bu kayıtları, resmi, senet olarak değil de resmi belge olarak değerlendirilmesi gerekir. Bkz. YARDIMCI, s. 29-30.

²⁵³ BÖRÜ, *HHFD*, s. 220.

²⁵⁴ Doktrindeki bir görüşe göre, delil kayıtlarının, aksi ispat edilinceye kadar kesin delil sayılması düzenlemesi ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 200 anlamında tanık dinletme yasağının kastedilmediği; tebligat işlemi hakkındaki iddialar bakımından senetle ispat kuralının uygulamaya elverişli olmadığı belirtilmiştir. bkz. YARDIMCI, s. 29.

şayet²⁵⁵, PTT davanın tarafı olacağı için, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 220'e göre işlem ve delil kayıtlarının ibrazı istenebilecektir²⁵⁶.

2.6.7.2. Kayıtların Sahteliği İddiası Ve İddianın İncelenmesi

Tebliğat süreci sonunda üretilen delil kayıtlarının ETY m. 14'te aksi ispat edilmediği müddetçe kesin delil sayılacağı hükme bağlanmıştır. Kullanılan kesin delil ibaresinin, HMK m. 204 hükmüne göre anlamlandırılması isabetli olur²⁵⁷.

ETY'nin 14. maddesi, yalnızca sahtelik iddiaları üzerine elektronik tebligat kayıtlarının ispat gücünü açıklığa kavuşturmaktadır. Bu madde, HMK'nın 200. maddesi çerçevesinde tanık dinletme yasağını kapsamadığını açıkça belirtmektedir. Dolayısıyla, tebligat işlemleriyle ilgili iddialar açısından senetle ispat kuralı geçerli olmayacaktır²⁵⁸.

Yukarıda bahsedilenler ışığında yazı ve imza inkarına ilişkin HMK m. 209 hükmünün elektronik tebligat kayıtları hakkında da uygulanıp uygulanamayacağı kanun metni incelenerek açıklığa kavuşturulmaya çalışılsa da doktrinde büyük tartışma konusu olmuştur. Hükmün uygulama kapsamını esasında senetler oluşturur. Ancak senetlerin aksine elektronik tebligat sürecinin sonunda ve bu tebligat işlemi ile ilgili kayıtlar tebligatın doğası gereğince muhatabın irade beyanını ne de imzasını taşır²⁵⁹, bu da elektronik tebligat kayıtlarının resmî senet olarak görülemeyeceğinin nedenidir, ancak resmî belge olarak görülebilirler. PTT'nin elektronik tebligat kayıtlarının hepsinin resmî belge olarak görülebilmesi önünde hiçbir engel bulunmamaktadır. Ayrıca, belgenin sadece bir kısmına resmiyet kazandırılması yani belgeye resmiyet kazandırma sürecine

²⁵⁵ Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 208/4'e göre, resmi senetlerin sahteliği iddiası ayrı bir dava konusudur. Bunun sebebi, çelişik kararların verilmesinin istenmemesi, resmi senetlerin güvenilirliği, husumetin kısa sürede aydınlatılması gerektiğidir. ÖZBEK, s. 251.

²⁵⁶ *Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 15'e göre, delil kayıtları otuz yıl boyunca, işlem kayıtları ise on yıl boyunca erişilebilir şekilde, güvenliği ve bütünlüğü sağlanarak PTT UETS'nin arşivinde muhafaza edilmelidir. Delil kayıtlarının silinebilmesi için kayıtların en az bir defa denetimden geçmiş olması gerekir (Yön. m. 15,2). PTT, talep halinde elektronik tebligata ilişkin işlem ve delil kayıtlarını yetkili mercilere elektronik ortamda sunmakla yükümlüdür (Yön. m. 15,3). Kural olarak PTT, tebligatı yapan merci olarak davanın tarafları dışında üçüncü kişi konumunda olacağı için mahkeme, PTT'den Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 221'e göre elektronik belgeleri ibraz etmesini isteyebilecektir, YARDIMCI, s. 33.*

²⁵⁷ Elektronik tebligat mesajının gönderimine ilişkin oluşturulan kayıtlar, HMK m. 204/2'e göre aksi ispat edilinceye kadar kesin delil sayılacaklardır, YARDIMCI, s. 29-33.

²⁵⁸ YARDIMCI, s. 29-33.

²⁵⁹ Resmî senet hakkında yapılan tanımlarda bu hususa açıkça vurgu yapılmamaktadır, bkz. Özbek, s. 75. Öğretide yapılan bir tanımda ise resmî senet için ilgililerin irade beyanını karşılama unsuruna da yer verilmiştir, bkz. POSTACIOĞLU, İlhan/ALTAY, Sümer, Medeni Usûl Hukuku Dersleri, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015, s. 656. Her ne kadar açıkça vurgu yapılmamış da olsa, bir belgenin adi veya resmî senet olabilmesi için aleyhine kullanılacak kişinin imzasını ihtiva etmesi gerekir.

belgenin sadece bir kısmının sokulması doğru olmaz, bu yönde bir sonuca noter senetleri üzerinden varıyoruz çünkü noter senetleri düzenleme ve onaylama şeklindedir. Ayrıca, HMK m. 209/2'de yer alan senetteki yazı ve imzanın inkârına ilişkin kuralın, sahtelik iddiasının ortaya atıldığı durumunda uygulanabilip uygulanamayacağı hakkında bizim de savunduğumuz görüş: HMK m. 209/2 yalnızca resmî senetler için geçerlidir ve bu nedenle resmî belgelerin bu kapsamda ele alınmasını engellemektedir. "HMK m. 209/2 sadece resmî senetler hakkında uygulanabilir ve buna bağlı olarak resmî belge hakkındaki sahtelik iddiası üzerine bu hükmün uygulanamayacağı" savunulmaktadır²⁶⁰.

Sahtelik iddiası incelemesi sırasında yapılacak incelemelerin davanın görüldüğü mahkemede mi yapılacağı da HMK hükümleri ışığında açıklığa kavuşturulmuştur. Çünkü sahtelik iddiası eğer ortaya atılmışsa, üretilen tebligat kayıtlarının elektronik sertifika²⁶¹ kullanarak oluşturulup oluşturulmadığına bakılır²⁶². Sahtelik iddiasının varolduğu somut olayın konusu resmi belge niteliği taşıyan kayıtlar PTT'ye aittir ancak somut olayda PTT davanın tarafı değildir. HMK m. 208/4 hükmü sadece resmî senetler (elektronik olanları da dâhil)²⁶³ hakkında uygulanabilir. Bu sebeple delil kaydının sahteliği iddiası anılan kanun maddesi kapsamında değerlendirilemez. Senet mahiyetinde olmayan belgenin sahteliği ayrı bir davanın konusu da olmaz, resmî belgedeki sahtelik iddiası asıl davanın görüldüğü mahkemede ön sorun olarak değerlendirilmelidir²⁶⁴. Ayrıca, sahtelik iddiasındaki kişi belgeyi ne yazmış ne de imzalamıştır. HMK m. 208/4'e göre bir yazı ve inkâr söz konusu değildir. PTT'nin elektronik tebligat kayıtları hakkındaki sahtelik iddiası hakkında, ayrı bir davada değil görülmekte olan davada karar verilir²⁶⁵.

Bizim de katıldığımız görüşe göre²⁶⁶, “*sahtelik iddiasının ayrı bir davaya konu edilmesi noktasında resmî belge ile adi belge arasında ayırım yapılabilir.*” Resmî senetlerin sahteliği iddiasının HMK m. 208/4'e göre “*ayrı bir dava konusu olması, çelişkili kararların verilmesinin istenmemesi, resmî senetlerin güvenilirliği, husumetin düzenleyene de yönetilmesinin sahtelik iddiasını kısa sürede aydınlığa kavuşturacak*

²⁶⁰ BUDAK/KARAASLAN, s. 247 (kn. 78).

²⁶¹ ETY m. 20/1 - g hükmü uyarınca, elektronik sertifika aracılığıyla tebligat kayıtları imzalanmaktadır.

²⁶² Öğretide elektronik imzalı belgeyi aleyhine ileri sürülen taraf inkâr etmese dahi belgenin senet niteliğinin incelenebileceği belirtilmiştir, bkz. ERTURGUT, Mine, Medeni Usul Hukukunda Elektronik İmzalı Belgelerin Delil Olarak Değerlendirilmesi, Ankara 2004, s. 301; YARDIMCI, s. 30.

²⁶³ ACAR, *KHASHFD*, s. 178; ÖZBEK, s. 345; YARDIMCI, s. 31.

²⁶⁴ BUDAK/KARAASLAN, s. 257 (kn. 78).

²⁶⁵ Ayrıca, HMK m. 208/3 hükmünde de adi veya resmî belge ayırımı yapılmaksızın bir belge hakkındaki sahtelik iddiasının görülmekte olan davada incelenebileceği belirtilmiştir.

²⁶⁶ YARDIMCI, s. 31.

olması” gibi çeşitli sebeplere dayanmaktadır²⁶⁷. Bu sebeplere elektronik tebligat sürecinde oluşturulan kayıtların sahteliği yönünde karar verildiği ve belgeye resmîyet kazandıran PTT’nin dava tarafı olmadığı davalarda da dayanılır. Resmî belge hakkındaki sahtelik iddiası HMK m. 208/4 kapsamına alındığında asıl davanın diğer tarafı davalı olamayacağından, sadece PTT’ye karşı sahtelik davası açılabilir.

HMK m. 198 hükmü uyarınca elektronik tebligat kayıtlarının sahteliği hakkında mevcut deliller serbestçe değerlendirilmelidir²⁶⁸. Sahtelik iddiası incelenirken bilirkişi deliline başvurulur. Bilirkişi delilinin yetersiz kaldığı yerlerde veya yetersiz kalmasa bile uygun görüldüğünde diğer takdiri deliller de maddi gerçeğe ulaşılmasında faydalı olduğu kanaatine varılırsa değerlendirilebilir²⁶⁹. Sahtelik iddiasının incelenmesi sonucu bu iddianın gerçeği yansıttığı hususunda hüküm kurulursa sahteliği iddia edilen belge artık hukuki değer taşımaz²⁷⁰. Bunun üzerine, muhataba elektronik tebligat çıkarılmasına ihtiyaç olup olmadığı üzerinde düşünülürken nasıl bir sahtelik iddiasının ortaya atıldığı göz önüne alınıp öyle karar verilecektir. Sahtelik iddiası değerlendirildikten sonra tebligatın yok hükmünde olduğu hükmü verilirse çalışmamızın önceki bölümlerinde de belirtildiği üzere yeniden tebligat çıkarılır. Sahtelik iddiasının zaman damgasının sahteliği yönünde ileri sürülmesi ve bu iddianın kabul edilmesi üzerine Teb. K. m. 32 uyarınca “*muhatabın elektronik tebligat mesajından haberdar olduğunu bildirdiği tarih esas alınmalı ve muhataba yeniden bir tebligat yapılmamalıdır*”. Her iki ihtimalde de çalışmamızın önceki bölümlerinde incelediğimiz hukuki dinlenilme hakkı ihlal edilmiştir ve bu ihlalin sonuçlarını düzenleyen HMK m. 375/1-i uyarınca muhatap yargılamanın iadesi yoluna başvurur²⁷¹.

İşbu sahtelik incelemesi yapılırken kayıtların bozulmadan, değiştirilmeden incelenebilecek şekilde varlığını sürdürmesi çok önemlidir. Bu sebeple sahtelik iddiasının ortaya atılması sonucunda ETY m. 20/4’e göre verilerin silinmesi ertelenmelidir. PTT

²⁶⁷ ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usûl, s. 1785; ÖZBEK, s. 251.

²⁶⁸ ERTURGUT, s. 298-303.

²⁶⁹ ÖZBEK, s. 340.

²⁷⁰ *Daha sonra HMK m. 212’ye göre belgenin iptaline yönelik işlemler tesis edilir*; ÖZBEK, s. 350.

²⁷¹ YARDIMCI, s. 32, dn. 71; Tebligat hilesi sebebiyle HMK m. 375/1 - (h) kapsamında yargılamanın iadesi istenemez. Söz konusu hükme göre başvuruda bulunulabilmesi için lehine karar verilen tarafın hileli davranışta bulunması şarttır, bkz. ARSLAN, Ramazan, Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Ankara 1977, s. 105. UETS aracılığıyla gerçekleştirilen elektronik tebligatta ise böyle bir ihtimalin gündeme gelmesi düşünülemez.

kayıtlarının ibrazı ile kayıtlar incelenebilir²⁷². İnceleme yapılabilmesi için belgenin elektronik ortamda gönderilmesi gerekebilir²⁷³. PTT için bu kayıtları ibraz etmek ETY m. 4/1-a hükmünün bir gereğidir. Teslim, bilgilendirme ve belgelendirmenin sağlanması ilkesi, ETY m. 4/1 -a'da düzenlenmiştir. PTT, mahkemeye gönderilmesi gereken tebligat kayıtlarını UETS'ye kayıtlı olan ve mahkemeye özgü elektronik tebligata elverişli adresine göndererek yükümlülüğünü ve kanunun gereğini yerine getirir. ETY'de ise, PTT'nin elektronik tebligat kayıtlarını ibraz etmesinin gerekip gerekmediği hususunda yaşanacak tereddütlerin önüne geçmek amacıyla bu yönde bir ilke yer almamaktadır. Bilgi güvenliği²⁷⁴ ve kişisel verileri koruma²⁷⁵ gerekçeleri elektronik tebligat kayıtlarının ibrazından kaçınılması önündeki engel niteliğindedirler²⁷⁶. Elektronik tebligat kayıtlarının incelenmesi engellenemez. Bilhassa görülmekte olan bir davada elektronik tebligat kayıtları incelemeye kapatılamaz. Elektronik tebligat kayıtlarını incelemeye kapacak haklı bir sebep yoktur.

Anılan kayıtların ibrazında çoğunlukla HMK m. 221 hükmüne uygun olarak işlem yapılması gerekir. Uyuşmazlık çerçevesinde üçüncü kişi konumunda olan kişi PTT'dir. Elektronik tebligata ilişkin işlem kayıtları ve delil kayıtlarını yargılama esnasında PTT sunar. Kayıtların ibrazı HMK m. 221'e uygun olarak yapılır. PTT, davanın tarafı da olabilir. Tebligat işlemi sürecinde meydana gelen bir hata sonucu PTT dava tarafı durumuna gelebilir. PTT eğer dava tarafıysa tebligat sürecinde üretilen ve tebligata ilişkin bilgi ve belgelerin mahkemeye sunulmasında HMK m. 220'ye göre PTT, ibrazda bulunmaya zorlanabilir. PTT uhdesindeki kayıtlar HMK m. 219/1, 2. cümle gereğince

²⁷² ETY m. 15/3 hükmünde elektronik tebligata ilişkin işlem ve delil kayıtlarının yetkili mercilere elektronik ortamda sunulacağı belirtilmiştir.

²⁷³ HMK m. 198 gereğince "PTT'nin tebligat işlemlerine ilişkin kayıtları belge niteliğinde olması sebebiyle bu kayıtların ibrazının HMK m. 220 ve 221'e göre gerçekleşmesi olasılığı" gündeme gelecektir; YARDIMCI, s. 32, dn. 72; Belge çıktısının sunulması tespitinde bulunma hususunda yeterli değildir. İnceleme yapılabilmesi için elektronik yolla gönderimde bulunulmasına ihtiyaç doğabilir, bkz. ERTURGUT, s. 298.

²⁷⁴ PTT'nin elektronik tebligata ilişkin kayıtları hakkında bilgi güvenliği ilkesi öngörülerek yetkisiz kişilerin bu kayıtlara ulaşamaması amaçlanmaktadır, bkz. ÖZBAY *Elektronik Tebligat*, s. 1436.

²⁷⁵ ETY m. 4/1 - (b), (c); Elektronik tebligat sürecinde de ilgililerin kişisel bilgileri PTT'nin elektronik tebligat kayıtlarında geçebilir. Kişisel verilerin kullanılması suretiyle zarar verilebileceği kaygısıyla haklı olarak ulusal bir sistemin oluşturulması yönünde tavsiyelerde bulunulmuştur, bkz. ÖZBAY, *Elektronik Tebligat*, s. 1437-1440; ETY m. 3.

²⁷⁶ YARDIMCI, s. 33, dn.76; eETY taslağı hakkında yapılan bir değerlendirmede kişisel verilerin korunması ve bilgi güvenliğinin sağlanması noktasında devletin kusursuz sorumluluğunun kabul edilebileceği ifade edilmiştir, bkz. BÖRÜ, *HFFD*, s. 408. eETY m. 14/4 hükmünde ise kusursuz sorumluluğa yer verilmemiştir. Aynı şekilde, ETY hükümlerinde de kusursuz sorumluluk kabul edilmemiştir.

“incelemeye elverişli olarak ibraz edilmelidir”²⁷⁷. Yerine göre ETY m. 20/1-a’ya göre “kayıtlı verileri muhafaza etmekle yükümlü olan PTT, mahkeme tarafından inceleme yapılabilmesi için veri taşıyıcıyı veya verinin kopyalandığı aracı da sunmalıdır”²⁷⁸. PTT bünyesindeki veriler mahkemeye getirilemiyorsa veya verilerin mahkemeye getirilebileceği araçlara erişim sağlanamıyorsa verilerin saklandığı araç üzerinde inceleme yapılması PTT tarafından sağlanmalıdır²⁷⁹.

2.6.8. İşlem Kaydı

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1-g maddesi ile düzenlenen işlem kaydı, “PTT’nin e- tebligat hizmetinin verilmesi esnasında meydana gelen ve mevzuat gereğince kaydı tutulması gerekli tüm bilişim sistemi kayıtlarıdır”²⁸⁰.

2.6.9. Kayıtlı Elektronik Posta (KEP)

Elektronik tebligatın yapılabilmesi tebligatın yapılacağı kişinin “tebligata elverişli elektronik adres” edinmesine bağlıdır²⁸¹. 6099 sayılı Kanun 2. maddesi ile kabul edilen 7/a maddesinin gerekçesinde “tebligata elverişli adres” edinilmesi de çokça tartışılmıştır. Elektronik adresin merkezi ve resmi olması ihtiyacı tebligatın yapılıp yapılmadığı, süresinde yapılıp yapılmadığı ve tebligatın usulüne uygun yapılıp yapılmadığını gösterir pek çok hususun kontrol edilebilmesi ve güvenilir verilere erişilebilmesi ihtiyacında ortaya çıkar.

7101 sayılı Kanun m. 48 düzenlemesi ile UETS getirilmeden önce, e-tebligat yapılırken KEP adresleri kullanımdaydı²⁸². İlerleyen yıllarda bu düzenlemede değişikliğe

²⁷⁷ YARDIMCI, s. 33.

²⁷⁸ ERDÖNMEZ, Güray, Medenî Usûl Hukukunda Belgelerin İbrazı Mecburiyeti, İstanbul 2014, s. 249.

²⁷⁹ Verilerin muhafaza edildiği araç üzerinde keşif suretiyle mahallinde inceleme yapılmasının ibrazda bulunması gereken kişi tarafından sağlanması gerekmektedir, bkz. ERTURGUT, s. 298; ERDÖNMEZ, s. 249, YARDIMCI, s. 33.

²⁸⁰ Delil kaydında olduğu gibi işlem kaydı için de erişilebilecek şekilde güvenliği, gizliliği ve bütünlüğü sağlanarak arşivde saklanması gerekmektedir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 15/1). Ancak delil kaydından farklı olarak, arşivde muhafaza edileceği süre, on yıldır (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 15/1- a, b). Tıpkı delil kayıtlarında olduğu gibi işlem kayıtlarının silinebilmeleri için en az bir kez denetimden geçmiş olmaları gerekmektedir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 15/2), İLERİ, s. 60, dn. 339; Eski Elek. Teb. Yön. m. 3/1- k ile, “Olay kaydı: İdare veya diğer hizmet sağlayıcılar tarafından elektronik tebligat hizmetinin verilmesi esnasında meydana gelen ve mevzuat gereği kaydının tutulması zorunlu olan tüm bilişim sistemi işlem kayıtlarını” şeklinde düzenlenmiştir.

²⁸¹ İLERİ, s. 61.

²⁸² Nitekim eski Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- b ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- d karşılaştırıldığında, eski düzenlemede e- tebligat adresinin “... elektronik tebligata elverişli kayıtlı

gidilmiştir. Yapılan değişiklik ile tacirler kendi aralarındaki ya da tebligat dışındaki başkaca işlemler için KEP kullanılabilir²⁸³.

2.6.9.1. Kep İle İlgili Mevzuat

“Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’te” KEP sistemi düzenlenmiştir²⁸⁴. “Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi ile İlgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliğ” KEP ile ilgili mevzuat kapsamındadır. “Kayıtlı Elektronik Posta Rehberi ve Kayıtlı Elektronik Posta Hesabı Adreslerine İlişkin Tebliğ” de bu kapsamda yer almaktadır. Bahsedilen düzenlemenin amacının, “*KEP hesabı adreslerinin yapısına ve KEP rehberinin oluşturulmasına, güncellenmesine, işletilmesine ve kullanılmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek olduğu*” m. 1’de düzenlenmiştir²⁸⁵.

2.6.9.2. Kep Kavramı ve Diğer Kavramlar Arasındaki Fark

Çalışmamızın bu bölümünde KEP ile elektronik tebligatın farklı kavramlar olduğu da vurgulanacak ve işbu farklar ayrıntılı şekilde incelenecektir.

A) KEP Kavramı:

Günümüzde çoğu elektronik iletişim sürecinde ispata ihtiyaç duyulmaktadır. Kayıtlı elektronik posta sistemi, Tebligat Kanunu çerçevesinde yapılacak elektronik tebligat ile sınırlandırılmadan, genel itibarıyla ispata ihtiyaç duyulan elektronik iletişimde kullanılır çünkü kayıtlı elektronik posta, güvenli elektronik imza alt yapısı ve zaman

*elektronik posta adresini*²⁸² ; yeni düzenlemede ise “*PTT tarafından, ... oluşturulan ve UETS’ye kaydedilen tebligat adresini*” ifade ettiği belirtilmiştir, İLERİ, s. 61; AKKAN, *Mihder*, s. 25, 38; AKKAN, *7101*, s. 151; ACAR, *İÜHF*, s. 162; ÇEVİK, s. 80; KOCABIYIK, s. 73, 95, 110; TAŞKIN, s. 1, 12.

²⁸³ ARSLANPINAR TAT (MERİÇ / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), s. 180; 2019 yılından sonra KEP’in iadeli taahhütlü ileti gönderme ve alma işlevine sahip güvenli e- posta sistemi olarak kullanımına devam edileceği belirtilmiştir, bkz. ÇEVİK, s. 80; KEP’in kullanım alanlarına ilişkin detaylı bilgi için bkz. (<https://pttkep.gov.tr/kullanim-alanlari/>) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024.

²⁸⁴ İşbu Yönetmelik, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 1525 düzenlemesine dayanılarak hazırlanmıştır (Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 3).

²⁸⁵ Söz konusu Tebliğin amacı, m. 1 hükmü uyarınca, KEP sistemine ilişkin süreçleri ve teknik kriterleri detaylı olarak belirlemektir. Bunlara ek olarak KEP ile ilgili mevzuatta, Kayıtlı Elektronik Posta Rehberi ve Kayıtlı Elektronik Posta Hesabı Adreslerine İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (RG T 6.3.2013, S 28579), Kayıtlı Elektronik Posta Sisteminde Kullanılan İşlem Sertifikasına İlişkin Usul ve Esaslar (6.6.2012/2012DK- 15259 Kurul Kararı), Kayıtlı Elektronik Posta Hizmet Sağlayıcılarının Birlikte Çalışabilirliğine İlişkin Usul ve Esaslar yer almaktadır, bkz. (<https://pttkep.gov.tr/mevzuat/>) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024.

damgası sayesinde bünyesindeki veriyi korur ve hiç değiştirilmeden, manipüle edilmeden kalmasının yanında veri hakkında doğrulama görevi de görür²⁸⁶. Kısaca KEP, “e-postaların gönderim ve alımına ilişkin kanıtların oluşturulup muhafaza edildiği ve e-posta teknolojik altyapısının kullanıldığı yasal olarak geçerli bir e-posta iletim hizmetidir”. KEP ile gönderilen e-postada, e-postayı gönderen ve e-postayı alacak kişi, iletinin gönderim anında oluşturulmuş zaman damgası ile tebligatın internet ortamında ne zaman var olup ne zaman gönderildiğini ve iletinin göndericinin elinden çıkıp alıcıya ulaşmaya kadar herhangi bir değişime uğrayıp uğramadığı kolayca tespit edebilir²⁸⁷.

Ayrıca belirtmelidir ki, TTK m. 18/3 “*Tacirler arasında, diğer tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshe, sözleşmeden dönmeye ilişkin ihbarlar veya ihtarlar noter aracılığıyla, taahhütlü mektupla, telgrafla veya güvenli elektronik imza kullanılarak kayıtlı elektronik posta sistemi ile yapılır*” düzenlenmiştir. Tacirler arasındaki bazı işlemler KEP sisteminin kullanım şekillerinden biri olup²⁸⁸, bunlar; “diğer tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshe, sözleşmeden dönmeye ilişkin ihbar veya ihtarlardır²⁸⁹”.

²⁸⁶ Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 4’üncü maddesi uyarınca kayıtlı elektronik posta (KEP), elektronik gönderimi ve teslimatı da dahil olmak üzere kullanımına ilişkin olarak hukuki delil sağlayan, elektronik postanın nitelikli şeklini belirtir, ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 56.

²⁸⁷VAROL, Asaf, “*Kayıtlı Elektronik Posta (Kep) ve E-Tebligat*” (<https://www.gunisigigazetesi.net/kayitli-elektronik-posta-kep-ve-e-tebligat-makale,6834.html>) Son Erişim Tarihi:18.06.2024; VAROL / BAŞTÜRK, s. 272; AKKAN, *Mihder*, s. 27, 30; ÇEVİK, s. 81; Benzer şekilde, KEP’in, güvenli e- imza altyapısı ve zaman damgası kullanarak güvenilir şekilde bilgi sağladığı ifade edilmiştir, bkz. ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 58; İLERİ, s. 62.

²⁸⁸ Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 4/1- o KEP sistemi ile ilgili, elektronik iletişim platformları aracılığıyla gerçekleşen, gönderildi ve alındı onayları da dâhil olmak üzere KEP iletilerinin tüm süreçlerine ilişkin olarak KEP delili oluşturulması, güvenli bir şekilde kimlik tespiti yapılması, KEP hesabı, KEP rehberi ve arşiv hizmetleri verilmesi gibi işlemlere sahip sistemi olduğunu ifade etmiştir. Söz konusu sistemin kurulması ve işletilmesi ile ilgili olarak aynı Yönetmeliğin m. 4/1-j hükmü gereği KEPHS, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamındaki yetkilendirme çerçevesinde KEP sistemi kurmak ve işletmek için kurulan anonim şirket ile başvuru yapması ve gerekli koşulları sağlaması hâlinde 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun hükümlerine göre elektronik ortamda tebligat yapmaya yetkili kılınmış idareyi ifade eder, EKER, Ece Ayça, “*Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi*”, İstanbul Barosu Dergisi, C 93, S 2, Mart- Nisan 2019, s. 21; “*Görüldüğü üzere, KEP sisteminin, gerçek kişi veya şirketlerin ticari işlemleri için de kullanılması söz konusu olabilmektedir.*” Bkz. KOCABIYIK, s. 142; İLERİ, s.63.

²⁸⁹ KEP’in uygulama alanı ile ilgili bkz. AKKAN, *Mihder*, s. 29 vd.

B) KEP ve Standart Elektronik Posta Arasındaki Fark

KEP ve SEP birbirlerinden farklıdır²⁹⁰. KEP, ilgili mevzuattaki tanımından da anlaşılacağı gibi, SEP'in aksine niteliklidir²⁹¹. SEP sistemindeki sorunların çözülmesi ve bu sorunların aşılması amacıyla KEP sistemi geliştirilmiştir²⁹².

Diğer bir farklılık, SEP ve KEP'in sağladığı güvenlik düzeylerinden kaynaklanır. SEP'te iletişim güvenliği seviyesi bireylerin kişisel verilerini gönül rahatlığıyla paylaşımına izin verecek düzeyde yüksek değildir, bugün bile SEP sisteminde yaşanan güvenlik açıkları kişileri daha güvenli bir elektronik iletişim aracı arayışına itmektedir. KEP sisteminde SEP sisteminde bulunan zaafklar yoktur. KEP sistemi ile daha güvenli bir hizmet sağlanmaktadır²⁹³. Nitekim, SEP içeriklerinde kolaylıkla değişiklik yapılabilmesi²⁹⁴, göndericinin ispat sorumluluğu altında olması, e- postaya ilişkin zaman bilgisinin e- postanın gönderildiği bilgisayarın zaman ayarlarına bağlı olması gibi hususlar SEP sisteminde bulunan zaafklardan birkaçıdır²⁹⁵. Kişileri KEP sistemi kullanmaya iten en büyük zaafiyetlerin başında SEP ile sağlanan iletişimin hukuken kabul görmemesi gelirken²⁹⁶, KEP yasal olarak geçerlidir²⁹⁷.

C) KEP ve Elektronik Tebligat Arasındaki Fark

KEP ve elektronik tebligat aynı şey değildir²⁹⁸. İLERİ'nin görüşüne göre "ancak birbirlerine alt küme-üst küme ilişkisi ile bağlıdırlar"²⁹⁹. Bu ilişkide KEP, e-

²⁹⁰ AKKAN, *Mihder*, s. 27.

²⁹¹ İLERİ, s. 63, dn. 358; AKKAN, *7101*, s. 153; EKER, s. 16, 22; "E- tebligat yapılacak kişinin bir KEP adresi bulunmaktadır. Bu adres, normal e- posta adresinden farklı; elektronik imza temelinde işleyen bir e- posta adresidir." Bkz. VAROL / BAŞTÜRK, s. 270.

²⁹² SÜRMELİ, Yaprak, "Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) Adresi Nedir?" (<https://startiphukuku.com/kayitli-elektronik-posta-kep-adresi-nedir/>) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024.

²⁹³ BAYRAM, Muhammet / KARABALIK, Abdullatif, "E-Tebligat ve Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi Uygulamaları", *Mali Çözüm Dergisi*, C 25, S 128, Mart 2015, s. 148; VAROL / BAŞTÜRK, s. 274 ;TAŞKIN, s. 23.

²⁹⁴ SEP'te e- imza kullanılmadığında iletinin orijinallik /değiştirilmeye karşı korunma fonksiyonunun eksik kalacağı belirtilmiştir, bkz. AKKAN, *Mihder*, s. 30; Benzer şekilde, e-posta verilerinin tahrif edilebileceği ifade edilmiştir, bkz. AKKAN, *Gelişmeler*, s. 38.

²⁹⁵ (<https://pttkep.gov.tr/neden-kep/>) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024.

²⁹⁶ BAYRAM / KARABALIK, s. 148.

²⁹⁷ VAROL, (<https://www.gunisigigazetesi.net/kayitli-elektronik-posta-kep-ve-e-tebligat-makale,6834.html>) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024; SÜRMELİ, (<https://startiphukuku.com/kayitli-elektronik-posta-kep-adresi-nedir/>) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024.

²⁹⁸ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 58.

²⁹⁹ İLERİ, s.65; TANRIKULU, s. 329.

tebligatın bir üst kümesidir ve elektronik tebligat bahsi geçen üst kümenin bir alt kümesidir”³⁰⁰.

KEP’in birçok farklı kullanım alanı bulunmaktadır, KEP ile yalnızca e- tebligat yapılmamakta³⁰¹; elektronik tebligat, KEP’in kullanım alanlarından yalnızca biridir³⁰². Bu çerçevede KEP ile yapılan her bildirim yasal tebligat ve bununla bağlantılı olarak elektronik tebligat değildir³⁰³.

KEP ve Elektronik Tebligat arasındaki başka birçok farklılık daha vardır. KEP, aslında şirketler için düzenlenen bir elektronik bildirim aracıdır³⁰⁴. Elektronik tebligatın şirketlere ek olarak, Teb. K. m. 7/a f. 1 düzenlemesinde yer alan kişiler için de zorunlu olması³⁰⁵ da bir diğer farklılıktır.

2.6.9.3. Kep Sisteminin Özellikleri

KEP sisteminin özellikleri üzerinde durulurken KEP sisteminin faydalarını da atlamadan bu bölüme çalışmamızda yer verdik. Anılan özellikler aşağıda sayılmıştır. Bu özellikler çalışmamızın bu kısmında ayrıntılı şekilde incelenecektir.

A) Verilerin Saklanması

KEP sistemindeki gönderilere ait veriler (gönderici, alıcı, erişim bilgisi, teslim zamanı vs.) yirmi yıl boyunca değiştirilmeden, manipüle edilmeden veya eksiltilmeden kesin ve bütün³⁰⁶ bir şekilde saklanmaktadır³⁰⁷.

B) Hukuki Koruma Sağlanması

Herhangi bir uyuşmazlığın ortaya çıktığı durumlarda KEP sisteminde saklanan veriler delil olarak kullanılabilir. Bu durum, olası bir yargılamada hukuki koruma

³⁰⁰ İLERİ, s.65; TANRIKULU, s. 317 dn. 6, s. 329.

³⁰¹ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 58.

³⁰² VAROL, (<https://www.gunisigazetesi.net/kayitli-elektronik-posta-kep-ve-e-tebligat-makale,6834.html>) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024; AKKAN, *Mihder*, s. 28.

³⁰³ İLERİ, s.65; EKER, s. 16.

³⁰⁴ TAŞKIN, s. 25.

³⁰⁵ TAŞKIN, s. 25.

³⁰⁶ Nitekim Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 16/1- 1, KEPHS’nin, KEP sisteminin tüm süreçlerine ve işleyişine ilişkin bilgi, belge ve elektronik veriler ile, işlemlerin yapıldığı zamana ve işlemleri gerçekleştiren kişiye veya kişilere ait bilgileri içeren kayıtları bütünlüğünü, gizliliğini, erişilebilirliğini koruyarak en az yirmi yıl saklama yükümlülüğünü düzenlemiştir.

³⁰⁷ (https://tr.wikipedia.org/wiki/Kay%C4%B1tl%C4%B1_elektronik_posta) Son Erişim Tarihi: 25.6.2024.

sağlar. Ayrıca belirtmek gerekir ki Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 15/1’de “*KEPHS’nin KEP sistemi üzerinden sunduğu hizmetlere ilişkin oluşturduğu kayıtlar ile KEP delilleri senet hükmündedir ve aksi ispat edilinceye kadar kesin delil sayılır*” hükmü düzenlenmiştir.

C)Usul Ekonomisine Katkı Sağlaması

KEP sisteminin kullanılmasının kağıt, arşiv, posta ve işlem maliyetlerinin azalması gibi faydaları vardır³⁰⁸. *EKER*’in görüşüne göre; “*Böylece usul ekonomisinin içerdiği makul giderle yargılamanın sonuçlandırılması unsuruna katkı sağlanır. Usul ekonomisi çerçevesinde, KEP sistemi ve klasik posta sistemini karşılaştırıldığında; KEP sisteminde zaman ve kağıt tasarrufu sağlanır, kağıt yığınlarının oluşturduğu görüntü kirliliğinin önlenir, çevre korunur ve maliyet tasarrufu sağlanır*”³⁰⁹.

2.7.ELEKTRONİK TEBLİGATIN TEKNİK ALTYAPISI

Tebliğat Kanunu uyarınca yapılan elektronik tebliğat işlemleri, PTT tarafından kurulan ve işletilen UETS üzerinden yürütülür. KEP sistemi temelinde esasen, güvenli elektronik imza altyapısı bulunmaktadır³¹⁰. UETS’de de benzer şekilde elektronik imza şifreleme sistemleriyle güvenli şekilde tebliğat yapılmakta olup ve tebliğat teslimi kayıt altına alınır³¹¹.

UETS ve bu sistemde kayıtlı verilerin güvenliğinden PTT sorumludur³¹².

Bu husustaki iş gücünün tesisi de PTT’nin sorumluluğundadır³¹³. PTT’nin UETS’yi işletirken kalifiye iş gücüyle hareket etmesi gereği Yönetmelikte ayrıca

³⁰⁸ (<https://pttkep.gov.tr/neden-kep/>) Son Erişim Tarihi: 25.6.2024.

³⁰⁹ *EKER*, s. 18.

³¹⁰ *AKKAN, Mihder*, s. 23.

³¹¹ *KURT KONCA, Elektronik Tebliğat*, s. 212.

³¹² PTT bu yükümlülüğü yerine getirmek üzere, güvenli sistem ve cihazlar kullanarak; bu sistem ve cihazlar ile bunların bulunduğu bina veya alanın korunmasını da sağlar (ETY m. 23, 1).

³¹³ *İLERİ*, s. 138.

düzenlenmiştir³¹⁴. Böylece iş gücünün etkin bir şekilde kullanılması, belirlilik ve öngörülebilirlik açısından da sağlanır³¹⁵.

2.7.1.UETS İle İlgili Teknik Kriterlere İlişkin Usul Ve Esaslar

Elektronik tebligat sisteminin etkin, verimli ve güvenli bir şekilde yürütülebilmesi için Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin 25. maddesinde “*PTT'nin kullanacağı sistemler ve cihazlar hakkındaki teknik kriterlere ilişkin usul ve esasların Adalet Bakanlığı*³¹⁶ tarafından belirleneceği” düzenlenmiştir. İşbu maddeye dayanılarak “Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi ile İlgili Teknik Kriterlere İlişkin Usul ve Esaslar” hazırlanmıştır³¹⁷.

Teknik Kriterlerde UETS süreci işleyişi içerisinde oluşturulacak deliller (m. 5); delillerin yapısı (Ek 1); kullanılacak elektronik yazışma paketi (m.6); kullanılacak imzalama yöntemi (m.7), algoritma ve parametreler (m.8); hesap sahipleri için ayrılan alanlardaki iletilere yönelik zaman ve depolama alanı kotaları (m. 9), adres rehberi sorgulama hakkı (m. 10), UETS hesap numarası (m.11), elektronik sertifika (m. 12); güvenlik ve kalite kriterleri (m. 139), erişilebilirlik (m. 14) ve standartlara uygunluk belgeleridir (m. 16).

2.7.2.Elektronik Tebligat Adres Rehberi

Elektronik tebligat yapılabilmesi için, muhatabın bir elektronik tebligat adresinin bulunması ve bu yolla tebligat çıkarmaya yetkili olan kurum ve kuruluşların muhatabın elektronik tebligat adresini biliyor olması gerekmektedir³¹⁸. Elektronik tebligat adresi kullanıcılarının adres bilgilerini elektronik tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin hepsine bizzat ayrı ayrı bildirmesi mümkün değildir. Bu sebeple, muhatapların elektronik tebligat adreslerine ilişkin bilgilerinin elektronik tebligat çıkarmaya yetkili kişilere iletilmesini sağlamak amacıyla bir rehber oluşturulması, bu rehberin

³¹⁴ PTT, bilgi güvenliği, veri tabanı yönetimi, bilgisayar ağları ve veri koruması gibi teknik alanlarda yeteri kadar uzman personel istihdam eder veya ettirir. Bu personel, konusunda yeterli mesleki deneyime sahip ya da ilgili alanlarda eğitim almış olmak zorundadır (ETY m. 23, 2).

³¹⁵ “*PTT, UETS organizasyon şemasında, istihdam ettiği veya ettirdiği tüm personelin görev tanımını ve dağılımını göstermelidir* (ETY m. 23,2)”.

³¹⁶ “*Kriterlere İlişkin Usul ve Esas hükümlerini Adalet Bakanı adına Bilgi İşlem Dairesi Başkanı yürütmekle görevlendirilmiştir*” (m. 18).

³¹⁷ <https://www.etebligat.gov.tr/wp-content/uploads/2020/10/Teknik-kriter.pdf> (Erişim tarihi: 12.04.2024).

³¹⁸ YILMAZ / ÇAĞLAR, s. 119; BÖRÜ, HHFD, s. 206.

muhatapların tespitine ilişkin bir sistematikte hazırlanması gerekmektedir³¹⁹. Adres rehberinin amacı, adli, idari veya benzer bir süreç hakkında muhatabı bilgilendirmektir. Tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciler bu adres ile muhataba ulaşır³²⁰.

Mülga Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 7/2³²¹ bazı muhataplara bazı zorunluluklar yüklemiştir³²². Kişilerin tebligat çıkarmaya yetkili bütün mercilere elektronik tebligat adreslerini bildirebilmelerine olanak yoktur. Elektronik tebligat adresi rehberi, bu zorunluluğu ortadan kaldırmaktadır.

UETS içerisinde oluşturulan rehber elektronik tebligat adresi kullanıcılarının adres bilgilerini tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilere bildirme zorunluluğunu³²³ ortadan kaldırdığı gibi, tebligat çıkarılırken de elektronik tebligat adresinin kolaylıkla tespit edilebilmesini sağlayacaktır³²⁴.

Adres rehberinin içeriği sürekli olarak değişmektedir. Elektronik tebligat adresi alıp UETS'ye kaydolanlar rehberde eklenmekte; elektronik tebligat adresi kapatılanlar ise rehberden silinmektedir³²⁵. Elektronik tebligat yapılırken muhatabın elektronik tebligat adresi rehberinde aktif kaydının bulunup bulunmadığının her seferinde kontrol edilmesi gerekmektedir. UETS sayesinde bu kontrol kolaylıkla yapılabilmektedir. Geçmişte fiziki tebligat yapılmış bir kişiye daha sonra yapılacak tebligatta, elektronik tebligat adresinin bulunup bulunmadığı kontrol edilmelidir. Zira, elektronik tebligat yapılması zorunlu olup, aksi takdirde, yapılan fiziki tebligatın geçerliliği tartışmalı hale gelir³²⁶.

Elektronik tebligat rehberi hazırlanırken karşılaşılan en temel sorun elektronik tebligat adresi oluşturulmasına rağmen teslim işlemi gerçekleştirilmediği için aktive edilmemiş adreslerin durumudur. Elektronik tebligat yapılması zorunluluğu kapsamında olmasına rağmen herhangi bir yaptırımla karşılaşmadığı için adresini teslim almamış, aktif hale getirmemiş, gerçek ve tüzel kişiler bulunmaktadır. Noterlerden, baro levhasına

³¹⁹ Bu ihtiyacın karşılanması amacıyla PTT'ye, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 24 uyarınca elektronik tebligat adres rehberinin hazırlanması ve güncellenmesi görev ve yetkisi verilmiştir. PTT, elektronik tebligat adreslerine ilişkin bilgileri içerir güncel bir adres rehberi oluşturur ve bu rehberi tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kullanımına sunar (ETY m. 24/1), KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 214.
³²⁰ YARDIMCI, s. 3.

³²¹ "Kendilerine yalnızca elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu olan muhatapların, tebligat çıkarmaya yetkili merciler nezdindeki işlemlerinde elektronik tebligat adreslerini bildirmeleri zorunludur"

³²² KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 214, dn. 552; Bu düzenleme dolayısıyla, o dönem için ihtiyari olarak elektronik tebligat adresi kullanan bir avukatın her dosyası için ilgili mahkemeye/icra dairesine elektronik tebligat adresini bildirmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bkz. AKKAN, *Gelişmeler*, s. 57.

³²³ AKKAN, *7101*, s. 163, 164; YARDIMCI, s. 16.

³²⁴ AKKAN, *Mihder*, s. 68; YARDIMCI, s. 17; BÖRÜ, *HFFD* s. 206.

³²⁵ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 215.

³²⁶ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 215.

yazılı avukatlardan, sicile kayıtlı arabuluculardan ve bilirkişilerden halen elektronik tebligat adresini aktif hale getirmemiş olanlar uygulamada büyük sorunlara sebep olmaktadır (Sayılanlar özel hukuk tüzel kişilerindedir).

KONCA aktivasyon işlemi yapılmamış elektronik tebligat adreslerin rehberde eklenmemesi gerektiğini savunmaktadır³²⁷. Zira, aktivasyon işlemi tamamlanmamış elektronik tebligat adresleri tebligata elverişli elektronik tebligat adresleri değildir³²⁸. Bağlı oldukları kurum veya kuruluşun başvurusuyla kendileri adına elektronik tebligat adresi oluşturulsa bile bu adresler aktif hale getirilmemişse işbu adreslerin rehberde yer almaması gerekir. Elektronik tebligat adresinin oluşturulması adreslerin rehberde kayıt için yeterli değildir. Aktif hale getirilmemiş bir elektronik tebligat adresi rehberde sehven eklenmişse, tebligat çıkarmaya yetkili mercinin bu adresin kullanıma elverişli olmadığını tespit ederek, muhataba diğer tebligat usulleriyle tebligat gönderilmelidir. Elektronik tebligat adresi aktif hale getirilmeden rehberde eklenirse ve muhataba tebligat yapılırsa bu tebligatın geçerliliğinden bahsedilemeyecek, bu tebligatın yokluğu gündeme gelecektir³²⁹.

Buna karşın, ilgili mevzuatta³³⁰, gerçek ve tüzel kişilerin rehber kaydına, hesap sahibinin veya tüzel kişinin onayını almaksızın UETS rehberinde yer verileceği düzenlenmiştir. Aktif hale getirilmiş elektronik tebligat adresleri bakımından ayrıca bir onaya gerek yoktur. Ancak aktif hale getirilmemiş adreslerin rehberde eklenmesi ve tebligatta kullanılması hukuki açıdan sakıncalıdır³³¹. Elektronik tebligat adres rehberinde sadece teslim işlemi yapılarak aktif hale getirilmiş elektronik tebligat adreslerinin kaydedilmesi tebligat işlemlerinin hızlı ve sorunsuz şekilde yürütülebilmesi için büyük önem taşır³³².

“Elektronik tebligat adres rehberine ilişkin usul ve esaslar, Bakanlığın uygun görüşü alınmak suretiyle PTT tarafından belirlenir” (ETY m. 24/2). Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi ile İlgili Teknik Kriterlere İlişkin Usul ve Esaslar’ın 10. maddesinde, tebligatı çıkarmaya yetkili makam ve mercilere elektronik tebligat sürecinde kendilerine

³²⁷ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 215.

³²⁸ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 215, dn. 557; *Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, 2022/13221 E. , 2023/658 K.*

³²⁹ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 216.

³³⁰ Ulusal Tebligat Sistemi Rehberi ve Ulusal Elektronik Tebligat Hesabı Adreslerine İlişkin Usul ve Esaslar” m. 6 hükmünde.

³³¹ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 217

³³² KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 217.

çok büyük fayda sağlayacak ve çoğu mağduriyetin önüne geçilebilmesini sağlayacak bir hak tanınmıştır. Bu hak “Adres Rehberi Sorgulama” hakkıdır. Bunun yanında, baroya kayıtlı avukatlar, noterler, sicili kayıtlı bilirkişiler ve arabulucular gibi kişiler için "Mesleki Adres Rehberi Sorgulama Hakkı" sağlanmaktadır. Bu kişiler meslekleri gereği elektronik tebligat adresine sahip olması gereken kişilerdir. Tebligat Kanunu m. 7/a uyarınca elektronik yolla tebligat yapılması zorunluluğu göz önüne alındığında³³³ elektronik tebligat adresi sorgulamalarının, kendilerine sorgulama hakkı tanınan makam ve mercilerin ihtiyarına bırakılmadığı görülmektedir.

2.8.TEBLİGATIN YAPILABİLECEĞİ ELEKTRONİK TEBLİGAT ADRESİNİN BULUNMASI

Kendisine elektronik tebligat yapılacak kişinin Teb. K. m. 7a gereğince tebligata elverişli bir elektronik adresinin bulunması gerekmektedir. Elektronik tebligat adresi ise UETS’ye kaydedilen tebligat adresidir. Elektronik tebligat adresi ilgili mevzuata göre UETS’ye kayıt edilir. Tebligata yetkili makam ve mercilerin tebligatın muhatabına ulaşabilmesi için muhatabın elektronik tebligat adresine ulaşması gerekmektedir, bu sebeple elektronik tebligat adresi, ETY m. 8/2 ve 3 hükümlerine göre tebligatı çıkaracak makam ve mercinin kullanımına sunulur³³⁴. Elektronik tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin muhatabın elektronik tebligat adresine ulaşabilmesi için muhatabın elektronik tebligat adresi edindiğine dair bir bildirim yapmasına gerek yoktur, tebligatı çıkaracak makam ve merci sorgulama yaparak elektronik tebligat adresi tespit edilebilir³³⁵.

PTT tarafından oluşturulan bu adresin tek ve benzersiz olması gerekmektedir. Adresin benzersiz olabilmeleri için elektronik tebligat edinecek kişilere ait bazı bilgilere ihtiyaç vardır. Şüphesiz ihtiyaç duyulan bilgiler tüzel kişilerde ve gerçek kişilerde aynı olmayacaktır. Gerçek kişiler için kimlik bilgileri; tüzel kişiler için ise tabi oldukları sistem bilgileri temel alınır. Normal tebligatta tebligatın ulaşip ulaşmadığı veya ulaştıysa tebligatın ulaştığı tarihi ve diğer öğrenilmek istenen konuları kontrol etmek amacıyla

³³³ BÖRÜ, *HHFD*, s. 206; İLERİ, s. 108.

³³⁴ ETY m. 24’te PTT tarafından bir adres rehberinin oluşturulacağı ve bu rehberin tebligatı çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kullanımına sunulacağı açıkça düzenlenmiştir, ÖZBAY / YARDIMCI, s. 31.

³³⁵ AKKAN, *Mihder*, s. 68.

kişilerin posta idaresine soru sorma hakkı bulunmaktadır. Benzer şekilde elektronik tebligatın da kontrol edilebilir ve güvenilir olması gerekir³³⁶. Elektronik tebligatın her aşaması güvenli elektronik imza ve zaman damgası ile kayıt altına alınır. Tebligatın her aşamasının kayıt altına alınması belgelendirme işlemini kolaylaştırır³³⁷. Bu nitelikte olmayan bir elektronik gönderide tebligat yoklukla malul olacaktır. Aynı şekilde, avukata Whatsapp, Telegram veya Facebook Messenger ile tebliğ evrakının fotoğrafının gönderilmesi halinde tebligat mevzuatı anlamında bir tebligatın yapıldığı anlamına gelmemektedir.

2.8.1. Adresin Edinilmesi

Elektronik tebligat adresi edinebilecek kişiler ikiye ayrılırlar: Elektronik tebligat adresi edinmesi zorunlu ve ihtiyari kişiler³³⁸. Zorunlu muhatapların elektronik tebligat adresi açtırabilmeleri için belirlenen sürede elektronik tebligat adresi için başvuruda bulunmaları gerekmektedir³³⁹.

Bu durum isteğe bağlı elektronik tebligat adresi alınabilmesinde farklıdır, özellikle başvuru süresi hususunda farklıdır. Kişinin isteğe bağlı elektronik tebligat adresi alabilmesi için, zorunlu muhataplarda olduğunun aksine o tarihe kadar başvuru yapılması zorunlu bırakılan son bir başvuru süresi yoktur³⁴⁰. İsteğe bağlı muhatapın başvuru süreci kanunda düzenlenmiştir³⁴¹.

³³⁶ ÖZBAY, *Elektronik Tebligat*, s. 126.

³³⁷ ACAR, *İÜHFİM*, s. 168.

³³⁸ *Elektronik tebligat adresi bulunması zorunlu muhatapların elektronik tebligat adresi alabilmeleri Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 6/1'e göre, zorunluluğun başladığı tarih olan 01/01/2019 tarihinden itibaren bir ay içinde ilgili ilgili kurum, kuruluş veya birlik tarafından PTT'ye başvuru yapılmış olmasına bağlıdır*; Doktrinde zorunlu muhataplar için elektronik tebligat adresi başvuru süresinin daha uzun olması gerektiği yönünde görüşler bulunmaktadır. Bkz. AKKAN, *Mihder*, s. 161; YARDIMCI, s. 15.

³³⁹ BÖRÜ, *HHFD*, s. 202.

³⁴⁰ *Başvuruda bulunurken Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 6,2'de istenen bilgi ve belgelerin de başvuruya eklenmesi gerekir. PTT, elektronik tebligat adresi edinme başvurusunun yapıldığı tarihten itibaren bir ay içinde elektronik tebligat adresini, gerçek kişiler için kimlik bilgilerini, tüzel kişiler için ise tabi oldukları sistem bilgilerini esas almak suretiyle tek ve benzersiz olacak şekilde oluşturur ve UETS'ye kaydeder (ETY m. 8,1). PTT, zorunlu muhataplar için oluşturduğu elektronik tebligat adresini, adres sahibine verilmek üzere ilgili kurum, kuruluş veya birliğe gönderir. Teslim işleminin gerçekleştiğinin kendisine iletilmesiyle, PTT söz konusu bu adresleri tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kullanımına sunar (ETY m. 8,2).*

Elektronik tebligat almaları ihtiyari olan muhatapların elektronik tebligat adresi alabilmeleri, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 7'de düzenlenmiştir; BÖRÜ, *HHFD*, s. 203.

³⁴¹ İsteğe bağlı muhatap, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 7/2'de istenen bilgi ve belgelerle birlikte elektronik tebligat adresi başvurusunu PTT'ye yapacaktır. PTT de, yapılan başvuru üzerine elektronik tebligat adresini tek ve benzersiz olacak şekilde oluşturur ve UETS'ye kaydeder (ETY m. 8,2). Bununla birlikte, PTT elektronik tebligat adresini ilgisine teslim eder ve bu adresi tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kullanımına sunar (ETY m. 8,3).

Elektronik tebligat adresi edinmek için başvuru yapan muhatap kendisine özgü elektronik tebligat adresinin oluşturulduğunu kendiliğinden öğrenemez. Bu bilgiyi muhataba vermek, PTT'nin sorumluluğundadır³⁴². Dolayısıyla, elektronik tebligat adresinin oluşturulması hakkında muhatap henüz haberdar edilmeden, muhatabın elektronik tebligat adresine tebligat yapıldığı hallerde, bu tebligatın usulsüz tebligat olarak değerlendirilmesi gerekir³⁴³. Elektronik tebligat adresinin oluşturulması hakkında daha muhatap haberdar edilmeden, muhatap bilgilendirilmeden elektronik tebligat adresinin kullanıma ve erişime açılması emredici hükümlere aykırılık teşkil ettiği halde, UETS'ye bu adres yüklenmiş ve elektronik tebligat mesajı muhataba gönderilmiş olabilir. "Elektronik tebligat adresinin oluşturulduğu bildirilmeyen muhataba" bu şekilde yapılan elektronik tebligat, ilgili mevzuat çerçevesinde usulsüzdür. Bununla birlikte, tebligata bağlı hukuki sonuçların doğduğu tarih muhatabın tebligat mesajını öğrenmesine bağlıdır. Elektronik tebligatın içeriğini öğrendiği tarihte sonuçlar doğar³⁴⁴.

Muhatap bildirimde bulunmamışsa bile, bazı kişilere adres sorgulama yetkisi verilmiştir, bu kişiler UETS'deki kayıtlara bakarak muhataba ait elektronik tebligat adresini bulabilir³⁴⁵. Elektronik tebligat mesajı UETS'de tanımlı bu adrese gönderilir. UETS'de tanımlı bir adrese yapılan bu tebligat usulsüz değildir³⁴⁶.

2.8.2. Elektronik Tebligat Adresinin Tekliği Ve Devredilmezliği

Teb. K. m. 7-a hükmünün uygulanamayacağı kişiler bulunmaktadır, bu kişiler: adi şirket, miras ortaklığı, donatma iştiraki gibi topluluklardır³⁴⁷. Bu kişiler tüzel kişiliği olmayan topluluklardır. Teknik olarak bu kişilere elektronik tebligat yapılmasında bir sakınca bulunmadığı Teb. K. m. 7a/1 hükmünde belirtilmiştir. Bu tipteki topluluklara elektronik tebligat yapılmasında bulunan sakınca bir sonraki fıkrada ortaya

³⁴² Muhataba elektronik tebligat adresinin oluşturulduğu bilgisi PTT tarafından Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 8,2-3'e göre verilecektir.

³⁴³ ETY m. 8/2 ve 3'te muhatabın elektronik tebligat adresi oluşturulduğu takdirde bilgilendirileceği düzenlenmiştir, YARDIMCI, s. 17.

³⁴⁴ YARDIMCI, s. 17.

³⁴⁵ AKKAN, *Mihder*, s. 68.

³⁴⁶ Öte yandan, UETS'ye kaydedilen elektronik tebligat adresi, ETY m. 8/2 ve 3 hükümlerine göre tebligatı çıkaracak makam ve merciin kullanımına sunulur. ETY m. 24'te PTT tarafından bir adres rehberinin oluşturulacağı ve bu rehberin tebligatı çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kullanımına sunulacağı açıkça düzenlenmiştir, YARDIMCI, s. 17.

³⁴⁷ YARDIMCI, s. 22.

çıkmaktadır³⁴⁸. Teb. K. m. 7a/2’de tüzel kişiliği olmayan topluluklara elektronik tebligat yapılabileceğine dair herhangi bir ibare yoktur³⁴⁹.

İlgili hükümde tüzel kişiler sayılmamış olsa da en azından topluluğu oluşturan kişilerin dikkate alınması ve bu kişilere de rahatça ulaşılabilmesi için bu topluluğu oluşturan kişilere kullanmaları için verilecek ortak bir elektronik tebligat adresi oluşturmak mümkün. Ancak Teb. K. m. 7a/2 ile kendilerine tanınan hakla yapılan bir başvuru ile edinebildikleri adrese yapılacak tebligat işlemleri basitleştirilmiş olurdu. Üstelik bu durumun ETY m. 4/1-b ve c’de belirtilen ilkelerin ihlaline sebep olduğu da iddia edilemezdi. Bu kişilerin dava veya takip dosyasına erişimi vardır ve bu dosyanın içindeki belgeleri okuyabilir, içeriğini öğrenebilirler. Ancak bu kişilerden her birine aynı tebligat yöntemiyle tebligat yapılabilmesi her zaman kolay olmayacağından ve hatta hukuka aykırı olacağından bu kişilere yapılacak tebligatın hangi tebligat yöntemiyle yapılacağı her bir dava arkadaşı için ayrı ayrı seçilir, birine usulsüz tebligat yapılması bütün dava arkadaşlarına yapılan tebligatın usulsüz olacağı anlamına da gelmemektedir, bu değerlendirme her bir dava arkadaşı için ayrı ayrı yapılır³⁵⁰, bu kişilere yapılan tebligatın zorunlu veya ihtiyari olması yapılacak değerlendirmeye herhangi bir etki etmez³⁵¹.

Topluluk davası HMK m. 113’te düzenlenmiştir. Anılan maddeye göre ortak bir elektronik tebligat adresi alınmasına gerek bulunmamaktadır. Bu nedenle, dava açılırken ilgili tüzel kişinin başvurusu geçerlidir³⁵². Tüzel kişinin başvurusu geçerli olduğu gibi dava arkadaşlığı da mümkündür³⁵³ ve menfaati korunan kişilere tebligat yapılması ihtiyacı olmadığından topluluk davasında taraflara elektronik tebligat yapılması tarafları mağdur edecek veya onların hak kaybına uğramalarına sebep olacak bir durum yaratmayacaktır. Davayı açan tüzel kişiye elektronik tebligat yöntemiyle tebligat yapılmasının önünde herhangi bir engel yoktur.

³⁴⁸ Teb. K. m. 7a/2’ye göre de elektronik tebligat yapılması olasılığından da bahsedilemez.

³⁴⁹ YARDIMCI, s. 22.

³⁵⁰ YARDIMCI, s. 22.

³⁵¹ Dolayısıyla, ETY m. 8/1’de her bir kişiye sadece bir elektronik tebligat adresi verilebileceği düzenlendiğinden ortak bir elektronik tebligat adresi verilmesine imkân yoktur.

³⁵² YARDIMCI, s. 23, dn. 43; TAŞPOLAT TUĞSAVUL, Melis, Kollektif Hukuki Yarar Çerçevesinde Topluluk Davaları, İstanbul 2016, s. 191, 192.

³⁵³ Bu şekilde bir topluluğu temsilen dava açılmış olması, tek başına dava arkadaşlığı durumunun doğmasını sağlamamaktadır, bkz. ÖZBAY, İbrahim, Grup Davaları, Ankara 2009, s. 78.

İflasına karar verilen kişilerin kendilerine özgü elektronik tebligat almaya elverişli elektronik tebligat adresleri kapatılmalı mı? Bu tartışmalara ETY m. 19/2 ile son verilmiştir. Çünkü anılan kanun maddesinde açıkça kapatılan elektronik tebligat adresi farklı bir kullanıcıya tahsis edilemeyeceği düzenlenmiştir. Bu adresi iflas dairesi de kullanamaz³⁵⁴. Oysa İİK m. 184/2 hükmünde tam tersi bir uygulamaya gidilerek müflis namına gelen bildirimlerin iflas idaresinin kontrolüne geçeceği denmiştir ki müflisin taraf olduğu dava ve takiplere iflas idaresi devam edecekse, elektronik tebligat adresinin başkası tarafından kullanılmayacağı yerine, iflas dairesinin bu elektronik tebligat adresini kullanmak zorunda olabilir. Anılan Kanun maddesi iflas dairesinin iflas etmesi sebebiyle elektronik tebligat adresi kapatılacak kişinin tebligat adresini kullanmasına izin vermemektedir. Bundan sonra iflas dairesi, elektronik tebligat adresi kapatılacak olan müflise yapılacak bildirimlerin, kendisine yollanmasını talep edebilir³⁵⁵. Fakat iflas idaresine, tüzel kişiliğe sahip olmaması ve Teb. K. m. 7a/2 uyarınca elektronik tebligat adresi edinmemesi sebebiyle elektronik yolla mesaj gönderilemez, her ne kadar iflas dairesine elektronik tebligat yapılmasının büyük faydaları olsa da. Bu sebeple iflas idaresi üyeleri ayrı ayrı değerlendirilip kendilerine en uygun tebligat yöntemiyle tebligat yapılacaktır, örneğin aralarında avukat bulunuyorsa bu kişiye elektronik tebligat

³⁵⁴ Aynı durum tasfiye memuru için de söz konusu olabilir. ETY m. 19/2 uyarınca muhataba ait elektronik tebligat adresini kullanamayan tasfiye memurunun Teb. K. m. 7a/1 kapsamına alınması gerekirdi. Bkz. YARDIMCI, s. 23.

³⁵⁵ İİK m. 184/2, İflasa karar verildikten sonra müflise yapılan tebligatın geçersiz olacağı kabul edilmektedir, bkz. YILMAZ, Ejder, İcra ve İflas Kanunu Şerhi, Ankara 2016, s. 124. Yargıtay'ın verdiği kararlar da bu yöndedir, bkz. Yargıtay 12. HD, E. 2016/2251, K. 2016/12956, T. 03.05.2016 (Kazancı Bilişim – İçtihat Bilgi Bankası). Danıştay da vergiye dair işlemlerde iflas idaresine tebligat yapılması gerektiğini kabul etmektedir, bkz. Danıştay 9. D, E. 2006/2550, K. 2008/1271, T. 13.03.2008 (Kazancı Bilişim – İçtihat Bilgi Bankası). Yine mükellefin malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisi sona erdiği ve buna bağlı olarak vergilendirmeye ilişkin yükümlülükler mükellef tarafından yerine getirilemeyeceği için iflas idaresine tebligat yapılması gerektiği belirtilmektedir, bkz. İNNECİ, Ahmet/ COŞKUN KARADAĞ, Neslihan, “*Vergi Usul Kanunu’na Göre “Tebliğ”de Yapılan Hatalar ve Yargının Konuya Bakışı*”, Maliye Dergisi, S. 169, 2015, s.65. Özel hukuk davaları bakımından da yine bu yönde olan görüşlerde tebligatın ne şekilde gerçekleşeceğine ise açıklık getirilmemiştir, bkz. UYAR, Talih, “*İcra Tebliğleri (İİK m. 21)*”, Ankara Barosu Dergisi, Y. 71, S. 4, 2013, s. 193; KÜÇÜK, Alper Tunga, “*İcra ve İflas Hukukunda Tebligata İlişkin Düzenlemeler*”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LXXIV, S. 1, 2016, s. 322. Yargıtay 10. HD'nin kararlarında iflas idaresi üyelerinden her birine tebligat yapılması gerektiği kabul edilmiştir, bkz. Yargıtay 10. HD, E. 2014/23830, K. 2016/3008, T. 10.03.2016 (Kazancı Bilişim – İçtihat Bilgi Bankası); Yargıtay 10 HD, E. 2016/4059, K. 2018/7690, T. 09.10.2018 (Kazancı Bilişim – İçtihat Bilgi Bankası). Tebligat Niz. m. 15 hükmünün yürürlükte olduğu dönemde ileri sürülen bir görüşe göre ise iflas idaresi üyelerinden sadece birine tebligat yapılması dahi yeterlidir, bkz. YILMAZ, s. 124.

yapılabilir³⁵⁶. Teb. K. m. 7a/1-11 gereğince iflas dairesine elektronik tebligat ancak tasfiyede görev alıyorsa³⁵⁷ yapılabilecektir. İflas idaresine tebligat yapılması gereken hallerde, iflas dairesine tebligat yapılmamalıdır³⁵⁸.

2.8.3. Adresin Kullanıma Kapatılması

Ancak ilgilinin talebi üzerine elektronik tebligat adresi kullanıma kapatılabilir³⁵⁹.

İlgili mevzuatta adresin kullanıma kapatılmasına dair olan düzenleme tatmin edici düzeyde değildir³⁶⁰, zorunlu muhataplar için “tebligatın elektronik yolla yapılması zorunluluğunu ortadan kaldıran durumların varlığı” dense de bu durumların ne olduğuna ilişkin bir açıklık getirilmemiştir³⁶¹. Zorunlu muhataplar, kendilerine getirilen zorunluluğun doğası gereği, istedikleri zaman elektronik tebligat adreslerini kullanıma kapattırabilirler³⁶²; bu kişiler ancak ve ancak kendilerine elektronik tebligat yapılması zorunlu kişi olma niteliklerini kaybederlerse elektronik tebligat adreslerini kullanıma kapattırabilirler³⁶³. İsteğe bağlı kişiler için böyle düzenlemeler yoktur, bu kişiler adreslerini istedikleri zaman kullanıma kapatabilirler.

ETY. m. 17/3 ve 18/1³⁶⁴, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 17 ile birlikte yorumlandığında *BÖRÜ*'nün görüşüne göre; “*ilgilinin talebi üzerine bir ay içerisinde*

³⁵⁶ YARDIMCI, s. 24, dn. 47; İflas idaresini temsil için vekil tayin edilmesi hâlinde ise artık iflas idaresi üyelerine tebligat yapılması gerekliliğinden bahsedilemez. Mutlaka vekile tebligat yapılmalıdır, bkz. Yargıtay 23. HD, E. 2014/10056, K. 2015/171, T. 14.01.2015 (Kazancı Bilişim – İċtihat Bilgi Bankası); Yargıtay HGK, E. 2008/19-342, K. 2008/322, T. 16.04.2008 (Kazancı Bilişim – İċtihat Bilgi Bankası).

³⁵⁷ YARDIMCI, s. 24, dn. 48; Böyle bir durumda tebligatın iflas dairesine yapılması gerekir, bkz. Yargıtay 21. HD, E. 2016/7404, K. 2016/7707, T. 02.05.2016 (Kazancı Bilişim – İċtihat Bilgi Bankası).

³⁵⁸ Yargıtay 4. HD, E. 2018/3563, K. 2018/5674, T. 26.09.2018 (Kazancı Bilişim – İċtihat Bilgi Bankası).

³⁵⁹ Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 17’de elektronik tebligat adresinin kullanıma kapatılması düzenlenmiştir, PTT, adres kapatmaya ilişkin talepleri, yedi gün yirmi dört saat esasına göre kesintisiz olarak alabilir (ETY. m. 18/2). Elektronik tebligat adresi, kapatma başvurusunun yapıldığı tarihten öncesine etkili olacak şekilde kullanıma kapatılamaz (ETY. m. 19/1), *BÖRÜ*, *HHFD*, s. 204.

³⁶⁰ Zorunlu muhatap kapsamında sayılanlar için tebligatın elektronik yolla yapılması zorunluluğu ortadan kalktığıında, ilgili kurum, kuruluş veya birlik tarafından bir ay içinde PTT’ye gerekli bildirim yapılmalıdır. Elektronik tebligat adresinin, bildirim tarihinden itibaren bir ay içinde PTT tarafından kullanıma kapatılması gerekir (ETY. m. 17/1).

³⁶¹ *BÖRÜ*, *HHFD*, s. 204.

³⁶² Doktrindeki bir görüşe göre, zorunluluğun hangi hallerde sona ereceğine hiçbir açıklık getirilmemesinin bazı sakıncaları olabilir; ona göre, muhatapın beyanına dayalı kasıtlı olarak kapatma durumunun gerçekleşebileceği, keyfi bir başvuru sonucu elektronik tebligat adresinin kapatılmasına izin verilmemesi gerekir; örneğin, tasfiye gerçekleşmemişse özel hukuk tüzel kişilerinde elektronik tebligat adresi kapatma başvurusu reddedilmelidir (YARDIMCI, s. 21-22).

³⁶³ İsteğe bağlı muhatap kapsamındaki kişiler için oluşturulan elektronik tebligat adresinin, ilgilinin talebi üzerine talep tarihinden itibaren bir ay içinde PTT tarafından kullanıma kapatılması gerekir (ETY. m. 17/2).

³⁶⁴ Kısıtlılık, ceza infaz kurumuna girme veya askerlik hizmeti gibi hukuki ve fiili sebeplerle elektronik tebligat hizmetinden yararlanma imkanı ortadan kalkan muhataba ait elektronik tebligat adresinin ilgilisinin

*PTT muhatabın elektronik tebligat adresini kapatmalıdır; fakat PTT ilgilinin talebinden bir gün sonra veya yirmi dokuzuncu günde de tebligat adresini kapatabilir*³⁶⁵. Kapatma talebinden sonraki en fazla bir aylık süre içerisinde elektronik tebligat adresi kullanıma açık olacaktır. Dolayısıyla bu adrese hala elektronik tebligat gelebilir. Haliyle elektronik tebligat adresinin kullanıma kapatılma talebinin yapıldığı tarih ve elektronik tebligat adresinin tam olarak kullanıma kapatıldığı tarih arasında elektronik tebligat adresine gelen tebligatlar geçerlidir. Adresin sistemden tamamen silindiği veya kapatıldığı tarihten sonra gelen tebligatlar usulsüz tebliğ olarak kabul edilecektir³⁶⁶. Muhatabın kapatma başvurusunda bulunmasının imkansız olduğu durumlarda veya muhatap herhangi bir sebepten ötürü kapatma başvurusunda bulunamazsa eski hale getirme talebine gidebilir³⁶⁷. Bu hükme dayanarak elektronik tebligat adresi PTT tarafından erişime açık tutulsa da bu adrese tebligat yapılamaz ve yapılan tebligatlar usulsüzdür³⁶⁸.

Ancak tasfiyenin gerçekleşmesi halinde özel hukuk tüzel kişilerine ait elektronik tebligat adresleri kapatılır.

2.9. ELEKTRONİK TEBLİGATIN TÜRLERİ

Elektronik tebligat, iradi elektronik tebligat ve zorunlu elektronik tebligat olmak üzere ikiye ayrılır.

2.9.3.İradi (İhtiyari) Elektronik Tebligat

Tebligat Kanunu m. 7/a'da sayılan kişiler arasında bulunmayan kişiler talepleri üzerine elektronik adresi edinebilirler³⁶⁹.

bildirimi üzerine PTT tarafından bildirim tarihinden itibaren bir ay içinde kullanıma kapatılması gerekir (ETY. m. 17/3). Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 18/1'e göre, elektronik tebligat adresinin kullanıma kapatıldığı an, zaman damgasıyla kayıt altına alınır ve kullanıma kapatılan elektronik tebligat adresine tebligat yapılamaz; PTT, elektronik tebligat adresini kapatmış olsa dahi bu kapatılan adres altı ay süreyle adres sahibinin erişimine açık tutulur (ETY m. 18,1).

³⁶⁵ BÖRÜ, *HHFD*, s. 205.

³⁶⁶ Doktrindeki bir görüşe göre, elektronik tebligat adresinin kullanıma kapatma işlemi zaman damgası ile kayıt altına alınmamış olsa dahi, başvurunun yapıldığı tarihten itibaren elektronik tebligat adresine yapılan bütün bildirimler usulsüz tebliğ olarak değerlendirilmelidir. Bkz. YARDIMCI, s. 21.

³⁶⁷ YARDIMCI, s. 21.

³⁶⁸ Kullanıma kapatılan elektronik tebligat adresi, farklı bir kullanıcıya tahsis edilemez (ETY m. 19/2), YARDIMCI, s. 21.

³⁶⁹“Elektronik tebligat adresi edinen ve Ulusal Elektronik Tebligat Sistemine kayıt olan kişilere elektronik tebligatın yapılması zorunludur (Teb. K. m. 7/a/2; ETY m. 5/2)”; ALBAYRAK, s. 54.

İradi olarak elektronik tebligat adresinin alan kişilere yapılacak elektronik tebligatın konusunda, bu adrese elektronik tebligat yapabilecek makam ve mercide sınırlama yoktur³⁷⁰. Elektronik tebligat adresi edinme başvuruları sonucunda tebligatların bu adrese yapılmasını isteyen kişiler artık diğer yöntemlerle tebligat alamaz³⁷¹. Muhatabın elektronik tebligat adresini edinmesinin ardından, sorumluluk alanlarına giren konularda tebligat yapmak için yetkilendirilen her makam ve merci de bu yöntemi kullanmalıdır. Bu husus çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde daha ayrıntılı anlatılacaktır.

2.9.4.Zorunlu Elektronik Tebligat

7101 sayılı Kanun'un getirdiği düzenlemelerden önce, elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu kişiler sınırlı sayıda sayılmıştır³⁷². Yeni düzenlemeler ile elektronik tebligat yapılması zorunlu olan kişilerin kapsamını genişleten düzenlemeler getirilmiştir³⁷³. Bu değişiklik sonrası hukukumuzda kanunda sayılan kişilere elektronik tebligat yapılması zorunlu hale getirilmiştir. Bu kişiler tezimizin ilerleyen bölümlerinde incelenecektir.

Eğer mücbir sebep niteliğinde olan ve kimse tarafından öngörülemeyen bir durumun birden ortaya çıkması sebebiyle elektronik tebligat yapılması imkansızlaşırsa Kanun'da sayılan zorunlu kişilere diğer tebligat yöntemleri ile tebligat yapılabilir³⁷⁴. Çeşitli sebeplerle, örneğin bakım, saldırı veya kesinti hallerinde UETS'nin çalışmaması veya muhatabın başvurusuyla elektronik tebligat adresinin kapatılmış olması hallerinde muhataba ait başka bir elektronik adrese tebligat yapılamaz³⁷⁵. Bunun sebebi esasında belgelendirme unsuru ile ilgilidir. Kanun'da belirtilmeyen başka bir sistemin veya UETS'ye kayıtlı olmayan bir elektronik adresin Tebligat Kanunu anlamında

³⁷⁰ YARDIMCI, s. 10; ALBAYRAK, s. 55.

³⁷¹ Bu şekliyle Teb. K. m. 7-a/2 kapsamında elektronik tebligatın yapılması, isteğe bağlı olarak yapılabilen elektronik tebligat şeklinde değerlendirilebilir. Bununla birlikte, Teb. K. m. 7a/2'ye göre elektronik tebligat adresi edinildikten sonra elektronik tebligat yapılması belirli konu, makam ve merci ile sınırlandırılmış olmaz, AKKAN, *Mihder*, s. 72, 73. 6099 sayılı Kanun m. 48 ile getirilen Teb. K. m. 7a/1'de geçen "Tebligata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebligat yapılmasını isteyen kişiye, elektronik yolla tebligat yapılabilir." şeklindeki ifade sebebiyle, elektronik tebligatın yapılmasının bir zorunluluk arz edip etmediği hususunda tereddüt edilmekteydi. Eski hâline göre Teb. K. m. 7a/3'te öngörülmesi olan "Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması hâlinde bu Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır." hükmüne göre isteğe bağlı başvuruda da elektronik tebligatın yapılmasının zorunlu olduğu savunulmuştur, bkz. ACAR, *İÜHF*, s. 163.

³⁷² "Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere",

³⁷³ ALBAYRAK, s. 55.

³⁷⁴ ALBAYRAK, s. 56.

³⁷⁵ ALBAYRAK, s. 56.

belgelendirme işlevi yoktur³⁷⁶. Belgelendirme unsuru elektronik tebligatın kurucu unsurlarındandır³⁷⁷.

Elektronik tebligat yapılması zorunlu olan kişilere, elektronik tebligatın yapılması mümkün olmasına rağmen, Tebligat Kanunu’nda yer alan diğer usullerle tebligat yapılmasının yokluk sonucunu doğuracağı belirtilmiştir. Doktrinde bu sonucun hukuka aykırı olabileceği ve usulsüz tebligat hükümlerince yorum yapılabileceği görüşü de bulunmaktadır³⁷⁸. *ALBAYRAK* tarafından da savunulan görüşe göre de “*bu durumlarda usulsüz tebligat hükümleri uygulanmalıdır. Bunun sebebi burada Tebligat Kanunu’nda yer alan diğer tebligat usullerinin de bilgilendirme ve belgelendirme fonksiyonunu yerine getirmesidir*”³⁷⁹. *YARDIMCI*’ya göre ise “*sırf elektronik tebligat yapılmadığı için klasik usulle gerçekleşmiş bir tebligat işlemi usulsüz görülmemelidir*”³⁸⁰. Ancak elektronik tebligat yapılması zorunlu olan kişilere Tebligat Kanunu’nda yer almayan yöntemler ile tebligat yapılırsa bu tebligatların bilgilendirme ve belgelendirme fonksiyonları mevcut olmayacağından bu tebligatlar Kanun anlamında tebligat olarak nitelendirilemez³⁸¹. İşte bu durumda tebligatın yokluğundan bahsedilebilir. Nitekim Yargıtay görüş farklılıklarını gidermek amacıyla bir kararında “7201 sayılı Kanun’un 7/a maddesinin 9. Fıkrasına göre baro levhasına kayıtlı avukatlara tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur. Buna rağmen tebligatın posta yoluyla yapılması halinde tebligat yok hükmünde olmayıp, usulsüz tebligat olarak işlem görür ve Yönetmeliğin 53. Maddesine göre işlem yapılır” şeklinde sonuca ulaşmıştır³⁸².

UETS sisteminde elektronik tebligat mesajlarını görüntüleme, mesaj gönderme ve adres kopyalama gibi fonksiyonlara erişilebilmesi için çeşitli bölümler bulunur ve bu bölümlerde kendilerine elektronik tebligat yapılması zorunlu kişilerle ihtiyari kişiler arasında küçük farklılıklar bulunur. Örnek olarak; UETS sistemine elektronik tebligat yapılması zorunlu olarak kayıtlı olan gerçek kişilerin hesaplarında “kullanım şekli” kısmı bulunmakta ve bu kısma girildiğinde “alıcı” ve “zorunlu alıcı” şeklinde iki kısım da

³⁷⁶ *YARDIMCI*, s. 12.

³⁷⁷ Bu yüzden, *Teb. K. m. 7a/3*’te ve yine *ETY m. 16*’da düzenlendiği üzere “*elektronik tebligat yapılamıyorsa, Teb. K. hükümlerinde öngörülmiş diğer klasik usullere göre tebligat yapılmalıdır; Uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütleri giderme adına bu şekilde bir düzenleme yapılması olumlu görülmektedir, bkz. AKİL, s. 252; ÖZBAY, EÜHFD, s. 134 (dn. 60).*

³⁷⁸ *İLERİ, s. 80; YARDIMCI, s. 12; ALBAYRAK, s. 56.*

³⁷⁹ *YARDIMCI, s.13.*

³⁸⁰ *YARDIMCI, s.13.*

³⁸¹ *ALBAYRAK, s. 57.*

³⁸² *ALBAYRAK, s. 57, dn. 135.*

olduğu görülmektedir. UETS sistemi (bilirkişi, arabulucu, avukat) tarafından zorunlu olarak aktifleştirildiğinde “zorunlu alıcı kısmı” aktif hale gelmektedir. Sistemdeki yöntemler kullanıcının “alıcı” kısmını da aktif hale getirmesine olanak tanımaktadır. Kullanıcı bu kısmı aktif hale getirirse bütün tebligatların UETS yolu ile yapılması mümkün hale gelmelidir³⁸³.

2.10.ELEKTRONİK TEBLİGAT HİZMETİNDEN KİMLER YARARLANABİLİR?

Kanun koyucu, bazı kişiler için elektronik tebligat kullanımını zorunlu kılmışken, diğer kişiler için böyle bir zorunluluk öngörmemiştir ve kullanımı kişilerin isteğine bırakmıştır. Elektronik tebligat yöntemi ile tebligat alma zorunluluğu yalnızca Kanun’da sayılan kişiler için yoktur. Eğer kişinin talebi üzerine kendisine elektronik tebligat adresi verilmişse ve kişi tebligatların artık bu adrese yapılmasını talep ediyorsa bu kişi de zorunluluk kapsamına girecektir³⁸⁴. Çalışmamızın şimdiki bölümünde elektronik tebligat hizmetinden yararlanabilen kişiler iki başlık altında incelenecektir³⁸⁵.

2.10.1.Elektronik Yolla Tebligat Yapılması İsteğe Bağlı Olan Kişiler

İsteğe bağlı olarak elektronik tebligat almak isteyenlerin elektronik tebligat almaya elverişli adres edinme talebinde bulunmaları halinde, isteğe bağlı e- tebligat adresi edinmeyi konu alan Teb. K. 7/a f. 2 son cümlesi ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 5/2 son cümlesi uyarınca artık kendilerine bu yolla tebligat yapılması zorunludur³⁸⁶.

Kişinin açık iradesi ile elektronik tebligat adresini vermesi ve bu şekilde tebligat yapılmasını talep etmesi hükmü, 7101 sayılı Kanun ile m. 7/a’da değişiklik yapılmadan

³⁸³ ALBAYRAK, s. 58.

³⁸⁴ MUŞUL, s. 137.

³⁸⁵ Doktrinde de bazı yazarlar tarafından ikili ayırım yapılarak ele alınmıştır. Zorunlu ve iradi/ihtiyari/isteğe bağlı şeklindeki ayırım için bkz. AKCAN / ALBAYRAK, s. 68; ALBAYRAK, s. 53; ÇATALKAYA, s. 76; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 69; BÖRÜ, *HHFD*, s. 199.

³⁸⁶ Teb. K. m. 7/a f. 2 (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 5/2) ile, elektronik tebligat kullanımı zorunlu olanlar haricindeki gerçek ve tüzel kişilerin, talepte bulunmaları halinde kendilerine özel elektronik tebligat adresi açılacağı ve belirtilen kişilere tebligatların elektronik yolla yapılmasının zorunlu kılınacağı hükme bağlanmıştır.

önceki hükümdür³⁸⁷. Bu maddede sonradan değişiklik yapılmıştır ve yapılan değişikliklerle hüküm, “*yalnızca elektronik adres verilen ve bu yönde talepte bulunulan merci tarafından değil, talep ile alınan elektronik tebligat adresi, UETS’ye kaydedildikten sonra tüm tebligat çıkarmaya yetkili merciler tarafından kullanılabilir hale gelmiştir*”³⁸⁸. Kişilerin elektronik tebligat ile ilgili akıllarında bulunan soruları giderebilmek için e-tebligat internet sayfasının “Sıkça Sorulan Sorular” bölümünde tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin, UETS’ye kaydedilen adresin kullanıma açılabilmesi için bildirim gerekliliğinin olup olmadığına dair sorulan soruya “gerek yoktur” şeklinde cevap verilmiştir³⁸⁹.

Tebliğatin elektronik ortamda yapılması zorunlu olan kişilerin kapsamı zamanla kanunda yapılan düzenlemeler ile genişletilse de yasal olarak tebliğatin elektronik ortamda yapılması zorunluluğu getirilmeyen gerçek kişiler için gönüllülük prensibi hala devam etmektedir³⁹⁰. Peki neden yalnızca m. 7/a f. 1 kapsamında sayılan kişiler için zorunlu elektronik tebligat kullanımı getirilmişken ve bu kişiler dışındaki kişiler için talep üzerine elektronik tebligat hizmetinden yararlanabilecektir? Şüphesiz bu birçok nedene dayanır³⁹¹.

Yargıtay kararları uyarınca, “*elektronik tebliğatin isteğe bağlı olmasının bir sonucu olarak, kişinin Teb. K. m. 7/a f. 1 kapsamı dışında ve elektronik tebligat yapılması*

³⁸⁷ 7101 sayılı Kanun ile m. 7/a’da değişiklik yapılmadan önce, “*Tebliğata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebligat yapılmasını isteyen kişiye, elektronik yolla tebligat yapılabilir*” hükmü yer almaktaydı, ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 69, 70.

³⁸⁸ AKKAN, *Mihder*, s. 72, 75- 76, 86; AKKAN, 7101, s. 163- 164; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 69-70; Konu ile ilgili bkz. “... *Teb. K. m. 7/a/2’ye göre elektronik tebligat adresi edinildikten sonra elektronik tebligat yapılması belirli konu veyahut makam ve merci ile sınırlandırılmış olmaz.*” YARDIMCI, s. 10; Aynı yönde, e- tebligat adresi alındıktan sonra tüm tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin bu şekilde tebligat yapması gerektiği ifade edilmiştir, bkz. BÖRÜ, *HFFD*, s. 202; *ALBAYRAK* ise bir örnek üzerinden konuya değinerek, muhatapların kendilerine yapılacak adli tebligatların e- tebligat şeklinde yapılmasını diğer tebligatların ise klasik usulle yapılmasını isteyemeyeceklerini belirtmiştir, bkz. *ALBAYRAK*, s. 54.

³⁸⁹ AKKAN, *Mihder*, s. 72, 75- 76, 86; AKKAN, 7101, s. 163- 164; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 70; Ayrıca UYAP e- tebligat platformunda yer alan sık sorulan sorular kapsamında, “*Aldığım E-Tebliğat Adresini Adli Birimlere Bildirmem Gerekliyor Mu?*” sorusuna cevap olarak, PTT tarafından e- tebligat adresi oluşturulan kişi veya kurumların e- tebligat adres bilgilerinin UYAP Bilişim Sistemine PTT’nin sağladığı Rehber Hizmeti ile otomatik olarak aktarılacağı ve ayrıca bildirim gerekliliği belirtilmiştir, bkz. (<https://e-tebligat.uyap.gov.tr/>) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024.

³⁹⁰ İLERİ, s.68; KARAASLAN/BUDAK, s. 132.

³⁹¹ 6099 sayılı Kanun m. 2 gerekçesinde elektronik tebligat alanındaki gelişmelerin henüz çok yeni olması ve toplumdaki tüm bireylerin şu anda elektronik adresi edinip kullanmaya başlayamaması gibi nedenler gösterilerek e- tebliğatin ihtiyari olması kabul edilmiştir, (<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkunlarno=76667&pkunnumarasi=6099>) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024; E- tebligat hukuk sistemimize girmeden önce, doktrinde, e- tebligat usulüne alışılabilmesi açısından, başlangıçta e- tebligat yapılmasının açık rızaya bağlı tutulması gerektiği belirtilmiştir, bkz. AKKAN, *Gelişmeler*, s. 56.

*için herhangi bir talepte bulunmadığı durumlarda, kendisine elektronik tebligat yolu ile tebligat yapılamaz*³⁹².

2.10.2.Kendilerine Elektronik Yolla Tebligat Yapılması Zorunluluğu Bulunan Kişiler

7101 sayılı Kanun m. 48 düzenlemesinden önce elektronik tebligat alması zorunlu kişilerin kapsamı oldukça dardı, günümüzün gereklilikleri gerekçe gösterilerek daha dar kapsamlı olan elektronik tebligat yoluyla tebligat alması zorunlu kişilerin sayısı arttırılmış ve kapsamı genişletilmiştir³⁹³. Anılan değişiklik ile elektronik tebligat yoluyla tebligat alması zorunlu tutulan kişilerin kapsamının genişletilmesine ve bu kişilere sadece ve sadece elektronik tebligat yoluyla tebligat yapılması düzenlemesine katılanların sayısı azımsanmayacak düzeydedir³⁹⁴. Bu yeni düzenlemeye katılanların yanı sıra kapsamın genişletilmesinin tebligatın en hızlı ve en ucuz ilkesine uygun olduğu savunmalarının yanında yeni düzenlemelerde tebligatın yapılması gereken kişi ve yapılması gereken adrese yapılması hususunda eksiklikler olduğunu iddia edenler³⁹⁵ de vardır.

Yeni mevzuatın genel gerekçesinde, *“söz konusu değişiklikle, elektronik tebligat yapılması zorunlu kişilerin kapsamının genişletilmesi ile tebligatların büyük bir bölümünün elektronik ortamda yapılmasının planlandığından”* bahsedilmiştir³⁹⁶.

³⁹² Yarg. 10. HD, E 2017/202, K 2017/493, T 24.1.2017 (www.kazanci.com) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024; *“Her ne kadar, davalı vekili, İlk Derece Mahkemesi'nin gerekçeli kararının kendisine elektronik yolla tebliğ edilmemesi gerekçesiyle tebliğin usulsüz olduğunu ileri sürmekte ise de, olaya uygulanması gereken 01/01/2019 tarihinden önceki dönemde yürürlükte bulunan mevzuat hükümleri dikkate alındığında; davalı vekilinin kendisine elektronik yolla tebligat yapılmasına ilişkin, mahkemeye sunduğu bir talebinin bulunmaması sebebiyle, usulsüz tebligata ilişkin itiraz yerinde görülmemiştir. 01/01/2019 tarihinde yürürlüğe giren mevzuat düzenlemelerinin ise somut olaya uygulanması mümkün değildir.”* Yarg. 22. HD, E 2019/126, K 2019/2256, T 5.2.2019 (www.kazanci.com) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024; Bu halde elektronik yolla yapılan tebligatın Teb. K. m. 32'ye göre geçerli sayılamayacağı yönünde bkz. KARAASLAN/BUDAK, s. 132.

³⁹³ Önceden elektronik tebligat zorunluluğu yalnızca "anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler" için getirilmişti; KÖKSAL, Mehmet, Tebligat Hukuku Şema- Ders Kitabı, İstanbul 2021,(Tebligat), s. 46; KÖKSAL, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1572; AKKAN, 7101, s. 156; AKKAN, *Mihder*, s. 54, 62.

³⁹⁴ YAMAKOĞLU, Alya / ALTOPRAK, Serkan, *“Elektronik Tebligat Türkiye, İsviçre, Almanya ve İngiltere Karşılaştırması”*, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 16, S 1, Ocak 2019, s. 25- 38, s. 38; KOCABIYIK, s. 106-107.

³⁹⁵ KÖKSAL, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1574- 1575.

³⁹⁶ *“Öte yandan tasarıyla elektronik tebligat zorunluluğu kapsamı genişletilerek tüm kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler, köyler, şirketler, kooperatifler, dernekler, vakıflar, sendikalar, meslek birlikleri, KİT'ler, sermayesinin çoğu kamuya ait şirketler, avukatlar, noterler, bilirkişiler, arabulucular ve kurumların hukuk müşavirleri hakkındaki tebligatlar zorunlu olarak elektronik ortamda yapılacaktır. Böylece 2017 yılı verileri itibarıyla yaklaşık 40 milyon tebligatın 28 milyonunun elektronik ortamda yapılması*

2.10.2.1. Tüzel Kişiler

Elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu tüzel kişiler Teb. K. m. 7/a'da sayılmıştır³⁹⁷.

Elektronik tebligat yapılması zorunlu tüzel kişiliklerden biri 5018 sayılı Kanunda tanımlanan mahallî idarelerdir³⁹⁸. Bu mahalli idarelere belediyeler, il özel idareleri, Türkiye Belediyeler Birliği örnek gösterilebilir³⁹⁹.

Bunların yanında mevzuatın ilgili Kanun maddesinde sayılmış olan “*Özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan fonlar ve kefalet sandıkları*⁴⁰⁰, *kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıklar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları*⁴⁰¹” da elektronik tebligat almaya elverişli adres edinerek kendisine yapılacak tebligatların elektronik tebligat yoluyla yapılması zorunluluğu bulunan tüzel kişilerdir.

TTK'de sermaye şirketi başlığı altında yer alan anonim⁴⁰², limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerle beraber diğer ticaret şirketleri olan kollektif, komandit ve kooperatif şirketlere, yapılan değişiklikle birlikte elektronik tebligat yapılması zorunlu hale getirildi. Bu düzenleme ile artık ticaret şirketleri de zorunlu olarak elektronik tebligat alması gereken kişiler arasına girmiştir. Kanun gerekçesinde de

öngörülmektedir.” Genel gerekçe için bkz. Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/913) ve Adalet Komisyonu Raporu, Sıra S 524 (http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024; BİLGİN, Mahmut, Tebligat Hukuku, Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 2.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, Temmuz 2019, s. 77.

³⁹⁷ Teb. K. m. 7/a uyarınca, Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamındaki (I), (II), (III), (IV) numaralı cetvellerde bulunan kamu idareleri ve bunlara bağlı olan döner sermayeli kuruluşlara tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur, İLERİ, s. 71.

³⁹⁸ Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu m. 3/1- e gereği mahalli idare, “*Yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi "ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareleri",*” belirtmektedir.

³⁹⁹ ÇATALKAYA, s. 80; TAŞKIN, s. 10.

⁴⁰⁰ “*Bu bent kapsamında kalan kamu idarelerini teker teker saymak mümkün olmamakla birlikte 6741 sayılı Kanun ile kurulan Türkiye Varlık Fonu, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamında kurulan Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu gibi fonlar ile 2489 sayılı Kefalet Kanunu gereğince kurulan kefalet sandıklarının bu çerçevede değerlendirilmelidir.*” Bkz. ÇATALKAYA, s. 80- 81.

⁴⁰¹ Barolar, TBB, TNB, Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Birliği ile bu birliğe bağlı olan mühendis ve mimar odalarının zorunluluk kapsamında olduğu belirtilmiştir, bkz. TAŞKIN, s. 11.

⁴⁰² İLERİ, s. 72, dn. 408; “*...yüklenici şirketin anonim şirket vasfını haiz olduğu, kanuna göre kendisine elektronik tebligat yapılması gerektiği açıktır. Davalı M...Tur. İnş. Teks. San. ve Tic. A.Ş'ne dava dilekçesinin usulüne uygun olarak tebliğ edilmeden davanın sonuçlandırıldığı anlaşılmaktadır. Bu şekilde verilen karar ile davalının hukuki dinlenilme hakkı ihlal edilmiş olacağından hükmün bozulması gerekmektedir.*” Yarg. 14. HD, E 2014/16889, K 2016/3826, T 30.3.2016 (www.kazanci.com) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024.

belirtildiği üzere, vakıflar ve dernekler özel hukuk tüzel kişiliğini taşıdıkları için⁴⁰³; sendikalar ve kooperatifler de özel hukuk tüzel kişisi olduklarından dolayı zorunlu olarak kendilerine elektronik tebligat yoluyla tebligat yapılacak kişiler arasındadır. Bu zorunluluğa kamu tüzel kişileri de dahildir.

Adli ve idari yargı mercileri, icra müdürlükleri, hakemler nezdinde vekil sıfatıyla temsil edilen kişilerin bağlı bulunduğu birimlere ve kamu iktisadi teşebbüsleri veya sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıklara yapılacak tebligatlar da kendilerine ait elektronik tebligat almaya elverişli adreslere gönderilmek zorundadır⁴⁰⁴. Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9/5 son maddesi uyarınca temsile yetkili kişiler zorunlu veya ihtiyari olarak kendilerine ayrı bir elektronik tebligat almaya elverişli adres açtırmış olsalar bile elektronik tebligat, bağlı buldukları birime yapılacaktır⁴⁰⁵.

2.10.2.2. Gerçek Kişiler

Teb. K. 7/a düzenlemesinde kendisine elektronik tebligat yoluyla tebligat yapılması gereken kişiler⁴⁰⁶ sayılmıştır. Peki bu kişilere yapılacak hangi konudaki tebligatlar elektronik tebligat yöntemiyle yapılabilir? Öğretide AKKAN, “*hükümde sayılan gerçek kişilerin “noterler”, “baro levhasına yazılı avukatlar” gibi meslek grupları olduğu göz önüne alındığında, bu kişilere yalnızca mesleki faaliyetleri ile ilgili tebligatların elektronik yolla yapılması zorunluluğu olduğunu*” savunmaktadır⁴⁰⁷. Aksi görüşe çalışmamızın geçtiğimiz bölümlerinde yer vermiştik⁴⁰⁸. Hükümde kişilerin şahsi faaliyet ve uyumsuzluklarıyla ilgili tebligatların da elektronik tebligat yoluyla yapılması

⁴⁰³ KÖKSAL, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1572, 1575; KÖKSAL, *Tebliğat*, s. 46; TANRIVER, s. 457- 458.

⁴⁰⁴ İLERİ, s. 73.

⁴⁰⁵ “*Elektronik tebligat, bahsi geçen bu kişilerin bağlı oldukları birime yapılacaktır. Bu kapsamda temsile yetkili olanların ayrı bir elektronik tebligat adresine sahip olmaları bahsedilen kuralın uygulanmasını engellemeyecektir*” (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9/5 cüm. son); TAŞKIN, s. 13.

⁴⁰⁶ Noterler, baro levhasına kayıtlı avukatlar, sicile kayıtlı arabulucu ve bilirkişilerdir; CMK m. 253 hükmünde yer alan uzlaşmacıların bu kapsamda sayılmadığı, ancak uzlaşmacıların da sayılmasının uygun olacağı yönünde bkz. BÖRÜ, *HHFD*, s. 201; KOCABIYIK, s. 108- 109.

⁴⁰⁷ AKKAN, *Mihder*, s. 69- 70, 86; AKKAN, *7101*, s. 163; Aksi yönde bkz. “... elektronik tebligat adresi almak zorunda olan gerçek kişilere de yapılacak olan tebligatların da elektronik yolla yapılmasının zorunlu olması gerekir. Bu nedenle bu kişiler için yapılacak olan tebligatın mesleki faaliyetler içinde olup olmadığına bakılmasına gerek olmamalıdır. ... Bu nedenle UETS sisteminde kayıtlı bir elektronik posta adresi olan bir kişiye, mesleki faaliyet kapsamında olsun veya olmasın klasik tebligat yöntemleri ile tebligat yapılması halinde yapılan tebligat usulsüz tebligat olacaktır” ALBAYRAK, s. 56.

⁴⁰⁸ Bkz. Başlık: 3.9.4.Zorunlu Elektronik Tebligat.

zorunluluğu hakkında bir ibare bulunmamaktadır⁴⁰⁹. Ancak bu durum kişi ihtiyari elektronik tebligat adresi edinmediği sürece geçerlidir.

A)Noterler

7101 sayılı Kanun m. 48 ile getirilen ve elektronik tebligat alması zorunlu kişilerin kapsamının genişletilmesine ilişkin değişikliklerden biri, noterlerin de zorunlu elektronik tebligat yapılacak kişiler kapsamına alınmasıdır. Bu durumun gerekçesi ise Noterlik Kanunu 1. maddesidir⁴¹⁰.

B)Baro Levhasına Yazılı Avukatlar

İlgili kanunun genişletilmesiyle elektronik tebligat alma zorunluluğu bulunan kişilerin kapsamına sokulan kişilerden biri de baro levhasına yazılı avukatlardır⁴¹¹. Bu düzenleme ile yalnızca baro levhasına kayıtlı bulunan avukatlar elektronik tebligat alma zorunluluğu bulunan kişiler kapsamına sokulmuştur, baro levhasında kayıtlı olmayan ya da önceden kayıtlı olup da herhangi bir sebepten ötürü levhadan kaydını sildirmişse bu avukatlara da tebligatın elektronik yolla yapılması zorunluluğu bulunmamaktadır.

6099 sayılı Kanun m. 2 gerekçesinde “*Özellikle her gün yargı alanında tebligatla karşılaşan avukatların, istedikleri takdirde bu yolla daha seri usullerle tebligat*

⁴⁰⁹ AKKAN, *Mihder*, s. 69; YARDIMCI, s. 9; Örnek için bkz. BÖRÜ, *HHFD*, s. 201, 202.

⁴¹⁰ “Noterlik bir kamu hizmetidir. Noterler, hukuki güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıkları önlemek için işlemleri belgelerir ve kanunlarla verilen başka görevleri yaparlar.”

⁴¹¹ “... Elektronik Tebligat Yönetmeliğinin 5. maddesinin birinci fıkrasının (ğ) alt bendi uyarınca; baro levhasına yazılı avukatlara tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur. Yine 7201 Sayılı Tebligat Kanununun 7/a maddesinin üçüncü fıkrasında da, birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması hâlinde bu Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligatın yapılacağı hüküm altına alınmıştır. O halde gerekçeli kararın ve davalı erkeğin temyiz başvuru dilekçesinin yukarıda açıklanan bilgiler ışığında öncelikli olarak elektronik posta yoluyla davacı tarafa tebliğ edilmesi...” Yarg. 2. HD, E 2020/601, K 2020/1718, T 2.3.2020 (www.kazanci.com) Son Erişim Tarihi 18.06.2024; “Bölge Adliye Mahkemesi'nin başvurunun esastan reddine dair kararının temyiz edene posta yolu ile 06/05/2019 tarihinde tebliğ edildiği, kararın borçlu vekilince yasal süre geçtikten sonra 22/05/2019 tarihinde temyiz edildiği görülmektedir. Ancak 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesi uyarınca avukatlara tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu olup posta yolu ile yapılan tebligat yok hükmünde olduğundan Bölge Adliye Mahkemesi'nin başvurunun esastan reddine dair kararının süresinde temyiz edildiğinin kabulü gerekir.” Yarg. 12. HD, E 2020/1664, K 2020/2546, T 11.3.2020 (www.kazanci.com) Son Erişim Tarihi 25.12.2020; “... tebligat yapılan kişinin avukat olduğu nazara alındığında, 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesinin birinci fıkrası tebligatın elektronik yolla yapılmasını zorunlu kılup posta yolu ile yapılan tebligat yok hükmünde olduğundan borçlu vekilinin gerekçeli istinaf isteminin süresinde olduğunun kabulü gerekir.” Yarg. 12. HD, E 2019/13554, K 2019/18558, T 26.12.2019 (www.kazanci.com) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024.

yapabilmelerinin önü açılmıştır” ifadesi yer alırken⁴¹² gelecekte mevzuatta yapılan düzenleme ile avukatlardan yalnızca baro levhasına kayıtlı avukatların da elektronik tebligatın yapılması zorunlu olan kişilerin kapsamının genişletilmesiyle zorunluluk kapsamına alınmıştır. Anılan düzenlemeden önce de pek çok yazar avukatlara elektronik tebligatın zorunlu olarak yapılmasını savunmaktaydı⁴¹³. Doktrinde bu görüşün azımsanmayacak derecede savunulması gerekçeleri arasında yargılamanın hızlanması ve posta yoluyla yapılacak tebligatların azalmasının öngörülmüş olmasıdır⁴¹⁴. Yapılan değişiklik sonrası ise, YARDIMCI tarafından, “... Teb. K. m. 7a/1 hükmünün kapsamına avukatların da alınmış olması bu önerinin dikkate alındığını göstermektedir” ifadelerine yer verilmiştir⁴¹⁵.

Peki baro levhasına yazılı avukatlara elektronik tebligat hangi saatler arasında yapılır? Tebligat konusu iş avukat tarafından takip ediliyorsa bu işle ilgili tebligatlar resmi çalışma günlerinde ve mesai saatleri içerisinde yapılacaktır⁴¹⁶. Doktrinde TAŞKIN, “elektronik tebligatın da avukatlara çalışma saatleri içerisinde yapılması gerektiği ve çalışma saatleri dışında ya da hafta sonu gönderilirse tebligatın, avukat tarafından hafta içi okunsa dahi usulsüz olacağı” yönünde⁴¹⁷; BÖRÜ ise, “avukatlar için elektronik tebligat zorunluluğu bulunduğundan, avukat tarafından takip edilen işlerde avukatın bürosunda yapılacak tebligatın resmi çalışma gün ve saatlerinde yapılmasına gerek olmadığı yönünde görüş bildirmiş olup, avukatın elektronik tebligat adresine doğrudan elektronik tebligat yapılabileceğini ve elektronik tebligatı adresini her yerde kontrol edebileceğinden bürosunda bulunmasının da gerekmediğini” ifade etmiştir⁴¹⁸. Avukatlar çoğunlukla, adliyelerle senkronize şekilde çalışmalarını yürütebilmek adına, resmi çalışma günlerinde ve mesai saatleri içerisinde bürolarında bulunur. Bu gün ve saatler haricinde bürolarında bulunmazlar. Takibi avukat tarafından yapılan dava ve işlerde,

⁴¹² (<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0742.pdf>) Son Erişim Tarihi: 28.6.2024; Gerekçedekine benzer olarak, henüz avukatlar için e- tebligat zorunluluğu getirilmemişken, 2011 yılında, avukatların isteğe bağlı olarak e- tebligat kullanmaları halinde, kendi bürosunda tek çalışan avukatların bürolarında olmadıkları zamanlarda da gelen tebligatlardan haberdar olabilmeleri imkanının sağlandığı belirtilmiştir, bkz. GÜRSOY, Mustafa, “Tebligat Kanununda Ocak 2011’de Yapılan Değişikliklerin, Tebliğ İşlemlerine Etkileri”, Terazi Hukuk Dergisi, C 6, S 56, Nisan 2011, s. 27- 30, s. 30.

⁴¹³ KOCA, s. 2992; AKKAN, *Gelişmeler*, s. 56- 57, 60- 61.

⁴¹⁴ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 265.

⁴¹⁵ YARDIMCI, s. 9, dn. 9.

⁴¹⁶ Söz konusu kuralın e- tebligat bakımından nasıl uygulanacağına düzenleme yapılarak cevap bulunması gerektiği yönünde bkz. AKKAN, *Mihder*, s. 70, dn. 97.

⁴¹⁷ TAŞKIN, s. 15.

⁴¹⁸ BÖRÜ, *HHFD*, s. 194.

avukatın bürosunda yapılacak tebligatların resmi çalışma gün ve mesai saatleri içerisinde yapılacağına ilişkin düzenlemenin getirilmesinin gerekçesi, avukatların yılın her günü ve her saati değil, çoğu avukatın yalnızca mesai saatleri içerisinde ve çalışma günlerinde bürolarında bulunmasıdır. Hatta çalışma günlerinin azımsanmayacak bir kısmını bürolarının dışında adliyelerde ve resmi kurumlarda, bazen de arabuluculuk toplantılarında geçirirler. Avukatların bürolarında olmadığı gün ve saatlerde kendilerine elektronik tebligat yollanması müvekkilleri açısından büyük mağduriyetlere yol açabilir⁴¹⁹.

C) Sicile Kayıtlı Arabulucular

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu m. 2/1- a gereği arabulucunun tanımı yapılmıştır⁴²⁰.

Arabuluculuk günümüzde gerek bazı uyuşmazlıklarda zorunlu dava şartı olması, gerek de arabuluculuğun uyuşmazlıkların çözümünde ucuz ve hızlı bir yol olması nedeniyle hukuk sistemimizde yaygınlaşmıştır ve bu yaygınlaşma beraberinde sicile kayıtlı arabulucu sayısındaki artışı getirmiştir. Kira uyuşmazlıkları, ticari uyuşmazlıklar, tüketici uyuşmazlıkları ve daha pek çok uyuşmazlıkta dava şartı olarak arabuluculuk başvurusu getirildiği bilinmektedir, sicile kayıtlı arabulucuların sayısının artması tüm bu saydığımız gelişmelerin doğal sonucudur⁴²¹.

⁴¹⁹ ÖZBAY, *EÜHFD*, s. 140; AKİL, s. 256; ÖZEKES HANAĞASI, s. 107; Gerekçe metninde, “Resmi çalışma gün ve saatlerinde tebligat yapılması yönünde bir düzenleme olmaması, uygulamada belirtilen zaman dilimlerinin dışında da tebligat yapılmasına neden olmakta ve avukatların resmi tatil gün ve saatlerinde genellikle işleri idame ettirdikleri yerde bulunmamaları nedeniyle hak kayıplarının oluşmasına neden olmaktadır. Vekil aracılığıyla takip edilen işlerde asıl tarafa tebligat yapılamaması ve resmi tatil gün ve saatleri dışında vekillerin de işlerini idame ettirdikleri yerde bulunmamaları/bulunamamaları hususları göz önünde bulundurulmuş ve avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatların resmi çalışma gün ve saatlerinde yapılmasının sağlanması amacıyla ...” ifadeleri kullanılmıştır, bkz. (<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/maddedetaylari?psira=100224>) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024.

⁴²⁰ 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu m. 2/1- a gereği arabulucunun, “Arabuluculuk faaliyetini yürüten ve Bakanlıkça düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişiyi” ifade ettiği düzenlenmiştir; 7101 sayılı Kanun m. 48 ile yapılan değişiklik gereği, sicile kayıtlı arabuluculara yapılacak tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu hale gelmiştir.

⁴²¹ İLERİ, s. 78.

C) Sicile Kayıtlı Bilirkişiler

Sicile kayıtlı bilirkişiler de elektronik tebligat yapılması zorunlu kişiler kapsamına mevzuatta yapılan değişikliklerle alınmıştır⁴²². Bunun gerekçesi ise 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu m. 2/1- b uyarınca bilirkişinin; çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde oy ve görüşünü sözlü veya yazılı olarak vermesi için başvuru alan gerçek veya özel hukuk tüzel kişisi olarak düzenlenmiş olmasıdır.

2.10.2.3.Zorunlu Tebligat Yapılacak Gerçek Kişilerin Mesleki Faaliyetleri

Haricindeki Hususlarda Elektronik Tebligat

Zorunlu elektronik tebligat kapsamında olan kişilere gönderilen elektronik tebligatların içeriği bu kişilerin meslekleri ile ilgilidir. Ancak mesleki faaliyetleri sebebiyle yapılacak olan tebligatlar dışında içeriği bu kişilerin şahsi işlemleri ile ilgili olan tebligatlar da bu kişilerin elektronik tebligat almaya elverişli adreslerine mi yapılacaktır? Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nde buna ilişkin bir düzenleme henüz bulunmamaktadır. Bir görüş, mesleki faaliyetleri dışında bu kişilere yapılacak tebligatlarda klasik tebligat usulünün uygulanması gerektiğini savunmaktadır⁴²³. Örnek olarak, görülmekte olan bir davada hakim tarafından bilirkişi olarak atanan kişiye elektronik tebligat yapılabileceği kuşkusuzdur. Buna karşın bilirkişi, davanın bizzat tarafı ise bilirkişi sıfatıyla görev alamaz, hakim tarafından bilirkişi olarak atanamaz. Dolayısıyla bu kişiye dava ile ilgili elektronik tebligat yapılamaz. Teb. K. m. 7a/2 hükmü böyle durumlarda uygulama alanı bulur. Teb. K. m. 7a/1 kapsamındaki bu gerçek kişilerin kendi özel işleri ile ilgili konularda zorunlu elektronik tebligat dışında tutulması gerektiği belirtildiğinden⁴²⁴ aynı ayırım noterler ve arabulucular hakkında da yapılır. Ancak Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesine göre elektronik tebligat adresi alma zorunluluğu bulunmadığı halde elektronik tebligat adresi olarak UETS sistemine kayıt olan gerçek kişilere yapılacak olan Tebligat Kanunu çerçevesindeki bütün tebligatlar artık elektronik tebligat aracılığıyla yapılacaktır. Anılan kanun maddesine göre kendisine elektronik tebligat yoluyla tebligat yapılması zorunlu olan kişilere yapılacak elektronik tebligatlarda

⁴²²Bilirkişilere tebligatın elektronik yolla yapılmasının zorunlu olması konusunda, dosya görevlendirmelerine ve süre ihtarlarına ilişkin tebligatların daha hızlı ve doğru yapılacağından dolayı bilirkişi kaynaklı gecikmelerin azalacağı ifade edilmiştir; TAŞKIN, s. 13.

⁴²³ AKKAN, *Mihder*, s.69, YARDIMCI, s. 9.

⁴²⁴ AKKAN, *Elektronik Tebligat*, s. 69, 70; AKKAN, *7101*, s. 163.

bu tebligatın içeriğinin kişinin mesleki faaliyetiyle mi ilgili olduğu, yoksa şahsi işlem ve uyumsuzluklarıyla mı ilgili olduğuna dair ayırım yapılmasına gerek yoktur. Kanun hükmü ile zorunluluk kapsamında olan kişilere bazı konularla ilgili tebligatların klasik tebligat yöntemleri ile gönderilmesi ve bazı konular ile ilgili tebligatların ise elektronik tebligat yöntemiyle gönderilmesi elektronik tebligat alması zorunlu kişilerin hangi konularda hangi tebligat usulleriyle tebligat alacaklarına dair kafa karışıklığına, zaman kaybına ve dolayısıyla büyük mağduriyetlere yol açabilir. Ayrıca zaman içinde elektronik tebligat adresi alma zorunluluğunun kapsamının genişleyeceği ve ilerleyen zamanda klasik tebligat yöntemlerinin azalacağı da öngörülmektedir. Elektronik tebligatın faydaları düşünüldüğünde hem tebligat yapan merci tarafından hem de tebligat yapılacak kişi tarafından elektronik yolla tebligat daha avantajlıdır. Bu kişilere yapılacak tebligatlarda mesleki faaliyet ve şahsi faaliyet ayırımı yapılmayacak, bütün tebligatlar kişinin UETS sisteminde kayıtlı elektronik posta adresine yapılacaktır, klasik tebligat yöntemleri yolu ile tebligat yapılması halinde yapılan tebligat usulsüzdür.

2.11.ELEKTRONİK TEBLİGATIN YAPILMIŞ SAYILDIĞI TARİH

Elektronik tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır⁴²⁵. Tebligat Kanunu'nda "ulaştığı tarihi izleyen" ifadesi kullanıldığı için tebligatın muhataba ulaştığı gün hesaba katılmaz⁴²⁶. Yani, elektronik tebligatın muhatabın sisteme kayıtlı elektronik posta adresine ulaşmasını izleyen beşinci günden sonraki gündür. Yani altıncı gündür. Altıncı gün, işlemeye başlayan süreleri takip edeceğimiz ilk gündür⁴²⁷.

Kişiler kayıtlı elektronik posta adreslerini her gün kontrol edemezler veya standart e-posta adreslerini günlük olarak kontrol etmedikleri gibi elektronik tebligat almaya elverişli elektronik posta adreslerini de her gün kontrol etmezler. Kendileri izin vermedikçe ve şifrelerini paylaşmadıkça onların yerine başka biri de bu adrese ulaşamaz⁴²⁸. Bu sebeple elektronik tebligatın tebliğ tarihi gönderildiği gün değildir.

⁴²⁵ ALBAYRAK, s. 59.

⁴²⁶ GÖRGÜN, Şanal/BÖRÜ, Levent/TORAMAN, Barış/KODAKOĞLU, Mehmet, Medeni Usul Hukuku, 8. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2019, s. 218.

⁴²⁷ BUDAK/KARAARSLAN, s. 131.

⁴²⁸ ALBAYRAK, s. 60.

Elektronik tebligatın muhatap tarafından açılarak okunduğu sistemde takip edilebilmektedir⁴²⁹. Bu durum, tebligatın yapıldığı tarihin hangi tarih olması gerektiği sorusunu gündeme getirecektir. Muhatabın elektronik tebligatı açıp okuduğu tarih mi, yoksa elektronik tebligatın ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonu mu tebliğ tarihi olarak kabul edileceği doktrinde tartışılmaktadır.

Doktrinde bir görüşe göre⁴³⁰, muhatabın elektronik tebligattan daha önce haberdar olmuş olduğunun zaman damgası ile tespit edilebilmesi sebebiyle muhatabın elektronik tebligatı açıp okumasıyla birlikte tebliğ edilmiş sayılması gerekecektir. Tebligatın asıl amacının muhatabı bilgilendirmek olması sebebiyle ayrıca beş günlük sürenin geçmesinin beklenmesine gerek olmamalıdır⁴³¹; kanun koyucunun niyeti muhatapların beş günlük süreyi beklemesi olsaydı okuma anını gösterir bir delil belgesi ile okuma anının belgelendirilmesi gündeme gelmeyecekti. Tebligatın asıl amacı muhatabın bilgilendirilmesidir. Bu sebeple muhatap mesajı okuduktan sonra beş günlük sürenin dolmasını beklemesini haklı kılan bir sebep bulunmamaktadır⁴³². Bu görüş kısa süre için bile olsa okuma anının tebligatın yapıldığı tarih olarak kabul edilmesinin zaman kazandırıcı nitelikte olduğunu savunmaktadır.

Doktrindeki diğer görüşe göre⁴³³, *“tebliğ tarihi Kanun’da bir varsayım olarak özel olarak belirtildiğinden, elektronik tebligatın muhataba ulaşma tarihi yahut okunma tarihi olarak kabul edilemeyecektir”*. Ancak doktrinde mevcut Kanun hükümleri incelendiğinde tebliğ tarihi okuma tarihi sayılamayacaktır. Olması gereken hukuk bakımından elektronik tebligat açılmış ve okunmuş ise muhatabın tebligatı öğrendiği varsayılarak tebligatın muhataba tebliğ edilmiş sayılmasının hükme bağlanması gerektiği, okumanın muhatabı bilgilendirme amacını yerine getirdiği görüşü bulunmaktadır⁴³⁴. Bütün bunlarla birlikte doktrinde⁴³⁵ *“tebliğ süresi konusunda söz konusu tartışmayı sona*

⁴²⁹ ALBAYRAK, s. 61.

⁴³⁰ TANRIVER, s. 457; Tebligat işleminde asıl amacın muhatabın bilgilendirilmesi olduğu için mesajın okunmasına rağmen bu beş günlük sürenin beklenmesini haklı kılan bir sebep yoktur. Ayrıca okuma anının esas alınması suretiyle kısa bile olsa gereksiz yere zaman kaybının da önüne geçilmiş olabilir. Bkz. YARDIMCI, s. 27.

⁴³¹ ALBAYRAK, s. 61.

⁴³² TANRIVER, s. 457.

⁴³³ AKKAN, *Mihder*, s. 81, AKKAN, *7101*, s. 164.

⁴³⁴ ALBAYRAK, s. 61.

⁴³⁵ Nitekim Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 12’de buna benzer bir düzenleme yapılmıştır: “Mücbir sebep halleri dışında KEP hesabına erişilmemesi durumunda o işgünü içinde gelen iletinin ertesi işgünü hesap sahibine ulaştığı ve okunduğu kabul edilir.” Bkz. BÖRÜ, *HHFD*, s. 212.

erdirebilmek için kanun hükmünün şu şekilde değiştirilmesinin önerildiği görülmektedir: Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda “okunmuş ve tebliğ edilmiş” sayılır”⁴³⁶. Mevzuatta⁴³⁷ da benzer bir düzenleme yapıldığı görülmektedir.

Yargıtay kararlarında⁴³⁸ da muhatabın elektronik tebligat adresini açıp açmadığı irdelenmeden tebligatın ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonu tebliğ tarihi olarak kabul edilmektedir.

Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru süresinin başlangıcına yönelik bir kararında, başvuru süresinin öğrenme ile başlaması nedeniyle, muhatabın elektronik tebligatın okunduğuna ilişkin zaman damgasına dayanarak okunma tarihi öğrenme tarihi kabul edilerek, okunma tarihini tebliğ tarihi olarak kabul etmiştir. Anayasa Mahkemesinin yapmış olduğu ayırım ile öğrenme ile süre başlamışsa elektronik tebligatın okunma tarihi öğrenme tarihi olarak kabul edilebilmiştir ve bu ayırım Kanun’da yapılmamıştır⁴³⁹.

Bizim de kabul ettiğimiz görüşe⁴⁴⁰ göre, mevcut Kanun ve Yönetmelik hükümleri göz önüne alındığında “*elektronik tebligat muhatap tarafından açılıp okunsa bile, elektronik tebligatın tebligat adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda*

⁴³⁶ BÖRÜ, *HHFD*, s. 212.

⁴³⁷ Mücbir sebep halleri dışında KEP hesabına erişilmemesi durumunda o işgünü içinde gelen iletinin ertesi işgünü hesap sahibine ulaştığı ve okunduğu kabul edilir.; Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 12.

⁴³⁸ BÖRÜ, *HHFD*, s. 211, dn. 90; Yargıtay 5. HD, 14.01.2020 T., 2019/10042 E., 2020/156 K.; Yargıtay 3.HD, 15.01.2020 T., 2019/3920 E. 2020/171 K.; Yargıtay 21.HD, 16.01.2020 T., 2019/6207 E., 2020/181 K. (Kazancı Bilişim- İçtihat Bilgi Bankası, Son Erişim Tarihi: 01.04.2024) ; Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 18.09.2019 tarihli ve 2019/3962 Esas, 2019/16152 sayılı kararında, elektronik tebligatın adrese ulaştığı tarihte açılmış olduğundan hareketle, süre hesabında ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağını dikkate almaksızın, temyiz süresi hesabını elektronik tebligatın ilgili adrese ulaşması ve açılması ile okunması aynı olan tarihi dikkate alarak sonuca gitmiştir; bu yoruma göre temyiz talebinin süre yönünden reddine karar vermiştir. Ancak aynı Daire, kararın maddi bir hataya dayanılarak verildiği yönündeki itiraz üzerine bu defa bu kararıyla önceki kararını kaldırmıştır. Bu kararına göre, Bölge Adliye Mahkemesi 25. Hukuk Dairesi kararının, temyiz isteminde bulunan davalı vekilinin elektronik tebligat için ayrılmış alanına, 06.03.2019 tarihinde konulmasından 5 gün sonra, tebliğ edilmiş sayılması gerektiğinden, davalı vekiline tebligatın yapıldığı tarih 11.03.2019 olarak kabul edilmesi gerektiği; Dairece temyiz talebinin 15.03.2019 tarihinde ve yasal 8 günlük temyiz süresi içinde yapıldığı hususunda maddi hata yapılarak, temyiz talebinin süreden reddine dair karar verilmesinin maddi hataya dayandığının anlaşıldığı; aynı Dairenin 18.09.2019 tarih, 2019/3962 Esas ve 2019/16152 Karar sayılı ilamının ortadan kaldırılmasına karar verildiği belirtilmiştir. Dolayısıyla Dairenin bu kararında, tebligatın, muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığı günden itibaren beşinci günün sonunda yapılmış sayılması gerektiği ifade edilerek temyiz talebinin yasal süre içerisinde yapılmış olduğu kabul edilmiştir. Buna göre, elektronik tebligatın yapılmasında tebligatın okunmasının bir önemi yoktur. Yargıtay 9.HD, 03.12.2019 T., 2019/7836 E., 2019/21446 K. (Kazancı Bilişim- İçtihat Bilgi Bankası, Son Erişim Tarihi 01.04.2024).

⁴³⁹ Anayasa Mahkemesi Kararı, T.15.01.2019, 2019/6266: RG.T.04.03.2020, S.31058.

⁴⁴⁰ ALBAYRAK, s. 62.

yapılmış sayılması” gerekmektedir. Yapılmış sayılan tarih bir varsayımdır, Kanun’da bu tarih bir varsayım olarak kabul edilmiştir. Bu tarihin okuma tarihi olması mevcut düzenlemeler çerçevesinde imkansızdır. Kişiler tebligatların kimden geldiğini tebligatın içeriğini öğrenmeden görebilirler, tebligat kişinin okumak istemediği bir tebligat olabilir ve tebligatın alıcısı kişi tebligatın kimden geldiğine bakarak tebligatın içeriği hakkında tahmin üretebilir ve tebligatı bilerek okumayabilirler⁴⁴¹. Bu durum tebligatı bilerek açıp okumayanları tebligatı açıp okuyanlara karşı avantajlı pozisyona sokacaktır. Bu da tebliğ tarihini tebligatın okunduğu tarih olarak kabul edilmesinin en büyük çekincelerindedir, çünkü elektronik tebligatların söz konusu beş gün içinde okunmamasına sebebiyet verecektir. Klasik tebligatlarda muhataplar tebligat evraklarını elden almadan tebligatın kimden geldiğini öğrenemezler, zira tebligat memurları muhataplara tebligatın kimden geldiğini söylemezler. Kendisine memur tarafından tebliğ evrakı uzatılan muhataplar tebligat evrakını almak zorunda olmaları ve tebligat evrakının içeriğini okurken tebligatın kim tarafından gönderildiğini de tebligatın içeriği ile aynı anda öğreneceklerinden muhatapların kişiye ve kuruma göre tebligat seçip bazı tebligatları almalarını ve bazı tebligatları almamalarını imkansız kılar. Elektronik tebligatlarda ise tebligatı bilerek tebligatı okumama yoluna gidebilirler çünkü sistemde tebligat metninin açılmasından önce, bir filtreleme yöntemi olarak da kullanılan, muhatabın kimden geldiği gösterilmektedir. Bu nedenle doktrinde ayrıca okunma tarihinin de tebliğ tarihi olarak kabul edilmesine ilişkin olarak yasal düzenlemelerin değiştirilmesi önerisinin de sonuç doğurmayacağı savunulmaktadır⁴⁴².

Anılan nedenlerle mevcut Kanun hükmü olan, tebligatın muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı hükmünün yol açabileceği sorunlar ile elektronik tebligatın okunduğu tarihin tebliğ tarihi olarak kabul edilmesi durumunun doğuracağı sıkıntılar birlikte değerlendirilip doktrinde çokça karşılaştırılmış ve hem muhataplar hem de tebligat çıkarmaya yetkili kişiler için en uygununun hangi şekil olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır⁴⁴³. *ALBAYRAK*’a göre⁴⁴⁴ tebliğ tarihi için ortak bir yasal düzenleme getirilmelidir. Bu tarih çok kısa olmamalı ve tebligatın okunduğu tarihi esas almamalıdır. 7101 sayılı Kanun ile elektronik tebligatın

⁴⁴¹ ALBAYRAK, s. 62.

⁴⁴² BÖRÜ, *HHFD*, s. 212.

⁴⁴³ ALBAYRAK, s. 62.

⁴⁴⁴ ALBAYRAK, s. 62-63.

kapsamının genişletildiği de göz önüne alındığında ileride elektronik tebligatın bu hükmünün birçok sıkıntıyı doğuracağı kanaatindedir. *ALBAYRAK*'a göre; “*Günümüzde artık cep telefonları sayesinde iletişim ve internete erişimin yaygınlaşması, kısa mesaj yolu ile tebligata ilişkin bilgilendirmenin yapılması, elektronik tebligatın kapsamının sınırlı olması ve bu kapsamın en önemli parçasının da ticaret şirketleri ve profesyonel olarak meslek icra eden gruplar olduğu göz önüne alındığında, elektronik tebligatta tebligatın muhatabın elektronik posta adresine ulaştığı gün veya en fazla elektronik tebligatın ulaştığı tarihi izleyen ertesi günün sonunda tebliğ edilmiş sayılmasına ilişkin bir düzenleme yapılması gerektiği*” savunulmaktadır⁴⁴⁵. Nitekim 28.06.2014 tarih 29044 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “6545 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Kanunu’nun” 86. ve 87. maddeleri ile 5549 sayılı “Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun’un” 9. ve 13. maddelerine eklenen hükümler doğrultusunda, “*bu kanunlar çerçevesinde yapılan elektronik tebligatlar, Tebligat Kanunu’na tabi olmaksızın, karşı tarafa ulaştıklarında tebliğ edilmiş sayılırlar*” hükmü bulunmaktadır⁴⁴⁶.

*ALBAYRAK*⁴⁴⁷ tebligatın muhataba ulaşma tarihinin tebliğ tarihi olarak kabul edilmesinin veya tebligatın gönderildiği ve tebligatın tebliğ edildiği varsayılan tarih arasındaki sürenin çok kısa tutulmasının hem muhataplar hem de tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciler için büyük mağduriyetler yaratacağını belirtmiştir. 6099 sayılı Kanun Tasarısı’nda “*Hükümetin teklif ettiği metinde süre “üç gün” iken bu sürenin kısa bulunması ve tebellüğ edenler açısından birtakım sorunları doğurmasının önüne geçilmesi*” gerekçesiyle TBMM Adalet Komisyonu’nda bu üç günlük süre fazla kısa bulunmuş ve arttırılarak “beş gün”e çıkartılmıştır. Ancak zamanla posta yoluyla yapılan tebligatların azalması, daha fazla kurum ve kişinin elektronik tebligatı kullanmaya başlaması, gerekçenin tekrar gözden geçirilmesini gerektirmektedir. Sonuç olarak *ALBAYRAK*, “*elektronik tebligatın tebliğ edilme tarihinin beş gün olarak kabul edilmesinin sorunları ile tebliğ tarihinin elektronik tebligatın ulaşma tarihi yahut çok kısa süre olarak kabul edilmesinin yaratacağı sorunlar arasında bir tercihte bulunulması gerektiğini*” savunmaktadır⁴⁴⁸.

⁴⁴⁵ *ALBAYRAK*, s. 63

⁴⁴⁶ *ALBAYRAK*, s. 63.

⁴⁴⁷ *ALBAYRAK*, s. 64.

⁴⁴⁸ *ALBAYRAK*, s. 64.

2.11.1.Elektronik Tebligatın Yapılmış Sayıldığına Dair Hükümün Hukuki Niteliği

2.11.1.1.Karine ve Varsayım

Karine, belirli bir maddi vakıadan belirli olmayan bir maddi vakıa için çıkarılan sonuçtur⁴⁴⁹. Karineler, fiili karineler ve kanuni karineler olarak ikiye ayrılırken⁴⁵⁰ kanuni karineler bir olaydan belli olmayan bir olay için kanun tarafından çıkarılan sonucu belirtmektedir⁴⁵¹. Kanunlarımızda kanuni karineler çoğunlukla “farz olunur, sayılır, asıldır, add olunur, cevaz verilir” şeklinde ifade edilmiştir⁴⁵². Bu ifadelerin bulunduğu her norm elbette karine olmayacaktır, sadece karinelerde bu ifadeler sıkça kullanılır; ilgili norm varsayım (fiksiyon, faraziye gibi terimler de kullanılmaktadır⁴⁵³), yorum kuralı veya ispat yükü normu da elbette olabilir. Varsayımın tanımı ise şu şekilde yapılmıştır: “*bir vakıaya bağlanan hukuki sonucu, başkaca belirli bir vakıaya bağlayan ve hukuki sonuç bakımından iki olayı birbirine eş gören hukuk kuralıdır*”⁴⁵⁴. Kanuni karine, belirli bir maddi vakıadan belirsiz olan başka bir sonuç çıkarırken, varsayımda birbirinden farklı iki vakıa vardır ve birine bağlanan sonuç diğerine de bağlanır⁴⁵⁵. Kanuni karine ispat yükü normudur, varsayım da kanun koyucunun yasa yapım tekniğinin bir şeklidir⁴⁵⁶. Adi kanuni karine ve kesin kanuni karine ayrımının yapılması doktrinde büyük tartışma konusu olmuştur. Yazarların çoğu bu ayrımı reddeder. Bu ayrımı reddeden yazarlar kanuni karine olarak sadece adi karineleri kabul etmektedirler ve bu görüştekiler aynı şekilde varsayımlarla kesin kanuni karinelerin aynı şey olduğunu savunmaktadırlar⁴⁵⁷. Kesin karine ve varsayım, aksini ispat etme konusunda uygulama açısından birbirinden farksız değildir⁴⁵⁸, kesin karinenin de varsayımın da aksi ispat edilemez.

⁴⁴⁹ AKSAKAL, s. 275; ATALI, Murat/ERMENEK, İbrahim, Medenî Usul Hukuku, Ankara 2019, s. 245, ÇELİK, Ferhat, Boşanma Davalarında İspat ve Deliller, Ankara 2019, s. 69.

⁴⁵⁰ TOPUZ, Gökçen, Medeni Usul Hukukunda Karinelerle İspat, Ankara 2012, s. 55 vd.

⁴⁵¹ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 246.

⁴⁵² KARAFAKİH, İsmail Hakkı, “*Vasıtalı Deliller*”, Ord. Prof. Sabri Şakir Ansay’ın Hatırasına Armağan, Ankara 1964, s. 178; Karakaş, Fatma Tülay, “*Karine Kavramı, Kanuni Karineler ve Varsayımlar*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 62, S. 3, 2013, s. 734.

⁴⁵³ ÇELİK, s. 71.

⁴⁵⁴ AKSAKAL, s. 275.

⁴⁵⁵ Örneğin İcra ve İflas Kanunu m. 278’e göre bağışlamalar tasarrufun iptali davasına konudular; bazı tasarruflar da aslında bağışlama olmamasına rağmen bağışlama gibi kabul edilip iptale tabi tutulmuşlardır; ÇELİK, s. 71; ÖZBAY/ÇELİK, s. 28.

⁴⁵⁶ AKSAKAL, s. 276; ÇELİK, s. 71 vd.

⁴⁵⁷ Oğuzman ve Barlas da ‘fiksiyon’ ifadesini kanuni faraziye şeklinde kullanmış, kanuni faraziyenin ‘kanuni kesin karine’, ‘kesin yasal karine’ ve ‘kesin karine’ şeklinde de kullanıldığına değinmiştir, bkz. OĞUZMAN, M. Kemal/BARLAS, Nami, Medenî Hukuk, İstanbul 2016, s. 342.

⁴⁵⁸ UMAR, Bilge/YILMAZ, Ejder, İsbat Yükü, 2. Bası, İstanbul 1980, s. 169.

2.11.1.2.E-Tebligatın Yapılmış Sayılması Hükümünün Değerlendirmesi

Tebligatın gerçekleşmiş sayılması için öğrenmenin gerçekleşmesine gerek yoktur, mevzuatta da bu yönde hükümler bulunur⁴⁵⁹. Bu hükümler TBMM Adalet Komisyonundaki görüşmelerde ‘öğrenme karineleri’ şeklinde geçmektedir⁴⁶⁰.

Muhatap elektronik tebligat mesajını, tebligat sisteme iletdikten sonra teknik olarak ne zaman isterse okuyabilir ama hukuki sonuçların doğabilmesi için açılıp okunma tarihi çok önemlidir⁴⁶¹. Tebligatın beşinci günden önce açılması ve beşinci günden sonra açılmasının ayrı ayrı sonuçları vardır.

Tebligat beşinci günden önce açılırsa bu tebligatın açıldığı tespit edilebilmektedir. Kanuni karine, belirli bir vakıadan belirsiz olan başka bir sonuç çıkarılması şeklinde olduğundan, tebligatın beşinci günden önce açılması ve okunması bir varsayım çerçevesinde incelenebilir. Tebligatın muhataba ne zaman ulaştığı ve tebligatın muhatap tarafından ne zaman açıldığı vakıası sistem kayıtlarını incelenerek tespit edilebilir, bu sebeple varsayım vakıalarının ikisinin de belirli olduğu durumlarda uygulanabilir⁴⁶².

Beşinci günden önce açılan elektronik tebligatta sürelerin tebligatın açıldığı tarihten itibaren başlatılması gerektiği yönünde görüşlerle⁴⁶³ birlikte, aksi yöndeki görüşler⁴⁶⁴ de bulunmaktadır. Bir görüşe göre muhatap kendisine tebligat yapıldığını önceki bir tarihte öğrenirse beş günlük sürenin dolmasının beklenmesine gerek yoktur. Bu zaman damgası aracılığıyla tespit edilebilecek bir durumdur⁴⁶⁵. Sürelerin başlamasında tebligatın ne zaman açıldığının bir önemi yoktur, tebligat istenirse adrese ulaştığı gün açılın süreler beşinci günün sonunda işlemeye başlar. Kanun koyucu

⁴⁵⁹ Teb. K. m. 7/a, 20, 21/1, 21/2, 25a/4, 31, 35/2 ve 3, Ek Madde 1.

⁴⁶⁰ TBMM Adalet Komisyonunun 20.01.2010 tarihli tutanağı, s. 1 “NOTERLER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ HAKKI DİNÇ – 21’inci madde, adreste bulunmama hâlinde, tebliğ olunacak şahsa, keyfiyete haber verilmesi de mümkün oldukça en yakın komşulardan birine, varsa yönetici ve kapıcıya da bildirilir. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih tebliğ tarihidir, muhatap haberdar olsun, olmasın. 35’inci maddemiz vardır. Orada da diyor ki... BAŞKAN – Biliniyor bunlar yani buna biz ‘öğrenme karineleri’ diyoruz.”

⁴⁶¹ Teb. K. m. 7a/4 hükmünde “e-tebligatın muhatapın adresine ulaşması” vakıasına “tebligatın yapıldığı” hukuki sonucu bağlanmıştır.

⁴⁶² AKSAKAL, s. 276.

⁴⁶³ ÖZBAY / YARDIMCI, s. 35.

⁴⁶⁴ AKSAKAL, s. 276, dn. 41; E-tebligat açılrsa da açılmasa da belirlenen süre sonunda sürelerin başlaması gerektiği ile ilgili görüş için bkz. AKKAN, s. 81, Akkan tarafından bu görüş şu çekinceyle ileri sürülmüştür: “Ancak elbette muhatapın, tebligatı öğrenme tarihi ile tebligatın yapılmış sayıldığı tarih arasında geçen sürede, karşı tarafın haklarını zarara uğratan işlemler yapması durumunda, muhatapın kötüniyeti ispat edilerek bu yapılan işlemlere, ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde karşı konulması mümkün olmalıdır.”

⁴⁶⁵ ÖZBAY / YARDIMCI, s. 35.

gerçekleşmesini istediği sonucun⁴⁶⁶ uygulanmasını arzulamaktadır⁴⁶⁷, her ne kadar bu sonuç hayatın olağan akışına uygun olmasa da.

Tebliğat beş günlük sürenin bitmesinden sonra açılırsa bu tebliğatın açılıp açılmadığı sistemden görülemez, dolayısıyla bu vakıanın belirsizliği vakıayı varsayım kapsamından çıkarır ve bu vakıa kanuni karine kapsamında düşünülecektir. Kanuni karinenin uygulandığı alan vakılardan biri belirliken diğerinin belirli olmadığı alanlardır; tebliğatın ulaştığı vakıası belirliken tebliğatın açıldığı vakıası belirsizdir. Burada bir adi kanuni karine ve kesin kanuni karine tartışması doğmuş olsa da kanun koyucunun iradesinin bu ifadeyi kesin karine olarak kurguladığı düşünülecektir. Zira anılan düzenleme, muhatabın tebliğat içeriğinden haberdar olması olgusu bulunmasa da muhatabın muttali sayıldığı hükümlerde kullanılan ifade kullanılarak kaleme alınmıştır⁴⁶⁸.

Doktrinde elektronik tebliğatı açan muhatabın bir tebellüğ belgesi⁴⁶⁹ düzenleyebileceği önerilmiştir⁴⁷⁰. Aksi yöndeki⁴⁷¹ görüşe göre önerilen çözüm kötü niyetli muhatabın tebliğden kaçınmasına imkan verecek, tebliğat yapılamayabilecek, elektronik ortamda tebliğden imtina belgelendirilemeyecektir”. Aksi görüşe göre; “Elektronik tebliğatın yapılmış sayılması için, muhatabın tebliğatı öğrendiğinin veya aldığıının belgelenmesi şartının aranmaması” eleştirilmektedir⁴⁷². Elektronik tebliğatın muhatap tarafından alındığının belgelendirildiği hallerde sonuç doğurmasına ilişkin düzenleme yapılması önerilmektedir⁴⁷³. Ancak, hakim görüşe göre “bu önerinin kabulü, kötü niyetli muhatapların tebliğatı aldığına ve okuduğuna ilişkin teyit belgesi

⁴⁶⁶ AKSAKAL, s. 277, dn. 42; TBMM Adalet Komisyonunun 20.01.2010 tarihli tutanağı s. 12 “NOTERLER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ HAKKI DİNÇ - Değerli Başkanım, bu kanunun hazırlanması sırasında alt komisyonda ben de çalışmışım. Bizim bu Tebliğat Yasamızın temelinde, muhataba bizzat tebliğ evrakının ulaşması diye bir sistem benimsenmemiştir. Kural, muhatabın kendisine yapılmasıdır, ancak bunun imkânsız olması hâlinde, bu yasanın diğer maddelerinde de değiştirilmesi düşünülmeyen diğer maddelerinde hükümler vardır. ... (Devamla) İşte, bu düşünce altında bu madde düzenlenirken ‘Kendi bildirdiği adrese, elektronik adrese düştüğü andan itibaren, onu takip eden en geç üç gün içerisinde öğrenmiş kabul edilir ve tebliğat yapılmış sayılır.’ düşüncesiyle düzenlendi...”.

⁴⁶⁷ ÇELİK, s. 72.

⁴⁶⁸ AKSAKAL, s. 277.

⁴⁶⁹ “Alman Usûl Kanunu’nda tebliğat, alıcının, kendisine gönderilen belgeyi aldığına dair onayı (teslim alındı kaydı) elektronik yolla geri gönderdiğinde hukuken etki doğurmaktadır.”, bkz.

AKKAN, Mihder, s. 46.

⁴⁷⁰ AKİL, s. 254.

⁴⁷¹ KURT KONCA, Sorunlar ve Çözüm Önerileri, s. 263.

⁴⁷² KOCA, s. 2992; AKİL, s. 254.

⁴⁷³ KOCA, s. 2992. Alman tebliğat hukukundaki düzenlemeler için bkz. Akkan, s. 46 vd. İsviçre tebliğat hukukundaki düzenlemeler için bkz. TÜZÜNER, Kalitatif, s. 147.

göndermekten kaçınmaları ve tebligatın yapılamaması sonucunu doğurabilecektir. Tebligatı kabulden imtina etmenin elektronik ortamda belgelenmesinin mümkün olmaması sebebiyle, elektronik tebligatın muhataba ulaştığının belgelenmesini müteakip beşinci günün sonunda tebligatın yapılmış sayılması yerindedir”⁴⁷⁴.

Aksi görüş incelendiğinde, “*muhatap elektronik tebligatı açtıktan sonra belirli bir süre içinde (örneğin 24 saat) tebellüğ belgesi düzenlenmezse bu imtina olarak değerlendirilebileceği*” görülmektedir⁴⁷⁵. Tebliğden imtina durumunda ise muhatabın elektronik adres açılışında Teb. K. m. 35’e uygun olacak şekilde bir adres göstermesi, bu adrese PTT tarafından doğrulama tebligatı yapılması, bu tebligatın yapılmasıyla elektronik adres aktivasyonu yapılması, tebliğden imtina ettiği tebligatın ve hatta beşinci güne kadar açmadığı tebligatın bu adrese hızlı tebligat⁴⁷⁶ ile yapılması elektronik tebligatın bilgilendirme unsurunun gerçekleşmesi için bir emniyet adımı olarak düşünülebilir. Kötü niyetli muhatabın elektronik tebligatı açmadan önce tebligatın kimden geldiğine bakıp tebligat içeriğini tahmin ederek elektronik tebligatları açmayabileceği ve elektronik adresi sistemde kayıtlı olmasına rağmen bu adresi kullanmayıp sürekli klasik yolla tebligat yapılacağı ihtimali her zaman bulursa ve bunun önüne geçilmesinin elektronik tebligat yönteminde çok zor olmasının yanında; kötü niyetli muhatabın bütün bu çabası tebligat sürecini en fazla birkaç gün uzatabilir. Ayrıca kötü niyetli muhatap elektronik tebligatın diğer tebligat yöntemleriyle kıyasla neredeyse bedava ve hızlı olması sebebiyle diğer yöntemlerle yapılan tebligat yöntemlerinde tebligatın görece fazla masraf sorunuyla karşılaşacaktır.

2.11.1.3. Madde Hükmüne Dair Verilen Kararlar

Yüksek mahkemelerde verilen kararlardan⁴⁷⁷ özellikle muhatabın elektronik tebligatı açması üzerine tebliğ tarihinin uyuşmazlık konusu yapıldığı ve tarafların tebliğ tarihi sebebiyle mağduriyet yaşadığı kararlar incelendiğinde yüksek mahkemelerin

⁴⁷⁴ KURT KONCA, *Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, s. 263.

⁴⁷⁵ KURT KONCA, *Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, s. 263.

⁴⁷⁶ “*Hızlı tebligatın postaya verildiği şehir dağıtım alanı içerisinde 1 gün (24 saatte), il sınırları içinde kabulden itibaren en geç ertesi gün, iller arasında ise kabulden itibaren en geç 2 gün sonra teslimi esastır.*”, bkz. (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Posta/Tebliğat.aspx> Son Erişim Tarihi: 18.06.2024).

⁴⁷⁷ AKSAKAL, s. 278, dn. 49; Yargıtay, 13. HD, E. 2017/3796, K. 2019/12345, T. 10.12.2019; Danıştay 7. Dairesi, E. 2017/2383, K. 2018/78, T. 11.1.2018; Yargıtay 9. HD, E. 2019/3962, K. 2019/16152, T. 18.9.2019; Yargıtay 9. HD, E. 2019/7836, K. 2019/21446, T. 3.12.2019; Anayasa Mahkemesi, E. 2019/144, K. 2019/72, T. 19.9.2019, RG. T. 26.11.2019, S. 30960 (Sinerji).

yeknesak uygulamasında, beşinci günden önce açılmaya bir önem bağlanmamıştır. Mahkeme tarafından sadece ulaşma tarihine dikkat edilmektedir. Ancak bu noktada Anayasa Mahkemesi (AYM) bir ayırım yapmıştır. Başvurucu, tebligatı 20.1.2019'da aldığını bildirmiş olsa bile ve tebligatın yapılmış sayılacağı tarih 21.1.2019 olsa da AYM, bu hususta özel olarak öğrenme tarihini dikkate almıştır⁴⁷⁸. Sürelerin tebligata izafe edildiği hallerde tebligatın muhataba ulaşma tarihini esas alan mahkeme, sürelerin öğrenmeye izafe edildiği durumda öğrenme tarihine itibar etmiştir. Anayasa Mahkemesine yapılacak bireysel başvuru, ihlale karşı tüketilecek başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılmalıdır (6216 S. K. m. 47/5). AYM kararında başvurunun anılan gerekçeyle süre aşımı yönünden kabul edilemez olduğuna hükmetmiştir. Mahkeme, söz konusu kararda Yargıtay onama ilamının tarafa elektronik tebligatla 15.01.2019'da ulaştığını, aynı tarihte muhatap tarafından açıldığını, başvuruçunun 15.02.2019'da başvurduğunu, başvuruçunun otuz günlük süreyi geçirdiğini belirterek başvuruyu süre aşımı nedeniyle kabul edilemez bulmuştur.

2.12.ELEKTRONİK TEBLİGATIN FAYDALARI

Elektronik tebligat, teslim, bilgilendirme ve belgelendirme işlevleri açısından normal bir tebligata kıyasla daha faydalıdır⁴⁷⁹.

2.12.1.Teslim

Tebliğatın teslimi, Yönetmelik'in öngördüğü şekilde gerçekleşmektedir. Teslim hususunda çoğunlukla tebligatın kime teslim edildiği incelenir⁴⁸⁰. Elektronik tebligat yöntemiyle ıslanabilecek, yanabilecek, buruşabilecek veya yırtılabilecek fiziki bir tebliğ evrakı olmadığından tebliğ evrakının zıyaı, muhatabın memurun kendisine uzattığı zarfi

⁴⁷⁸ AKSAKAL, s. 278.

⁴⁷⁹ ALBAYRAK, s. 52; Fiziki ortamda haftalar süren tebligat işlemi, elektronik ortamda saniyeler içinde tanımlanmaktadır. Tebligat elektronik ortamda okunmadığı takdirde beşinci gün sonunda okunmuş sayılmaktadır. Fiziki ortamda tebligat ücreti 14,00-TL iken elektronik ortamda 4,50-TL olarak belirlenmiştir. Elektronik ortamda tebligat yapıldığı takdirde hiçbir çıktı alınmayacağı için doğanın korunmasına fayda sağlanmış olacaktır. Elektronik ortamda yapılan gönderilerin ne zaman yapıldığı, göndericinin ve alıcının kim olduğu, gönderilen iletinin ve eklerinin ne olduğu aşamaları veri tabanında tutulmaktadır. Bu sayede gönderici taraf da kendisine ulaşmadığı ve iletim zamanını inkar edememektedir. Bkz. <https://e-tebligat.uyap.gov.tr/> Son Erişim Tarihi: 26/06/2024.

⁴⁸⁰ ALBAYRAK, s. 53.

ısrarla almaması mümkün olmadığından tebellüğden imtina ve elektronik tebligat sistemine elektronik imza ile giriş yapıldığından ve sistemde atılan her adımın kayıt altına alınmasıyla imza edemeyecek durum olasılıkları ortadan kaldırılmıştır. Ayrıca elektronik tebligat imkanı ile tebliğ zarfının muhtara bırakılması, memur veya müstahdemlere tebligat gibi hükümlere ihtiyaç kalmamaktadır. Muhatabın kimlik doğrulamasıyla eriştiği elektronik posta adresindeki tebligat, muhtarlığa bırakılan tebligata kıyasla daha işlevseldir. Elektronik tebligatla, fiziki tebligattaki bilinen en son adrese tebligat yapılmasından doğacak olumsuzluklar giderilecektir⁴⁸¹.

2.12.2.Yurt Dışında Bulunanlara Yapılacak Tebligat

Yurt dışında bulunan ve kendisine Tebligat Kanunu m. 25 çerçevesinde tebligat yapılması gereken muhataplar elektronik tebligat kapsamında oldukları takdirde kendilerine elektronik tebligat yoluyla da tebligat yapılabilir. Bu durum yurt dışına yapılacak tebligatlarda yaşanan zorlukları da bertaraf edecektir. Bu durumda Türkiye ile tebligatın yapılacağı ülke arasındaki uluslararası anlaşma hükümleri de uygulanmayacaktır. Ayrıca tebligat evrakının muhataba bu şekilde teslim edilmesinde diğer devlet açısından da bir egemenlik hakkının ihlali söz konusu da olmayacaktır⁴⁸². Yurt dışında oradaki mevzuata uygun olarak açılan bir elektronik tebligat adresine UETS üzerinden tebligat yapılamaz çünkü tebligat hukukumuzda göre elektronik tebligat ancak elektronik tebligata elverişli elektronik tebligat adreslerine yapılabilir. Türk makamları tarafından denetlenemeyen ve verilere erişimin bulunmadığı elektronik tebligat adreslerine tebligat yapılması sakıncalı olsa da yurt dışında bulunan kişi, makam ve mercilere tebligat yapılmasının önünde engel bulunmamaktadır. Normalde kendisine Teb. K. m. 25 vd. hükümlerine göre tebligat yapılması gereken muhatap, Teb. K. m. 7a/2 kapsamında yapacağı başvuru ile elektronik tebligat adresi edinebilir⁴⁸³. Bu adresin edinilmesiyle muhatap elektronik tebligat almaya elverişli adrese sahip olacaktır. Bu yöntemle yapılan tebligat yurt dışına yapılan tebligat değildir ve diğer devlet açısından

⁴⁸¹ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 64, 65; ALBAYRAK, s. 53.

⁴⁸² ALBAYRAK, s. 53; YARDIMCI, s. 11.

⁴⁸³ Yurt dışında bulunanların kendilerine elektronik yolla tebligat yapılması için başvuruda bulunabileceği kabul edilmektedir, bkz. TÜZÜNER, *Kalitatif*, s. 151.

bir egemenlik hakkı ihlalini doğurmaz⁴⁸⁴. Bu şekilde elektronik tebligatın yapılmasının mümkün olduğu hâllerde Türkiye ile tebligatın yapılacağı ülke arasındaki uluslararası anlaşma hükümleri de uygulanmayacaktır⁴⁸⁵.

2.12.3. Bilgilendirme Açısından Faydalar

Teslimin kolay bir şekilde yapılması bilgilendirmeyi de kolaylaştırmaktadır⁴⁸⁶. Elektronik tebligatın önemli faydalarından birisi de muhataba tanınan bilgilendirme zamanının uzun olmasıdır, bilgilendirme süresi beş gündür ve muhatabın aleyhine (veya lehine) olan süreler beş günlük sürenin bitimiyle başlar⁴⁸⁷.

Elektronik tebligatın başka bir faydası ise kişinin, elektronik tebligat gönderildiğine ilişkin kısa mesaj yoluyla bilgilendirilmesidir⁴⁸⁸.

Günümüzde internete erişimin yaygın olduğu da göz önüne alındığında elektronik tebligat, bilgilendirme işlevini çok kolay yerine getirmektedir. Çünkü posta yolu ile yapılan tebligatta yaşanması muhtemel, muhatap yerine tebligatı almaya elverişli kişiler ile muhatap arasındaki iletişim kopukluğundan kaynaklanan problemler doğmayacaktır⁴⁸⁹. Bunun yanında elektronik tebligatta, muhatabın kağıt ve saklama masraflarının bulunmaması sebebiyle, daha ayrıntılı olarak bilgilendirme mümkündür⁴⁹⁰. Çünkü muhataba iletilecek elektronik tebligatta tebligata ekli olarak birçok evrak muhataba kolayca gönderilebilmektedir⁴⁹¹.

⁴⁸⁴ Teb. K. m. 25 hükmü uyarınca yabancı memleketin mevzuatına uygun olarak oradaki yetkili makam vasıtasıyla tebligat yapılması zorunludur. Kendisine bu hüküm çerçevesinde tebligat yapılması gereken bir muhatap Teb. K. m. 7-a/2 uyarınca elektronik tebligat adresi edinmişse, o muhataba yalnızca Teb. K. ve ETY hükümleri uyarınca elektronik tebligat yapılabilir.

⁴⁸⁵ YARDIMCI, s. 12.

⁴⁸⁶ ALBAYRAK, s. 53.

⁴⁸⁷ ALBAYRAK, s. 53.

⁴⁸⁸ Elektronik tebligat adresine elektronik tebligat mesajı ulaştığı konusunda bilgilendirilmek isteyen muhatap, elektronik posta adresini veya kısa mesaj alma özelliği olan bir telefon numarasını PTT'ye bildirir. Elektronik tebligat, muhatabın adresine ulaştığı anda PTT tarafından muhataba bilgilendirme mesajı gönderilir. Bu mesaj kısa mesaj alma özelliği olan telefona ücreti mukabilinde, elektronik posta adresine ise ücretsiz olarak iletilir. Ancak bu bilgilendirmelerin herhangi bir nedenle yapılamamış veya geç yapılmış olması, tebligatın geçerliliğini etkilemeyecektir. Muhatabın bu şekilde bilgilendirilmesine ilişkin işlem kayıtları UETS tarafından tutulur (ETY m. 10), ALBAYRAK, s. 53.

⁴⁸⁹ TÜZÜNER, *Kalitatif*, s. 151.

⁴⁹⁰ ALBAYRAK, s. 54.

⁴⁹¹ TÜZÜNER, *Kalitatif*, s. 153.

2.12.4.Belgelendirme ve İspat

Elektronik tebligatın belgelendirilmesi açısından Yönetmelik'te bununla ilgili ayrıntılı düzenlemelerin olması ve altyapının tamamen bunu sağlamaya yönelik kurulması ile birlikte belgelendirme de tam olarak sağlanacaktır. PTT'nin, elektronik tebligat sisteminin güvenli biçimde işlemesi ve kayıtların saklanması konusunda yükümlülükleri bulunmaktadır⁴⁹².

Yönetmelik'in 12. maddesinde "*elektronik tebligatın muhatabın adresine ulaşmasına dair delil kaydının bildirimine ilişkin düzenleme bulunmaktadır. Süresinde bildirim yapılmadığı için yeniden elektronik tebligat çıkarılması halinde bu tebligatın masrafı PTT tarafından karşılanır*"⁴⁹³. Ayrıca "*delil kayıtlarının aksi ispat edilmedikçe kesin delil sayılacağı*" da mevzuatta düzenlenmiştir. Yönetmelik'in 15. maddesinde ise işlem ve delil kayıtlarının muhafazasına ilişkin düzenleme bulunmaktadır⁴⁹⁴. Bu düzenlemeye göre delil kayıtlarının otuz yıl boyunca muhafaza edileceği düzenlenmiştir.

⁴⁹² ALBAYRAK, s. 54.

⁴⁹³ Bu düzenlemeye göre, UETS elektronik tebligatın muhatabın adresine ulaşıp ulaşmadığına dair delil kayıtlarını tutar ve bu kayıtları tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciye derhal ve en geç yirmi dört saat içinde bildirir, ALBAYRAK, s. 54.

⁴⁹⁴ Ayrıca PTT, talep halinde elektronik tebligata ilişkin işlem ve delil kayıtlarını yetkili mercilere elektronik ortamda sunma yükümlülüğü altındadır (ETY. m. 15/3).

BÖLÜM 3:

UYGULAMADA SIKÇA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Elektronik Tebligatın, diğer tebligat yöntemlerinde olduğu gibi, uygulanmasında bazı problemler kendini göstermektedir. Bu başlık altında elektronik tebligatın uygulanmasında sıkça karşılaşılan sorunlar üzerinde durulacaktır.

3.1.TEBLİGAT YÖNTEMLERİ ARASINDAKİ SIRALAMADA ELEKTRONİK TEBLİGATIN YERİ

Tebliğat yöntemlerinden hangisinin uygulanacağını tebligatı çıkaran merciin veya muhatabın ihtiyarına bırakıldığı esas olarak söylenemez. Ancak, somut olayın özelliklerine göre, tebligat yöntemleri arasında bir silsile benimsenmiştir. UETS'ye kayıtlı elektronik tebligat adresi bulunanlara, kural olarak tebligat bu yolla yapılacaktır⁴⁹⁵. Kısaca elektronik tebligat adresi kullanıcılarına diğer yöntemlerle tebligat yapılmaması kuraldır.

Tebliğin diğer vasıtalarından hangisiyle yapılacağı alakalının talebi⁴⁹⁶ üzerine veya re'sen mahkeme başkanı, hakim veya tebliği yaptıracak diğer merciler tarafından uygun görülmektedir⁴⁹⁷. Elektronik yolla tebligat yapılmaya elverişli tebligat adresi bulunanlara bu yolla tebligat yapılması zorunlu olduğundan, elektronik tebligat ilgililerin ihtiyariyle tercih edebilecekleri bir tebligat yöntemi değildir.

Muhatabın, elektronik tebligat adresi yoksa ya da zorunlu bir sebepten ötürü muhataba elektronik yolla tebligat yapılamıyorsa kural olarak, Tebligat Kanunu m. 10'a

⁴⁹⁵ SOLAK AKMAN, İnci, "Türk Vergi Hukukunda Norm Koyma ve Normun Uygulanmasında Kronikleşmiş "Yetkilendirme" Sorununa Yeni Bir Örnek: Elektronik Ortamda Tebliğ Usulüne İlişkin Düzenlemeler", Ankara Barosu Dergisi, S 2, Ocak 2016, s. 267- 286. s. 271.

⁴⁹⁶ Tebligat Kanunu'nun 7. maddesinde, tebligatın uçakla veya postada kullanılan diğer seri veya hususi vasıtalarla veya muhtelif işaretli telgraflarla da yaptırılması ilgilinin talebiyle mümkün olabilmektedir.

⁴⁹⁷ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 86.

göre PTT aracılığıyla fiziki ortamda tebligat yapılır⁴⁹⁸. Bununla birlikte, sebeplerin kapsamı kanunda açıklanmamıştır.

Bu çerçevede özellikle, internet kullanımının sınırlı olduğu veya hiç mümkün olmadığı yerlerde yaşayan veya şartlar sebebiyle buralarda bir süre bulunmak zorunda olan elektronik tebligat kullanıcılarının durumunun değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu kişilerden tutuklu ve hükümlüler hakkında Tebligat Kanunu m. 19 ve asker kişiler hakkında Tebligat Kanunu m. 14-15'te özel hükümler getirilmiştir. Bu çerçevede m. 7/a-1 genel hüküm; tutuklu, hükümlü ve asker kişiler hakkındaki düzenlemeler de özel hükümdür. Aynı durum kısıtlanan kişilere ilişkin kanuni temsilciye tebligat yapılması gereğini düzenleyen Tebligat Kanunu m. 11/3 için de geçerlidir. Özel hükümlerin uygulanmasının bir gereği olarak bu kişilere elektronik yolla tebligat yapılmamalıdır⁴⁹⁹.

Ancak, gecikmesinde sakınca bulunabilecek haller başta olmak üzere Tebligat Kanunu m. 2'deki şartlarından birisi bulunuyorsa memur vasıtasıyla tebligat yapılabilir. Keza, doğrudan tebligat yapıldığı hallerde elektronik tebligat yapılmasında veya PTT aracılığıyla tebligat çıkarılmasında hukuki yarar yoktur⁵⁰⁰. Bütün bunlar birlikte incelendiğinde, tebligat yöntemleri arasındaki sıralamada, doğrudan tebligatın elektronik tebligatın önünde yer aldığı belirtilmelidir. Muhatabın bir elektronik tebligat adresine sahip olmadığı veya elektronik tebligat adresine zorunlu sebeplerle tebligat yapılamadığı hallerde PTT aracılığıyla tebligat yapılabilir⁵⁰¹.

İlanen tebligata, muhatabın adresinin meçhul olduğu hallerde son çare olarak başvurulabilir. MERNİS sistemi sayesinde, adres kayıt sistemine kayıtlı olamayan bu sebeple adresi meçhul olan kişi sayısı oldukça az olduğundan ilanen tebligata istisnai olarak başvurulur.

3.2.UYAP ÜZERİNDEN ÖĞRENİM BİR TEBLİGAT YÖNTEMİ MİDİR?

Günümüzde teknolojik gelişmelerin etkisiyle kamu hizmetleri de internet ortamına taşınmıştır. Artık kamu hizmetleri internette E-Devlet aracılığıyla

⁴⁹⁸ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s.86; Köksal, elektronik tebligat adresi alması zorunlu olduğu halde bu adresi almayan ve bu sebeple kendisine elektronik tebligat yapılamayan kişilere ilanen tebligat yapılması gerektiği görüşündedir. Bkz. KÖKSAL, *Elektronik Tebligat*, s. 1571.

⁴⁹⁹ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 86.

⁵⁰⁰ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 87.

⁵⁰¹ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 87.

yapılabilmektedir. Devletin yargılama gücünün de UYAP vasıtasıyla internet ortamına geçişi sağlanmıştır. UYAP internet sitesinde bulunan tarihçeye göre; “*Adalet Bakanlığı'nın merkez ve taşra teşkilatlanması ile özellikle adli ve idari yargının ilk derece mahkemeleri ve Cumhuriyet başsavcılıklarından, yüksek mahkemelere ve Cumhuriyet başsavcılıklarına, yargı hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi sürecinin hızlandırılması UYAP bilişim sistemi kurulmasıyla sağlanmıştır*⁵⁰². *UYAP'ın kuruluşu 2000li yıllara dayanır*”⁵⁰³.

UYAP aracılığıyla adalet hizmetlerinin sunulmasında dijitalleşme artmış bu artışın sağlanması amacıyla dijital hizmetleri kullanıcılara cazip kılacak pek çok projelerle kişilerde bilgisayar kullanımı ve bilgisayar okuryazarlığı oranı her geçen gün artmıştır. UYAP, birçok bürokratik işlemin ortadan kaldırılmasını sağlaması yanında, adli iletişimin internet ortamında hızlı ve güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesini de sağlayarak adalet hizmetlerinin hız ve kalitesini artırmaktadır⁵⁰⁴. UYAP uygulamalarının elektronik tebligat altyapısı 2015 senesinde tamamlanmıştır⁵⁰⁵. Tebligat mevzuatındaki değişiklikler çerçevesinde UETS, 01.01.2019 tarihinde tüm Türkiye’de uygulamaya sokulmuştur.

UYAP, Adalet Bakanlığı Merkez Teşkilatı ile birlikte mahkemeleri ve diğer adli birimleri kapsayacak şekilde, “*bilgisayar ağı kurma ve bu sayede bakanlık merkez ve taşra birimleri arasında bilgi alışverişinin elektronik ortama taşınması, vatandaşlara ve avukatlara internet üzerinden hizmet sağlanması, entegrasyon sağlanan harici birimlerden beklenen bilgilere kısa sürede erişimin sağlanması*” gibi amaçlarla geliştirilmiştir⁵⁰⁶. Vatandaşlar ve avukatlar, taraf oldukları davalarda duruşma günlerini ve kişisel olmayan veya paylaşılması kendilerinde bir zarar yaratmayacak bilgileri UYAP aracılığıyla takip edebilmeleri hedeflenmektedir⁵⁰⁷. Ancak, bu hedeflere ilişkin düzenlemeler arzu edilene göre oldukça sınırlıdır.

⁵⁰² ÜNAL, Feyzullah/KİRAZ, İbrahim: “Türkiye’de E-Devlet Uygulamalarının Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Etkinliği: Adalet Bakanlığı UYAP Bilişim Sistemi Örneği”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi/(Aralık 2016), s. 443.

⁵⁰³ UYAP Bilişim Sistemi 2000 yılında iki aşamalı olarak başlatılmış bir proje olup, 2001 yılında Adalet Bakanlığı Merkez Birimlerinin otomasyonunu sağlayan UYAP I projesi tamamlanmış, 2005 yılında adli ve idari yargı birimleri, adli tıplar, ceza tevkif evlerinin otomasyonunu kapsayan UYAP II tamamlanarak faaliyete geçirilmiştir. Yargıtay’da UYAP yazılımlarını kendisine uyarlayarak UYAP Bilişim Sistemi içerisinde yer almıştır. <https://uyap.gov.tr/Tarihce> (Son Erişim Tarihi: 22.03.2024).

⁵⁰⁴ <https://www.uyap.gov.tr/Genel-Bilgi> (Son Erişim Tarihi 22.03.2024).

⁵⁰⁵ <https://e-tebligat.uyap.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi 22.03.2024).

⁵⁰⁶ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 88.

⁵⁰⁷ OĞLAĞÇIOĞLU, Onur, *Medeni Usul Hukuku Yönünden Elektronik Adli İletişim*, İzmir 2008, s. 17,21.

Yargılamanın taraf ve ilgilileri, güvenli elektronik imza⁵⁰⁸ kullanarak hazırladıkları belgeleri taraf ve ilgililere doğrudan gönderemezler. Bu çerçevede, UYAP üzerinden doğrudan bilgilendirme yapılması ya da UYAP üzerinde gerçekleşen öğrenmelerin tebligat yerine geçmesi kanunda düzenlenmediğinden, bu bildirimler ile tebligata bağlanan hukuki sonuçlar doğmayacaktır. Tebligat, kural olarak kanunda düzenlenen yöntemlere uygun şekilde yapılmazsa geçersizdir⁵⁰⁹.

Duruşma tarihinin UYAP üzerinden öğrenilmesine yönelik uygulamalar, elektronik tebligat niteliğinde değildir⁵¹⁰. Öğretide egemen olan görüş, tebligat evrakının UYAP üzerinden elektronik yolla gönderilmesi halinde, tebligat işleminin yokluğu söz konusu olacağı yönündedir⁵¹¹. Muhatabın UYAP sisteminden duruşma gününün öğrenmesi gibi Tebligat Kanunu'nda düzenlenmeyen bir yöntemle bildirim yapılması, Tebligat Kanunu hükümlerinin hiç uygulanmaması anlamına gelir ve tebliğ yokluğu sonucu doğar. Bunun sebebi, UETS haricinde başka bir elektronik sistemle gönderilen tebliğ evrakı bakımından Tebligat Kanunu anlamında belgelendirme işlemi sağlanamaması ve tebliğ işleminin asli unsurundaki eksiklik sebebiyle yokluk sonucu ortaya çıkmasıdır.

Bununla birlikte öğretide⁵¹², mahkemeden duruşma tarihinin tebligat ile bildirilmemesini talep eden ve duruşma tarihini UYAP üzerinden öğreneceğini beyan eden avukat buna rağmen kendisine müvekkilinin taraf olduğu davada duruşma gününün tebliğ edilmediğini ve bu sebeple tebliğ yokluğunun bulunduğunu ileri sürerse ne olacaktır? Burada Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 29 ve Türk Medeni Kanunu m. 2 hükümleri uyarınca dürüstlük kuralına aykırı bir durum vardır. Bu sebeple UYAP'tan öğrenmeye ilişkin mevzuatta düzenleme yapılmasına ihtiyaç vardır.

Öğretide⁵¹³, tebligat mevzuatı ve sisteminde, UYAP üzerinden öğrenmeyi tebligat ile eş değer tutmanın mümkün olmadığı; ancak, bu durumun yumuşatılması gerektiği yönünde bir görüş de vardır. Bu görüşe göre, avukatlara duruşma sırasında veya celse

⁵⁰⁸ HMK 445 maddesinde, elektronik işlemler düzenlenmiştir. Dava ve diğer yargılama işlemleri elektronik ortamda gerçekleştirildiğinde UYAP kullanılarak verilerin kaydedilip saklanacağı düzenlenmiştir. Elektronik ortamda, güvenli elektronik imza kullanılarak dava açılabilir, harç ve avans ödenebilir, dava dosyalarının incelenebilir. HMK kapsamında fiziki olarak hazırlanması öngörülen tutanak ve belgelerin güvenli elektronik imzayla elektronik ortamda hazırlanabileceği ve gönderilebileceği düzenlenmiştir.

⁵⁰⁹ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 89.

⁵¹⁰ AKKAN, *Mihder*, s. 77; RUHİ/RUHİ, s. 102; ÇATALKAYA, s. 76-77; İLERİ, s. 52.

⁵¹¹ AKKAN, *Mihder*, s. 77-80; Yardımcı, s. 12; BÖRÜ, HHD, s. 213-214.

⁵¹² BÖRÜ, *Mihder*, s. 214.

⁵¹³ MIDİK, s. 94.

arasında doğrudan tebliğ yapılabildiğinden hareketle, avukatın dilekçe ile tebligat istemediğini, duruşma tarihlerini UYAP üzerinden takip edeceğini bildirmesine rağmen avukata bu olanağı tanımamak, kısıtlayıcı ve usul ekonomisine aykırı bir yorum tarzıdır⁵¹⁴. Ancak Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay içtihatlarında “*yargılamayla ilgili işlemlerin öğrenilmesi bakımından pratik bir yöntem olarak UYAP’ın kullanılması*” görüşü, elektronik tebligat yöntemleri bakımından bir değişim ihtimalinin bulunduğunu göstermektedir⁵¹⁵.

3.3.MUHATABLARIN TEBLİGAT YÖNTEMLERİ ÜZERİNDE TASARRUF YETKİSİ BULUNUR MU?

Tebliğat hukuku şekli bir hukuk dalıdır. Tebliğat Kanunu ve diğer kanunlarda yer alan tebligata ilişkin hükümler emredici niteliktedir. Dolayısıyla, tebliğatı çıkarmaya yetkili merciin de tebliğatı gerçekleştiren PTT’nin de muhatabın da Tebliğat Kanunu hükümlerinin uygulanması hususunda tasarruf yetkisi yoktur. Bu sebeple, tebliğat hukuku kurallarının sınırları dışına çıkılarak tebliğat yönteminin değiştirilmesi mümkün değildir. Tebliğat çıkarmaya yetkili merci ile muhatabın bu hususta anlaşması ya da açık bir yazılı sözleşme yapması bile kanunda öngörülen tebliğat yönteminden farklı bir yöntemle tebliğat yapılmasına ya da yapılmış sayılmasına hukuki dayanak oluşturamaz⁵¹⁶.

Uygulamada, hukuk yargısında taraflar mahkemelerden özellikle duruşma tarihlerinin UYAP’tan öğrenilmesi, ayrıca tebliğat çıkarılması yönünde taleplerde bulunabilmektedirler. Yargıtay içtihatlarına göre, tarafların duruşmanın UYAP’tan öğrenilmesi yönünde talepleri olsa dahi, Tebliğat Kanunu hükümlerine göre duruşma davetiyesi çıkarılması gerekmektedir⁵¹⁷. Bu çerçevede, Yargıtay içtihatları da tarafların tebliğat yöntemleri konusunda tasarrufta bulunamayacağı yönündedir.

⁵¹⁴ MIDIK, s. 94.

⁵¹⁵ KURT KONCA, *Elektronik Tebliğat*, s. 90.

⁵¹⁶ KURT KONCA, *Elektronik Tebliğat*, s. 91.

⁵¹⁷ KURT KONCA, *Elektronik Tebliğat*, s. 91, dn. 233; Mahkemece, tensip zaptı ile ön inceleme duruşmasında kendisine kesin süre verileceği bildirilen ve mazeret dilekçesinde duruşma gününü UYAP sisteminden öğreneceğini beyan eden bu nedenle ayrıca tebliğat istemeyen vekile, gider avansını yatırmaması ihtiarının da tebliğine gerek olmadığı, ortalama bir vekilin mazereti nedeniyle katılmadığı bir celsenin zaptını en geç aynı günün mesai bitimine kadar okuyarak yeni duruşma gününü ve mahkemece tespit edilen ara kararları öğrenmesi gerektiği gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir. Direnme kararını davacı vekili temyiz etmiştir.

Tebliğat hukuku gibi şekli karakteri ön planda olan alanlarda sadece kanun koyucunun açıkça yetki verdiği hallerde ilgililer tasarrufta bulunabilirler⁵¹⁸. Buna karşın elektronik tebligatta, ilgililere elektronik tebligat ile diğer tebligat yöntemleri arasında ne

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık, davacı vekilinin mazeret talebine ilişkin mahkemece olumlu veya olumsuz bir karar verilmesinin gerekip gerekmediği, davacı vekilinin yokluğunda gider avansının yatırılması için verilen kesin sürenin vekilin talebi sebebiyle UYAP sistemi üzerinden öğrenilmesine karar verilir verilemeyeceği ve burada varılacak sonuca göre Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilmeyen ara kararın yerine getirilmediği gerekçesiyle davanın usulden reddine karar verilmesinin yerinde olup olmadığı noktasında toplanmaktadır. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) uygulama alanını, adli yargı ilk derece hukuk mahkemeleri ve bölge adliye mahkemeleri hukuk dairelerinde tutulacak kayıtlar ile yazı işleri hizmetlerinin yürütülmesi ve bu işlemlerde UYAP sisteminin kullanılmasına dair usul ve esasları düzenlemek amacıyla çıkartılan Hukuk Muhakemeleri Kanunu Yönetmeliği'nin 52'nci maddesi gereğince tebligat işlemlerinin 7201 sayılı Tebligat Kanunu ile Tebligat Kanunu uyarınca çıkarılan yönetmeliklere göre fiziki ya da elektronik ortamda yapılacağı düzenlenmiştir. 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun "Tebliğatın yapılması" başlıklı 1'inci maddesinde tüm tebligatların bu Kanun hükümlerine göre Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü veya memur vasıtasıyla yapılacağı; "Tebliğatın memur vasıtasıyla yapılması" başlıklı 2'nci maddesinde ise özel hüküm bulunması hâlinde tebliğatın kendi memurları veya mahalli mülkiye amirinin emriyle zabıta vasıtasıyla yaptırılacağı kabul edilmiştir.

11.01.2011 tarihinde yürürlüğe giren "Elektronik tebligat" başlıklı 7/a maddesi ise; "Tebliğata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebliğat yapılmasını isteyen kişiye, elektronik yolla tebliğat yapılabilir. Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebliğat yapılması zorunludur. Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre elektronik yolla tebliğatın zorunlu bir sebeple yapılamaması hâlinde bu Kanunda belirtilen diğer usullerle tebliğat yapılır. Elektronik yolla tebliğat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır." hükmünü içermektedir.

Bu düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere elektronik tebliğat usulünün düzenlendiği Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesindeki düzenleme ve Elektronik Tebliğat Yönetmeliği hükümleri de dâhil olmak üzere, Tebligat Kanunu ve Tebligat Yönetmeliği hükümleri incelendiğinde; duruşma gününün UYAP sisteminden öğrenilmesi usulünün uygulanabileceğine yönelik bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Tüm bu açıklamalar kapsamında somut olaya bakıldığında, 05.02.2013 tarihli celse için davacı vekilinin 04.02.2013 tarihli dilekçeyle mazeretli sayılmasına ilişkin talebi üzerine mahkemece davacı vekilinin mazereti kabul edilerek, davacı tarafa eksik gider avansının yatırılması için duruşma tarihinden itibaren iki haftalık kesin süre verilmesine, duruşmanın 16.04.2013 tarihine bırakılmasına ve duruşma gününün UYAP sisteminden öğrenilmesine karar verilmiştir.

Öte yandan, davacı vekilinin 15.04.2013 tarihli dilekçe ile 16.04.2013 tarihli celsede mazeretli sayılmasına ilişkin talepte bulunduğu, mahkeme tarafından davacı vekilinin yasal sürede eksik gider avansını yatırmadığı gerekçesiyle davanın usulden reddine karar verildiği anlaşılmıştır. Yukarıda da belirtildiği üzere duruşma gününün UYAP sisteminden öğrenilmesi usulünün uygulanabileceğine yönelik bir düzenleme bulunmaması nedeniyle davacı vekilinin usulüne uygun davetiye ile duruşma gününden haberdar edilmediği dolayısıyla eksik gider avansının yatırılmasına ilişkin verilen kesin sürenin usulüne uygun olmadığı açıktır. Hâl böyle olunca mahkemece Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulması gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenlerle direnme kararı bozulmalıdır.

SONUÇ: Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı BOZULMASINA, istek hâlinde temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere 18.10.2018 tarihinde oy birliği ile kesin olarak karar verildi" Yargıtay HGK, E. 2015/22-1741, K. 2018/1468, T. 18.10.2018 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

⁵¹⁸ Tebligat Kanunu'nda bunun en çok rastlanan örneği, bir kişiye adresinden başka bir yerde tebligat yapılabilmesi o şahsın tasarrufuna bağlıdır (Teb K. m. 10/3), KURT KONCA, *Elektronik Tebliğat*, s. 92.

tasarruf yetkisi tanınmış ne de onların rızasıyla başka bir yöntemle tebligat yapılmasına izin verilmiştir. Bu durumda muhatabın elektronik tebligat yerine fiziki tebligat yapılması talebinde bulunmasına kesinlikle izin verilmemektedir. Taraflar aralarındaki bir davada tebligatların Tebligat Kanunu dışında hızlı kargo, kurye gibi yöntemlerle yapılmasını da kararlaştıramazlar⁵¹⁹.

Elektronik yolla tebligat zorunluluğu açısından tek bir tasarruf yetkisi bulunmaktadır, o da mesleki faaliyetleri sebebiyle bu zorunluluk kapsamında olanların, diğer faaliyetlerinde kendilerinde fiziki tebligat yapılmasını talep edebilmeleridir.

Öte yandan, elektronik tebligat alması ihtiyari olanların, kendilerine yapılacak elektronik tebligatı belirli bir konuyla sınırlamaları ya da belirli makam ve mercilerin elektronik tebligat, diğerlerinin fiziki tebligat gönderilerine ilişkin tercihte bulunmaları mümkün değildir⁵²⁰. İhtiyari olarak elektronik tebligat adresi alanlara her türlü tebligat elektronik yolla yapılacaktır.

3.4.ELEKTRONİK TEBLİGAT KULLANMA ZORUNLULUĞU HERHANGİ BİR YAPTIRIMA BAĞLANMIŞ MIDIR?

Elektronik tebligat bakımından uygulamadaki en önemli çekincelerden biri, elektronik tebligat kullanma zorunluluğu bulunanların bu zorunluluğa aykırı davranmalarının herhangi bir yaptırıma tabi olmamasıdır⁵²¹. Elektronik tebligat adresi sahiplerinin geçerli bir neden olmaksızın adres kapatma başvurusu yapmaları halinde uygulanacak herhangi bir yaptırım da mevzuatta düzenlenmemiştir. Elektronik tebligat kullanma zorunluluğuna aykırı davrananların herhangi bir yaptırıma tabi tutulmaması sebebiyle elektronik tebligat kullanımında istenen düzeyde yaygınlaşma henüz sağlanamamıştır ve elektronik tebligat adresi kullanma zorunluluğu bulunan kişilere ilişkin Kanun düzenlemesi ile hedeflenen sonuç alınamamıştır. Öte yandan, elektronik tebligat adresine sahip olma zorunluluğunun yerine getirilmemesi sebebiyle fiziki ortamda tebligat yapılmasına ihtiyaç duyulmakta; bu durum zaman ve kaynak kaybına yol açmaktadır. 456 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğine göre “E-Tebligat

⁵¹⁹ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 93.

⁵²⁰ İLERİ, s. 84; ALBAYRAK, s. 55; KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 93.

⁵²¹ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 138.

sistemine dahil olması zorunlu olan mükellefler hakkında, süresinde bildirimde bulunulmaması durumunda 213 sayılı Vergi Usul Kanununun Mükerrer 355 inci maddesinde cezai müeyyide uygulanması hükmü bulunmaktadır”.

3.5.SÜRELERİN TAYİNİ

Çalışmamızın bu bölümünde elektronik tebliğ tarihine etki edebilecek haller incelenecektir.

3.5.1.Resmi Tatil Gün ve Saatlerin Elektronik Tebligat Tarihine Etkisi

Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda resmi tatillerin süreler etkisi düzenlenmiştir. Kanuna göre, resmi tatil günleri, süreye dahildir. Ancak, *“bir sürenin son gününün resmi tatil gününe rastlaması halinde, süre tatili takip eden ilk iş günü çalışma saati sonunda bitmektedir”* (HMK m. 93). Dolayısıyla, son günü resmi tatile denk gelen süreler uzamaktadır. Bu düzenlemenin amacı süreye konu işlemin yapılmasına imkan vermektir. Esasen burada uzayan süreler, tebliğe konu husus hakkında bir hukuki yola başvurmaya ya da bir işlem yapmaya dairdir.

Öğretide var olan bir görüşe göre⁵²² de, Elektronik Tebligat Yönetmeliği’nin yürürlüğünden önce, *“elektronik tebligatın muhataba ulaştığı tarihten sonraki beşinci günün resmi tatile denk geldiği durumlarda tebligat işlemine bağlı olarak işlemesi gereken sürenin belirli bir süre uzayacağı”* öngörülmesinin uygun olacağı ifade edilmiştir. Başka bir görüşe⁵²³ göre ise, *“beşinci gün resmi tatile denk gelirse, tebligatı takip eden ilk iş gününün sonunda”* yapılmış sayılmalıdır. Ancak belirtilmelidir ki bu değerlendirmeler, elektronik tebligat hakkında yapılan mevzuatta yer almamaktadır. Çünkü, Tebligat Kanunu m. 33 hükmünde *“resmi tatil günlerinde tebligat yapılabileceği”* açıkça düzenlenmiştir. Elektronik tebligatta bu kuralın geçerli olmayacağına dair özel bir hüküm düzenlenmemiştir. Dolayısıyla, elektronik tebligatta beş günlük sürenin dolduğu gün resmi bir tatil günü olsa bile, tebligat tarihi o gün olup; sürenin uzaması söz konusu değildir⁵²⁴.

⁵²² BÖRÜ, “Değerlendirme”, s. 406.

⁵²³ TAŞKIN, s. 58.

⁵²⁴ AKKAN, *Mihder*, s. 82, 83; YARDIMCI, s. 26; KÜÇÜK, s. 1321.

Resmi tatil saatlerinde yapılan tebligatlar geçerlidir. Mesai saati dışında elektronik tebligat gönderilmesi mümkündür. Elektronik tebligatın, günün son dakikası, hatta saniyesinde ulaşması dahi durumu etkilememektedir⁵²⁵.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda resmi tatilin sürelerle etkisine ilişkin benimsenen özel hüküm, elektronik tebligat neticesinde başlayan sürelerle de uygulanır. Ancak, elektronik tebligatta tebliğ tarihine ilişkin beş günlük süre, muhatabın doğrudan bir işlem yapmasıyla ilgili olmadığı için beş günlük süre bir resmi tatil gününde dolarsa bu süre uzatılmayacaktır. Lakin, tebligat sonucunda bir işlemin yapılması için bir süre başlamış ve bu süre resmi tatilde son bulmuşsa işlem yapma süresi tatili takip eden ilk iş günü çalışma saati sonuna kadar uzar. Elektronik tebligatın fiziki tebligattan temel farkı, sadece elektronik tebligatta tebligatın ulaştığı tarihten sonra muhataba tebligatın yapılmış sayılmasına dair beş günlük sürenin bulunmasıdır. Eğer muhatap elektronik tebligat konusu hususu tebligatın ulaştığı tarihte öğrenmişse, fiziki tebligata nazaran tebligat konusu işlemi yapmak üzere hazırlanmak hususunda beş günlük bir avantaja sahip olabilmektedir⁵²⁶.

3.5.2.Adli Tatilin Elektronik Tebligat Tarihine Etkisi

Mahkemeler, adli tatilde yargısal faaliyete devam ettiğinden adli tatilde de tebligat çıkarmaları muhtemeldir. Adli tatil günlerinde de tebligat yapılması önünde bir engel yoktur.

Kazai tebligatlar, mahkeme usul işlemi olduklarından tebligat yapılması için öngörülen süre, hak düşürücü değil; düzenleyicidir. Bu sebeple, bir yargı merciinin tebligatı kanunda belirtilen süreden daha sonra çıkarması, tebligatın geçersizliği sonucunu doğurmayacaktır. Keza, mahkemeler için öngörülen süreler, düzenleyici nitelik taşıdığı için öğretide⁵²⁷, tebligatın usul işlemi olmasının süreler üzerinde doğurduğu bir etki olarak adli tatilde yapılabileceği kabul edilmektedir.

Adli tatilde bakılamayacak dava ve işlerle ilgili bir elektronik tebligat muhatabın elektronik tebligat adresine adli tatil içinde ulaşmış ve tebligatın yapılmış sayılmasıyla başlayan süre, adli tatilin bitiminden sonra dolmuşsa, sürenin son günü adli yıl içinde

⁵²⁵ Mesai saatleri dışında elektronik tebligatın muhataba ulaşması halinde, tebligat tarihine ilişkin beş günlük süre elektronik tebligatın ulaştığı tarih dikkate alınarak hesaplanmalıdır, YARDIMCI, s. 27; KÜÇÜK, s. 1321.

⁵²⁶ AKKAN, *MİHDER*, s. 83.

⁵²⁷ KARSLI, Abdurrahim, *Medeni Usul Hukukunda Usuli İşlemler*, İstanbul 2001 s. 100.

kaldığından bir haftalık uzama sonucu doğmayacaktır⁵²⁸. Fiziki tebligatta ise bu halde tebligat tarihi adli tatil içinde olacağından bir haftalık uzatma süresi doğacaktır. Bu durum göz önüne alındığında beş günlük sürenin elektronik tebligat bakımından bir dezavantaj teşkil ettiği söylenebilir.

3.5.3.Mücbir Sebeplerin Varlığı ve Muhatabın Ölümü Durumunda Tebliğ Tarihi

Anayasa Mahkemesi bir kararında⁵²⁹ Vergi Usul Kanunu'nda düzenlenen elektronik tebligata ilişkin beş günlük süre içerisinde ortaya çıkan zorunlu sebeplerin etkisini değerlendirmiştir. Bahsedilen karara göre, Vergi Usul Kanunu m. 15'te yer alan zorunlu sebeplerin varlığını herkesin biliyor olması ya da ilgilisi tarafından belgelenmesi veya ispat edilmesi durumunda bu sebep ortadan kalkıncaya kadar kanuni ve idari sürelerin işlemeyeceğine dair hükmün elektronik tebligattaki beş günlük süre bakımından da uygulanması gerektiği ifade edilmiştir. Bu düzenleme esasen vergi hukuku çerçevesinde yapılan elektronik tebligatlarla ilişkin olduğundan Tebligat Kanunu uyarınca yapılan elektronik tebligatlar bakımından uygulanamaz. Ancak bahsedilen düzenleme zorunlu sebeplerin yorumlanması açısından dikkate alınabilir.

KONCA tarafından da kabul gören görüşe göre elektronik tebligatın muhatabın elektronik tebligat adresine ulaşmasından sonra meydana gelecek mücbir sebeplerin beş günlük süreye etkisinin eski hale getirme kurumu çerçevesinde ele alınması gerekmektedir⁵³⁰. Belirli bir sürede bir işlemin yapılması gerekmeyen hallerde eski hale

⁵²⁸ Adli tatile tabi olan dava ve işlerde, bu Kanunun tayin ettiği sürelerin bitmesi tatil zamanına rastlarsa, bu süreler ayrıca bir karara gerek olmaksızın adli tatilin bittiği günden itibaren bir hafta uzatılmış sayılır (HMK m.104).

⁵²⁹ “Diğer taraftan Kanun’un “Mücbir sebeplerle gecikme:” kenar başlıklı 15. maddesinde vergi ödevlerinden herhangi birinin yerine getirilmesine engel olacak derecede ağır kaza, ağır hastalık, tutukluluk, yangın, yer sarsıntısı ve su basması gibi afetler, kişinin iradesi dışında meydana gelen zorunlu kayıplar, sahibinin iradesi dışındaki sebepler dolayısıyla defter ve vesikalarının elinden çıkmış bulunması gibi hâllerden birinin varlığı ve bu durumun herkesçe biliniyor olması ya da ilgilisi tarafından belgelenmesi veya ispat edilmesi durumunda bu sebep ortadan kalkıncaya kadar kanuni ve idari sürelerin işlemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Anılan hükmün mücbir sebep hâllerinden birinin varlığı durumunda kural ile getirilen beş günlük kanuni süre yönünden de uygulanacağı açıktır. 42. Bu durumda günümüz teknolojik imkân ve koşullarında elektronik posta adresini beşer günlük aralarla kontrol etme yükümlülüğünün mücbir sebep hâllerinde beş günlük kanuni sürenin işlemeyeceği hususu da gözetildiğinde makul olmayan bir külfet getirmediği, kuralda birey ile kamu yararı arasındaki dengenin korunduğu, mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlamanın ölçülü olduğu sonucuna ulaşılmıştır.” Anayasa Mahkemesi Kararı, T. 19.09.2019, E. 2018/144, K. 2019/72, <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/2019-72-nrm.pdf> (Son Erişim Tarihi: 21.05.2024).

⁵³⁰ Eski hale getirme, elde olmayan sebeplerle, kanunda belirtilen veya hakim keskin olarak belirlediği süre içinde bir işlemi yapamayan kimse tarafından başvuru bir hukuki çaredir (HMK m. 95).

getirme yoluna başvurulamayacaktır. Elektronik tebligatta anılan beş günlük süre içerisinde muhatabın herhangi bir işlem yapmasına gerek olmadığından bu sürede meydana gelen mücbir sebepler tebligatın yapılmış sayılmasına engel teşkil etmez. Söz konusu beş günlük süre içerisinde muhatabın hasta olması veya deprem veya sel gibi bir sebeple internete erişim imkanının ortadan kalkması halinde bile beş günlük sürenin sonunda tebligatın yapılmış sayılması gerekmektedir. Bu sebeple elektronik tebligattaki beş günlük süre eski hale getirmeye konu edilemez. Ancak, tebligatla işlemeye başlayacak sürelerin anılan mücbir sebepler sebebiyle kaçırılması halinde, Hukuk Muhakemeleri Kanunu uyarınca eski hale getirme talep edilebilecektir. Muhatabın haklı mazereti sebebiyle elektronik tebligatı beş günlük süre içinde okuyamadığı; öğrenemediği ve tebligat yapılmış sayıldığından tebligata bağlı işlemi süresi içinde yapamadığı hallerde bu işlemi yapmak üzere eski hale getirme kurumuna başvurabilecektir⁵³¹.

Peki elektronik tebligatın muhatabın elektronik tebligat adresine ulaşmasından sonraki beş gün içinde tebligatın muhatabı ölürse ne olacaktır? Bu halde elektronik tebligat yapılmış sayılmamalıdır⁵³². Elektronik tebligat bakımından sorun, beş günlük sürede muhatabın ölmüş olup olmadığı fiziki tebligattaki gibi bir sorgulanamamasıdır. Bu halde, UETS ile Merkezi Nüfus İdare Sistemi (MERNİS) arasında entegrasyon sağlayan bir yazılımla ölüm tarihleri esas alınarak elektronik tebligatın yapılmış sayılıp sayılmayacağı tebligatı çıkaran tarafa bildirilebilir.

Muhatabın gaipliğine karar verilen hallerde de elektronik tebligatlar geçersiz olmalıdır⁵³³.

⁵³¹ AKSAKAL, s. 280.

⁵³² Ölmüş kişiye tebligat yapılamaz. Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik m. 30 uyarınca, muhatap ölmüşse tebligat evrakı, tebligatı çıkaran mercie geri gönderilecektir.

⁵³³ Gaiplik kararının verildiği hallerde, gaiplik kararının verildiği tarih değil; ölüm tehlikesinin gerçekleştiği veya muhataptan son haberin alındığı tarih sonrasında muhataba yapılan tebligatların geçersiz olması gerekir. Çünkü, gaiplik kararı, ölüm tehlikesinin gerçekleştiği veya son haberin alındığı günden başlayarak hüküm doğurmaktadır (TMK m. 35/2).

3.6.ELEKTRONİK TEBLİGATTA YOKLUK, USULSÜZLÜK VE ELEKTRONİK TEBLİGATA İLİŞKİN SUÇLAR

Çalışmamızın bu bölümünde tebligatta yokluk, usulsüzlük ve elektronik tebligata ilişkin suçlar işlenecektir.

3.6.1.Elektronik Tebligatta Yokluk

3.6.1.1.Tebliğ Yokluğu Kavramı

Tebliğat kuralları esasen şekli kurallardır⁵³⁴. Hukuki işlemlerin sonuç doğurması için aranan şekil şartlarından biri de muhatabına tebliğ edilmiş olmasıdır. Tebligata konu işlem, usulüne uygun şekilde tebliğ edilmediğinde, geçerlilik şekline aykırılık sebebiyle işlem hukuki sonuç doğurmaz. Bu yüzden tebligatın geçerliliği, tebligata konu işlemin geçerliliği ve bu çerçevede hukuki sonuç doğurmasıyla doğrudan ilişkilidir⁵³⁵.

Tebliğatın iki temel unsuru bilgilendirme ve belgelendirme unsurlarını ihtiva etmeyen bir bildirim tebligat niteliği taşımaz. Bu iki unsurdan herhangi birini veya her ikisini taşımayan bildirimlerde tebligat yokluğu sonucu ortaya çıkar. Tebligat yokluğunda muhatap bilgilendirilmemiş veya bilgilendirmiş olmakla birlikte söz konusu bildirim belgelendirilmemiştir. Tebliğ yokluğu halinde, tebligat olarak değerlendirilebilecek bir işlem ya da bildirim bulunmamaktadır⁵³⁶.

İlgili mevzuata göre bilgilendirme ve belgelendirme unsurlarından herhangi birini içermeyen elektronik bildirimler yok sayılmalı; kanunun tebliğe bağladığı hukuki sonuçların doğmadığı kabul edilmelidir. Bilgilendirme veya belgelendirme unsurlarından en az birini ihtiva etmeyen bildirim geçersizdir. Öğretide⁵³⁷, tebligat çıkarmaya yetkili olmayan merciler tarafından yapılan tebligatlar için geçersiz tebligat ifadesi kullanılmaktadır. Bununla birlikte, tebliğ yokluğu ve usulsüzlüğünün sonuçları farklı olduğundan bu kavramların karıştırılmasına neden olacak şekilde geçersiz tebligat kavramı kullanılması doktrinde eleştirilmektedir⁵³⁸.

⁵³⁴ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 17.

⁵³⁵ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 317.

⁵³⁶ ERDÖNMEZ, Pekcanitez, Usul, s. 541; RUHİ/RUHİ, s. 769; MUŞUL, s. 161; GÜNEŞ, s. 229.

⁵³⁷ ATALI, Murat / ERMENEK, İbrahim / ERDOĞAN, Ersin, *Medeni Usul Hukuku*, Ankara 2021, s. 311.

⁵³⁸ KOÇ, Evren, *Tebliğat Hukuku*, İstanbul 2022, s. 144.

Tebliğat yokluğu, ayrı bir kavram olarak Tebliğat Kanunu'nda düzenlenmemiştir. Keza, tebliğat yokluğunun sonuçlarına ilişkin de Kanunda herhangi bir düzenleme yoktur. Ayrıca, tebliğ yokluğu ile tebliğat usulsüzlüğünü birbirinden ayırmak üzere her somut olaya uygulanabilecek objektif kriterlerin yokluğu sebebiyle her durumda bu kavramlara ilişkin kesin bir sonuca varmak mümkün değildir. Bu, öğretide farklı görüşler oluşturmakta ve çelişkili yargı kararlarının verilebilmesine sebep olabilmektedir. Bu durum, tebligata ilişkin sorunları derinleştirmektedir. Doktrindeki hakim görüş⁵³⁹, tebliğ yokluğu ve usulsüzlüğünün kapsamı, ileri sürülme şekli, incelenme usulü ve sonuçları hakkında kanunda ayrıntılı bir şekilde düzenleme yapılması yönündedir.

3.6.1.2. Elektronik Tebliğatta Tebliğ Yokluğu Teşkil Eden Haller

Tebliğ yokluğu hallerinin tek tek sayılması mümkün değildir. Ancak, elektronik tebliğat özelinde uygulamada karşılaşılan belli başlı haller şöyle sayılabilir:

A) Muhatabın Bilgisi Dışında Oluşturulan Adrese veya Muhataba Adresin Oluşturulduğunun Bildirimi Yapılmayan Adrese Yapılan Tebliğat

İlgili kanun hükmünde sayılmayan kişilerden olmasına rağmen bu kişinin talebi haricinde kendisi adına bir elektronik tebliğat adresi oluşturulur; bu adres UETS'ye kaydedilir ve bu adrese tebliğat yapılırsa, söz konusu tebliğat geçersizdir⁵⁴⁰. Bu şekilde yapılan bildirimden muhatabın haberi olmayacağı için, tebliğatın bilgilendirme unsuru eksiktir. Dolayısıyla, ihtiyari elektronik tebliğat kullanıcısı kapsamında olan bir muhatabın bilgisi haricinde oluşturulan elektronik tebliğat adresine yapılan tebliğatlar yok hükmündedir⁵⁴¹.

Çalışmamızın önceki bölümlerinde de anlatıldığı gibi; “zorunlu elektronik tebliğat adresi kullanıcıları adına açılacak elektronik tebliğat adresleri ilgili kurum, kuruluş veya birlik tarafından PTT'ye yapılan başvuru üzerine oluşturulmaktadır” (ETY m.6). “PTT, oluşturduğu elektronik tebliğat adresini, adres sahibine teslim edilmek üzere ilgili kurum, kuruluş veya birliğe göndermektedir. Elektronik tebliğat adresinin kullanılabilmesi için, ilgili kurum, kuruluş veya birliğin muhataba söz konusu adresi teslim etmesi ve teslim

⁵³⁹ KURT KONCA, *Elektronik Tebliğat*, s. 318.

⁵⁴⁰ Tebliğat Kanunu m. 7/a-1 hükmünde sayılmayan gerçek ve tüzel kişilere, ancak talepleri halinde elektronik tebliğat adresi verilebilir, BUDAK/KARAASLAN, s. 140-141.

⁵⁴¹ KURT KONCA, *Elektronik Tebliğat*, s. 319.

işleminin gerçekleştiği bilgisini PTT'ye iletmesi gerekir” (ETY m. 8/2). Uygulamada elektronik tebligat adresinin teslimi aktivasyon işlemi ya da elektronik tebligat adresinin aktif hale getirilmesi şeklinde nitelendirilmektedir.

Çalışmamızda değinildiği üzere öğretide⁵⁴², bu hükme dayanılarak elektronik tebligat adresi oluşturulduğunda muhatap bilgilendirilmelidir, muhatap bilgilendirmeden elektronik tebligat adresinin kullanıma sunulması anılan emredici hükümlere aykırılık teşkil eder. Aktif hale getirilmeyen elektronik tebligat adreslerine tebligat yapılamaz. Bu çerçevede, muhatabın elektronik tebligat adresinin kullanıma açıldığından haberdar edilmemesinin, onun adresine gönderilen elektronik tebligatların usulsüz olması sonucunu doğurabileceği ifade edilmektedir⁵⁴³. Biz de bu görüşe katılmaktayız.

B) Muhatabın UETS'ye Kayıtlı Olmayan Elektronik Posta Hesabına Gönderilen Tebligat

Elektronik tebligat, muhatabın UETS'de kayıtlı bulunan elektronik tebligat adresine yapılır. Muhatabın kişisel ilişkilerinde veya mesleki faaliyetlerinde kullandığını elektronik posta adreslerine elektronik tebligat yapılamaz⁵⁴⁴. Kişisel ya da mesleki adreslere tebligat gönderildiğinde, bilgilendirme ve belgelendirme unsurları bulunmayacağından tebligat yok hükmünde olacaktır⁵⁴⁵.

Muhatabın UETS'de kayıtlı bulunan elektronik tebligat adresine tebligat gönderilmemesine rağmen kişisel veya mesleki elektronik posta adresine elektronik tebligat gönderildiğine ilişkin bilgilendirme mesajı iletirse bile ortada bir tebligat işlemi mevcut olmayacaktır. Tebligat yokluğuna ilişkin sonuçlar ortaya çıkacaktır.

C) Muhatabın Yerine Başkasına Tebligat Yapılması

Tebligat muhatap yerine başka bir kişiye yapılmışsa muhatap adına çıkarılmış bir tebligat bulunmayacağından, tebligatın yokluğu sonucu ortaya çıkar⁵⁴⁶. Tebligat muhatap adına çıkarılmadığından bilgilendirme ve belgelendirme unsurlarına ilişkin değerlendirme yapılamayacaktır.

⁵⁴² YARDIMCI, s. 17.

⁵⁴³ YARDIMCI, s. 14.

⁵⁴⁴ Elektronik tebligat adresi, PTT tarafından, gerçek kişiler için kimlik bilgileri, tüzel kişiler için ise tabi oldukları sistem bilgileri esas alınmak suretiyle tek ve benzersiz şekilde oluşturulan ve UETS'ye kaydedilen tebligat adresini belirtmektedir; KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 319, dn. 867.

⁵⁴⁵ ARSLANPINAR TAT, s. 206.

⁵⁴⁶ GÜNEŞ, s. 226; ERDÖNMEZ, *Pekcanitez Usul*, s. 541; MUŞUL, s. 162; KOÇ, *Tebligat*, s. 146.

Elektronik tebligat isim benzerliği sebebiyle de yanlış kişiye gönderilebilir. Yargıtay'ın isim benzerliği sebebiyle muhatap dışında üçüncü bir kişiye yapılan bildirim tebliğ işlemi niteliği taşımadığına dair kararları bulunmaktadır⁵⁴⁷. İsim benzerliği sebebiyle yanlış kişiye tebligat yapılmasını engellemek amacıyla muhatabın kimlik bilgilerinin doğrulanması gerekmektedir. Bu sebeple, elektronik tebligatta tebligat adresi araştırmasında muhatabın adının yanında Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası gibi ayırt edici kimlik unsurları da dikkate alınmalıdır.

Ç) Yanlışlıkla Asile veya Vekile Tebligat Yapılması

Tebligatın vekile yapılması gerekirken asıla yapıldığı hallerde, vekile yapılmış bir tebligat bulunmadığından tebligat yokluğu meydana gelmektedir⁵⁴⁸. Baroya kayıtlı avukat olması sebebiyle elektronik tebligat adresi alması zorunlu kişiler kapsamında olan vekile elektronik tebligat yapılması zorunluysen, elektronik tebligat adresi bulunan asıla yanlışlıkla yapılan elektronik tebligat işlemi geçerli değildir. Zira, asıla yapılan tebligat vekile yapılmış sayılmamakta; vekile yapılmış bir tebligat bulunmadığından yokluk sonucu meydana gelmektedir.

Buna karşılık öğretiler⁵⁴⁹, vekilin varlığında asıla yapılan tebligatın usulsüz tebligat sayılacağına dair görüşler de mevcuttur. Ancak anılan görüş açıkça gerekçelendirilmiş değildir.

Yargıtay'ın güncel içtihatlarında, vekil ile takip edilen işlerde vekile tebligat kuralına aykırı olarak, vekil varken asıla gönderilen tebligatın yok hükmünde olduğu, sonuç doğurmayacağı ifade edilmektedir⁵⁵⁰.

⁵⁴⁷ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 321, dn. 871; Yargıtay 12. HD. E. 2018/8984 K.2019/455 T. 17.1.2019.

⁵⁴⁸ Vekil aracılığıyla takip edilen işlerde tebligatın vekile yapılması kuralı (Teb K. m. 11/1), emredici bir hüküm olup kamu düzenine ilişkindir, ÖZBAY/YARDIMCI, s. 110; YARDIMCI, s. 18; KOÇ, *Tebligat*, s. 146.

⁵⁴⁹ YILMAZ/ÇAĞLAR, s. 240; ÖZEKES/HANAĞASI, s. 95; ATALI/ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 151.

⁵⁵⁰ 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 11 ve Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 18. maddeleri gereğince vekil ile takip edilen işlerde, tebligatın vekile yapılması zorunludur. Emredici nitelikteki bu düzenlemelerden kaynaklanan yasal zorunluluğa aykırı olarak, vekili varken asile gönderilen satış ilanı tebligatı yok hükmünde olup sonuç doğurmaz. Şu hale göre, vekil ile takip edilen işlerde vekile tebligat zorunlu olduğundan, asile yapılan tebligatın usulüne uygun olup olmaması da sonuca etkili değildir.

Öte yandan; Tebligat Kanunu'nun "Elektronik Tebligat" başlıklı 7/a maddesinin 1/9. fıkrasında; baro levhasına yazılı avukatlara elektronik yolla tebligat yapılmasının zorunlu olduğu, 3. fıkrasında ise; elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması hâlinde bu Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılabileceği düzenlemeleri yer almaktadır.

Muhatap yerine muhatabı temsile yetkili olmayan vekile yapılan elektronik tebligat, muhatabın bilgilendirilmesi unsurunu içermediğinden yoklukla maluldür. Zira, bu durumda muhatap veya vekili değil; muhatabı temsile yetkili olmayan üçüncü bir kişi bilgilendirilmiştir. Buna karşın Yargıtay bir içtihadında⁵⁵¹ taraf vekili olmayan ancak dava dosyasında vekil gibi görünen avukatın UETS adresine yapılan tebligatı usulsüz

Somut olayda, icra takip dosyasında şikayetçi borçluların vekille temsil edildiği ve satış ilanının borçluların vekili Av. ...'e 12.5.2021 tarihinde elektronik yolla tebliğ edildiği hususları ihtilafsız ise de; tebligatın incelenmesinde ... Ltd. vekili Av. ... adına çıkartıldığı, diğer borçlu ... adına vekile yapılan bir tebligat bulunmadığı gibi borçlu şirket adına vekile çıkartılan tebligatın borçlu ...'ı kapsamadığı görülmektedir. İİK'nun 127. maddesi gereğince taşınmaz satışlarında, satış ilanının bir örneği borçluya (varsa vekiline) tebliğ edilmelidir. Borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmesi, Dairemizin süreklilik arzeden içtihatlarına göre başlı başına ihalenin feshi sebebidir." Yargıtay 12. HD. E. 2022/6488 K. 2022/7110 T. 13.6.2022.

⁵⁵¹ Öte yandan, anılan Yasa hükmünün son fıkrasına göre, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenecek olup, 01.01.2019 tarihinde yürürlüğe giren "Elektronik Tebligat Yönetmeliği" bu yasa hükmüne dayanılarak hazırlanmış; Yönetmeliğin "Elektronik Tebligat Yapılması" başlıklı 9. maddesinin 5'inci fıkrasında da "Elektronik yolla tebligat, kamu idarelerini, kamu iktisadi teşebbüslerini veya sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıkları; adli ve idari yargı mercileri, icra müdürlükleri veya hakemler nezdinde vekil sıfatıyla temsile yetkili olan kişilerin bağlı bulunduğu birime yapılır. Temsile yetkili olan kişilerin ayrı bir elektronik tebligat adresinin bulunması bu kuralın uygulanmasına engel olmaz." hükmü düzenlenmiştir. Yapılan bu genel açıklamalardan sonra somut olaya gelince; Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 24.02.2020 tarihli bozma ilamı, davalı ... ile fer'i müdahil vekiline usulüne uygun şekilde tebliğ edilmiş ise de, dosya arasında ve UYAP kaydında ilgili tebligat parçası yer almadığından, davacı ... ya da vekiline tebligat çıkarılıp çıkarılmadığı tespit edilememiş; bozma ilamı sonrası düzenlenen ve duruşma günü ile saatini bildiren tensip zaptına ilişkin elektronik tebligat evrakının ise, davacı bakanlık vekili sıfatıyla Av. ...'nın "16004-00783-68544 numaralı" UETS adresine 21.07.2020 tarihinde eklendiği; mevzuat gereği yasal beş günlük sürenin sonu olan 26.07.2020 tarihinde otomatik olarak okundu sayıldığı evrak üzerinde belirtildiği anlaşılmıştır.

Gerekçeli karara ilişkin elektronik tebligat evrakının incelenmesinde ise, davacı ... Bakanlığının "35756-86578-37578" numaralı UETS adresine tebliğ edildiği; davacı bakanlık vekilinin ise yasal süresi içerisinde temyiz yoluna başvurduğu görülmüştür.

Her ne kadar, bozma sonrası duruşma günü ve saatini bildiren tensip zaptı, davacı bakanlık vekili sıfatıyla Av. ...'nın UETS adresine tebliğ edilmiş ise de, adı geçen avukatın bakanlık bünyesinde görev yapmadığı ve bakanlıkla bir irtibatının bulunmadığı, ayrıca tebligat yapılan UETS adresinin davacı bakanlığa ait UETS adresinden farklı olduğu anlaşıldığından, yapılan bu tebligat usulsüzdür. Kaldı ki, yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerine uyarınca, elektronik tebligatın, davacı ... Bakanlığını vekil sıfatıyla temsile yetkili olan kişilerin bağlı bulunduğu Bakanlık birimine yapılması gerekmekte olup, temsile yetkili olan kişinin ayrı bir elektronik tebligat adresinin bulunması dahi bu kuralın uygulanmasına engel teşkil etmeyecektir. Bu durumda mahkemece, bozma ilamının ve sonrasında düzenlenen duruşma günü ile saatini bildirir tensip zaptının, davacı bakanlığın mevzuat gereği belirlenen UETS adresine usulüne uygun şekilde tebliğ edilmesi ve davacı bakanlık ya da vekilinin davaya katılımı sağlandıktan sonra yargılamaya devam edilmesi gerekirken, usulsüz tebligata rağmen yargılamaya devam edilerek, yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş; bu nedenle hükmün bozulması gerekmiştir.

Kabule göre de, 6100 sayılı HMK'nın 320/4. maddesinde "basit yargılama usulüne tabi davalarda, işlemden kaldırılmasına karar verilen dosyanın, bir kez yenilenmesinden sonra takipsiz bırakılması halinde, davanın açılmamış sayılmasına karar verileceği" hükmü düzenlenmiş olup, görülmekte olan dava ise yazılı yargılama usulüne tabi olduğundan ve bu gibi hallerde HMK'nın 150. maddesi hükmünün uygulanması gerekeceğinden mahkemece, somut olayda uygulama imkanı bulunmayan HMK 320/4. maddesi hükmüne atf yapılarak hüküm kurulması da doğru değildir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle, davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA, kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 09.06.2022 tarihinde oy birliğiyle karar verildi." Yargıtay 7. HD. E. 2022/1018 K. 2022/4222 T. 9.6.2022.

olarak nitelendirilmiştir. Bizim katıldığımız görüşe göre⁵⁵², muhatabın vekiline yönelik bir tebligat yapılmadığı ve bilgilendirme unsuru gerçekleşmediğinden tebliğ yokluğunun oluştuğu sonucuna varmak daha uygun olur.

D) Kanuni Temsilciye Tebligat Yapılmaması

Kanuni temsilciye yapılması gereken tebligatın, sınırlı ehliyetsiz kişiye yapılması halinde tebligatın hukuki niteliğinin ne olacağına ilişkin kanunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Bir görüşe⁵⁵³ göre, kanuni temsilci yerine sınırlı ehliyetsiz kişinin bizzat kendisine yapılan tebliğ işlemi yoklukla maluldür. Diğer görüşe⁵⁵⁴ göre ise, bu şekilde yapılan tebligat usulsüz tebligat olarak değerlendirilmelidir. Elektronik tebligata ilişkin olarak, kanuni temsilcisine tebligat yapılması gerekirken, temsilci yerine UETS’de kayıtlı bulunan adresi kullanılarak asıla yapılan elektronik tebligatın usulsüz olduğu belirtilmektedir⁵⁵⁵.

Tebliğatın kısıtlıya yapıldığı durumlarda, kısıtlının tebliğ konusu işlemle ilgili harekete geçme imkanı yoktur. Tebliğ konusu işlemle ilgili harekete geçse dahi, geçerli bir işlem yapabilmesi kural olarak mümkün değildir⁵⁵⁶. Kanun koyucu tarafından, bu sebeple kanuni temsilciye tebligat yapılması zorunluluğu düzenlenmiştir. Bu zorunluluğa aykırı olarak tebligat yapılması halinde, kısıtlının işlem yapabilme ehliyeti kural olarak bulunmadığından ona yapılan tebligat yoklukla malul olmalıdır⁵⁵⁷.

Kanuni temsilciye yapılan tebligatta özellikle üzerinde durulması gereken başka bir konu, Tebligat Kanunu m. 11/3 hükmüne göre tebligat yapılmadan önce, tebligatı çıkaran merci tarafından kısıtlılık halinin devam edip etmediğinin soruşturulması gereğidir. Zira, kısıtlılık hali sona erdiğinde, tebligatın görevi sona eren kanuni temsilciye değil; kısıtlılık hali ortadan kalkan kişiye yapılması gerekir. Öğretide⁵⁵⁸, kişinin kısıtlılık hali araştırılmadan tebligat bizzat kısıtlıya yapılsa bile, tebligatın muhatabı hatalı şekilde gösterilmiş olacağından tebliğ işleminin yokluğu gündeme gelecektir. Tebligatı çıkaran

⁵⁵² KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 324.

⁵⁵³ TANRIVER, s. 557.

⁵⁵⁴ YILMAZ/ÇAĞLAR, s. 238; YARDIMCI, s. 14.

⁵⁵⁵ YARDIMCI, s. 15.

⁵⁵⁶ ERMENEK, İbrahim / ÜÇÜNCÜ, S. Hilal, “Özgürlüğü Bağlayıcı Ceza Sebebiyle Kısıtlanma Halinde Kanuni Temsilciye Tebligat Yapılma Usulü”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.24, S.2, 2020, s.3-30, s. 19.

⁵⁵⁷ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 326.

⁵⁵⁸ ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 13.

merciin hızlı ve doğru şekilde araştırma yapabilmesi için MERNİS'teki velayet ve vesayet değişikliğine ilişkin kayıtların UETS'ye derhal işlenmesi gerekir.

E) Elektronik Tebligat Mesajının Boş veya Eksik Olması

Fiziki tebligatta tebliğ zarfının içine eksik evrak konulması veya hiç evrak konulmaması durumunda tebliğ işlemi yoklukla malul olmaktadır⁵⁵⁹. Aynı şekilde elektronik tebligat mesajının eksik veya yanlış yazılmış olmasının, tebligatın yokluğu sonucunu doğuracağı ifade edilmelidir. Muhataba gönderilen tebligat, bildirim mesajını içermiyorsa ya da gönderilen mesajda eksiklikler varsa tebligatın bilgilendirme unsuru sağlanamamıştır.

Bilgilendirme unsuru sağlanamayan nitelikte tebligatlar yoklukla maluldür. Tebligatın bilgilendirme unsurunu sağlamadığı hallerde, bu durum fark edildiğinde yeniden tebligat çıkarılmalıdır. Aynı durum, muhataba yanlış tebligat mesajının gönderilmesi halinde de söz konusu olacaktır⁵⁶⁰. Hatalı bir tebligat mesajının gönderildiği hallerde de tebligatın bilgilendirme unsuru sağlanamadığından muhataba, tam ve doğru içeriğe sahip yeni bir tebligat gönderilmesi gerekmektedir. Tebliğ yokluğu yeni bir tebligat gönderilmesi yoluyla giderilmelidir.

Tebliğ mesajı hazırlanırken hatalı metin hazırlanması, mesajın bazı kısımlarının eksik bırakılması söz konusu olabilir. Hata ya da eksiklik tebligatla bildirilmek istenen hususun anlaşılmasında tereddüde yol açıyorsa, bildirimdeki eksiklik tebliğ yokluğuna sebep olur. Ancak, bildirilmek istenen husus anlaşılıyor ve bilgilendirme sağlanıyorsa, belge usulüne uygun hazırlanmadığı için tebligat usulsüz olur.

Tebliğ mesajı ilgili evrakın taranmasında ortaya çıkan problemler sebebiyle okunamayabilir. Bu halde de tebligatla bildirilmek istenen husus muhatap tarafından anlaşılmıyorsa tebliğ yokluğu sonucu ortaya çıkar. Buna karşın bildirim anlaşılma ile birlikte, ekte bulunan evraklar okunması güçlük arz edecek şekilde silik veya koyu taranmışsa tebliğ usulsüzlüğü söz konusu olur.

Tebliğ mesajının okunamaması genellikle, mesajın gönderildiği formatın muhatabın kullandığı cihazlar tarafından açılmamasından kaynaklanmaktadır. Elektronik tebligat gönderilmesi aşamasında tebliğ belgesi, gerçek kişiler ve avukatlar

⁵⁵⁹ GÜNEŞ, s. 223; ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 540.

⁵⁶⁰ YARDIMCI, s. 29.

için belge yüz sayfadan fazla ise “PDF” formatına çevrilmeden “UDF” formatında gönderilmektedir. “UDF” belge formatının görüntülenebilmesi için “<http://portal.uyap.gov.tr/anasayfa>” sayfasında bulunan “UYAP Editör (e imza destekli)” adlı programın kullanılacak cihazda yüklü olması gerekir. Tebliğ belgesini açmaya elverişli programların tebliğ belgesinin açılacağı cihazlarda kurulmamış olmasından kaynaklı olarak tebliğ mesajının okunamaması tebligat yokluğuna veya usulsüzlüğüne yol açmayacaktır.

F) Bildirimin Kanun’da Düzenlenmeyen Bir Yöntemle Yapılması ve UYAP’tan Öğrenme

Yalnızca Tebligat Kanunu’nda sayılan yöntemlerle yapılan bilgilendirme ve belgelendirme işlemleri tebligat niteliğini haizdir. Tebligat Kanunu’nda veya özel bir kanunda düzenlenmemiş bir yöntemle yapılan bildirim, tebligat niteliği taşımayıp, bu halde tebligat yokluğu ortaya çıkar. İadeli taahhütlü mektupla veya özel ulakla yapılan bildirimler, belgelendirilmiş olsalar bile, Tebligat Kanunu’nda düzenlenen bir tebligat yöntemi olmadıkları için tebliğ yokluğu sonucu ortaya çıkar⁵⁶¹. Aynı şekilde, kargo veya normal posta yoluyla bildirim yapıldığı hallerde de tebligatın usulsüzlüğü değil; yokluğu sonucu ortaya çıkar⁵⁶². Aynı durum, WhatsApp, Telegram veya Messenger gibi cihazlara yüklenebilen konuşma uygulamalarıyla yapılan elektronik bildirimler için de geçerlidir⁵⁶³. Bunların yanında, muhataba kısa mesaj (SMS) gönderilmesi de geçerli bir tebligat yöntemi olarak sayılmamıştır⁵⁶⁴. Özellikle elektronik posta iletilsinin gönderildiği

⁵⁶¹ YILMAZ/ÇAĞLAR, s. 578; MUŞUL, s. 162; GÜNEŞ, s. 223; AKKAN, *Mihder*, s. 77.

⁵⁶² YILMAZ/ÇAĞLAR, s. 578; HANAĞASI/ÖZEKES, s. 151; ERDÖNMEZ, *Pekcanitez Usul*, s. 540.

⁵⁶³ ÖZBAY/YARDIMCI, s. 31; RUHİ/RUHİ, s. 118.

⁵⁶⁴ “Somut olayda, bozmadan sonra Covid-19 salgını nedeniyle "Hakimler ve Savcılar Kurulu Genel Sekreterliği'nin 27.04.2021 tarih, E.87742275-010.07-0076-2020-124/29347 sayılı "Tam Kapanma Tedbirleri" ile ilgili yazısı üzerine Mahkemece duruşmanın yapılamadığı ve duruşmanın gün ve saatinin "20/05/2021 günü saat 10:45" olarak belirlendiği, davalı ... San. Tes. Taah. ve Tic. A.Ş.'ye duruşma gün ve saatinin Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre tebliğ edildiği, davacı vekillerinden Av. ...'nin ... nolu telefonuna "... 7. İş Mahkemesi'nin 2019/491 esas dosyasının duruşma tarihi 20/05/2021 günü saat 10:45'a ertelenmiştir" şeklinde kısa mesaj ile iletildiği, Mahkemenin 20.05.2021 tarihli celsesine gelen olmadığı gerekçesiyle 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 150/1.maddesi uyarınca yenileninceye kadar dosyanın işleminden kaldırılmasına karar verildiği, işleminden kaldırma kararından itibaren 3 ay içerisinde davanın yenilenmediği gerekçesiyle de 6100 sayılı Kanun'un 150/5.maddesine göre davanın 20.08.2021 tarihi gün bitimi itibarıyla davanın açılmamış sayılmasına karar verildiği anlaşılmıştır. 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nda geçerli ve usulüne uygun tebligatın ne şekilde yapılacağı belirlenmiş olup Kısa Mesaj (SMS) geçerli bir tebligat usulü olarak düzenlenmemiş, Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin 10'uncu maddesinde "muhatabın bilgilendirilmesi" başlığı altında asıl tebligat işlemi haber vermek adına sadece muhataba hatırlatmada bulunmak amacıyla sunulan bir hizmet olarak gösterilmiştir.

ve açıldığına dair kayıtlar içeren elektronik posta servisleri ile yapılan bildirimlerin de tebligat niteliğini haiz olduğu söylenemez⁵⁶⁵. Bu yöntemlerde, her ne kadar bir bildirim ve bu bildirim belgelendirmesi mevcut olsa bile bu bildirimler, Tebligat Kanunu'nda düzenlenmiş tebligat yöntemleri arasında bulunmadığından tebligat niteliği taşımazlar.

Tebligat Kanunu'nda tebligat yöntemleri arasında UYAP'tan bildirim ya da öğrenme de düzenlenmemiştir. Bu hususa çalışmamızın önceki bölümlerinde değinmiştik⁵⁶⁶.

UYAP'tan bir hukuki işlemin öğrenilmesi, o işleme ilişkin tebligat yapıldığı sonucunu doğurmaz. Hukuki işlemin UYAP'tan öğrenilmesi halinde ne muhataba yapılmış bir bildirim ne de bildirimle dair bir belgelendirme bulunmaktadır. UYAP sistemine girilme zamanı ve girildiğinde açılan dosyalar ve evraklar sisteminde kayıt altına alınıyor olsa da bu kayıtların tebligatın belgelendirme unsuruna ilişkin olduğuna dair bir düzenleme mevcut değildir. Dolayısıyla, UYAP'tan öğrenme suretiyle yapılan tebligat, elektronik tebligat sayılmadığı gibi geçerli bir tebligat da değildir. Anılan sebeplerle UYAP üzerinden öğrenme suretiyle tebligat yapılmasına dair işlemler hakkında tebligat yokluğu sonucuna varılması gerekir⁵⁶⁷. Kural olarak, muhataba ilgili hukuki işleme ilişkin tebligat çıkarılmalıdır⁵⁶⁸. Buna karşın, muhatabın UYAP'tan öğrenme suretiyle ilgili hukuki işlemi yapması veya gerekli hukuki yollara başvurması halinde tebligat çıkarılmasında hukuki fayda bulunduğu söylenemez.

G) Delil Kaydının Bulunmaması

Elektronik tebligatın belgelendirme unsuru, delil kayıtlarıyla sağlanır. Elektronik tebligatı belgelendirmek üzere delil kayıtlarının oluşturulmamış olması, elektronik tebligatın yokluğu sonucunu doğurur⁵⁶⁹. Sistem arızası gibi mücbir sebeplerle

Bu itibarla, davacı vekiline duruşma gününün kısa mesaj yoluyla bildirilmiş olması geçerli ve usulüne uygun tebligat olarak kabul edilemeyeceğinden, duruşma gününün tebliğ işlemlerinin yasal mevzuat kapsamında yöntemince yapılmadığı görülmekle, dosyanın işlemde kaldırılmasına ve sonrasında üç ay içinde yenilenmeyen dosya hakkında davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 9. HD. E. 2022/2571 K. 2022/3028 T. 9.3.2022.

⁵⁶⁵ AKKAN, *Mihder*, s. 77.

⁵⁶⁶ Bkz. Bl. 4, Başlık 4.2.

⁵⁶⁷ AKKAN, *Mihder*, s. 79; YARDIMCI, s. 12; BÖRÜ, *HFFD*, s. 213-214.

⁵⁶⁸ RUHİ/RUHİ, s. 118.

⁵⁶⁹ İLERİ, s. 66; KOÇ, *Delil Kaydı*, s. 268.

belgelendirme işleminin yapılamayacağı durumlarda tebligatın elektronik yolla değil; fiziki ortamda gönderilmesi gereği ortaya çıkar⁵⁷⁰.

Delil kaydı tebligat işleminin belgelendirme unsurunun elektronik tebligattaki karşılığıdır. Delil kaydının tutulmadığı veya UETS'ye işlenmediği hallerde, elektronik tebligat işlemine dair belgelendirme unsurundaki eksiklik tebligat yokluğuna yol açar⁵⁷¹. İşlem kayıtlarının varlığı belgelendirme unsuru için yeterli değildir. Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nde işlem kayıtlarının delil kayıtlarından farklı olarak elektronik sertifika ile imzalanmalarına ve ispat gücüne ilişkin düzenleme bulunmamaktadır.

Dolayısıyla delil kayıtları elektronik sertifika ile imzalanmamışlarsa, belgelendirme unsuru sağlanamayacağından tebligat yokluğu sonucu ortaya çıkar. Bunun yanında delil kayıtları usulüne uygun tutulmuşsa ancak işlem kayıtlarında eksiklikler bulunuyorsa, tebligat yokluğu yerine usulsüzlüğünden bahsedilebilir. Keza, delil kayıtlarının usulüne uygun tutulmuş ve imzalanmış olmasına rağmen işlem kayıtları sahte ise, tebligat usulsüzlüğü sonucu ortaya çıkar⁵⁷².

Öğretide, tebligata ilişkin delil kayıtlarının sahte olduğu hallerde tebligat usulsüzlüğü sonucu ortaya çıkacağı savunulmaktadır⁵⁷³. Kanaatimizce sahte delil kaydıyla elektronik tebligat yapıldığı ispat edilmeye çalışılmış; daha sonrasında bu delil kayıtlarının sahte olduğu ortaya çıkmış ve gerçeğe uygun delil kayıtları bulunamamışsa, elektronik tebligatın belgelendirme unsurundaki eksiklik dolayısıyla tebligatın yoklukla malul olması gerekmektedir.

H) Elektronik Tebligat Adresinin Kullanılmaması

Öğretide⁵⁷⁴, elektronik tebligat adresinin kullanılmadığı hallerde, muhatabın, kullanılmayan adrese yapılan tebligatların usulsüzlüğü iddia edebileceği belirtilmektedir. Bu halde adresin kullanılmamasının sebeplerine yapılacak bir ayırımdan bahsetmek gerekecektir. Elektronik tebligat adresinin kullanılmaması; UETS'den kaynaklanmaktaysa, muhatap kendisine gönderilen tebligatı öğrenemeyeceğinden burada

⁵⁷⁰ KOÇ, Evren, “Zorunlu Elektronik Tebligatta Delil Kaydı”, Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, S.1 (2021), s. 259-271 (*Delil Kaydı*) s. 268.

⁵⁷¹ YARDIMCI, s. 25; BÖRÜ, HFFD, s. 190; KOÇ, *Delil Kaydı*, s. 270; ACAR, İÜHFİM, s. 79-80; AKSAKAL, s. 274,

⁵⁷² YARDIMCI, s. 5.

⁵⁷³ YARDIMCI, s. 5.

⁵⁷⁴ YARDIMCI, s. 14.

tebligatın bilgilendirme unsurunda bir eksiklik doğmuştur. Bilgilendirme unsurundaki eksiklik tebligat yokluğu sonucunu doğurur. Buna karşılık, UETS sisteminde muhatabın elektronik tebligat adresine bildirim yapılmış; ancak, muhatabın elektronik tebligat adresini kontrol ettiği sırada sistemde yapılan güncelleme sebebiyle anlık ya da kısa zamanlı olarak elektronik tebligat mesajı okumaya/öğrenmeye elverişli bir şekilde açılmamışsa burada tebligat yokluğu mevcut değildir⁵⁷⁵.

Ayrıca, uzun süreli internet ya da elektrik kesintisi gibi UETS sisteminden değil muhatabın kullandığı altyapıdan kaynaklanan sorunlar sebebiyle muhatabın elektronik tebligat adresini kontrol edememesi veya elektronik tebligat adresini kullanamaması sebebiyle tebligat hakkında bilgilendirilemediği hallerde ne tebligat usulsüzlüğü ne de tebligat yokluğu vardır. Burada PTT mevzuata uygun bir şekilde tebligat işlemini gerçekleştirmiştir. Muhatabın kullandığı altyapı veya cihazlar sebebiyle elektronik tebligatın okunmadığı hallerde tebligatın geçersizliği sonucu doğmayacaktır. Muhatap tebligatı öğrenmese dahi tebligat geçerli sayıldığından süreler işlemeye başlar. Muhatap, kendi kusuruna dayanmayan bir sebeple elektronik tebligat adresini kullanamazsa, tebligatın yapılmış sayılması sebebiyle yargısal bir süreyi kaçırmaması halinde “eski hale getirme” yoluna başvurabilecektir.

I) Elektronik Tebligat Adresinin Kullanıma Kapatılması

Elektronik tebligat adresi kullanıma kapatıldığında, teknik olarak bu adrese tebligat yapılamaması gerekir. Kullanıma kapatılan elektronik tebligat adreslerinin UETS’deki adres rehberinden çıkarılması gerekir. Bu karşın öğretide⁵⁷⁶, kullanıma kapatılan elektronik tebligat adresine tebligat yapıldığında, bu tebligatın usulsüz olacağı belirtilmiştir.

Muhataba yönelik bildirim ve belgelendirme işlemleri varsa tebligat yokluğundan bahsedilemez. Ancak, elektronik tebligat adresi kapatıldığında muhatabın adresini kontrol etme ve tebligat alma yükümlülüğü sona ermektedir. Muhatabın elektronik tebligat adresinin kapatılması sonrasında muhataba fiziki ortamda diğer usullerle tebligat yapılması gerekecektir. Muhatap kapatılan elektronik tebligat adresini kontrol edemeyeceği için tebligatı öğrenmesi mümkün değildir. Dolayısıyla kapatılmış bir

⁵⁷⁵ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 331.

⁵⁷⁶ BÖRÜ, *HHFD*, s. 205; YARDIMCI, s. 20; ÖZBAY, İbrahim / OKUMUŞ, Nahegan / YALIN, Bedriye Tuğçe, *Tebligat İhlalleri*, Ankara 2023, s. 50.

tebligat adresine gönderilen tebligatlarda bilgilendirme unsuru bulunmayacaktır. Dolayısıyla kapatılmış bir tebligat adresine gönderilen tebligatlarda tebligatın bilgilendirme unsuru gerçekleşmeyeceği için tebligat yokluğu bulunduğu dair görüşe⁵⁷⁷ katılmaktayız.

Elektronik tebligat adresinin kapatılması talebine rağmen henüz kapatma işleminin gerçekleşmediği hallerde, bu ara dönemde yapılan tebligatlar tartışmalıdır. Adresin kullanıma kapatılma sebebinin oluşmasıyla Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 17'deki düzenlemede “*talepten itibaren bir ay içinde PTT tarafından kapatma işleminin yapılacağı*” ifade edilmektedir.

Özellikle elektronik tebligat adresini ihtiyari olarak kullanan muhatabın, tebligat adresinin kapatılması başvurusunda bulunması halinde, başvuru tarihi ile kapatma tarihi arasında yapılan tebligatlarda usulsüz tebligat sonucu ortaya çıkabileceği belirtilmiştir⁵⁷⁸. Öğretideki⁵⁷⁹ bir görüşe göre “*elektronik tebligat adresinin kullanıma kapatılması işlemi zaman damgası ile kayıt altına alınmamış olsa bile, başvurunun yapıldığı tarihten itibaren elektronik tebligat adresine yapılan tebligatlar usulsüz niteliktedir*”.

Öğretideki⁵⁸⁰ diğer bir görüşe göre, “*ilgilinın kapatma talebinden sonra PTT'nin kapatma işlemini gerçekleştirinceye kadar geçebilecek bir aylık süre içerisinde elektronik tebligat adresine hala tebligat yapılabilir*”. Kapatma talebinin yapıldığı tarihi itibariyle değil; kullanıma kapatıldığı tarih itibariyle elektronik tebligat adresine tebligat yapılamaz (ETY m.18). Kanun metninden de anlaşıldığı gibi kapatma talebi ile adresin tam olarak kapatıldığı tarihler arasında adrese yapılan tebligatlar geçerlidir⁵⁸¹. Adres kullanıma kapatılınca kadar muhataba yapılan elektronik tebligatlar geçerlidir.

Elektronik tebligat sahibi kişinin kısıtlanmasına rağmen elektronik tebligat adresinin kapatılmaması ve bu adrese tebligat gönderilmesi ihtimali ortaya çıkabilir⁵⁸². Bu halde, kısıtlanma kararından muhatabın elektronik tebligat adresinin kapatılmasına kadar geçen sürede, muhatabın kanuni temsilcisine yapılması gerekirken, tebligatın kendi elektronik tebligat adresine yapılması yokluk sonucunu doğurur. Buna benzer sorunların

⁵⁷⁷ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 332.

⁵⁷⁸ ÖZBAY/OKUMUŞ/YALIN, s. 50.

⁵⁷⁹ YARDIMCI, s. 21; İLERİ, s. 133.

⁵⁸⁰ BÖRÜ, *HHFD*, s. 205.

⁵⁸¹ Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 18/1 uyarınca kullanıma kapatılan elektronik tebligat adresine tebligat yapılamaz.

⁵⁸² Buna karşılık, kısıtlılık halinde tebligatın muhataba değil Tebligat Kanunu m. 11/3 uyarınca kanuni temsilciye yapılması gerekir.

ortaya çıkmaması için, kısıtlılık kararı, MERNİS'e işlendiğinde⁵⁸³, UETS'de kısıtlı kişinin elektronik tebligat adresinin kullanıma kapatılması işlemi derhal gerçekleştirilmelidir. Sistemler arasındaki iş birliği ve eş zamanlılık suretiyle tebligat yokluğunun önüne geçilebilir⁵⁸⁴.

3.6.1.3. Tebliğ Yokluğu İddiası ve Re'sen Dikkate Alınması

Bir hukuki işlemin yokluğu sonucu kendiliğinden ortaya çıkacağından tebliğ yokluğu sonucu da kendiliğinden ortaya çıkmalıdır⁵⁸⁵. Bir hukuki işlemin yokluğu ilgili herkes tarafından, her zaman ileri sürülebileceğinden, tebligat yokluğunun da her zaman ileri sürülmesi mümkün olmalıdır⁵⁸⁶.

Hem tebligatı çıkaran merci hem de bu merciin işlemlerini denetleyen merciler; tebligat yokluğu hususunda re'sen inceleme yapma yetkisine sahiptirler⁵⁸⁷. Örnek olarak bir idari tebligatta, idarenin tebliğ yokluğunu fark etmesi halinde, tebligata dayalı olarak tesis edilen işlemin kaldırılması gerektiği kabul edilmektedir⁵⁸⁸. Bu görüşe göre, tebligata ilişkin işlemin iptali için idari yargıda dava açılabilir. *KONCA* tarafından desteklenen görüş⁵⁸⁹, doğrudan iptal davası açılmaması, önce ilgili idareye başvurularak tebligat yokluğuna dayalı olarak işlemin kaldırılmasının istenmesi yönündedir.

Kazai tebligatlar bakımından tebligat yokluğu yargı mercileri tarafından re'sen dikkate alınmalıdır⁵⁹⁰. İlk derece mahkemesinde meydana gelen ve ilk derece mahkemesi tarafından re'sen veya talep üzerine tespit edilen tebligat yokluğu sebebiyle ilgili tarafın hukuki dinlenilme hakkının korunması amacıyla muhataba tebligat yapılması sağlanmalıdır. Bunun yanında, ilk derecedeki tebligat yokluğu istinaf ve temyiz aşamasında da re'sen dikkate alınmalıdır. Özellikle taraflardan biri tebligat yokluğu sebebiyle yargılamaya katılmamışsa, taraf teşkili sağlanmadan verilen ilk derece mahkemesi kararı istinaf incelemesi neticesinde kaldırılmalıdır. Temyiz kanun yolunda, tebligat yokluğu, bozma sebebidir. Öğretide de hukuki dinlenilme hakkının ihlali

⁵⁸³ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s.333, dn,909; (https://www.nvi.gov.tr/kurumlar/nvi.gov.tr/mevzuat/nufusmevzuat/talimat/nufusislemeleri/081021-tarihli-nufus_mevzuatinin_uygulanmasina_iliskin_aciklamalar.pdf) Son Erişim Tarihi: 28.6.2024.

⁵⁸⁴ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 333.

⁵⁸⁵ GÜNEŞ, s. 225.

⁵⁸⁶ GÜNEŞ, s. 225; ALBAYRAK, s. 147; KOÇ, *Tebligat*, s. 148.

⁵⁸⁷ ALBAYRAK, s. 147; KOÇ, *Tebligat*, s. 148.

⁵⁸⁸ ALBAYRAK, s. 147.

⁵⁸⁹ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 334.

⁵⁹⁰ GÜNEŞ, s. 226.

sonucunu doğuran tebligat yokluğunun mutlak bozma sebebi olduğu kabul edilmektedir⁵⁹¹. Hükmün kesinleşmesinden sonra tebliğ yokluğu, yargılama hilesi olarak “yargılamanın iadesi sebebi” sayılabilir. Nihayetinde tebliğ yokluğunun kanun yollarında ileri sürülmesi mümkündür.

3.6.1.4. Tebliğ Yokluğunun Hukuki Sonuçları

Tebliğat Kanunu’nda tebliğ yokluğunun hukuki sonucu açıkça düzenlenmemiştir. Öğretide de tebliğ yokluğunun hukuki sonuçları hakkında farklı görüşler mevcuttur.

Tebliğ yokluğu halinde, tebligata bağlanan sonuçlar kural olarak doğmayacaktır⁵⁹². Tebliğ yokluğunda, tebliğ konusu husus öğrenilmiş olsa dahi, yapılan bildirim işlemi hukuki sonuç doğurmaz⁵⁹³. Örneğin, tebliğ yokluğu halinde, tebligat tarihinden bahsedilemeyeceğinden süreler de başlamayacaktır. Özellikle dava dilekçesinin tebliğinin yokluğunda muhatabın ilgili husus hakkında bilgilendirilmeme hali devam ettiğinden muhatabın iyiniyeti kötünüyete dönüşmeyecektir. Bununla birlikte, muhatap başka bir şekilde hukuki durumu öğrendiğinde, bilmeme hali son bulduğu için muhatabın iyiniyeti kötünüyete dönüşür⁵⁹⁴. Lakin, kötünüyet iddiasında bulunan tarafın öğrenme olgusunu ispat etmesi bu durumda oldukça zordur.

Öğretide⁵⁹⁵, tebliğ yokluğunun ileri sürülmesi halinde bu iddianın ispatında menfi vakıaların ispatına ilişkin özellikler ele alınmış; tebliğ yokluğunun ispat edilememesi halinde yokluğu ileri süren tarafın tebliğin sonuçlarının kendisi bakımından doğmasına engel olamayacağı belirtilmiştir. *KONCA* tarafından savunulan görüş⁵⁹⁶, tebliğ yokluğunun ispatında temel dayanak noktası tebliğ işleminin belgelendirilmesi zorunluluğu olmasıdır. Elektronik tebligatta tebliğ yokluğu delil kayıtlarına dayanılarak ispatlanabilir. Elektronik tebligata ilişkin delil kaydı bulunmuyorsa veya kayıtların sahteliği sabitse, tebligat belgelendirilemeyeceğinden tebligat yoklukla maluldür. Bunun yanında delil kaydı bulunmakla birlikte bu kayıttan, tebliğ mesajının eksik olduğu veya hiç mevcut olmadığı anlaşılıyorsa bilgilendirme unsurundaki eksiklik sebebiyle tebliğ işlemi yoklukla maluldür. Keza, delil kaydından tebligatın muhatap dışında başka bir

⁵⁹¹ PEKCANITEZ, Hukuki Dinlenilme, s. 770; GÜNEŞ, s. 225.

⁵⁹² GÜNEŞ, s. 226-227.

⁵⁹³ ALBAYRAK, s. 147.

⁵⁹⁴ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 335.

⁵⁹⁵ GÜNEŞ, s. 227-228.

⁵⁹⁶ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 335.

kişiye yapıldığı anlaşılıyorsa, muhatap bilgilendirilmediği için tebliğ yokluğu ispatlanmış olacaktır.

Tebliğ yokluğu halinde, tebligatın geçersiz olduğu kabul edilmektedir⁵⁹⁷. Tebligat yokluğunda yapılan bildirim geçersizliği sebebiyle yeniden tebligat çıkarılması gerekecektir. Usulsüz tebligattan farklı olarak, tebliğ yokluğu halinde, muhatap tebliğ konusu işlemi öğrense dahi tebligatın geçerli hale gelmeyeceği ifade edilmektedir⁵⁹⁸. Bu görüşe göre, tebliğ yokluğu halinde muhatap tebligatı öğrenmiş olsa dahi yeniden bir tebligat yapılması gerekecektir⁵⁹⁹.

Öğretideki⁶⁰⁰ bir diğer görüşe göre, tebliğ yokluğuna rağmen, muhatap tarafından tebligata konu hususu başka bir şekilde öğrenilerek buna dayalı bir hukuki işlem yapılmışsa, tebliğ yokluğunun ileri sürülmesinde muhatapın hukuki yararı bulunmamaktadır. Bu halde tebliğ yokluğunun iddiasının dürüstlük kuralıyla bağdaşmayacağı kabul edilmektedir⁶⁰¹. Yargıtay bir ilamlı icra takibinde vekile yapılması gereken tebligatın muhatapı olarak asil gösterilerek asile yapılması ve vekilin icra takip işlemlerini devam ettirdiği durumlarda, şikayet yoluna sonradan başvurularak tebligatın hukuka aykırı olduğu iddiası ile yapılan işlemlerin iptalinin istenmesinde hukuki yararın bulunmadığına hükmetmiştir⁶⁰². Buna göre, tebliğ yokluğuna rağmen tebliğ konusu husus hakkında işlem yapıldığı hallerde, tebliğ yokluğuna rağmen ilgili işlem geçerli kabul edilmelidir.

⁵⁹⁷ GÜNEŞ, s.226; ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 17; ÖZBAY/OKUMUŞ/YALIN, s. 61.

⁵⁹⁸ GÜNEŞ, s. 226; ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 17; ÖZBAY/OKUMUŞ/YALIN, s. 61.

⁵⁹⁹ ÖZBAY/OKUMUŞ/YALIN, s. 61.

⁶⁰⁰ GÜNEŞ, s. 228.

⁶⁰¹ GÜNEŞ, s. 228; ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 17; KOÇ, *Tebliğat*, s. 151.

⁶⁰² İcra dosyasından asile yapılan 53 örnek icra emri tebliğ tarihine göre borçlu vekili süresi içerisinde icra mahkemesine başvurusunda; ilamda vekille temsil edildiği halde icra emrini vekil yerine asile tebliğ edildiği şikayeti yanında takip sonrası için uygulanması istenen faiz oranının fahiş ve ilama aykırı olduğunu bildirerek takibin iptalini talep etmiştir. Mahkemece borçlu ilamda vekille temsil edildiği halde, vekil yerine asile icra emrinin tebliğ edilmesinin yasal düzenlemelere aykırı bulunduğu gerekçesiyle icra emrinin iptaline karar verilmiş, alacaklı vekilince karar temyiz edilmiştir. 7201 sayılı Tebligat Kanununun 11, Avukatlık Kanununun 41 ve HUMK.nun 62-68. maddeleri gereğince vekil ile takip edilen işlerde tebligatın vekile yapılması zorunludur. Somut olayda takip dayanağı ilamda borçlunun vekili ile temsil edilmesi nedeniyle icra takibinde tebliğ işleminin adı geçen vekiline yapılması gerekmektedir. Mahkemenin yukarıdaki kuralı açıklayan gerekçesi yasaya uygundur. Ancak, icra emrinin borçlu asile tebliğ edilmesinden sonra, borçlu vekilinin yasal süresi içerisinde İcra Mahkemesine başvurarak, tebligatın asile gönderildiğinden bahisle, icra emrinin iptal istemi yanında, takibin esası ile ilgili şikayetlerini de ileri sürüldüğünden artık icra emrinin iptalini istemekte hukuki yararının kalmadığının kabulü gerekir. Bu durumda, mahkemece borçlunun ilama aykırı olarak faiz talebinde bulunduğu yönündeki itirazı incelenerek oluşacak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, şikayetin kabulü ile takibin iptali yönünden hüküm tesisi isabetsizdir.” Yargıtay 8. HD. E. 2012/3700 K. 2012/3954 T. 8.5.2012.

Yargıtay başka bir kararında, alelade elektronik posta aracılığıyla yapılan ihtarı, muhatabın ihtarından haberdar olduğu ve ihtara itiraz etmediğini bildirmesi sebebiyle geçerli saymıştır⁶⁰³. Tebligat Kanunu'na uygun bir bilgilendirme ve belgelendirme işlemi olmasa bile Yargıtay'ın yapılan bildirim hukuki sonuç bağladığı istisnai haller de bulunmaktadır.

Bunun yanında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de bir kararında, tebliğ yokluğuna rağmen, tebligat konusu belgelere yargılamada ilgili tarafça dayanılması sebebiyle bilgilendirmenin mevcut olduğu yönünde değerlendirme yapmıştır. Bu değerlendirmeye göre, mahkemeye sunulan bazı belgelerin başvuru tarafına tebliğ edilmemiş olmasına karşılık, bu belgelerin taraf vekillerinin erişebildiği dava dosyasında bulunduğu, ilgili taraf vekilinin söz konusu belgeler hakkında bilgi sahibi olduğu, vekilin bu belgelere birçok kez atıf yaparak kendi dilekçesini hazırladığı dikkate alınarak bir ihlal olmadığına karar vermiştir⁶⁰⁴.

Tebliğ yokluğunun ileri sürülmemesi veya mahkemece dikkate alınmaması sebebiyle yargılamaya devam olunmuş ve sonuç olarak verilen hüküm kesinleşmiş olabilir. Bu halde, tebliğ yokluğu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 375 çerçevesinde yargılanmanın iadesi sebebi olabilir⁶⁰⁵. Tebliğ yokluğu, davanın vekil ve temsilci olmayan kişilerin huzurunda görülmesine sebep olabilir. Tarafın hileli bir davranışı yüzünden ortaya çıkan tebliğ yokluğu aynı tarafın lehine karar verilmesine sebep olabilir. Bu hallerde verilen hüküm kesinleşirse yargılamanın iadesi yolu işlerlik kazanabilir⁶⁰⁶. Keza, tebliğ yokluğu, hukuki dinlenilme hakkının ihlali sebebiyle, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru sebebinin de oluşturulabilir.

3.6.2.Elektronik Tebligatta Usulsüzlük

3.6.2.1.Genel Olarak Tebligat Usulsüzlükleri

Tebliğatin bilgilendirme ve belgelendirme unsurları ile birlikte, tebliğ sürecinde mevzuatta belirtilen kurallara aykırılık bulunmakta ise tebligat usulsüzlüğü ortaya

⁶⁰³ Yargıtay 6. HD, E. 1997/5069, K.1997/5198, T. 09.06.1997.

⁶⁰⁴ Case Of Şenol Uluslararası Nakliyat, İhracat ve Ticaret Limited Şirketi v. Türkiye, Application no. 75834/0, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-86355>

⁶⁰⁵ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 338.

⁶⁰⁶ GÜNEŞ, s. 228.

çıkar⁶⁰⁷. Usulsüz tebligat, Tebligat Kanunu, “Tebligat Kanunu’nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik veya Elektronik Tebligat Yönetmeliği” gibi birincil ya da ikincil tebligat düzenlemelerine uygun olarak yapılmayan tebligattır⁶⁰⁸. Tebligat memurunun tebliğ sürecinde yaptığı en küçük hata usulsüz tebligata neden olabilir⁶⁰⁹. Ancak, Tebligat Kanunu’nda tebligat usulsüzlüklerine ilişkin madde 32 hükmünün oldukça genel olması, hangi hallerin tebligat usulsüzlüğü teşkil ettiğini açıklaması, tebligat usulsüzlüğünün ileri sürülmesi ve dikkate alınması şeklini düzenlememesi eleştirilmektedir. Bu durum yargı uygulamasında çelişkili kararlar verilmesine sebep olmaktadır⁶¹⁰.

Buna karşılık Vergi Usul Kanunu’nda usulsüz tebligat kavramı kullanılmamakla birlikte, tebligat usulsüzlüklerine ve doğurduğu hukuki sonuca ilişkin daha ayrıntılı hükümler bulunmaktadır. Vergi Usul Kanunu m. 108’de, “Hatalı tebliğler” başlığında hatalı tebligat halleri ve hukuki sonuçları düzenlenmiştir. Bu hükme göre, “*Tebliğ olunan vesikalar, esasa müessir olmayan şekil hatalarından dolayı hukuki kıymetlerini kaybetmezler; yalnız vergi ihbarı ile ilgili vesikalarda mükellefin adının, verginin nevi veya miktarının, vergi mahkemesinde dava açma süresinin hiç yazılmamış olması veyahut bu vesikaların görevli bir makam tarafından tanzim edilmemiş bulunması vesikayı hükümsüz kılar*”. Bu düzenleme mali tebligatlara ilişkin olsa da içeriği açısından esasa etkili tebligat hatalarını göstermesi sebebiyle ayrı bir değer taşır. Özellikle dava açma süresinin yazılmaması, tebliğ evrakının evrakı hazırlamaya yetkisi olmayan bir makam tarafından hazırlanması halinde ortaya çıkan hükümsüzlük tebliğ yokluğu sonucunu doğurmaktadır⁶¹¹. Bununla birlikte bu hüküm de doktrinde eleştirilmektedir. Hükümde tebliğ yokluğu ve usulsüzlüğü kavramları kullanılmamıştır; bunun yerine hatalı tebliğ ve tebliğ evrakının hükümsüzlüğünden bahsedilmiştir. Tebliğ evrakının hükümsüzlüğü halinde tebligat konusu hususu öğrenmeyle dahi tebligatın geçerli hale gelmeyeceği; buna karşılık, diğer hallerde Tebligat Kanunu m. 51’in göndermesiyle m. 32’nin uygulanabileceği ve öğrenmeyle tebligatın geçerli sayılması gerektiği kabul

⁶⁰⁷ ÖZEKES, Muhammet: “Usulsüz Tebligat ve Dürüstlük Kuralı (Karar İncelemesi)”, “Usulsüz Tebligat ve Dürüstlük Kuralı (Karar İncelemesi)”, Manisa Barosu Dergisi, Manisa 1998, Yıl: 17, S. 66, S.66, s. 56; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s.200; ATALI/ERMENEK/ERDOĞAN, s. 311; TANRIVER, Usul C.I, s. 495; GÜNEŞ, s. 221, 222; RUHİ/RUHİ, s. 769; KOÇ, *Tebligat*, s. 143.

⁶⁰⁸ ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 540; KÜÇÜK, s.323.

⁶⁰⁹ ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, Usul, s. 200.

⁶¹⁰ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 338.

⁶¹¹ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 339; KOÇ, *Tebligat*, s. 145.

edilmektedir⁶¹². Bununla birlikte, işbu düzenlemenin hak arama özgürlüğü açısından sınırlayıcı olduğu, tebligatın geçerli olduğu hallerin sınırlı sayıda sayılmadığı benzer durumların da kapsama alınması gerektiği ifade edilmektedir⁶¹³.

Tebliğat usulsüzlükleri adalete erişimin önünde engel teşkil etmekte; hak kayıplarına yol açmaktadır. Tebliğ işlemindeki usulsüzlükler sebebiyle davanın süresi içinde açılıp açılmadığı ya da davaya cevap verilip verilmediği gibi konuların tespit edilememesi veya usul kurallarının aşırı biçimsel şekilde yorumlanması gibi müdahalelerin adalete erişim hakkına yönelik ihlaller oluşturduğu kabul edilmektedir⁶¹⁴. Bu çerçevede tebligat mevzuatında yapılan düzenlemelerin amaçları arasında tebligat usulsüzlüklerini önlemenin de bulunduğu belirtilmektedir. Elektronik tebligat, beşeri unsurların sınırlı etkisiyle gerçekleştiğinden tebligat hilesine ve tebligat usulsüzlüklerine imkan veren bir yapısı yoktur.

Elektronik tebligat sürecinde etkin olan tebligat memurları değil kullanılan elektronik sistemdir. Elektronik tebligatta kullanılan UETS mevzuata göre geliştirilmiş bir sistem olduğundan elektronik tebligat süreci otomatik olarak işlemektedir. Bu sebeple elektronik tebligatın usulsüzlüğü, esasen tebligatı çıkaran merciin işlemlerinden veya UETS'deki aksaklıklardan doğmaktadır. Muhatabın kendi kusuruna dayanmamakla birlikte, PTT ve UETS dışında bir altyapı sorununun yaşanması gibi bir nedenle elektronik tebligatın öğrenilememesi halinde, usulsüz tebligat hükümleri uygulanmaz⁶¹⁵.

Elektronik tebligat adresi UETS'ye kayıtlıdır ve benzersizdir. Muhatabın fiziki tebligat adresinden taşınması, yanlış adrese tebligat çıkartılması gibi hallerde usulsüz tebligat riski ortaya çıkmaktadır. Elektronik tebligatta ise, muhatabın UETS'de tanımlı adresi tek ve değişmez olduğundan bu adrese gönderilen tebligatlarla ilgili usulsüzlük iddiasında bulunulması pek de mümkün değildir⁶¹⁶.

Elektronik tebligat aracılığıyla, fiziki ortamda yapılan tebligatlara kıyasla tebliğ işleminin usulsüzlüğü sonucunu doğuran uygulamaların azalması beklenmektedir⁶¹⁷.

⁶¹² ÇELİK, Muhammed/YÜCE, Mehmet: “Vergi Hukukunda Tebligat Usulleri, Muhatabın Önemi”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S.16 (Aralık 2020), (2020) s. 143.

⁶¹³ ÇELİK/YÜCE, (2020), s. 144-145.

⁶¹⁴ ESEN, Egemen, İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Işığında Takdir Marjı Doktrini, İstanbul 2020, s. 294.

⁶¹⁵ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 340.

⁶¹⁶ YARDIMCI, s. 17.

⁶¹⁷ AKKAN, *Mihder*, s.51-56; Yardımcı, s. 5.

3.6.2.2. Elektronik Tebligatta Usulsüzlüğe Sebep Olan Haller

A) Zaman Damgasının Bulunmaması

Elektronik tebligatın ulaştığı ve bu çerçevede yapılmış sayıldığı tarihin tespit edilebilmesi için belgede zaman damgasının bulunması gerekmektedir⁶¹⁸. Tebligatın hüküm ve sonuçlarını doğuracağı tarih öğrenilmek istendiğinde zaman damgasına bakılır. Delil kayıtlarından farklı olarak zaman damgası, elektronik tebligatın içeriği yerine yapıldığı zamanı belgelendirme işlevi görmektedir. Zaman damgasıyla tebligatın muhataba ulaştığı tarih tespit edilebilmektedir, zaman damgasının eksik olduğu durumlarda tebligatın muhataba ne zaman ulaştığı tespit edilemez.

Elektronik tebligatta delil kayıtlarının bulunmasına rağmen zaman damgası bulunmuyorsa, tebligatın belgelendirme unsuru mevcut olduğundan usulsüzlük sonucu doğacaktır. Ancak, tebliğ tarihinin belirlenemediği hallerde usulsüz tebligattan bahsedilebilir⁶¹⁹.

B) Elektronik Tebligat Gönderilmesi Gereken Muhataba Fiziki Tebligat Yapılması

Zorunlu bir sebep olmamasına rağmen elektronik tebligat yerine Tebligat Kanunu'nda yer alan diğer usullerle tebligat yapılması uygulamada sıkça karşılaşılan bir durumdur.

Bir görüşe göre⁶²⁰, “*mücbir bir sebep olmamasına rağmen elektronik tebligat yerine Tebligat Kanunu'ndaki diğer tebligat yöntemlerinden biriyle yapılan tebligatın, yokluğundan ya da usulsüzlüğünden bahsedilemez*”. Bu görüş, elektronik tebligata ilişkin düzenlemelerin getiriliş amacından hareket etmektedir. Her ne kadar elektronik tebligat uygulamasının kapsamı genişletilmiş olsa da ve Kanun'da sayılanlar bakımından elektronik tebligat zorunlu bir yöntem olarak kabul edilmiş olsa da kanun koyucunun diğer tebligat yöntemlerini kaldırmak üzere elektronik tebligat yöntemini ihdas etmediğinin kabulü gerektiği ifade edilmektedir. Elektronik tebligat, UETS'ye kayıtlı kişiler açısından zorunluluk arz etse de Tebligat Kanunu'ndaki diğer tebligat yöntemleri zımnen ilga olmamıştır; bu usuller uygulanılmaya devam edilecektir. Dolayısıyla

⁶¹⁸ DALKILIÇ, s. 114; BÖRÜ, *HHFD*, s. 191.

⁶¹⁹ Bu hallerde, Tebligat Kanunu m. 32/2 uyarınca muhatabın elektronik tebligat mesajını öğrendiğini belirttiği tarih tebliğ tarihi sayarak muhataba yeniden bir tebligat gönderilmelidir, ATALI/ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 58.

⁶²⁰ YARDIMCI, s.13; ÖZBAY/YARDIMCI, s. 33.

elektronik tebligat yapılması gereken hallerde Kanunda sayılan başka bir usulle tebligat yapıldığında, tebliğ işleminin bilgilendirme ve belgelendirme unsurları bulunduğundan, anılan görüşe göre tebligat yokluğu doğmaz⁶²¹. Doktrinde muhatabın kendisine elektronik yolla tebligat yapılacağı yönündeki düşüncesi haklı bir beklenti olarak görülmemiştir. Sırf elektronik tebligat yapılmadığı için fiziki ortamda tebligat işleminin usulsüz sayılamaz. Ayrıca, fiziki ortamda tebligat yapılması, ilgilinin bilgi edinme hakkını ihlal etmemektedir. Tebligat işlemi de amacına ulaşmıştır⁶²².

Diğer bir görüşe göre⁶²³, elektronik tebligat yapılması gereken yerde fiziki tebligat yapılmışsa, bu tebligat usulsüzdür. Çünkü, Kanun'da sadece zorunlu hallerde elektronik tebligat adresi sahiplerine diğer usullerle tebligat yapılacağı düzenlenmiştir; elektronik tebligat diğer tebligat yöntemlerine bir alternatif olarak getirilmemiştir. Elektronik tebligat yapılması zorunluluğuna ilişkin Tebligat Kanunu m. 7/a hükmü emredici niteliktedir. Tebligat çıkarıcı mercinin elektronik tebligat yapıp yapmayacağına takdir yetkisi bulunmamaktadır. Bu sebeple, mücbir sebepler bulunmaksızın elektronik tebligat dışında bir yöntemle tebligat yapılmasının usulsüzlük sonucunu doğuracağı kabul edilmektedir. Ancak, muhatabın fiziki tebligatı öğrendiği hallerde, bu tebligat geçerli sayılacaktır. Bu yorum, usul ekonomisi ilkesine de uygundur⁶²⁴.

Öğretideki üçüncü görüş⁶²⁵ ise, “*elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu olan muhataba, bu yolla tebligatın yapılmamasının tebliğ yokluğuna neden olduğu*” yönündedir.

Bir diğer görüşe⁶²⁶ göre, bir mücbir sebebin bulunmadığı hallerde elektronik tebligat yerine fiziki tebligat yapılmışsa, tebligatın geçerliliğinin tespit edilebilmesi için tebligatın bizzat muhataba yapıp yapılmadığı incelenmelidir. Bu halde tebligat bizzat muhatabın kendisine yapılmışsa, muhatap fiziki tebligatı kabul etmiş sayılmalıdır. Tebligat Kanunu m. 10 uyarınca, muhatabın kabulü halinde herhangi bir yerde tebligat yapılması caizdir. Bu sebeple, muhatap fiziki tebligatı kabul etmiş olduğundan bu tebligat da geçerli bir tebligat sayılmalıdır. Ancak tebligatı muhatap yerine muhatap adına

⁶²¹ YARDIMCI, s.13.

⁶²² KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 342.

⁶²³ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 342; AKKAN, *MİHDER*, s. 68-69; AKKAN, *7101*, s. 163; BUDAK/KARAASLAN, s. 139; BÖRÜ, *HHFD*, s. 216; ALBAYRAK, s. 55.

⁶²⁴ ATALI/ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 114, 115.

⁶²⁵ RUHİ/RUHİ, s. 120; KOÇ, *Delil Kaydı*, s. 269.

⁶²⁶ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 343, dn. 948; ÜSTÜNBAŞ, Ahmet: *Elektronik Tebligat Hukuku ve UYAP Kullanımı Eğitim Videosu*, https://www.youtube.com/watch?v=MVmV_6JXdPM&t=921s

tebligatı kabule yetkili kişi alırsa, muhatabın tebligatı öğrendiğini beyan ettiği tarih tebligat tarihi sayılmalıdır⁶²⁷.

Yargıtay'ın bu hususta çelişkili kararları bulunmaktadır. Yargıtay'ın bazı içtihatları, elektronik tebligat yapılması zorunlu olmasına rağmen, fiziki ortamda yapılan tebligatın yoklukla malul olacağı yönündedir⁶²⁸. Diğer içtihatlarındaysa, elektronik yolla tebligat yapılması zorunluluğu ihlal edilerek fiziki tebligat yapılmasının usulsüz tebligat sonucunu doğuracağı ifade edilmektedir⁶²⁹. Keza, Yargıtay, elektronik tebligat yapılmasının gerektiği hallerde fiziki tebligat yapılmasını “hatalı” bulmakta; yeniden tebligat yapılması hususuna dikkat çekmektedir⁶³⁰.

Bu hususta Yargıtay'ın iş daireleri bakımından içtihatların birleştirilmesi kararı alınmıştır⁶³¹. Bu karara göre, “7201 sayılı Kanun'un 7/a maddesinin 9. Fıkrasına göre *baro levhasına kayıtlı avukatlara tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur. Buna*

⁶²⁷ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 343, dn. 949; ÜSTÜNBAŞ, Ahmet: Elektronik Tebligat Hukuku ve UYAP Kullanımı Eğitim Videosu, https://www.youtube.com/watch?v=MVmV_6JXdPM&t=921s

⁶²⁸ “İlk derece mahkemesince gerekçeli kararın davalılar vekiline 12/12/2019 tarihinde posta yolu ile Tebligat Kanunu 21.maddesinde öngörülen usule uygun olarak tebliğ edildiği, istinaf talebinin ise posta yolu ile yapılan tebliğe göre iki haftalık süre geçtikten sonra 02/01/2020 tarihinde yapıldığı görülmüştür. Ancak yukarıda yazılı yasal düzenlemelere göre; tebligat yapılan kişinin avukat olduğu, dava dosyasında bilirkişi raporunun ve muhtıraların davalılar vekiline UETS aracılığıyla tebliğ edildiği nazara alındığında, 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesinin birinci fıkrasına göre tebligatın elektronik yolla yapılmasını zorunlu kılıp posta yolu ile yapılan tebligat yok hükmünde olduğundan davalılar vekilinin istinaf isteminin süresinde olduğunun kabulü gerekir.” 11. Hukuk Dairesi 2022/2986 E. , 2022/3911 K.

⁶²⁹ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 344, dn. 951; 9. HD, 9.5.2017, 19185/8236.

⁶³⁰ 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesinde, “Tebligata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebligat yapılmasını isteyen kişiye, elektronik yolla tebligat yapılabilir. Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur.

Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması hâlinde bu Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır” denilmiş, elektronik ortamda yapılacak tebligatlara ilişkin usul ve esasları düzenleyen “Elektronik Tebligat Yönetmeliği” çıkarılmıştır (RG 19.1.2103 t. S. 28533).

Somut olayda ... Ticaret Sicil Müdürlüğü'nün 30/12/2021 tarihli cevabi yazısından davalı ... Mak. San. A.Ş.'nin elektronik tebligat adresi bulunduğu anlaşıldığına göre adı geçen davalı şirkete 7201 sayılı yasanın 21. Maddesine göre tebligat yapılması hatalı olmuştur. Mahkemece, davalı ... Mak. San. A.Ş.'ne elektronik tebligat yoluyla istifa dilekçesi, islah dilekçesi, ek hesap raporu, ilk derece mahkemesi gerekçeli kararı, bölge adliye mahkemesi karar ilamı, davacı tarafın gerekçeli temyiz dilekçesinin usule uygun olarak tebliğ edilmesini takiben temyiz süresi geçtikten ve gerektiğinde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 432. maddesindeki prosedür işletildikten sonra gönderilmesi için dosyanın bölge adliye mahkemesine GERİ ÇEVİRİLMESİNE, temyiz itirazlarının bu noksanlık giderilip dosya geldikten sonra incelenmesine, 15/02/2022 gününde oybirliğiyle karar verildi. 10. Hukuk Dairesi 2022/865 E., 2022/1921 K.

⁶³¹ Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin kapatılmasından sonra Başkan ve Üyelerinin Yargıtay 9. Hukuk Dairesinde görevlendirilmiş; her iki Daire kararlarında uyuşmazlık konusu hususlar görüşülürken “Avukata elektronik tebligat yerine fiziki olarak yapılan tebligatın hukuki niteliği” hususunda içtihatların usulsüz tebligat yönünde birleştirilmesine karar verilmiştir; KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 344, dn. 953.

rağmen tebligatın posta yoluyla yapılması halinde tebligat yok hükmünde olmayıp, usulsüz tebligat olarak işlem görür ve Yönetmeliğin 53. Maddesine göre işlem yapılır.”

Bizim de katıldığımız görüşe⁶³² göre mücbir bir sebep bulunmamasına rağmen elektronik tebligat yerine fiziki tebligat yapılırsa bu tebligatın kurucu unsurlarında bir eksiklik bulunmayacaktır ve tebligat yokluğundan bahsedilemeyecektir. Tebligat yokluğunda tebligatın temel unsurlarının her ikisinin ya da birinin eksik olması gerekir. Buna göre, yazılı bildirim ve belgelendirme unsurlarından birinin ya da her ikisinin bulunmadığı tebliğ işlemi yoklukla maluldür⁶³³. Dolayısıyla, elektronik tebligat yapılması gerekirken fiziki tebligat yapıldığında yazılı bildirim veya belgelendirme unsurlarından birisi bulunmuyorsa tebliğ işleminin yokluğu gündeme gelir. Eğer bu unsurlar mevcutsa bir tebliğ işlemi bulunmakla birlikte, Tebligat Kanunu’nda belirtilen kurallara aykırı tebligat yapıldığında usulsüz tebligat sonucu doğar. Elektronik tebligat yapılması gerekirken kanunda belirtilen diğer yöntemlerle tebligat yapıldığı hallerde, Tebligat Kanunu m. 7/a/3 hükmündeki kurala aykırı bir şekilde tebligat yapıldığından bu işlem usulsüz tebligat olarak nitelendirilmelidir.

Yargıtay içtihatlarında da belirli bir yöntemle tebligat yapılması gerekirken, mevzuata aykırı şekilde mevzuatta düzenlenen başka bir yöntemle yapılan tebligatın usulsüz olduğuna dair kararlar bulunmaktadır. Örneğin, ilan tebligat şartları oluşmadığı, muhatabın adresi bilindiği için fiziki ortamda tebligat yapılması gerekirken ilan tebligatının usulsüz olduğuna dair karar verilmiştir⁶³⁴. Öğretideki diğer görüşlere⁶³⁵ göre de muhatabın adresinin meçhul olup olmadığı araştırılmadan doğrudan yapılan ilan tebligatı usulsüzdür. Bununla birlikte ilan tebligatında muhatabın bildirimini öğrenmesi çok daha güç olduğu için yanlışlıkla ilan tebligat yapılmasının muhatabın menfaatlerini fiziki tebligata göre daha çok zedeleyebileceğini de ifade etmekte fayda

⁶³² KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 345.

⁶³³ MUŞUL, s. 138; GÜNEŞ, s. 221.

⁶³⁴ Dahili davalı Kumri İnanç’a, dava dilekçesi ve duruşma günü ilan suretiyle tebliğ edilmiştir. İlan suretiyle tebliğin şekli Tebligat Kanunu’nun 29-30. maddeleri ile Tebligat Tüzüğü’nün 47. maddesinde gösterilmiştir. Buna göre, ilan, tebliğ yapılacak kimsenin ıttılama en emin suretle vasıl olacağı umulan bir gazetede yayınlanmasının yanında, ayrıca tebliğ olunacak evrak ve ilan suretinin tebliği çıkaran mercide herkesin kolayca görebileceği bir yere (divanhane) asılması ve bu hususun belgelenmesi de gerekir. Tebliğ olunacak evrak ve ilan sureti, mahkeme divanhanesinde askıya çıkarılmamıştır. Ayrıca dahili davalı Kumri İnanç’ın adresinin tespiti için belediye ve tapu müdürlüğüne yazılan müzekkereler tekit edilmesine rağmen gerekli cevaplar beklenmemiştir. Bu haliyle dahili davalı Kumri İnanç’a dava dilekçesi ve duruşma gününün ilan yoluyla tebliği usulsüzdür. 2. Hukuk Dairesi 2021/6067 E. 2022/58 K.,17/1/2022.

⁶³⁵ ÖZBAY/YARDIMCI, s. 101; ALBAYRAK, s. 45.

vardır. Bu durumda, elektronik tebligat yapılması gerekirken fiziki tebligat yapılmasının hukuki sonucu yokluk değil; usulsüzlük olmalıdır.

Tebliğat Kanunu m. 32 uyarınca, usulüne aykırı yapılan tebligatı muhatap öğrenmişse tebligat geçerli sayılmalıdır. Lakin, fiziki ortamda yapılan tebligatın içeriğini öğrenememişse, usulsüz tebligat işlemi geçersiz olur⁶³⁶.

Bizim de katıldığımız görüşe göre⁶³⁷, elektronik tebligat yapılması gerekirken bir zorunluluk olmadığı halde fiziki tebligatın yapıldığı ve muhatabın bu tebligatın içeriğini öğrendiği hallerde usulsüz olan bu tebligat geçerli bir tebligat olarak değerlendirilmelidir. Elektronik tebligat yerine fiziki tebligat yapıldığında, ilgili hüküm çerçevesinde, muhatap tebligatı hangi gün öğrendiğini beyan etmişse o tarihe göre tebligata ilişkin süreler hesaplanmalıdır⁶³⁸. Bununla birlikte, fiziki tebligat bizzat muhataba yapıldığından muhatabın tebliğ mazbatasında imzası bulunuyorsa, mazbatadaki tarih tebliğ tarihi sayılmalıdır.

Yukarıda açıklananlar ışığında hem elektronik tebligat adresi alması zorunlu olanlar hem de ihtiyari olanlar bakımından bu konuda bir farklılık bulunmamaktadır; aynı hukuki sonuçlar doğar⁶³⁹. Zira, elektronik tebligat adresi alan herkese zorunlu olarak elektronik tebligat yapıldığından şartları oluşmadığı halde fiziki ortamda tebligat yapılmasının hukuki sonuçları arasında farklılık olmasını gerektiren bir hal bulunmamaktadır.

C) Hem Fiziki Hem De Elektronik Yolla Yapılan Tebliğat

Elektronik tebligat adresi edinen muhataba hem elektronik yolla hem de fiziki ortamda tebligat yapılmış olabilir. Bu durumda da tebligat usulsüzlüğü doğacaktır. Bu tebligatlar farklı tarihlerde yapılmışsa bu tebligatlardan hangisinin tarihinin veya öğrenme tarihinin tebliğ tarihi olarak esas alınması gerektiği tartışmalıdır.

Elektronik tebligat yapılması zorunluluğu olan muhataba önce elektronik tebligat yapılmış, bundan sonra da fiziki tebligat gönderilmişse elektronik tebligat geçerli sayılmalıdır. Bu halde, elektronik tebligat tarihi esas alınmalı ve tebligata ilişkin süreler

⁶³⁶ KURT KONCA, *Elektronik Tebliğat*, s. 346.

⁶³⁷ KURT KONCA, *Elektronik Tebliğat*, s. 346.

⁶³⁸ BÖRÜ, *HHFD*, s. 216.

⁶³⁹ TAHİROĞLU, Fatih, "Tebliğat Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Tebliğat Çıkarmaya Yetkili Merciler", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Y.2016, C.74, S.1, s.389-396. s. 420.

elektronik tebligatın yapılmış sayıldığı tarihe göre belirlenmelidir⁶⁴⁰. Sonradan gönderilen fiziki tebligat, usulüne uygun şekilde gönderilen elektronik tebligatın geçerliliğini etkilemeyecektir.

Buna karşılık elektronik tebligat zorunluluğu bulunan muhataba öncelikle fiziki tebligat yapılmış, bu tebligatın ardından elektronik tebligat gönderilmişse, tebliğ tarihinin belirlenmesi tartışmaya sebep olacaktır. Bu sorun usulsüz tebligata ilişkin Tebligat Kanunu m. 32 çerçevesinde çözülecektir. Çünkü, elektronik tebligat yapılması zorunluluğu bulunan muhataba fiziki tebligat gönderilmesi usulsüz olup; muhatabın usulsüz tebligatı öğrendiğini bildirdiği tarih tebliğ tarihi sayılır⁶⁴¹. Dolayısıyla, muhataba öncelikle fiziki tebligat yapılmış ve muhatap bu tebligatı öğrenmişse, öğrendiğini bildirdiği tarih tebliğ tarihi olarak kabul edilmelidir⁶⁴². Ne var ki; muhataba aynı zamanda elektronik tebligat da yapıldığından muhatabın fiziki tebligatı öğrenme tarihi olarak elektronik tebligatın yapılmış sayıldığı tarihten sonraki bir tarihi bildirmesi halinde, elektronik tebligatın yapılmış sayıldığı tarih esas alınacaktır. Bu halde, elektronik tebligatın açıldığı tarih mutlak surette öğrenmeyi göstermediğinden tebliğ tarihi sayılamaz.

Muhataba hem elektronik tebligat hem de fiziki tebligat gönderilirse, fiziki tebligatı çıkaran görevlinin bu tebligatın masraflarından sorumlu olması gerekir. Elektronik tebligat adresi bulunan bir muhataba fiziki tebligat gönderilmesi tebligatı çıkaran görevlinin ihmal veya kusurundan kaynaklanmaktadır⁶⁴³.

3.6.2.3. Usulsüz Tebligat İddiası ve İddianın Re'sen Dikkate Alınması

Öğretide tebligat usulsüzlüğünün sadece muhatap tarafından ileri sürülebileceği belirtilmektedir⁶⁴⁴. Hukuki yarar yokluğu sebebiyle⁶⁴⁵, muhatap dışında başka bir kişinin tebligat usulsüzlüğünü ileri süremeyeceği kabul edilmektedir⁶⁴⁶. Bu görüşe göre, bir yargılamada kendisine usulüne uygun tebligat yapılan taraf, diğer tarafa yapılan tebligatın

⁶⁴⁰ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 347.

⁶⁴¹ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 348.

⁶⁴² BÖRÜ, *HHFD*, s. 216.

⁶⁴³ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 348.

⁶⁴⁴ ATALI/ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 114-118; ALBAYRAK, s. 148; KOÇ, *Tebliğat*, s. 147; ÖZBAY/OKUMUŞ/YALIN, s. 39.

⁶⁴⁵ KOÇ, *Tebliğat*, s. 147.

⁶⁴⁶ ALBAYRAK, s. 148; ÖZBAY/OKUMUŞ/YALIN, s. 39.

usulüne uygun olmadığı yönünde bir itirazda bulunamaz⁶⁴⁷. Yargıtay'ın güncel içtihatlarında da tebligat usulsüzlüğünün sadece muhatap tarafından ileri sürülebileceği kabul edilmektedir⁶⁴⁸.

Tebliğat usulsüzlüğünün bundan doğrudan zarara uğrayan muhatap tarafından ileri sürülmesi doğaldır. Ancak öğretide⁶⁴⁹, dava ve takipler bakımından tebligat usulsüzlüğünü karşı tarafın fark ettiği hallerde, usulsüzlüğü ileri sürebilme ve gerekiyorsa muhataba yeniden ve usulüne uygun tebligat yapılmasını talep edebilme hakkının bulunması gerektiği savunulmaktadır. Usulüne uygun tebligat yapılması kamu düzenine⁶⁵⁰ ilişkin olup yargılamanın hukuki dinlenilme hakkına uygun bir suretle gerçekleşmesinin temel şartlarından birisidir. Öte yandan, ilk derece yargılamasındaki usulsüz tebligat sebebiyle verilen kararın kaldırılması ve bozulması sebebiyle yargılamanın tekrarlanması ihtimalinin bertaraf edilmesinde karşı tarafında da hukuki yararı bulunmaktadır. Karşı tarafa usulüne uygun tebligat yapılmadığını ve verilen karara karşı kanun yoluna başvurulduğunda lehine olan hükmün usulden kaldırılabilirliği/bozulabilirliğini düşünen taraf, söz konusu tebligatın usulüne uygun yapılması için talepte bulunabilmelidir.

Tebliğat usulsüzlüğü yargılamanın iadesi sebebiyle gerçekleşebileceği ve kesin hükmü dahi bertaraf edebileceği için yargılamanın karşı tarafının da tebligat usulsüzlüğünü ileri sürmekte hukuki yararının bulunduğu kabul edilmelidir. Muhatap dışında ona usulüne uygun tebligat yapılmasında hukuki yararı bulunanların muhataba yapılan tebligatın usulsüz olduğunu ileri sürebilmesi mümkün olmalıdır. Bu çerçevede, Yargıtay bir içtihadında, sıra cetveline ilişkin usulsüz tebligatın başka bir alacaklı tarafından ileri sürülmesinde hukuki yarar bulunduğuna hükmetmiştir⁶⁵¹.

⁶⁴⁷ ÖZBAY/OKUMUŞ/YALIN, s. 39.

⁶⁴⁸ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s.348, dn.966; Yargıtay HGK E. 2022/12708 K. 2023/915 T. 11.10.2023.

⁶⁴⁹ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 349.

⁶⁵⁰ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 349.

⁶⁵¹ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 350, dn. 969; “Şikayetçi vekili, 20.05.2014 tarihli sıra cetvelinde ilk üç sırada şikayet olunanın alacaklı olduğu ... İcra Müdürlüğü'nün 2009/2705 E., 2013/6323 E. ve 2013/6303 E. sayılı icra dosyalarına yer verildiğini, müvekkilinin alacağının dördüncü sırada yer aldığını, satış bedelinin tümünün ilk üç sıraya verildiğini, şikayet olunanın alacaklı olduğu söz konusu icra dosyalarında yapılan takip işlemlerinin ve borçluya gönderilen tebligatların usul ve yasaya aykırı olduğunu, bu nedenle icra takiplerinin usulüne uygun olarak kesinleşmediğini, takip kesinleşmeden konulan hacizlerin de geçersiz olduğunu, müvekkilinin alacağının birinci sırada yer alması gerektiğini ileri sürerek, sıra cetvelinin iptalini talep ve şikayet etmiştir. Şikayet olunan vekili, müvekkilinin alacaklı olduğu icra dosyalarında yapılan tebligatların usul ve yasaya

Usulsüz tebligatın re'sen dikkate alınması konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Öğretideki⁶⁵² bir görüşe göre, tebligatı çıkaran merci, tebligatın usulüne uygun yapıp yapılmadığını re'sen dikkate almalı, tebligatın usulüne uygun olmadığını tespit etmeli; tebligat usulsüz ise ayrıca tebliğ tarihini belirlemeli; gerekli hallerde yeniden tebligat çıkarılmasına karar vermelidir. Anılan görüşe göre usulsüz tebligat iddiasının da tebligatı çıkaran merciye sunulması gerekir. Zira, tebligatı çıkaran merciin tebligat usulsüzlüğünü denetleme görevi ve bunun yanında usulsüzlüğü giderme sorumluluğu vardır⁶⁵³. Tebligatı çıkaran merciin, tebligatın usulsüzlüğünün tespit etmesi halinde yeniden tebligat çıkarılmasına karar verebilmesi, adil olmayan sonuçların ortaya çıkmasını engellemektedir⁶⁵⁴. Bu görüş, usul ekonomisine de daha uygundur.

Öğretideki⁶⁵⁵ diğer görüş ise, usulsüz tebligat iddiasının, tebliğ konusu işleme karşı yapılacak başvuruları inceleyecek merci nezdinde ileri sürülmesi gerektiği yönündedir. Bu görüş, “*idari bir makam tarafından çıkarılan bir tebligat varsa, idari işlem söz konusu olacağından; idari merciin yaptığı tebliğ işleminin usulsüz olduğu*

uygun olduğunu, şikayetçinin müvekkiline bu sebepleri ileri sürerek şikayet yoluna başvurma hakkının bulunmadığını savunarak, şikayetin reddini istemiştir. Mahkemece, iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, sıra cetvelinin düzenlendiği İcra Müdürlüğü'nün 2009/2705 E. sayılı dosyasında; şikayet olunanın alacaklı olduğu... A.Ş'nin ise borçlu olduğu, takibin ilamlı takip olduğu ve 20.05.2014 tarihinde sıra cetvelinin düzenlendiği, şikayetçinin söz konusu icra dosyasında taraf olmadığı, icra dosyasındaki ödeme emrinin ve tebliğinin usulsüzlüğünün borçlu tarafından ileri sürülebileceği, bu nedenle şikayetçinin söz konusu sebeplerle sıra cetveline itiraz hakkının bulunmadığı gerekçesiyle, şikayetin husumet nedeniyle reddine karar verilmiştir. Kararı, şikayetçi vekili temyiz etmiştir. 1-Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, şikayetçi vekilinin temyiz itirazları yerinde görülmemiştir. 2-Şikayet, sıra cetvelinde sıraya itiraza ilişkindir. Sıra cetveline şikayette, şikayetçinin, sıra cetvelinde yer alan, kendisinin taraf olmadığı, şikayet olunanın alacaklı olduğu icra dosyalarındaki takip işlemlerinin usulsüz olduğunu ileri sürmesi kural olarak mümkün değil ise de; somut olayda şikayetçinin, söz konusu icra dosyalarındaki bu usulsüzlükler ileri sürmesinde hukuki yararı olduğu ve anılan icra dosyalarında yapılan tebligat ve takip işlemlerinin usule uygun olduğu anlaşıldığından, mahkemece, icra dosyalarında yapılan tebligat ve takip işlemlerinin usule uygun olduğu gerekçesiyle, şikayetin reddine karar verilmesi gerekirken, icra dosyalarındaki usulsüzlüklerin borçlu tarafından ileri sürülebileceği, şikayetçinin bu sebeplerle sıra cetvelinin iptalini talep edemeyeceği gerekçesiyle, şikayetin husumet yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesi doğru olmamış ise de, karar sonucu itibarıyla doğru olduğundan, HUMK'nın 438/son maddesi uyarınca hükmün, gerekçesi değiştirilerek ve hüküm fıkrasında yapılan yanlışlık yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden HUMK'nın 438/7. maddesi uyarınca kararın aşağıda yazılı olduğu şekilde düzeltilerek onanması gerekmektedir.” Yargıtay 23. HD. E. 2016/6831 K. 2016/5428 T. 26.12.2016.

⁶⁵² ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 542.

⁶⁵³ MUŞUL, s. 513; ARAS, Aslı, “Davada veya İcra Takibinde Usulsüz Tebligatın Re'sen Dikkate Alınması Gerekliliği”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y. 2022, S. 158, s. 191-211 (*Usulsüz Tebligat*), s. 198.

⁶⁵⁴ ARAS, *Usulsüz Tebligat*, s. 198.

⁶⁵⁵ YILMAZ/ÇAĞLAR, s. 604; MUŞUL, s. 513; HANAĞASI/ÖZEKES, s. 138; GÜNEŞ, s. 222; ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 542; KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 351.

iddiası idari yargıda ileri sürülebileceğini” savunmaktadır⁶⁵⁶. Bu görüşle birlikte anılan diğer görüş⁶⁵⁷; idari tebligatlarda, İdari Yargılama Usulü Kanunu m. 10 çerçevesinde idari işlemin usulsüz tebliğ edildiği ilgili idari makam nezdinde ileri sürülebileceğini belirtmektedir. Aynı görüşe göre, mahkemeler, tebligatın usulsüz olduğunu re’sen tespit edemezler⁶⁵⁸. Buna göre, tebligat usulsüzlüğü taraflarca getirilme ilkesi kapsamında ilgili muhatap tarafından ileri sürüldüğünde mahkemece dikkate alınabilir. Zira, usulsüz tebligat halinde yeniden tebligat çıkarılması söz konusu olmadığı; muhatabın beyanına göre tebligat tarihi belirlendiği için, tebligat usulsüzlüğü sonucunun ortaya çıkması için muhatabın beyanına ihtiyaç duyulmaktadır⁶⁵⁹. Ayrıca, tebligat usulsüzlüğünün bir vakıa niteliği taşıması nedeniyle ayrı bir tespit davası açılarak ileri sürülemeyecektir⁶⁶⁰. Usulsüz tebligat, hangi dava ve çekişmesiz yargı işine ilişkinse, o dosya kapsamında ileri sürülmelidir.⁶⁶¹ Bu görüş çerçevesinde “*tebligat usulsüzlüğü kamu düzenine ilişkin bir husus olarak kabul edilmemekle birlikte bu sebeple, bölge adliye mahkemesi tarafından re’sen dikkate alınacak bir istinaf sebebi de sayılmamaktadır*”⁶⁶². Bu görüşe göre, tebligat usulsüzlüğü, ayrıca bir istinaf sebebi olarak ileri sürülmediği sürece istinaf aşamasında incelenmez.

Karşı görüş⁶⁶³ ise, kazai tebligat alanında elektronik tebligatın bir usul işlemi niteliği taşımasıyla tebligatı çıkaran yargı merciinin elektronik tebligatın usulüne uygun yapıp yapılmadığını re’sen incelemesi gerektiğini savunmaktadır. Öğretide de usulsüz tebliğ sonucu hukuki dinlenilme hakkı ihlal edildiğinde, bu durumun re’sen dikkate alınması gerektiği ve temyiz kanun yolunda mutlak bozma sebebini doğurduğu savunulmaktadır⁶⁶⁴.

Öğretideki⁶⁶⁵ bir diğer görüşe göre, elektronik tebligattaki delil kayıtları sebebiyle elektronik tebligatı çıkaran mercilerin bu hususta re’sen inceleme yapmaları gerekir⁶⁶⁶.

⁶⁵⁶ GÜNEŞ, s. 222.

⁶⁵⁷ KOÇ, *Tebliğat*, s. 147.

⁶⁵⁸ GÜNEŞ, s. 225; KOÇ, *Tebliğat*, s. 148.

⁶⁵⁹ KOÇ, *Tebliğat*, s. 148.

⁶⁶⁰ KOÇ, *Tebliğat*, s. 149.

⁶⁶¹ KOÇ, *Tebliğat*, s. 149.

⁶⁶² KOÇ, *Tebliğat*, s. 149.

⁶⁶³ ÖZBAY/YARDIMCI, s. 20; İLERİ, s. 8.

⁶⁶⁴ PEKCANITEZ, *Hukuki Dinlenilme*, s. 770; GÜNEŞ, s. 225; ERDÖNMEZ, *Pekcanitez Usul*, s. 543; ÖZEKES/HANAĞASI, s. 153.

⁶⁶⁵ YARDIMCI, s. 30; KURT KONCA, *Elektronik Tebliğat*, s. 353.

⁶⁶⁶ *Hukuk Muhakemeleri Kanunu* m. 205/3 hükmü gereğince hakim, mahkemeye delil olarak sunulan elektronik imzalı belgenin, güvenli elektronik imza ile oluşturulmuş olup olmadığı re’sen incelemelidir.

Elektronik tebligat delil kayıtlarının güvenli elektronik imza ile imzalanmış olmaları sebebiyle, HMK m. 205/3'e göre delil kayıtlarının Elektronik Tebligat Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak oluşturulup oluşturulmadığı mahkeme tarafından re'sen gözetilmelidir⁶⁶⁷.

Yargıtay'ın bu hususta farklı içtihatları bulunmaktadır. Yargıtay, bir kararında, tebligatın usulüne uygun yapılmasının, taraf teşkilinin sağlanması ve savunma hakkını kullanmasını temin etmesi sebebiyle kamu düzeniyle ilişkili olduğuna ve mahkemece kendiliğinden dikkate alınması gerektiğine hükmetmiştir⁶⁶⁸. Ancak bu durumda, tebligat usulsüzlüğünden ziyade usulsüzlüğün sonucu olan taraf teşkilinin sağlanamaması ve savunma hakkının kullanılmaması kamu düzenine ilişkin görülmektedir. Kısaca kamu düzeniyle ilişkilendirilen esasen tebligat usulsüzlüğü değil; iddia ve savunma hakkıdır.

Yargıtay'ın istinaf aşaması bakımından usulsüz tebligatı kamu düzeninden saymadığı ve bu sebeple re'sen inceleme kapsamında tutulmayacağına yönelik kararları da bulunmaktadır⁶⁶⁹. Bizim de katıldığımız görüşe göre, tebligat usulsüzlüğünün dikkate alınması ve bu usulsüzlük sebebiyle hukuki dinlenilme hakkının ihlal edilmesinin istinaf ve temyiz sebebi sayılacağı savunulmaktadır. Bununla birlikte, muhatabın usulsüz tebligata rağmen tebliğ konusu işlemi öğrendiği ya da hak kaybının yaşanmadığı hallerde ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasında veya bölge adliye mahkemesi kararının bozulmasında hukuki yarar yoktur⁶⁷⁰.

İcra tebligatları bakımından da icra dairesi, çıkardığı tebligatın usulsüz olup olmadığını re'sen incelemelidir. Keza, tebligat usulsüzlüğünü tespit eden icra dairesinin

⁶⁶⁷ YARDIMCI, s. 30.

⁶⁶⁸ Yargıtay 3. HD. E. 2002/6779 K. 2002/7623 T. 27.6.2002

⁶⁶⁹ "İcra mahkemesince verilen şikayetin reddi kararına karşı borçlu tarafından yasal süresi içerisinde sunulan 22.11.2019 tarihli istinaf dilekçesinin incelenmesinde; borçlunun, şikayet nedenlerinden biri olan tebligat usulsüzlüğüne ilişkin iddiayı istinaf nedeni olarak ileri sürmediği, ancak buna rağmen Bölge Adliye Mahkemesince HMK'nun 355. maddesine aykırı olacak şekilde anılan hususta re'sen inceleme yapılarak, borçluya yapılan satış ilanı tebliğ işleminin usulsüz olduğu gerekçesiyle ihalenin feshine karar verildiği anlaşılmaktadır. Kaldı ki; şikayetçi borçlu.... satış ilanı 11.04.2019 tarihinde "Adreste daimi çalışan'a tebliğ edildi." şerhi ile tebliğ edilmiş olup, adı geçen şahıs tebliğ tarihindeki şirket yetkililerinden biri olduğundan tebliğ işlemi de usulüne uygundur. Bu durumda, Bölge Adliye Mahkemesince, borçlu tarafından ileri sürülen istinaf sebepleri ve kamu düzeni yönünden yapılacak inceleme sonucunda oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, HMK'nun 355. maddesine aykırı olacak şekilde istinaf dilekçesinde ileri sürülmeyen ve kamu düzeni yönünden de incelenecek hususlardan olmayan satış ilanı tebligat usulsüzlüğü hakkında inceleme yapılarak sonuca gidilmesi isabetsizdir." Yargıtay 12. HD. E. 2021/3191 K. 2021/4771 T. 17.05.2021.

⁶⁷⁰ YILMAZ/ÇAĞLAR, s. 615; ÖZEKES/HANAĞASI, s. 153; UYAR, Talih, İcra Tebliğleri, Ankara Barosu Dergisi, S. 2013/4, S.227.

yeniden tebligat çıkarılmasına kendiliğinden karar verebilmesi gerekmektedir⁶⁷¹. Ancak, Yargıtay'ın aksi yönde kararları bulunmaktadır⁶⁷². Bizim de katıldığımız görüşe⁶⁷³ göre, usulsüz tebligatın icra dairesi tarafından re'sen veya talep üzerine dikkate alınmaması, şikâyet yoluyla icra mahkemesi tarafından incelenmesi, hem takip ekonomisi ilkesini ihlal etmekte hem de adalete erişimi zorlaştırmaktadır.

Usulsüz tebligatın ileri sürülmesi bakımından tartışılması gereken başka bir konu, tarafların bu hususta sahip oldukları tasarruf yetkisine ilişkindir. Kişilerin tebligat yöntemleri üzerinde tasarruf yetkisinin bulunup bulunmadığı hususu⁶⁷⁴ üzerinde daha önce de durmuştuk. Tebligat tarafların hukuki dinlenilme hakkını yerine getiren unsurlardan biri olduğundan taraflar kendilerine tebligat yapılıp yapılmaması hususunda anlaşılamazlar veya tebligat yöntemi üzerinde tasarrufta bulunamazlar. Ancak, tebliğ işlemi usulsüz yapılmışsa bu usulsüzlüğün ileri sürülüp sürülmemesi konusunda muhatapın tasarruf yetkisi bulunabilmektedir⁶⁷⁵. Bu kapsamda muhatap, hak arama özgürlüğünü kullanmaya zorlanamayacağı gibi tebligatın usulsüzlüğünü ileri sürmeye de zorlanamaz. Tebligatın usulsüz olduğu mahkemece incelendiğinde, muhatap tebligat usulsüzlüğünün dikkate alınmamasını talep ederek tebligat usulsüzlüğünün ileri sürülmesinden feragat edebilir. Bu durumda sorun, kamu düzeninden kaynaklanan bir konu üzerinde tasarruf edilmesidir. Tebligat usulsüzlüğü sebebiyle bir tarafın hukuki dinlenilme hakkının ihlal edilmesi kamu düzenindedir. Buna karşılık, tarafın usulsüz tebligatı ve ilgili işlemi öğrenmesi halinde hukuki dinlenilme hakkı sağlanmış olur.

⁶⁷¹ ARAS, *Usulsüz Tebligat*, s. 200.

⁶⁷² “15. Diğer taraftan Kanun koyucu, icra dairesinin işlemlerine karşı şikâyet yolunu öngördüğünden (İİK m. 16), icra dairesi yaptığı hatalı işlemlerini kendisi düzeltemez. İcra tebliğleri, PTT veya memur vasıtasıyla icra dairesi adına yapıldığından icra dairesinin işlemlerindedir. Bu yüzden, icra tebliğine ilişkin şikâyet hakkı borçluya ait olup, icra müdürünce doğrudan doğruya göz önünde tutularak geçersiz sayılamaz. Ödeme emri tebliğ işleminin usulsüzlüğü, borçlu tarafından İİK'nın 16. maddesinin 1. fıkrası uyarınca yasal yedi günlük süre içinde icra mahkemesinde şikâyet yoluyla ileri sürülmesi hâlinde incelenebilir (Muşul, T.: Tebligat Hukuku, Ankara 2018, 7. B., s. 596-597). 16. Kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takipte borçluya yapılan ödeme emri tebligatı usulsüz ise borçlu, usulsüz tebliği öğrendiği tarihten itibaren beş gün içinde borca veya imzaya itiraz ederken ayrıca ödeme emrinin tebliğ tarihini düzeltilmesini talep etmelidir (Tebligat Kanunu m. 32). Bunun üzerine, icra mahkemesi, ilk önce usulsüz tebliğ şikâyetini inceler, tebligatın usulsüz olduğu kanısına varırsa, ödeme emrinin tebliğ tarihini öğrenme tarihine göre düzeltir, bu tarihe göre borca veya imzaya itiraz beş günlük sürede ise borca veya imzaya itirazı incelemeye başlar. Borçlunun tebligatın usulsüzlüğü hakkında şikâyeti bulunmadıkça icra mahkemesi, tebligatın usulsüz olduğunu re'sen dikkate alamaz.” Hukuk Genel Kurulu E. 2017/12-2330, K. 2021/876, T. 29.06.2021

⁶⁷³ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 355.

⁶⁷⁴ Bkz. Bl.4, Başlık 4.3.

⁶⁷⁵ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 355.

Usulsüz de olsa tebligatı öğrenen tarafın bu usulsüzlüğü ileri sürmemesi, hak arama özgürlüğü kapsamında değerlendirilmelidir.

3.6.2.4. Elektronik Tebligatta Usulsüzlüğün Sonuçları

A) Genel Olarak

Usulsüz tebligatta, bir tebligat işlemi yapılmış olmakla beraber işlem yapılırken tebligat mevzuatındaki kurallara uyulmamıştır, usulsüz tebligat kural olarak geçersizdir⁶⁷⁶. Usulsüz tebligat söz konusu olduğunda kural olarak tebligatın yapılmamış sayılmasına karar verilir⁶⁷⁷. Ancak, tebligatın yapılmamış sayılmasına ilişkin karar verilmeden evvel Tebligat Kanunu m. 32'nin şartlarının oluşup oluşmadığı incelenmelidir.

Tebligat Kanunu m. 32/1 gereğince, muhatap usulsüz tebligatı herhangi bir şekilde öğrenmiş ve bu durum ilgili merciyeye beyan etmişse usulsüz tebligat geçerli sayılacaktır. Kanun koyucu tebliğ işlemi usulsüz yapılmış olsa dahi, muhatapın tebligatı öğrenmiş olmasına, tebligatın geçerli olma sonucunu bağlamıştır⁶⁷⁸. Bu sebeple, usulsüz tebligatın öğrenildiği hallerde tebligat işleminin tekrarlanması gerekmemektedir⁶⁷⁹. Kısaca, usulsüz tebligat geçerli kabul edildiğinden muhataba yeniden tebligat çıkarılmaz⁶⁸⁰. Muhatapın usulsüz tebligatı öğrendiğini beyan ettiği tarih tebligat tarihi sayılır. Tebligat Kanunu m. 32 düzenlemesiyle, usulsüz tebligatın olumsuz sonuçlarından muhatap ve tebligatı çıkaran mercii korunduğu gibi yeniden tebligat yapılmamasıyla zaman ve masraf kaybının da önüne geçilmiştir⁶⁸¹. Bu kapsamda, anılan düzenlemenin usul ekonomisi ilkesine hizmet eden bir tebligat kuralı olduğu belirtilmelidir.

Tebligat Kanunu m. 32'nin uygulanması için, muhatapın bizahiti tebligat işleminin yapıldığından haberdar olması yeterli değildir. Tebligatın içeriğini de öğrenmesi gereklidir⁶⁸². Muhataba kendisine bir tebligat yapıldığı söylenmiş; ancak, tebliğ evrakı kaybedildiğinden tebligatı çıkaran merci ve tebliğ konusu öğrenilememişse

⁶⁷⁶ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 356; ÇAĞLAR/YILMAZ, s. 576; ALBAYRAK, s. 147; KOÇ, *Tebligat*, s. 150.

⁶⁷⁷ ALBAYRAK, s. 147-148.

⁶⁷⁸ IŞIK, *Usulsüz Tebligat*, s. 161.

⁶⁷⁹ IŞIK, *Usulsüz Tebligat*, s. 161.

⁶⁸⁰ ÖZBAY/YARDIMCI, s. 109.

⁶⁸¹ HANAĞASI/ÖZEKES, s. 138.

⁶⁸² RUHİ/RUHİ, s. 770; IŞIK, *Usulsüz Tebligat*, s. 162.

tebligatın öğrenildiği sonucuna varılamaz. Bu halde muhataba yeniden tebligat çıkarılacaktır.

Usulsüz tebligat öğrenilmişse, tebliğ konusu işleme ilişkin süre, kural olarak, muhatap tebligatı hangi tarihte öğrendiğini beyan ederse o tarihte işlemeye başlar. Dolayısıyla tebligatın usulsüz olduğu hallerde, tebliğe konu işleme ilişkin süre henüz başlamamıştır. Süre kural olarak öğrenmenin beyan edilmesinden sonra başlayacağından, usulsüz tebligat sebebiyle kaçırılmış bir süre söz konusu değildir⁶⁸³.

Usulsüz tebligattan haberdar olan muhatap, kendi kusuruna dayanmayan bir sebeple tebligatın usulsüz yapıldığını, tebligat işlemi daha sonradan öğrendiğini beyan ettiğinde, usulsüz tebligatı öğrendiğini beyan ettiği tarihte tebligat yapılmış kabul edilecek; bu tarihe göre işlemi yapabilme imkanına kavuşacaktır. Muhatabın, usulsüz tebligatı öğrendiğine ilişkin beyanı, eski hale getirme yolu ile ulaşmak istediği sonucu sağlamaktadır⁶⁸⁴. Bu sebeple usulsüz tebligatın varlığında, muhatabın eski hale getirme yoluna başvurmakta hukuki yararı yoktur.

B) Usulsüz Tebligatın Öğrenildiği Tarihin Tebliğ Tarihi Sayılması

Kanun koyucu tebligata ilişkin süreçlerde aksaklık meydana gelebileceğini hesaba katarak, Tebligat Kanunu m. 32’de usulsüz tebligatı düzenlemiş ve usulsüz de olsa tebligata sonuç bağlanması ihtimalini hüküm altına almıştır. Buna göre, “*Tebliğ usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatabı tebliğe muttali olmuş ise muteber sayılır. Muhatabın beyan ettiği tarih, tebliğ tarihi addolunur.*” Yer verilen hükmün yorumundan, tebligatın asıl amacının “bilgilendirme” olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, bilgilendirme belgelendirilmese dahi, muhatabın tebliğ konusu işlemi öğrendiği kural olarak beyanından anlaşılıyorsa tebligat yapılmış sayılmaktadır.

“Tebligat Kanunu’nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik” m. 53 hükmünde “*muhatabın, her ne şekilde olursa olsun tebliğ evrakını veya davetiyeyi alması ya da bunların içeriğini öğrenmesi halinde tebliği öğrenmiş sayılacağı*” düzenlenmiştir. Muhatabın bu husustaki açık beyanı ile hal ve hareketlerine bakılarak usulsüz tebligatı öğrenip öğrenmediği belirlenmektedir.

⁶⁸³ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 356.

⁶⁸⁴ ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, *Usul*, s. 192.

Anılan yönetmelik hükmü⁶⁸⁵, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 189/1 hükmünde yer alan ispat hakkı ile çelişmektedir. Zira, kanunda düzenlenen süre ve usule uygun olarak ispat hakkı kullanılır. İspat hakkına ilişkin bir mevzunun yönetmelik hükmüyle düzenlenmesi normlar hiyerarşisiyle çelişir. Yönetmelik hükmü kanuna aykırı olduğundan uygulanması sakıncalıdır⁶⁸⁶.

Öğretideki görüşlere⁶⁸⁷ ve yargı içtihatlarına göre, muhatabın tebligatı bildirdiği tarihten önce öğrendiği belirli şartlar altında iddia ve ispat edilebilir. Buna göre, muhatabın tebligatı bildirdiği tarihten önce öğrendiği ancak yazılı belgeyle ispat edilebilir. Örneğin borçlunun imzasının bulunduğu haciz tutanağının borçlu tarafından öğrenilmesine ilişkin yazılı belge sayılabilmektedir⁶⁸⁸. Tanık beyanı⁶⁸⁹ veya yemin yoluyla muhatabın beyan ettiği tarihin aksi ispat olunamaz⁶⁹⁰. Yargıtay bir kararında

⁶⁸⁵ Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik m. 53 hükmünde muhatabın tebliği öğrendiğini beyan ettiği tarihin tebliğ tarihi olarak kabul edileceği; tebliğin usulüne aykırı yapılmış olması halinde, muhatabın tebliği öğrendiğinin ve bunun tarihinin iddia ve ispatının mümkün olmadığı da düzenlenmiştir.

⁶⁸⁶ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 358; KOÇ, *Tebligat*, s. 151.

⁶⁸⁷ YILMAZ/ÇAĞLAR, s. 594; MUŞUL, s. 505; GÜNEŞ, s. 227; ATALI/ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 117.

⁶⁸⁸ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 358, dn. 1001; Tebligat Kanunu'nun 32. maddesi gereğince, tebligatın usulsüz olması halinde muhatabı tebliğden haberdar olmuş ise muteber sayılır. Muhatabın beyan ettiği tarih tebliğ tarihi olarak kabul edilir. Hukuk Genel Kurulu'nun 05.06.1991 tarih, 1991/12-258, 1991/344 Esas ve Karar sayılı ilamında da açıklandığı üzere; "...usulsüz tebliğ işlemi öğrenen muhatabın, bu tebliği öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içinde şikayet yolu ile tebligatın usulsüzlüğünü icra mahkemesi önüne getirmesi gereklidir". Borçlunun bildirdiği öğrenme tarihi esas olup, bu tarihin aksi, karşı tarafça ancak yazılı belge ile ispatlanabilir. Hukuk Genel Kurulunun 12.02.1969 tarih, 1967/172-107 Esas ve Karar sayılı kararında da benimsendiği üzere, beyan edilen öğrenme tarihinin aksi tanık beyanı ile ispat edilemez. Somut olayda; 04.11.2015 tarihli haciz sırasında borçlunun hazır olduğu, beyanı alınarak imzasının haciz tutanağına alındığı, dolayısıyla anılan tarih itibarıyla borçlunun takibe muttali olduğu ancak şikayet tarihi 03.02.2016 olmasına rağmen, Dairemizce maddi hataya müsteniden, yedi günlük şikayet süresinin geçirildiği dolayısıyla borçlunun şikayetinin reddine kararı verilmesi gerektiğinin dikkate alınmadığı anlaşılmıştır.

O halde mahkemece; yukarıda açıklanan nedenlerle öğrenme tarihine göre şikayetin süresinde yapılmadığı dikkate alınarak tebligat usulsüzlüğü şikayetinin ve takibin iptaline yönelik istemin süreden reddine karar verilmesi gerektiği anlaşıldığından, alacaklının temyiz isteminin kabulü ile kararın bozulması cihetine gidilmiştir." 12. Hukuk Dairesi 2017/8016 E., 2018/8367 K.

⁶⁸⁹ 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 32.maddesi gereğince, tebliğ usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatabı tebliğ işleminden haberdar olmuş ise geçerli sayılır. Hukuk Genel Kurulunun 05.06.1991 tarih ve 1991/12-258 esas ve 1991/344 karar sayılı ilamında da açıklandığı üzere "...usulsüz tebliğ işlemi öğrenen muhatabın bu tebliği öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içinde şikayet yolu ile tebligatın usulsüzlüğünü icra mahkemesi önüne getirmesi gereklidir." . Borçlunun bildirdiği öğrenme tarihi esas olup, bu tarihin aksi karşı tarafça ancak yazılı belge ile ispatlanabilir. Hukuk Genel Kurulunun 12.02.1969 tarih ve 1967/172-107 sayılı kararında da benimsendiği üzere beyan edilen öğrenme tarihinin aksi tanık beyanı ile ispat edilemez.

Somut olayda alacaklı vekilince borçlunun, takibi beyan ettiği tarihten daha önce öğrendiğine dair tanık beyanı dışında yazılı bir delil sunulmamıştır. O halde mahkemece öğrenme tarihi olarak bildirilen 14.01.2013 tarihinden itibaren yedi gün içerisinde ileri sürülen tebligat usulsüzlüğü şikayetinin kabulü ile Tebligat Kanunu'nun 32. maddesi uyarınca tebliğ tarihinin öğrenme tarihi olarak kabulüne karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile reddi isabetsizdir." 12. Hukuk Dairesi 2014/17780 E., 2014/22339 K.

⁶⁹⁰ GÜNEŞ, s. 227; ALBAYRAK, s. 148.

Whatsapp yazışmalarının içeriğinin tespit edilememesi ve yazılı delille ispat sağlanamadığı sebebiyle tebligat tarihine ilişkin beyandan önce tebligatın öğrenildiği iddiasına dayanan istinaf başvurusunun reddi kararını onamıştır⁶⁹¹.

Muhatabın usulsüz tebligatı öğrendiği tarihe ilişkin herhangi bir beyanda veya bildirimde bulunmadığı söz konusu olabilir. Yargıtay öğrenmeye dair açık bir beyanda bulunmayan muhatabın usulsüz tebliğ işlemine karşı şikayet veya benzeri bir hukuki yola başvurduğu tarihi, öğrenme tarihi ve dolayısıyla tebliğ tarihi olarak kabul etmektedir⁶⁹².

Muhatabın tebligatı öğrenip öğrenmediği, tebligata dayalı olarak yaptığı işlem veya işlemlerle tespit olunabilir. Öğretide⁶⁹³, tebligat öğrenilmeden yapılması mümkün olmayan bir işlem muhatap tarafından yapılmış ise, muhatabın en geç işlem tarihinde tebligatı öğrenmiş olduğu kabul edilmektedir. Muhatabın tebligatı öğrenmesine dayalı olarak yaptığı işlemlerle çelişen, işlemlerden daha sonraki bir tarihte tebligatı öğrendiğine ilişkin beyanı dürüstlük kuralı ile çelişmektedir⁶⁹⁴. Muhatabın tebligatı öğrenerek tebligata dayalı işlem yapması, ancak tebligatı sonradan öğrendiğini bildirmesi halinde, Tebligat Kanunu m. 32 ile kendisine tanınan imkanı kötüye kullanmış olacaktır⁶⁹⁵.

⁶⁹¹ “Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; tebligatın anılan yasal düzenlemelere aykırı olduğu, ilamsız icra takibinde itirazların, düzeltilmesine karar verilen tebliğ tarihinden itibaren yedi günlük süre içerisinde icra dairesine yapılması gerektiği, Whatsapp yazışma içeriğinin belirsiz olduğu ve ayrıca öğrenme tarihinin belirlenmesi açısından şikayetçi borçlunun bildirdiği tarihin esas olduğu, bu tarihin aksi karşı tarafça ancak yazılı belge ile ispatlanabileceği gerekçeleriyle istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir. Temyizen incelenen karar, tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dayandıkları belgelere, uyuşmazlığa uygulanması gereken hukuk kuralları ile hukuki ilişkinin nitelendirilmesine, dava şartlarına, yargılama ve ispat kuralları ile kararda belirtilen gerekçelere göre usul ve kanuna uygun olup davalı alacaklı vekili tarafından temyiz dilekçesinde ileri sürülen nedenler kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir.” 12. Hukuk Dairesi 2022/8257 E., 2023/638 K.

⁶⁹² “7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 32.maddesinde; "Tebliğ işlemi usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatap yapılan tebliğ işleminden haberdar olmuş ise işlem muteber sayılır, muhatabın beyan ettiği tarih, tebliğ tarihi addolunur. "düzenlemesine ver verilmiştir. Burada borçlunun bildirdiği öğrenme tarihi esas olup, bu tarihin aksi karşı tarafça ancak yazılı belge ile ispatlanabilir. Hukuk Genel Kurulu'nun 12.02.1969 tarih ve 1967/172-107 sayılı kararında da benimsendiği üzere beyan edilen öğrenme tarihinin aksi tanık beyanıyla ispat edilemez. Muhatap, şikayet dilekçesinde öğrenme tarihi bildirmemiş ise en geç şikayet tarihinde öğrendiğinin kabulü gerekir. Somut olayda genel haciz yolu ile ilamsız takipte borçlu, ödeme emri tebliğ işleminin usulsüz olduğunu ileri sürmüş, mahkemece yapılan yargılama sonunda istemin kabulüne karar verilmiş ancak öğrenme tarihinin tebliğ tarihi olan 01.12.2012 olduğunun tespitine karar verilmiştir. Mahkemece tebligatın usulsüzlüğü kabul edildiğine göre, anılan madde hükmü uyarınca öğrenme tarihinin tespitiyle, ödeme emri tebliğ tarihinin bu tarihe göre düzeltilmesine karar verilmesi gerekirken, muttali olunan tarihin yine tebliğ tarihi olan 01.12.2012 olarak düzeltilmesi isabetsizdir.” 12. Hukuk Dairesi 2013/17764 E., 2013/24124 K.

⁶⁹³ YILMAZ/ÇAĞLAR, s. 594 vd.; ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 541; ÖZBAY/YARDIMCI, s. 116.

⁶⁹⁴ ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, Usul, s. 201; ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 541; KOÇ, Tebligat, s. 151.

⁶⁹⁵ ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 542; ÖZBAY/YARDIMCI, s. 116; IŞIK, Usulsüz Tebligat, s. 162.

Hakkın kötüye kullanılması hukuk düzeni tarafından korunmayacağından muhatabın beyanı dikkate alınmaz. Açıklanan sebeplerle esasen işlem tarihi esas alınarak tebliğ tarihinin belirlenmesi gerekir. Ancak, işlem tarihinden de önce muhatabın tebligatı öğrendiği yazılı delille ispatlanabiliyorsa, yazılı delile ilişkin tarih tebliğ tarihi olarak kabul edilmelidir.

C) Usulsüz Tebligatın Öğrenilmediği Hallerde Yeniden Tebligat Çıkartılması

Muhatabın usulsüz tebligatı öğrenemediği hallerde tebligat yapılmamış sayılır⁶⁹⁶. Tebligatı çıkaran merciin, muhatabın usulsüz tebligatı herhangi bir şekilde öğrenmediğini tespit etmesi halinde, merciin muhataba yeniden tebligat çıkarması gerekir. Aksi halde, tebligatı çıkaran merci, muhatabın usulsüz tebligatı öğrenmediğini tespit etmesine rağmen yeniden tebligat çıkarmazsa, muhatabın hukuki dinlenilme hakkını ve adalete erişim hakkını ihlal etmiş olur.

Elektronik tebligat yapılması gereken muhataba fiziki tebligat yapılmasıyla doğan usulsüzlükte, muhatap tebligatı öğrenememiş olabilir. Örneğin, elektronik tebligat adresi bulunan muhataba ilan tebligat yapılmış olabilir. Tebligatı çıkaran merciin muhatabın elektronik tebligat adresi bulunduğunu daha sonradan tespit etmesi ve ilan tebligat üzerine muhatabın bir başvurusu olmaması sebebiyle muhatabın tebligatı öğrenemediği sonucuna varırsa muhataba elektronik yolla tebligat göndermesi gerekir. İlgili merciin muhatabın elektronik tebligat adresi olduğunu bilmesine rağmen usulsüz bir şekilde yapılan tebligatı geçerli sayması muhatabın hak arama özgürlüğünü ihlal eder. İlgili merciin bu halde talep olmadan muhataba yeniden tebligat çıkarması gerekir⁶⁹⁷.

Ç) PTT'nin Hukuki Sorumluluğu

UETS'nin mevzuata uygun bir şekilde işletilmesi PTT'nin sorumluluğundadır. Bu sorumluluk kapsamında, PTT, UETS kullanıcılarının tebligatlarının usulüne uygun bir şekilde yapılmasını ve kişisel verilerinin korunmasını temin etmekle yükümlüdür⁶⁹⁸. Bu yükümlülüklerin ihlalinden doğan zararların tazmininden de PTT sorumludur.

⁶⁹⁶ ÖZBAY/OKUMUŞ/YALIN, s. 39.

⁶⁹⁷ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 361.

⁶⁹⁸ YAMAKOĞLU/ALTOPRAK, s. 33.

PTT, tebligat işlemlerinin yerine getirilmesi sırasında hukuka aykırı fiillerden dolayı ortaya çıkan zararları tazmin etmelidir⁶⁹⁹. PTT'nin bir anonim şirket olarak⁷⁰⁰, kendine özgü bir kamu iktisadi teşekkülü niteliği taşıdığı kabul edilmektedir⁷⁰¹. Öğretide⁷⁰² de, “*tebliğ işlemlerinin usulsüzlüğünden kaynaklanan tazminat davalarının adli yargıda görülmesi gerektiği; görevli mahkemenin de asliye hukuk mahkemesi olduğu*” belirtilmektedir. Bununla birlikte, bu tazminat davalarının idare aleyhine açılan sorumluluk hükümlerine tabi olması gerektiği de belirtilmektedir⁷⁰³. Yargıtay'ın, PTT'ye karşı usulsüz tebligat nedeniyle açılacak tazminat davalarında adli yargının görevli olduğuna dair kararları mevcuttur⁷⁰⁴. Yargıtay'ın başka bir kararından davacının oluşan zararı ile tebligat memurunun eylemi arasında illiyet bağının bulunup bulunmadığı, tebliğ memurlarının kasten veya ihmal sebebiyle usulsüz tebliğ işleminin gerçekleşip

⁶⁹⁹ IŞIK, *Usulsüz Tebligat*, s. 171.

⁷⁰⁰ Tazminat davasının açılacağı yargı çeşidinin tespitinde, 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu m. 3/1-y hükmüyle PTT Genel Müdürlüğü, Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi olarak düzenlenmesi göz önünde bulundurulmalıdır.

⁷⁰¹ ÖZTOPRAK, Sezin: “6475 Sayılı Posta Hizmetleri Kanunu ile Yeniden Yapılandırılan Posta Hizmetleri Teşkilatı; ‘PTT A.Ş.’”, Ankara Barosu Dergisi, Y. 2014, C. 2, s. 383.

⁷⁰² IŞIK, *Usulsüz Tebligat*, s. 174.

⁷⁰³ ALBAYRAK, s. 166.

⁷⁰⁴ “Dava tarihinden sonra 23.05.2013 tarihli ve 28655 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu ile PTT, “...” adını almış, 02.09.2013 tarihinde Ticaret Siciline kayıt edilerek 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi bir anonim şirket olarak faaliyetine başlamıştır. 6475 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde ise, T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü'nün, sektörde Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre faaliyet yapan diğer şirketlerle eşit koşullarda rekabet edebilir hâle gelmesi amacıyla PTT A.Ş. olarak yapılandırılmasının öngörüldüğü açıkça ifade edilmiştir.

Tüm bu açıklamalar ve ortaya konulan yasal düzenlemeler ışığında somut olay değerlendirildiğinde; Davacı vekili; müvekkili şirketin alacaklı olduğu icra dosyasında, ödeme emrinin borçluya tebliği için talepte bulunulduğunu ve aynı gün icra müdürlüğünden borçlunun hak ve alacağı olduğu Anadolu Sigorta A.Ş.'ye 89/1 haciz ihbarnamesi gönderilmesinin talep edildiğini, 169 Alo Post olarak gönderilmesi talep edilerek masrafı ödenen tebligatlardan ödeme emrinin borçluya bir gün sonra tebliğ edilmesine rağmen üçüncü kişiye gönderilen 89/1 haciz ihbarnamesinin 6 gün sonra tebliğ edildiğini, bu gecikme sırasında sigorta şirketinin borçluya 184.392.00TL hasar ödemesi yaptığını, bu nedenle müvekkili şirketin alacağına kavuşmadığını ve zarara uğradığını iddia ederek oluşan zararın tazminine karar verilmesini istemiştir. Yukarıda açıklanan yasal düzenlemelerden, davalı PTT Genel Müdürlüğünün özel hukuk kurallarına göre yönetileceği ve faaliyet göstereceği, eylem ve işlemlerinin idari eylem ve işlem niteliğinde olmayıp diğer özel hukuk tüzel kişilerinde olduğu gibi özel hukuka ilişkin bulunduğu anlaşılmaktadır. O hâlde, davalı PTT Genel Müdürlüğü'nün tabi olduğu mevzuat ve açıklanan hukuki statüsü gereği, üçüncü kişilerle aralarında çıkacak uyuşmazlıkların idari yargının değil, açıkça adli yargının görev alanında kaldığında kuşku bulunmamaktadır.” Hukuk Genel Kurulu 2017/1739 E., 2019/349 K.

gerçekleşmediğinin hukuk mahkemesi tarafından incelenmesi sonucunda PTT A.Ş.'nin sorumluluğunun tespitine karar verilmesi gerektiğine karar vermiştir⁷⁰⁵.

Bununla birlikte, Yargıtay'ın bu nevi davaların idari yargıda tam yargı davası olarak görülmesine ilişkin kararı da bulunmaktadır⁷⁰⁶.

D)Usulsüz Tebligatın Yargılamanın İadesi Sebebi Olması

Tebligat hilesi sonucu yargılamada bir karar verilmişse ve verilen bu karar kesinleşmişse, bu karara karşı yargılamanın iadesi yoluna gidilebilir⁷⁰⁷. Hileli bir davranış sebebiyle tebligat işlemleri hatalı şekilde yapılmış, bu suretle yargılamanın taraflarından birisinin kendisini savunma imkanından mahrum kalmasına sebebiyet verilmişse ve yargılama neticesinde verilen karar kesinleşmişse, yargılamanın iadesi aracılığıyla hak

⁷⁰⁵ “Tüm bu açıklamalar ve yasal düzenlemeler ışığında somut olay değerlendirildiğinde; PTT A.Ş. çalışanı olan tebligat memuru hakkında İstanbul 43. Asliye Ceza Mahkemesinde yapılan yargılama neticesinde verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı, ne kurulan mahkûmiyet hükmü yönünden ne de maddi olgunun belirlenmesi yönünden bağlayıcı değildir. Mahkemece bir değerlendirme yapılmaksızın sadece İstanbul 43. Asliye Ceza Mahkemesinin 17.07.2012 tarihli ve 2012/10 E., 2012/651 K. sayılı kararında tebligat görevlisi hakkında sahte tebligat evrakı düzenlemesi sebebiyle görevi kötüye kullanma ve resmi belgede sahtecilik suçlarından ceza verildiği ve 14.09.2012 tarihinde kesinleştiği belirtilerek 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine uygun tebliğ yapmayan personelin zarara sebebiyet verdiği ve verilen zarardan da PTT A.Ş.'nin sorumlu olduğunun kabulüne karar verilmesi yerinde görülmemiştir. Bu nedenlerle davacının oluşan zararı ile tebligat memurunun eylemi arasında illiyet bağının bulunup bulunmadığı, tebliğ memurlarının kasten yahut ihmal suretiyle usulsüz tebliğ işlemi gerçekleştirerek davacının zararına neden olup olmadıkları hukuk hâkimince değerlendirilip sonucuna göre karar verilmesi gerekmektedir.” Hukuk Genel Kurulu 2021/380 E., 2022/975 K.

⁷⁰⁶ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 363, dn. 1018; “Dosya içeriğinden; davalı PTT Genel Müdürlüğü'ne yöneltilen davanın, davacıya icra müdürlüğünce çıkarılan tebligatın, davalı idare çalışanı tarafından tebliği sırasında gerekli özenin gösterilmeyerek usulsüz olarak yapılması sonucu davacının zarara uğraması hukuksal nedenine dayandırıldığı anlaşılmaktadır. Adli makamlarca, dava ya da takibin muhataplarına yapılan tebligatların doğru ve güvenli bir şekilde adrese teslimi ve bu kapsamdaki işlerin denetlenmesi PTT Genel Müdürlüğü'nün kamu hizmeti kapsamındaki görevleri arasındadır. Özellikle adli makamlarca yapılan tebligatlarla ilgili 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 1. ve geçici 1. maddeleri ile 5584 Sayılı Posta Kanunu'nun 1. ve 2. maddeleri dikkate alındığında; davalı idarenin adli tebligatlarla ilgili faaliyetleri tekel şeklinde yürütülen kamusal bir faaliyet olduğundan, bu görevin hiç veya gereği gibi yerine getirilmemesi hizmet kusuru niteliğindedir. İdare'nin işlemi ya da eylemi nedeni ile doğan zararlardan dolayı; İdari Yargılama Usulü Yasası'nın 2/1-b maddesi gereğince İdare'ye karşı, idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerekir. Görev sorunu, açıkça veya hiç ileri sürülme de kendiliğinden dikkate alınır. Mahkemece anılan davalı yönünden yargı yolu bakımından görevsizlik kararı verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile işin esası incelenerek karar verilmiş olması doğru değildir. Bu nedenle kararın bozulması gerekmiştir.” 4. Hukuk Dairesi 2013/8842 E. , 2014/5067 K.

⁷⁰⁷ Lehine karar verilen tarafın, karara etki eden hileli bir davranışta bulunmuş olması, yargılamanın iadesi sebebidir(HMK m. 375/1-h); ARSLAN, Ramazan, *Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*, Ankara 1977, s. 105; ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 543; IŞIK, *Usulsüz Tebligat*, s. 174; KOÇ, *Tebligat*, s. 152; ÖZBAY/OKUMUŞ/YALIN, s. 78; KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 363.

arama özgürlüğü korunabilir. Yargıtay içtihatlarında da tebligat hilesi, yargılamanın iadesi sebebi olarak kabul edilmektedir⁷⁰⁸.

Önemle belirtmek gerekir ki, nihai karar usulsüz bir şekilde tebliğ edilmişse, karara kesinleşme şerhi işlenmiş olsa bile, yargılamanın yenilenmesi değil; ilk derece mahkemelerinin nihai kararlarında istinafa; bölge adliye mahkemesi nihai kararlarında temyize başvurmak gerekmektedir. Nihai kararın usulsüz tebliğinde, muhatap kararı öğrenmediği sürece kesinleşmeden bertaraf edilemez⁷⁰⁹. Şeklen yapılan kesinleştirme hukuki sonuç doğurmamalıdır.

Öğretide⁷¹⁰, bizatihi elektronik tebligatta hile sebebiyle yargılamanın iadesinin istenemeyeceği, çünkü, lehine karar verilen tarafın hileli davranışta bulunması şartının elektronik tebligatta bulunmadığı savunulmaktadır. Başka bir ifadeyle, UETS aracılığıyla yapılan elektronik tebligatta, yargılamanın karşı tarafının bir hileye başvurma olasılığının imkansızlığına dikkat çekilmiştir. Ancak, bilgisayar korsanlığı aracılığıyla karşı taraf tebligat yapılmış gibi işlem kurgulanmışsa tebligat hilesi sonucu doğar. UETS’de alınan güvenlik önlemleri sebebiyle böyle bir bilgisayar korsanlığına başvurulması zor olsa da imkansız değildir. Bu sebeple, elektronik tebligattaki usulsüzlük karşı tarafın hilesi neticesinde gerçekleşmişse diğer şartların da varlığı halinde yargılamanın iadesi yoluna başvurabilmesi yolu açık olmalıdır.

Bununla birlikte, bir yargılamada elektronik tebligat kaydının sahteliğine karar verilirse, hukuki dinlenilme hakkının ihlali sebebiyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 375/1-i uyarınca yargılamanın iadesi başvurusunda bulunulması mümkün olacaktır⁷¹¹.

⁷⁰⁸ “Davacı kadın, koca tarafından açılan boşanma davasında tebligat hilesi yapıldığından ve usulünce dava dilekçesi tebliğ edilmeden boşanma kararı verildiğinden bahisle yargılamanın yenilenmesini talep etmiş, mahkemece tebligat hilesi yapılmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. Boşanma davasının yargılaması sırasında koca tarafından gösterilen Alanya'daki adreste tebligat yapılamaması üzerine, davacı kadına ilan tebligat yapılmıştır. Davalı koca eşinin Alanya'daki evini sattığını ve Almanya'da bulunan müşterek konutta yaşadığını bilmesine rağmen, Türkiye'de ilan tebligat yapılmasını sağlamış ve bu şekilde tebligat hilesi yaparak, boşanma kararı elde ettiği anlaşılmaktadır. Lehine hüküm verilen tarafın, hükme etkisi olan hile kullanmış olması yargılamanın iadesi sebebidir (HUMK md. 445/7). Ayrıca dava dilekçesinin ilan tebliği sırasında, mahkeme ilam metninin divanhanesinde bir ay süre ile askıda bulundurulması gerekirken (Tebligat Tüzüğü md. 47/2), ilan metninin 15 gün süre ile askıda kaldığı anlaşılmakla ilan tebligatın da usulüne uygun yapıldığından söz edilemez. Hal böyle olunca yargılamanın yenilenmesini isteyen davacı kadına boşanma davasında usulünce tebligat yapılmadığı ve savunma hakkının kısıtlandığının kabulü gerekir. Açıklanan nedenlerle yargılamanın yenilenmesi isteminin kabulüne karar vermek gerekirken yazılı şekilde reddine karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” 2. Hukuk Dairesi 2011/9199 E. , 2012/21289 K.

⁷⁰⁹ ARAS, *Usulsüz Tebligat*, s. 199; RUHİ/RUHİ, s. 773.

⁷¹⁰ YARDIMCI, s. 32; KOÇ, *Tebligat*, s. 152.

⁷¹¹ YARDIMCI, s. 32.

Bizim de katıldığımız görüşe⁷¹² göre, sahte delil kaydı veya zaman kaydıyla tebliğ işleminin geçerliliğini veya yapıldığı tarih hakkında mahkemenin yanıltılarak yanlış karar vermesine neden olunması hali de tebligat hilesi kapsamında değerlendirilmelidir. Zira, bu sebebin varlığı için, karşı tarafın hileli bir davranışta bulunarak hükmün farklı verilmesine neden olması gerekir⁷¹³. Elektronik tebligattaki delil veya zaman kaydı değiştirilmemiş olsaydı mahkemenin esas hakkında farklı ve isabetli karar verme ihtimali varsa, tebligat hilesinin varlığını kabul etmek gerekir. Bu halde hukuki dinlenilme hakkı, tebligat hilesi sebebiyle ihlal edilmektedir. Hukuki dinlenilme hakkının ihlali tebligat hilesinin dolaylı sonucudur. Bununla birlikte, yargılamanın iadesine ilişkin sebeplerin yarışmasından da bahsedilebilir⁷¹⁴.

Elektronik tebligatta, fiziki ortamdaki tebligatla kıyaslandığında tebligat hilesi yapılması ihtimali yok denecek kadar azdır. Ancak, bilgisayar korsanlığı kullanılarak çok güç olsa da sahte delil kaydı veya zaman damgası oluşturabilir. Bu yüzden, elektronik tebligatta tebligat hilesi yapılması çok küçük bir ihtimal olsa da bu ihtimalin göz ardı edilmemesi gerekir. Bu halde tebligat hilesinin her türlü delille ispatının mümkün olması gerekir⁷¹⁵. Ayrıca, sahte delil kaydı ve zaman kaydı oluşturulması sebebiyle yargılamanın iadesi yoluna başvurulması için, buradaki sahtecilik sebebiyle Türk Ceza Kanunu m. 204 çerçevesinde “resmi belgede sahtecilik suçuna” ilişkin kesinleşmiş bir mahkumiyet kararına gerek yoktur⁷¹⁶.

3.6.3. Elektronik Tebligata İlişkin Suçlar

Tebliğat işlemlerinde usulsüzlüğü engellemek ve tebligat sürecinin en hızlı şekilde yürütülebilmesi amacıyla Tebligat Kanunu’nda tebligat suçları düzenlenmektedir. Bu düzenlemeyle tebligat suçları cezai yaptırımlara bağlanmış ve kişilerin tebligat usulsüzlüklerinden çekinmesi amaçlanmıştır. Teb. K. 52-56 maddelerinde düzenlenen suçları tebligatı çıkarmaya yetkili kişiler işleyebileceği gibi muhataplar ve üçüncü kişiler de işleyebilir⁷¹⁷.

⁷¹² KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 365.

⁷¹³ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 365.

⁷¹⁴ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 365.

⁷¹⁵ ÖZBAY/OKUMUŞ/YALIN, s. 90.

⁷¹⁶ ÖZBAY/YARDIMCI, s. 121.

⁷¹⁷ ÖZBAY / YARDIMCI, s. 115.

3.6.3.1.Genel Olarak Tebligat Suçları ve Elektronik Tebligat

Tebligat Kanunu'nun üçüncü babında 52-57 maddeler arasında tebligat suçları düzenlenmiştir⁷¹⁸. Söz konusu hükümlerin amacı, esasen tebligatların doğru ve gecikmeksizin yapılmasıdır. Tebligat suçlarına ilişkin cezalar, tebligat mevzuatına uygun bir şekilde muhataba tebliğ yapılmasını sağlamaya yöneliktir⁷¹⁹.

Tebligat Kanunu'nun uygulanmasıyla görevli memur ve hizmetliler ile mahalle, köy muhtar ve ihtiyar heyeti ve meclisi azaları işledikleri suçlar ile kendilerine karşı işlenen suçlarda Türk Ceza Kanunu'nun kamu görevlisine ilişkin hükümlerine göre cezalandırılır⁷²⁰. Bu çerçevede, başta UETS sistemi olmak üzere, elektronik tebligat sürecinde görev alan PTT çalışanları, işledikleri suçlar ve kendilerine karşı işlenen suçlarda kamu görevlisine ilişkin hükümler kapsamındadırlar.

Anılan suçlar arasında elektronik tebligatı bizatihi konu alan bir suç tipi yoktur. Elektronik tebligatın yapıldığı UETS sistemine müdahale edilmesi her ne kadar zor olsa da bilgisayar korsanlığı aracılığıyla imkansız değildir. Öte yandan, elektronik tebligatta kullanılan elektronik ortamın bireylerde yarattığı güven hissiyatı istismar edilerek işlenen fiillerin ağır bir yaptırıma tabi olması gerekmektedir. Elektronik tebligata ilişkin suç ve cezalara yönelik düzenlemeler hem adalete erişim hakkını hem de E-Devlet uygulamalarına karşı duyulan güveni korumayı sağlayacaktır. Zira, elektronik yolla yapılan tebligat, salt bir tebligat işlemi olmaktan öte E-Devletin temel bileşenlerinden birisi olarak kabul edilmelidir.

Öğretide⁷²¹, elektronik tebligata ilişkin suçların düzenlenmesi gerektiği belirtilmiş; bu konuda şu önerilerde bulunulmuştur: “*Türk Ceza Kanunu'nda da Bilişim Suçları ile ilgili getirilen hükümler mevcut olup, bilişim sistemine girme (TCK m. 243) sistemi engelleme bozma, verileri yok etme veya değiştirme (TCK m. 244), özel belgeyi bozmak, yok etmek veya gizleme (TCK m. 208) suçlarına cezai müeyyideler getirilmiştir. Elektronik tebligatta işlemin kötüye kullanılması ağırlaştırıcı sebep yapılabilir. Yine çeşitli sahte ve zararlı mesajlar içeren sahte postalara karşı Tebligat Kanunu'na ve Türk*

⁷¹⁸ Tebligat Kanunu'ndaki düzenlenen suçlar şu şekilde sıralanabilir:

a) Yanlış adres bildirilmesi (Teb K. m. 53),
b) Kendisine yapılması gereken tebligatı almamak (Teb K. m. 54/2) ve muhatap adına tebligat yapılan kimselerin tebligat evrakını muhataba vermemesi (Teb K. m. 54/1),
c) Yalan beyan (Teb K. m. 55), tebliğ evrakının asılmasına ilişkin suçlar (Teb K. m. 56).

⁷¹⁹ ÖZBAY/YARDIMCI, s. 119.

⁷²⁰ ÖZBAY/YARDIMCI, s. 119.

⁷²¹ KOCA, s. 2992-2993.

Ceza Kanunundaki Bilişim Suçlarına ilişkin hükümlere ilaveler yapılarak müeyyideler getirilebilir.”

Tebliğat Kanunu’nda yer alan tebligata ilişkin suçlar, fiziki tebligata ve fiziki adrese ilişkindir. Özellikle yanlış adres bildirme suçu, fiziki adresi konu almaktadır. Elektronik tebligatta muhatabın elektronik tebligat adresini bildirmesi gereği bulunmadığı gibi; muhatabın 15 hanelik bir sayı dizisinden oluşan elektronik tebligat adresini aklında tutabilme mecburiyeti dahi bulunmamaktadır. Keza, tebligatı çıkaran mercilerin muhatabın beyanına göre değil; UETS’de yer alan kayıtları ve adres rehberini sorgulamak aracılığıyla tebligat çıkarması gerekir⁷²². Elektronik tebligatta UETS’de yer alan adres rehberi esas alınarak adres belirleneceğinden Tebliğat Kanunu m. 53’te düzenlenen yanlış adres bildirme suçu oluşamaz⁷²³.

Elektronik tebligatta muhataba yapılacak tebliğatın başka birine yapılması mümkün olmadığından, Teb K. m. 54’te düzenlenen suç, işlenemez bir suç niteliğindedir⁷²⁴.

Bunun yanında muhatabın elektronik tebliğat adresi kullanımına açık olmasına rağmen, tebliğatı çıkaran merciye elektronik tebliğat adresinin kapatıldığını bildirerek kendisine fiziki tebliğat yapılmasına yönelik bir hileye başvurması halleri karşımıza çıkabilir. Bu durumda tebliğatı çıkaran merciin, muhatabın beyanına dayalı olarak değil; UETS’de bulunan adres kayıtlarına göre tebliğat çıkarması gerekmektedir. Muhatabın beyanının Teb K. m. 55’te düzenlenen yalan beyan kapsamında değerlendirilmesinden bahsedilemeyecektir⁷²⁵. Zira muhatabın elektronik tebliğat adresinin kapatıldığına yönelik yalan beyanı tebliğ memuruna değil tebliğatı çıkaran merciye ilişkindir. Bu kapsamda, elektronik tebligatta muhatap ve tebliğat memurunun karşı karşıya gelmesinden bahsedilemeyeceği için, muhatabın tebliğ memuruna yalan beyanda bulunma suçunu (Teb K. m. 55) işleme olasılığı da yoktur. Elektronik tebligatta basılı bir tebliğ evrakı da bulunmayacağından, tebliğ evrakının ve ihbarnamenin taliki ile ilgili suçlar da (Teb K. m. 56) ortaya çıkmaz.

⁷²² Tebliğat Kanunu m. 10 hükmünde düzenlenen muhatabın bilinen son adresine tebliğat yapılması kuralı fiziki tebligata yöneliktir. Fiziki tebligatta, bilinen en son adresin tespitinde, tebliğ isteyen beyanı, muhatabın veya diğer ilgililerin bildirimleri ya da mevcut belgeler esas alınır (Teb. Yön. m. 16/1).

⁷²³ KURT KONCA, *Elektronik Tebliğat*, s. 367.

⁷²⁴ Tebliğ evrakının muhatabına verilmemesi ve muhatabın tebliğatı kabulden kaçınma suçu (Teb K. m. 54), TÜZÜNER, *Kalitatif Yöntem*, s. 149; AKKAN, *Mihder*, s. 55; BÖRÜ, *HFFD*, s. 193.

⁷²⁵ KURT KONCA, *Elektronik Tebliğat*, s. 368.

Tebliğat Kanunu'nda elektronik tebligata özgü suç ve cezalara ilişkin ayrıca bir düzenleme bulunmamaktadır. Elektronik tebligat, kendinden önce Kanunda düzenlenen tebligat yöntemlerinden farklı olduğu için, Tebliğat Kanunu'nda halihazırda düzenlenmiş bulunan suçlar, elektronik tebligatın niteliğiyle bağdaşmamaktadır. Elektronik tebligat sürecinde “veri güvenliğinin ihlali, özel hayatın gizliliğinin ihlali, elektronik tebligata ilişkin verilerin değiştirilmesi” gibi teknik suçların işlenmesi mümkün olabilir. UETS'ye veya kişilerin elektronik tebligat almaya elverişli tebligat adreslerine yapılan saldırılar ve değişikliklerin düzenlenen özel hükümlerle cezalandırılması gerekir.

Tebliğat Kanunu'nda tebligat suçlarını düzenleyen hükümlerin elektronik tebligat uygulaması başlamadan daha önce kabul edilmiş olup; elektronik tebligat sisteminin nitelikleriyle bağdaşmaması sebebiyle elektronik tebligata özgü suç ve cezalara özel düzenleme getirilmesi gerekmektedir. Elektronik tebligata ilişkin suçların, elektronik tebligatın adalete erişim hakkının bir parçası ve devletin adil yargılama yükümlülüğünün bir parçası olması sebebiyle, siber suçlardan daha ağır yaptırımlara tabi tutulmaları gerekmektedir. Bu sebeple siber suçlara ilişkin TCK'da bulunan hükümlere göre daha özel nitelik taşıyan bu suçların özel bir kanun niteliği taşıyan Tebliğat Kanunu'nda düzenlenmesi yerinde olacaktır⁷²⁶.

Elektronik tebligat, muhatabın kayıtlı tek ve benzersiz elektronik posta adresine yapıldığı için, bu tebligatların üçüncü kişi eline geçmesi, bu kişi tarafından okunması kural olarak imkansızdır⁷²⁷. Ancak, Elektronik Tebliğat Yönetmeliği m. 21/1-c'de⁷²⁸ düzenlenen yükümlülüğün yerine getirilmesine rağmen elektronik tebligat adresine ilişkin bilgilerin muhatabın iradesi dışında çalınması ve kullanılması ihtimali her zaman bulunmaktadır. Elektronik tebligat adresine ilişkin bilgilerin üçüncü kişilerce zorla ele geçirilmesinin ve kullanılmasının da ayrı bir suç olarak düzenlenmesi gerekmektedir⁷²⁹.

İlgili kanun maddesi gereğince, zorunlu olmasına rağmen, elektronik tebligat adresinin alınmamasının veya aktif hale getirilmesinin bir yaptırımı yoktur. Bu durum Tebliğat Kanunu'nda bir tebligat suçu olarak düzenlenmemiştir⁷³⁰. Öğretide⁷³¹ bir görüşe

⁷²⁶ KOCA, s. 2993; KURT KONCA, *Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, s. 264, BÖRÜ, *HHFD*, s. 196.

⁷²⁷ VAROL/BAŞTÜRK, s. 270; BÖRÜ, *HHFD*, s. 194.

⁷²⁸ Elektronik Tebliğat Yönetmeliği m. 21/1-c hükmü gereğince, elektronik tebligat adresi sahibi, kimlik doğrulama amacıyla kendisine verilen bilgileri korumak, üçüncü kişilerle paylaşmamak ve başkasına kullandırtmamak yükümlülüğündedir.

⁷²⁹ KURT KONCA, *Elektronik Tebliğat*, s. 369

⁷³⁰ RUHİ/RUHİ, s. 206.

⁷³¹ KURT KONCA, *Elektronik Tebliğat*, s. 369.

göre; Kanun koyucu bir değişiklik yaparak, elektronik tebligat adreslerinin kendiliğinden aktif hale getirilmesine yönelik bir tercihte bulunabilir. Eğer böyle bir tercihte bulunulmazsa, tebligatın etkinliğinin artırılması bakımından elektronik tebligat adreslerinin belirli bir süre içerisinde aktif hale getirilmediği hallerde muhatabın para cezasına çarptırılması düşünülebilir.

3.6.3.2. Elektronik Tebligatta Resmi Belgede Sahtecilik Suçu

Tebliğ mazbatası resmi bir belge olup, “bu belgenin sahte olarak düzenlenmesi ya da iğfal kabiliyeti taşıyacak şekilde değiştirilmesi ya da sahte mazbatanın kullanılması” resmi belgede sahtecilik suçunu oluřturur⁷³². Öęretide⁷³³ de, tebliğ evrakları ve mazbatasına yönelik sahtecilik hallerinde resmi belgede sahtecilik suunun doğmuş olduğu kabul edilmektedir. Yargıtay da tebliğ memurunun gerçeğe aykırı bir şekilde tebliğ mazbatası düzenlemesi eylemini, resmi belgede sahtecilik suçu kapsamında değerlendirmiştir.

Delil kayıtlarının resmi belge kapsamında değerlendirilmesi halinde, bu kayıtların sahte olması, Türk Ceza Kanunu m. 204 çerçevesinde resmi belgede sahtecilik suçunu oluşturur. Buna göre “(1) Bir resmi belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir resmi belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren veya sahte resmi belgeyi kullanan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmi bir belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren, gerçeğe aykırı olarak belge düzenleyen veya sahte resmi belgeyi kullanan kamu görevlisi üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (3) Resmi belgenin, kanun hükmü gereği sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olan belge niteliğinde olması halinde, verilecek ceza yarısı oranında artırılır.” Delil kaydının sahteliği sebebiyle verilecek cezanın yarısı oranında artırılması gerekir⁷³⁴.

⁷³² KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 369.

⁷³³ ÖZBAY/OKUMUŞ/YALIN, s. 82.

⁷³⁴ Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 14 gereğince, delil kayıtlarının, aksi ispat edilmedikçe kesin delil sayılması, cezanın ağırlaştırıcı sebebi sayılır.

3.7.HUKUKİ YETERSİZLİKLER

3.7.1.Elektronik Tebligata İlişkin Hususların Yönetmelikle Düzenlenmesi

Doktrinde, “*e- tebligatın uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelikle*⁷³⁵ *belirlenmesi eleştirilmiş ve düzenlemelerin kanun ile yapılmasının gerekliliğinin*” altı çizilmiştir⁷³⁶. Usul ve esasların belirlenmesinin yönetmelikle düzenlenmesi hususunda, ilgili Kanunun⁷³⁷ gerekçesinde “*Kanunda tüm ayrıntıların yer alamayacağı ve gelişen şartlar doğrultusunda Kanunda kısa aralıklarla yapılacak değişikliklerin daha büyük problemlere yol açabileceği*” sebepleri gösterilmiştir⁷³⁸.

Bu çerçevede doktrinde, elektronik tebligat hükümlerinin hükümlerin vakit kaybedilmeden incelenmesi ve daha detaylı düzenlenmesi ile birlikte e- tebligatın klasik tebligat usulünden ayrıştırılması gerektiği belirtilmiştir⁷³⁹. İLERİ'nin görüşü⁷⁴⁰ doktrinindeki diğer görüşlere paralel olarak, “*öncelikle Teb. K. hükümlerinde değişiklik yapılması ve özellikle e- tebligata ilişkin 7/a maddesinin ayrı olarak düzenlenip kapsamlı açıklamalara yer verilmesi gerektiği*” yönündedir. Doktrinde 1959 yılından beri kullanılan Tebligat Kanunu'nun artık tümüyle güncellenmesi gerektiği belirtilmektedir⁷⁴¹.

Elektronik hizmetlerde sağlanacak yasal koruma hukuk devletinin gereğidir. Bu gereğin yanında gerek hizmetlerin sunumunda hukuka uygunluğun gerekse elektronik işlemlerin hukuki olarak güvenliğinin sağlanması bakımından da yasal koruma mutlaka sağlanmalıdır⁷⁴².

⁷³⁵ Teb. K. m. 7/a f. son (Teb. Yön. m. 12 cüm. son) ile e- tebligata ilişkin maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelikle belirleneceği düzenlenmiştir.

⁷³⁶ ATALI/ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 60; KURT KONCA, “*Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, s. 263, TANRIKULU, s. 323.

⁷³⁷ 6099 sayılı Kanun m. 2.

⁷³⁸ İLERİ, s. 132; Teb. K. m. 7/a gerekçesi bkz. MUŞUL, a.g.e., s. 133- 134, dn. 102.

⁷³⁹ BÖRÜ, HFD, s. 186- 187, dn. 10.

⁷⁴⁰ İLERİ, s. 132.

⁷⁴¹ “... yakında 53 yaş gününü kutlamak zorunda kalacağımız 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun, parçalı, yamalı usullerle orasından burasından düzeltilmesi yerine yeni baştan ele alınarak tümüyle güncellenmesi zorunludur.” Bkz. AKDAĞ, a.g.m., s. 272; Teb. K.'de kullanılan dilin eskidiği, günümüzde kullanılan hukuk diline uygun hale getirilmesi gerektiği, 1959 yılından bu yana Kanunda yapılan değişikliklerin bütünlüğü bozarak uyum sorunu ortaya çıkardığı, Teb. K.'nin yaşandığı ve yeni bir tebligat mevzuatına ihtiyaç olduğu hususunda bkz. KURT KONCA, *Sorunlar VE Çözüm Önerileri*, s. 243, 271; Benzer şekilde Teb. K.'nin yenilenmesi gerektiği yönünde bkz. ÇEVİK, s. 104.

⁷⁴² ASLAN, Memduh, “Vergilendirmede Elektronik Belgelerin Hukuki Geçerliliklerinin Değerlendirilmesi”, *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, Y. 2, C. 2, S. 3, (s. 21- 57), s. 22.

Elektronik tebligatın sonuç doğurması için tebligatın muhatap tarafından alındığının belgelenmesine dair bir kural bulunsaydı bu kural istismar edilecek ve kötü niyetli muhataplar bu belgelendirmeyi yapmayarak tebligatın sonuç doğurmasına engel olacaktı⁷⁴³.

3.7.2. Elektronik Tebligatta Tebliğ Tarihinin Belirlenmesinde Ortaya Çıkan Görüş Ayrılıkları

Elektronik tebligatın yapılmış sayılması için, muhatabın tebligatı öğrendiğinin veya aldığı belgelenmesi şartının aranmaması doktrinde eleştirilmektedir⁷⁴⁴. Elektronik tebligatın muhatap tarafından alındığının belgelenmesi şartıyla sonuç doğurmasına ilişkin düzenleme yapılması önerilmektedir⁷⁴⁵. Ancak, aksi görüşlere göre *“bu önerinin kabulü, kötü niyetli muhatapların tebligatı aldığına ve okuduğuna ilişkin teyit belgesi göndermekten kaçınmalarına ve tebligatın yapılamamasına”* sebebiyet verebilir⁷⁴⁶.

Elektronik tebligat sistemi ile elektronik sorgulama ve yoklama sistemlerinin senkronize çalışması hem muhataplar hem de tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciler için faydalı olacaktır. Aksi takdirde mükellefiyeti düşen bir mükellefe tebligat yapılmasıyla emek ve zaman kaybı ihtimali doğacaktır.

Meclis görüşmeleri esnasında yapılan eleştiriler arasında tebliğin muhataba ulaşma anı ve tebliğ tarihi bulunmaktadır⁷⁴⁷. Elektronik tebligatta tebliğ tarihinin

⁷⁴³ Elektronik tebligat, tebligatın muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün bitiminde yapılmış sayılmaktadır. Böylece bu uygulamada muhataba ulaşmasına rağmen aynı gün içerisinde açılmamış ya da açılmasına karşın okunamamış tebligatların bulunması mümkündür. Böyle durumlar bilişim hukuku kapsamında ortaya çıkan bir hukuki yetersizlik olarak değerlendirilebilir; KURT KONCA, *“Sorunlar ve Çözüm Önerileri”*, s. 263.

⁷⁴⁴ KOCA, s. 2992.

⁷⁴⁵ KOCA, s. 2992; İsviçre tebligat hukukundaki düzenlemeler için bkz. TÜZÜNER, *Kalitatif Yöntem*, s. 147.

⁷⁴⁶ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 263.

⁷⁴⁷ *“Elektronik yolla yapılan tebligatta tebligatın ulaşma anının ve tarihinin belirlenmesinde de problem yaşanabileceği kaygısı, başta Türkiye Barolar Birliği temsilcisi ve Ankara Barosu olmak üzere pek çok kurum temsilcisi tarafından dile getirilmiştir. Diğer taraftan, tasarının ilgili maddesine bakıldığında “Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik posta adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır.” ifadesinden anlaşılan, bu düzenlemeyle muhatabın öğrenme zamanının değil, posta adresine ulaşma zamanının esas alınmasıdır. Bu durum, Adalet Komisyonunda tartışılmıştır. Hatta Adalet Komisyonu Başkanımız Sayın Ahmet İyimaya, Komisyon tutanaklarına yansıyan konuşmasında - aynen okuyorum bu ifadeyi- “Elektronik postayı açmadıysa sayılmıyor. Erişim yetmiyor. Ben okudum. Zaten onu da içtihatla hallederiz, tebligat geçersiz olur.” diyor. ... Yani, bu da tasarının aslında olgunlaşmadan, bir hukuki mantık birlikteliği sağlanmadan Türkiye Büyük Millet Meclisine getirildiğine çok açık bir kanıt oluşturuyor.”* Bkz. ÖZBAY, *EÜHFD*, s. 127 dn. 37; E- tebligatta muhatabın bilgiyi aldığı ve öğrendiği

belirlenmesi konusu özellikle tartışılmıştır⁷⁴⁸. Uyuşmazlığın temeli, kısaca, “*kanun hükmü gereği elektronik tebligatın muhatabın adresine ulaşmasını takip eden beş günlük sürenin sonunda tebliğ edilmiş sayılacağı kabul edilmişken; elektronik tebligatın beş günlük süre dolmadan önce açıldığı hallerde bu tarihin tebliğ tarihi olarak kabul edilip edilemeyeceğidir*”. Daha önce de detaylı olarak ele aldığımız üzere⁷⁴⁹, bu husus ile ilgili olarak; AYM, YHGK, Yargıtay daireleri, doktrin, TBB ve avukatlar tarafından gerek karar gerekse görüş ve açıklamalara yer verildiği görülmektedir. Ancak verilen kararlar arasında birlik olmadığı gibi doktrinde de bu konuda görüş birliği yoktur. Doktrinde tartışmaları sona erdirmek adına yapılan, kanun hükmünün değiştirilmesine ilişkin öneriye göre, hüküm, “*Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda “okunmuş ve tebliğ edilmiş” sayılır.*” olarak değiştirilmelidir⁷⁵⁰. Çünkü tebligatın asıl amacı muhatabın bilgilendirilmesidir ve elektronik tebligatın okunması ile de bilgilendirme unsuru yerine getirilmiştir.

Doktrindeki bir başka öneriye göre ise “*ortak bir yasal düzenleme getirilerek, elektronik tebligatın tebliğ edilmiş sayılacağı tarih çok kısa olmalı ve okuma tarihi esas alınmamalıdır*”⁷⁵¹. Aynı görüşün devamında, “*elektronik tebligatın muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığı gün ya da en fazla ulaştığı tarihi izleyen ertesi günün sonunda tebliğ edilmiş sayılmasına dair bir düzenleme yapılması gerektiği*” belirtilmiştir⁷⁵². Ulaşma tarihi yerine, tebligatın muhataba ulaştığı tarihi takip eden beşinci günün bitiminde yapılmış sayılacağına dair düzenlemenin gerekçesi, “*bireylerin elektronik adreslerini her gün kontrol edemeyebilecekleri ve icazet vermeleri dışında bu adreslere kendileri yerine bir başkasının erişiminin söz konusu olmayacağıdır*”. Bu çerçevede tarihin çok kısa tutulmasının muhatapların elektronik tebligat adreslerine sürekli bakmalarını zorunlu bırakacağını ve bunun da muhataplardan beklenmesi hayatın olağan akışına aykırı olacağından bu öneri isabetli bulunmamaktadır.

zamanın tespit edilmesinin güç olduğu yönünde bkz. ÖZBAY, *EÜHFD*, s. 125; ÖZBAY, *Elektronik Tebligat*, s. 1422.

⁷⁴⁸ Ayrıca KOCABIYIK’ın PTT ile yaptığı görüşmeler neticesinde ifade ettiği üzere, e- tebligatın beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı hükmü kamu kurumları da dahil tüm gerçek ve tüzel kişileri endişeye sürüklemektedir, bkz. KOCABIYIK, s. 97.

⁷⁴⁹ Bkz. Başlık 3.11.

⁷⁵⁰ BÖRÜ, *HHFD*, s. 212.

⁷⁵¹ Yani, elektronik tebligatın muhatabın sistemine kayıtlı elektronik posta adresine ulaşmasını takip eden beşinci günün ertesi günü, yani altıncı gün işlemeye başlayan süreleri saymaya başladığımız ilk gündür (Teb. K m. 7/a; ETY. m. 9/6); ALBAYRAK, s. 60.

⁷⁵² ALBAYRAK, s. 60.

TBB tarafından yapılan duyurunun kapsamında tebliğ tarihi ile yaşanan belirsizliklerle ilgili olarak, Yargıtay Başkanlığına, Adalet Bakanlığına ve Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığına yazılan yazıda⁷⁵³, özetle, “*kanun hükmünün açık olması ve Yargıtay daireleri arasında farklı uygulamaların bulunmasından bahsedilerek, hak kayıplarının yaşanmaması için 2797 sayılı Yargıtay Kanunu⁷⁵⁴ m. 45/2 gereğince içtihadın birleştirilmesi konusunun değerlendirilmesi*” talep edilmiştir. Söz konusu hüküm şu şekildedir: “*Diğer merci veya kişilerin gerekçe göstererek yazılı başvurmaları halinde, içtihadı birleştirme yoluna gitmenin gerekip gerekmediğine Birinci Başkanlık Kurulu karar verir. Bu karar kesindir.*”⁷⁵⁵.

3.8.ELEKTRONİK TEBLİGATTA RİSKLER

Risk, kötü bir şeyin olabilme olasılığını ifade eder⁷⁵⁶. ISO 31000 (2009) / ISO Kılavuzu 73: “*Riskin 2002 tanımı 'hedefler üzerinde belirsizlik etkisidir. Bu tanımla belirsizlikler (olabilen veya olamayan) olayları içerir ve belirsizlikler bilgi eksikliği ya da muğlaklık (anlam belirsizliği) sebebiyledir*”⁷⁵⁷. Elektronik tebligat, birden fazla unsurun aynı anda gerçekleşmesi sayesinde işleyebilen bir uygulama olduğundan bu unsurlardan birinde meydana gelebilecek değişiklik veya bozukluk elektronik tebligat sürecinde istenmeyen bir durumun doğmasına sebep olabilir. Çalışmamızın bu kısmında elektronik tebligatta riskler incelenecektir.

⁷⁵³ 26.1.2021 tarihli E-41870694-659-2227 sayılı ve “*Kanunun Açık Hükmüne Rağmen E- Tebligatta Sürenin Yanlış Hesaplanması Hakkında*” konulu yazı için bkz. (https://d.barobirlik.org.tr/2021/tebligat/20210126_yargitay.pdf) Son Erişim Tarihi: 18.06.2024.

⁷⁵⁴ RG T 8.2.1983, S 17953.

⁷⁵⁵ Adalet Bakanlığına gönderilen yazıda özetle, hükmün tebligatın açılıp açılmadığına bakılmaksızın beş günlük sürenin sonunda yapılmış sayılacağına ilişkin olmasına değinilerek, uygulamadaki çelişkinin giderilmesi ve hak kayıplarının önlenmesi amacıyla, Elektronik Tebligat Yönetmeliği’nde düzenleme yapılarak konunun açıklığa kavuşturulması konusunun değerlendirilmesi talep edilmiştir. Son olarak Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığına gönderilen yazıda, özetle, akademinin adaylık ve meslek içi eğitimlerinde bu konuya ağırlık verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ancak Adalet Bakanlığına sunulan Elektronik Tebligat Yönetmeliği’nde düzenleme yapılması talebine cevap olarak, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü tarafından, gerekçelerine daha önce değinildiği üzere, Kanun ve yönetmelik hükümlerinin tereddüde yer vermeyecek açıklıkta olduğu ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği’nde düzenleme yapılmasına ihtiyaç olmadığı belirtilmiştir.

⁷⁵⁶ <https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce/risk> Son Erişim Tarihi: 28.06.2024.

⁷⁵⁷ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Risk> Son Erişim Tarihi: 28.06.2024.

3.8.1. İnternet ve Elektrik Kesintileri

Elektronik tebligat sistemi, internete erişimle çalışır. İlgililerin elektronik tebligat adresini açıp kontrol edebilme imkanı internete erişebildikleri ölçüde mevcuttur. Uzun süreli internet kesintisi yaşanması ve internet altyapısının çökmesi ihtimalleri elektronik yolla tebligat yapılmasının önündeki bahsedilmesi gereken önemli risklerdendir. Bu türden bir risk 6 Şubat 2023 tarihinde ülkemizde gerçekleşen deprem felaketiyle karşımıza çıkmıştır. Depremın sebep olduğu yıkım internet altyapısına zarar vermiş; depremden etkilenen bölgede internet erişiminde büyük sıkıntılar yaşanmıştır. Yaşanan felaket, hem elektronik yolla tebligat yapılmasını hem de elektronik tebligat adreslerinin kontrolünü büyük ölçüde güçleştirmiştir, hatta yer yer tamamen engellemiştir. Bu bağlamda, “120 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yargı Alanında Alınan Tedbirlere İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi”⁷⁵⁸ ile yargılama sürelerinin durdurulması suretiyle hak kayıplarının önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

İnternetle ilgili daha genel bir sorun, küresel olarak internetin kesilme ya da parçalanma ihtimalidir. Bahsedilen bu parçalanmaya Rusya-Ukrayna savaşı sırasında, internet erişiminde özellikle Ukrayna'nın yaşadığı sıkıntılar örnek verilebilir. Savaş sırasında Ukrayna'da internet Rus güçleri tarafından kapatılmıştır. Bu durum karşısında Ukrayna'da internet Starlink uydu ağları ile sağlanmıştır. Öte taraftan, bu savaş teknoloji şirketlerinin Rusya pazarından çıkmasına ya da çıkmasının istenmesine yol açmış; küresel internetin parçalanma ihtimali tartışılmıştır⁷⁵⁹.

Doğal afetler ve savaş sebebiyle yaşanacak internet sorunlarının yanında elektrik kesintileri veya enerji sorunu da elektronik tebligat bakımından önemli riskler arasındadır. Bu ihtimallerin gerçekleşmesi ihtimaline karşı, bireylere fiziki ortamda erişimi mümkün kılacak adres bilgilerinin (MERNİS kayıtlarının) erişilebilir şekilde muhafazasının sağlanması reddedilemeyecek bir gerekliliktir. Doğal afet ve savaş riskine karşı, fiziki ortamda tebligat yapılması gereğinin yerine getirilmesine ilişkin altyapının tesisi ve sürekliliği için gerekli giderlerin elektronik tebligat risk maliyeti olarak düşünülmesi ve elektronik tebligat ücretlerinin bu kapsamda belirlenmesi gerekir⁷⁶⁰.

⁷⁵⁸ RG.T.11.02.2023, S.32101 (1. Mükerrer).

⁷⁵⁹ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 137.

⁷⁶⁰ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 137.

3.8.2.Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hallerde Elektronik Tebligat

Tebligat Kanunu'ndaki mevcut düzenlemede gecikmesinde sakınca bulunan haller dikkate alınmamıştır. Bazı haller vardır ki, bu hallerde bir saatlik gecikme bile telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğurabilir. Bu hallerde tebligatın en hızlı şekilde yapılması büyük önem taşır.

Öğretide⁷⁶¹, elektronik tebligatın, fiziki tebligata kıyasla daha zararlı sonuçlar doğurabilme ihtimali incelenmiştir. Buna örnek olarak, *“müvekkilin, avukatının azlini noterlikten yollanacak azil tebligatı ile talep ettiği hallerde, elektronik yolla yapılacak azil tebligatının, muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılması sebebiyle, tebligatın ulaştığı anda azledildiğini öğrenen kötü niyetli avukatın beş günlük sürenin dolumuna kadar birçok işlem yapabileceği ve müvekkilini zarara uğratabileceği”* riskine işaret edilmiştir.

Öğretide⁷⁶² verilen başka bir örnek, İİK m. 89 uyarınca gönderilen haciz ihbarnamesiyle ilgilidir. Üçüncü kişi elektronik tebligatın ulaşmasıyla kendisine haciz ihbarnamesinin geldiğini öğrendiğinde ödemeyi icra dairesine değil de doğrudan borçluya yapabilir. Tebligatın yapılmış sayıldığı tarih sebebiyle, icra dairesine, tebliğ tarihi itibarıyla takip borçlusuna karşı herhangi bir borcunun bulunmadığını ileri sürebilir ve bu beyanı da tebliğ tarihi bakımından yalan beyan niteliği taşımaz⁷⁶³.

Öğretide⁷⁶⁴, gecikmesinde sakınca bulunan işlerde elektronik tebligat adresi sahibi muhataba Tebligat Kanunu m. 2'ye göre elektronik tebligat yerine memur yoluyla tebligat yapılabileceği, işbu hükmün bu nitelikte ivedi işler için düzenlendiği ifade edilmiştir. Buna karşılık, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, elektronik tebligat yerine, diğer tebligat yöntemleri yoluyla tebligat yapılmayacaktır. Elektronik tebligat zorunluluğuna rağmen, muhataba Tebligat Kanunu m. 7 hükmüne göre diğer usullerle yapılan tebligat usulsüz tebligattır⁷⁶⁵. Bununla birlikte öğretilde, *“zarara sebebiyet verebilecek sonuçların önüne geçilebilmesi için elektronik tebligata ilişkin hükümlerin mevzuatta özel hükümlerle daha ayrıntılı düzenlenmesi gerektiği; bazı özel durumlarda elektronik tebligat yerine fiziki ortamda tebligatın yapılabilmesine imkan veren özel durumlara kanunda yer verilmesi gerektiği”* belirtilmiştir. Avukatın azli hallerinde elektronik yolla

⁷⁶¹ BÖRÜ, *HHFD*, s. 216.

⁷⁶² ALBAYRAK, s. 62.

⁷⁶³ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 280.

⁷⁶⁴ BÖRÜ, *HHFD*, s. 217.

⁷⁶⁵ BÖRÜ, *HHFD*, s. 217.

tebligat yerine ilgili kanun hükmünde sayılan diğer tebligat yolları ile tebligat yapılabilmesine imkan veren açık hükümlere gereksinim duyulduğuna dikkat çekilmektedir⁷⁶⁶.

Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde elektronik tebligatta tebliğ tarihinin tebligatın muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılması kuralının bir istisnası bulunmamaktadır. Ancak, gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda memur vasıtasıyla tebligat yapılabileceğine ilişkin Tebligat Kanunu'nun 2. maddesinin elektronik tebligat zorunluluğunun istisnası olup olmadığı konusunda öğretide farklı yorumlar bulunmaktadır. Bunun yanında, Tebligat Kanunu m. 7'ye göre, “*elektronik tebligat yerine, tebligatın postada kullanılan diğer seri veya özel hızlı posta yoluyla tebligatın yapılmasının mümkün olup olmadığı*” da bir inceleme konusudur. Özellikle aynı şehirde bulunanlara hızlı tebligat yapıldığında tebligat muhataba aynı gün bile ulaşabilmektedir.

KONCA, Tebligat Kanunu m. 2 hükmünün hem fiziki tebligat hem de elektronik tebligat bakımından uygulanması gereken bir hüküm olduğunu savunmaktadır. Muhataba elektronik yolla tebligat yapılması zorunluluğu bulursa da özellikle elektronik tebligattaki beş günlük süre bakımından gecikmesinde zarar umulan işlerde tebligatın memur vasıtasıyla yapılması yürürlükteki mevzuat bakımından tek çözüm niteliğindedir. Ancak, memur vasıtasıyla tebligatta gecikmesinde sakınca bulunan halin tespiti ve mülki amirin izninin alınması gibi tebligat sürecinde ortaya çıkan güçlükler, bütün bunların yanında memurların iş yoğunluğu gibi nedenler, memur vasıtasıyla tebligatı oldukça istisnai hallerde uygulanabilir bir tebligat yöntemi haline getirmektedir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında, özel kanuni düzenlemelerle elektronik tebligata ilişkin Tebligat Kanunu hükümlerinden ayrılarak elektronik tebligatın muhataba ulaştığı anda tebliğ edilmiş sayılacağına dair hüküm konulabildiği belirtilmelidir. “Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'un” 9/a maddesi uyarınca bu Kanun ve “6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun'un” uygulanması kapsamında yapılacak tebligatların, Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesinde düzenlenen usullere bağlı kalmadan, elektronik ortamda tebliğ edilebileceği düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, yapılan tebligatlar muhataba ulaştığı tarihte tebliğ edilmiş sayılacaktır. Bu düzenlemeler değerlendirildiğinde kanun koyucunun elektronik

⁷⁶⁶ BÖRÜ, *HHFD*, s. 218.

tebligatın ulaştığı anda sonuç doğurabilmesini şimdilik sınırlı da olsa kabul ettiği söylenebilir⁷⁶⁷.

Bu özel kanuni düzenlemelere verilebilecek diğer bir örnek” 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’da⁷⁶⁸” yer almaktadır. Bu düzenlemede gecikmesinde sakınca bulunan haller ibaresi kullanılmış; hangi hallerin gecikmesinde sakınca bulunan hallerden olduğuna karar verme yetkisi tedbir kararını vermeye yetkili merciye verilmiştir⁷⁶⁹.

Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde tebligatın kendi memurları veya mahalli mülki amirin emriyle zabıta vasıtasıyla yaptırılacağı Tebligat Kanunu m. 2’de düzenlenmiştir. Ancak, bu şekilde tebligatı yapacak yeter sayıda memurun bulunmaması riskine karşı elektronik tebligattaki beş günlük sürenin sakıncalarını bertaraf etmek üzere Tebligat Kanunu m. 7 uyarınca hızlı tebligat yapılması yolu gündeme gelebilir⁷⁷⁰.

Elektronik tebligat gün geçtikçe yaygınlaşmakta ve fiziki tebligattan daha çok kullanılabilir hale gelmektedir. Yakın bir gelecekte, beş günlük sürenin kaldırılması ve elektronik tebligatın muhataba ulaştığı tarihte yapılmış sayılmasına yönelik değişiklik yapılması kanaatimizce radikal bir değişiklik olarak görülmeyecektir.

3.8.3. Elektronik Tebligat Yapılamaması

Elektronik tebligat yapılması çeşitli nedenlerle mümkün olmayabilir. Yargıtay içtihatları gereğince, elektronik tebligat yapılmadığında öncelikle mahkemenin elektronik tebligatın neden yapılamadığını soruşturması gerekmektedir⁷⁷¹.

⁷⁶⁷ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 282.

⁷⁶⁸ Bu Kanun’un madde 8/4 hükmünde, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ilgili kolluk birimi tarafından verilen tedbir kararının şiddet uygulayana bir tutanakla derhal tebliğ edileceği düzenlenmiştir.

⁷⁶⁹ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 282.

⁷⁷⁰ Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, Tebligat Kanunu m.7 uyarınca tebligat, belirli şartlar altında uçakla veya postada kullanılan diğer seri veya hususi vasıtalarla veya muhtelif işaretli telgraflarla da yaptırılabilir; Tebligat Kanunu m. 7/2 hükmünde, yapılacak tebligatın bu vasıtalarla hangisiyle yapılacağı ilgilinin talebi üzerine veya re’sen mahkeme başkanı, hakim veya tebliği yaptıracak diğer merciler tarafından tensip edileceği ve bunlara ait ücretlerin, PTT ücretleri tarifesine göre bu vasıtalarla tebliği isteyenlerden tebliğ ücretinden ayrı olarak alınacağı düzenlenmiştir.

⁷⁷¹ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 287, dn.776; “Dairemiz’in 15/02/2022 tarihli kararı ile 7201 sayılı yasanın 7/a maddesinin 1. fıkrasının 7. bendi ve yine Elektronik Tebligat Yönetmeliği’nin 5/1-h maddesine göre elektronik tebligat adresi bulunan şahıslara elektronik tebligat yapılmasının yasa ve yönetmelik maddeleri gereğince zorunlu olduğundan bahisle dosyanın ikinci kez bölge adliye mahkemesine geri çevrilmesine karar verildiği, Dosyanın bölge adliye mahkemesine gitmesinden sonra yazı işleri müdürü tarafından UYAP üzerinden adı geçen davalının elektronik tebligat adresinin sorgulandığı ancak Nace Mak. San. A.Ş.’nin elektronik tebligat adresinin bulunmadığına dair uyarı mesajı alındığı, bunun üzerine bölge adliye mahkemesince “Her ne kadar ... Ticaret Sicil Müdürlüğü davalı şirketin Elektronik Tebligat Adresini

3.8.3.1.Zorunlu Sebeplerle Elektronik Tebligatın Yapılamaması

Tebligat Kanunu m. 7/a-3 ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 16 hükümleri emredici nitelikte olup, tebligatı çıkaran merciye, zorunlu sebeplerin varlığı halinde fiziki tebligat yapma yükümlülüğü yüklemektedir⁷⁷². Zorunlu sebepler, hukuki dinlenilme hakkına riayet yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır⁷⁷³.

Elektronik tebligat adresi bulunanlara elektronik yolla tebligat yapılması zorunluluğu, zorunlu sebeplerin varlığı halinde kalkar⁷⁷⁴. Tebligat Kanunu m. 7/a ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nde elektronik tebligat yapılamamasına neden olan zorunlu sebepler sayılmamıştır. Hangi hallerin zorunlu sebep sayılacağı mevzuatta düzenlenmemiştir. Bununla birlikte, elektronik tebligat yapılmasının mümkün olmadığı durumlarda, zorunlu bir sebebin varlığını kabul etmek gerekir⁷⁷⁵. Zorunlu (mücbir) sebep, önceden öngörülemeyen, öngörülse bile karşı konulması, kaçınılması olanak dışı olan bir kimsenin iradesi dışında doğan doğal ya da sosyal olayları belirtir⁷⁷⁶.

bildirmiş ise de dosyada davalı ... Mak. San. A.Ş.'nin bilgeleri güncellenerek yeniden kayıt yapılmış, GİB ve Mersis'ten güncellemeler yapılmış fakat davalının elektronik adresi UYAP sistemine düşmemiş, UYAP sistemi üzerinden E-Tebligat Sorgulaması yapılmış ve davalı ...Ş.'nin PTT UETS'e E-tebligat adresinin bulunmadığına ilişkin rapor dosya içerisine konulmuştur. Bilgi işlem ile yapılan görüşmede ilgilinin PTT'ye elektronik adresini bildirerek sisteme kendisinin işletmesi gerektiği bilgisi verilmiştir. Yukarıda belirtilen nedenden ötürü Davalı ... Mak. San. A.Ş.'ye elektronik tebligat yapılamamış ve davalıya belirtilen eksiklikler tebliğe çıkarılmış, adresin kapalı olması nedeni ile 18.04.2022 tarihinde mahalle muhtarına tebliğ yapılmış, tebliğ mazbatasının örneği dosya içerisine konulduğuna dair iş bu tutanak tanzim edilerek imza altına alınmıştır." içerikli, 09/05/2022 tarihli bir tutanak tutulduğu ve dosyanın temyiz incelemesi yapılmak üzere Dairemiz'e gönderildiği anlaşılmaktadır. Somut olayda bölge adliye mahkemesince tutulan 09/05/2022 tarihli tutanakta bilgi işlem ile görüşme yapıldığı belirtilmiş ise de yetkili kurumlardan resmi yazışmalar ile elektronik tebligat yapılamamasının nedeninin araştırılmaması doğru olmamıştır. Bölge adliye mahkemesince yapılacak iş; davalı ... Mak. San. A.Ş.'nin elektronik tebligat adresi bulunmasına karşın kendisine elektronik tebligat yapılamamasının nedenlerini yetkili kurumlarla resmi yazışmalar yaparak araştırmak, bu konudaki cevabi yazıları dosyaya eklemek, sonradan mümkün olması halinde adı geçen davalıya elektronik tebligat yoluyla istifa dilekçesi, ıslah dilekçesi, ek hesap raporu, ilk derece mahkemesi gerekçeli kararı, bölge adliye mahkemesi karar ilamı, davacı tarafın gerekçeli temyiz dilekçesini usule uygun olarak tebliğ etmek, elektronik tebligatın mümkün olmaması halinde 7201 sayılı yasanın 7/a maddesine göre elektronik tebligat imkansızlığını tespit eden yeni bir tutanak tutmak, hali hazırda 7201 sayılı yasanın 21/1. maddesine göre tebligatın zaten yapılmış olduğunu gözeterek dosyayı aynen Dairemiz'e iade etmekten ibarettir." 10. HD, E. 2022/5822, K. 2022/8237, T. 31.05.2022.

⁷⁷² Tebligat Kanunu m. 7/a-3 ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 16 hükümlerinde elektronik tebligatın zorunlu nedenlerle yapılamaması düzenlenmiştir. Buna göre, elektronik yolla tebligatın mücbir bir sebeple yapılamadığı durumlarda Tebligat Kanunu'nda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır.

⁷⁷³ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 284.

⁷⁷⁴ Tebligat Kanunu m. 7/a-3 hükmü uyarınca, elektronik tebligatın yapılamaması ilgilinin tercihinden değil, zorunlu bir sebepten kaynaklanmalıdır.

⁷⁷⁵ YARDIMCI, s.25; BÖRÜ, *HHFD*, s. 213; TAHİROĞLU, s. 418.

⁷⁷⁶ EREN, *Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 24. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2019, s. 628; "Mücbir sebep bir sorumluluğun yerine getirilmesini veya bir hakkın veya hukuksal imkanın veya kanuni

Elektronik tebligat gibi güvenli elektronik imza altyapısını kullanan resmi yazışmaları düzenleyen “Resmi Yazışmalarda Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’te⁷⁷⁷ (RYY)” resmi yazışma ve olağanüstü durumların tanımı yapılmıştır⁷⁷⁸.

Deprem, sel, heyelan veya yangın gibi doğal afet durumları, uzun süreli elektrik kesintileri, EBYS veya EBYS’nin kullandığı donanım veya yazılım bileşenlerinin (veri tabanı, sunucu vb.) herhangi birine erişiminde uzun süreli olarak sorun yaşanması, olağandışı arızalar nedeniyle internet altyapısının geniş çapta hasar görmesi veya internet altyapısının çalışmaması/zaman damgası işlemi için erişilmesi gereken kurum dışı uygulamalara uzun süreyle erişilememesi hallerinde resmi belgelerin elektronik ortamda hazırlanması mümkün görülmemektedir⁷⁷⁹. Sayılmış olan elektronik ortamda resmi yazışmaların hazırlanamayacağı bu hallerde, elektronik tebligat mesajı da hazırlanamayacağından zorunlu sebeplerle elektronik yolla tebligat da gönderilemeyecektir. Kişinin kendi iradesiyle kendisine gönderilen elektronik tebligat postalarını engellemesi halinde, zorunlu bir sebebin varlığından bahsedilemez.

Mücbir sebeplerden ötürü elektronik tebligat yapılamazsa, elektronik tebligat yerine tebligatın yapılacağı diğer yöntemlerden kasıt fiziki tebligattır. Öğretide⁷⁸⁰, uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek için Tebligat Kanunu m. 7/a/4 ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 16’da değişiklik yapılarak, “*elektronik yolla tebligat yapılamadığı hallerde “diğer klasik” usullere göre tebligat yapılacağı hususunun açıkça*

bir avantajın kullanılmasını veya talep edilmesini, kısmen veya tamamen, geçici veya daimi surette engelleyen, bu niteliği dolayısıyla sorumluluğu kaldıran veya yerine getirilmesini, süresini ve vadesini geciktiren veya sorumluluğun niteliğini değiştiren, bir hakkın veya hukuksal imkanın veya kanuni bir avantajın kullanılmasına ilişkin sürelerin yeniden tanınmasını, sürelerin uzatılmasını veya eski hale iade edilmesini gerekli ve zorunlu kılan, kişinin önceden beklemediği, öngöremeyeceği ve tahmin edemeyeceği, beklese ve tahmin etse bile, kişilerin alabilecekleri her türlü tedbirlere rağmen meydana gelmesini engelleyemeyeceği, kişilerin tedbir alma ve ihmalde bulunmama yükümlülüklerini aşan nitelikte ve ağırlıkta olan, dıştan gelen, olağan üstü, olağan dışı ve mutad ve devamlı olanın dışında gerçekleşen nitelikte bir olay, olgu veya durumdur.” Yargıtay 11. HD, 15.12.2014 T., 2014/13893 E., 2014/19777 K. (Kazancı Bilişim- İçtihat Bilgi Bankası, Son Erişim Tarihi: 28.06.2023; Anayasa Mahkemesi, bir kararında elektronik yolla tebligat yapılamamasına ilişkin zorunlu (mücbir) sebebe, ağır kaza, ağır hastalık, tutukluluk, yangın, yer sarsıntısı ve su basması gibi doğal afetleri örnek göstermiştir, Anayasa Mahkemesi Kararı, 19.09.2019 T., 2018/144 E., 2019/ 72 K. (RG. 26.11.2019, Sayı 30960)

⁷⁷⁷ 09.06.2020 tarih ve 2646 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı, RG. 10.06.2020, S.31151.

⁷⁷⁸ Resmi yazışma, idarelerin kendi içlerinde, birbirleriyle veya gerçek ya da tüzel kişiler ile iletişim sağlamak amacıyla güvenli elektronik imza kullanarak elektronik ortamda ve zorunlu hallerde veya olağanüstü durumlarda el yazısıyla atılan imza ile fiziksel ortamda yürüttükleri süreçtir (RYY m. 3/1-o). Olağanüstü durumlar, gerçekleşmesi halinde devleti veya kurumları olumsuz etkileyerek güvenlik zafiyeti oluşturabilecek veya uzun süreli elektrik kesintileri, donanım ve yazılım sorunları gibi teknik gerekçelerle Elektronik Belge Yönetim Sisteminin (EBYS) uzun süreli olarak çalışmamasından dolayı belgenin fiziksel ortamda hazırlanması gereken durumları ifade eder (RYY m.3/1-n).

⁷⁷⁹ <https://www.tccb.gov.tr/resmiyazisma/kilavuz/> Son Erişim Tarihi: 28.06.2024.

⁷⁸⁰ ÖZBAY, EÜHFD, s. 1434.

vurgulanması gerektiği” önerisinde bulunulmuştur. Elektronik tebligat gönderilemediği bazı hallerde tebligat yöntemleri arasında yer almayan UYAP vasıtasıyla bilgilendirme yoluna da başvurulabildiği görülmektedir. Muhataba ancak ve ancak Kanun’da hüküm ve sonuçları tanınmış bir tebligat yöntemiyle tebligat yapılabilir. UYAP aracılığıyla bildirimle ilişkin bir tebligat çeşidi Kanun’da düzenlenmemiştir. Bu sebeple dosyanın işleminden kaldırılmasına karar verilebilmesi hususunda duruşma günüyle ilgili elektronik mesajın, tebligat yerine UYAP yoluyla avukata bildirildiği hallerde tebligat yoklukla malul olacaktır⁷⁸¹. Buna göre, elektronik tebligatın yapılamadığı hallerde, öncelikle klasik posta yoluyla veya şartlarının oluşması durumunda memur yoluyla tebligatın yapılması; bu usullerle de tebligatın yapılamadığı hallerde ilan yoluyla tebligat yapılacaktır⁷⁸². İlan yoluyla tebligat son çare niteliğindedir.

Zorunlu sebeplerle elektronik tebligat yapılmadığında, doğrudan ilanen tebligat başvurulacak bir tebligat yöntemi değildir. Tebligat Kanunu’nda düzenlenen tebligat yöntemleri arasındaki silsileye uygun şekilde tebligat usulü belirlenmelidir. Elektronik tebligattan sonra başvurulacak tebligat yöntemi PTT vasıtasıyla tebligattır. Bu çerçevede,

⁷⁸¹ “Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 150/1 uyarınca dosyanın işleminden kaldırılmasına karar verilebilmesi için tarafların usulüne uygun şekilde davet edilmiş olmaları ve buna rağmen duruşmaya gelmemeleri veya gelip de davayı takip etmeyeceklerini bildirmeleri gerekir. Somut olayda mahkemece 22/05/2017 tarihli celse de davacı vekilinin mazeretini kabul ederek duruşma gün ve saatinin UYAP’tan öğrenmesine şeklinde ara karar tesis edilmiştir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun uygulama alanını, adli yargı ilk derece hukuk mahkemeleri ve bölge adliye mahkemeleri hukuk dairelerinde tutulacak kayıtlar ile yazı işleri hizmetlerinin yürütülmesi ve bu işlemlerde UYAP’ın kullanılmasına dair usul ve esasları düzenlemek amacıyla çıkartılan Hukuk Muhakemeleri Kanunu Yönetmeliğinin 52. maddesi gereğince tebligat işlemleri 7201 sayılı Tebligat Kanunu ile Tebligat Kanunu uyarınca çıkarılan yönetmeliklere göre fiziki ya da elektronik ortamda yapılacaktır. Elektronik tebligat usulünün düzenlendiği Tebligat Kanunu’nun 7/A maddesindeki düzenleme ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği hükümleri de dahil olmak üzere, Tebligat Kanunu ve çıkarılan Tebligat Yönetmeliği hükümleri incelendiğinde; duruşma gününün UYAP’tan öğrenilmesi usulünün uygulanabileceğine yönelik bir düzenlemeye de yer verilmediği görülmektedir. Bu nedenle olayda davanın açılmamış sayılması koşullarının gerçekleştiğinden söz edilemeyeceğinden hükmün bozulması gerekmiştir.” Bkz Yargıtay 19.HD., 14.05.2019 T., 2018/123 E., 2019/3151 K. aynı yönde bkz Yargıtay HGK 18.10.2018 T., E. 2015/22-1741, K. 1468; Yargıtay 10.HD., 24.01.2017 T., 2017/202 E., 2017/493 K.; Yargıtay 1.HD., 27.09.2018 T., 2015/15652 E., 2018/12970 K. ; Yargıtay 11.HD., 19.09.2018 T., 2016/13908 E., 2018/5311 K. (Kazancı Bilişim- İctihat Bilgi Bankası, erişim tarihi 28.06.2024); aynı yönde bkz AKKAN, *Mihder*, s 77-80; YARDIMCI, s. 12; Söz konusu Yargıtay Kararları incelendiğinde, avukatın kendisinin duruşmaya katılamayacağı hususunda mazeret ileri sürerek, daha sonra yeni duruşma gününün ayrıca mahkeme tarafından tebligata gerek kalmaksızın UYAP’tan kendisinin öğrenceğini belirtmektedir. Mahkeme de avukatın beyanı üzerine yeni duruşma gününü elektronik tebligat yolu ile tebliğ edilmesini yerine UYAP sistemine yüklemektedir. Tebliğatin en önemli amacı muhatabın bilgilendirilmesidir. Zira, her tebligat masrafının ayrıca gider avansı olarak Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 119 ve 120 gereği taraflarca karşılanması gerekmektedir. Hal böyle iken, avukatın, duruşma gününü tebligat yolu yerine UYAP’tan öğreneceğini belirtmiş olmasına rağmen, daha sonra kendisine duruşma gününün tebliğ edilmediğini iddia ederek tebliğ yokluğunu ileri sürmesi Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 29 ve Türk Medeni Kanunu m. 2’de düzenlenmiş olan dürüstlük kuralına açıkça aykırılık teşkil eder. Kanaatimizce bu konuda Tebligat Kanunu’nda bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

⁷⁸² Bkz. YARDIMCI, s. 12.

diğer usuller arasında en çok başvurulacak yöntemin PTT vasıtasıyla tebligat olduğu söylenebilir. Keza şartları oluştuğunda memur vasıtasıyla da yapılabilir⁷⁸³. Ancak muhatabın adresinin meçhul olduğu hallerde son çare olarak tebligat ilan tebligat yapılması yoluna başvurulabilir⁷⁸⁴.

6099 sayılı Kanun değişikliği ile getirilen ve 7101 değişikliği ile mülga haline gelen Tebligat Kanunu m. 7/a-3 hükmünde, “*elektronik yolla tebligatın yapılmaması durumunda Tebligat Kanunu’nda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır*” denilmiştir. Eski Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 7/3 hükmünde, “*diğer usullere göre yapılan bu tebligat metninde müteakip tebligatların yani sonraki tebligatların elektronik ortamda yapılacağına ayrıca bildirileceği*” hükmüne bağlanmıştır⁷⁸⁵. 7101 sayılı Kanun değişikliği sonrası yürürlüğe giren Tebligat Kanunu m. 7/a-3 düzenlemesinde “*elektronik yolla tebligatın yapılmadığı durumlarda Tebligat Kanunu’nda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılacağı*” belirtilmiş, ancak 7101 sayılı Kanun değişikliği sonrası yürürlüğe giren Elektronik Tebligat Yönetmeliği’nde ise önceki Yönetmelikteki müteakip tebligatların elektronik ortamda yapılacağına ilişkin hüküm yer almamıştır. Bu durum, kendisine elektronik tebligat yapılması gerekirken zorunlu bir sebeple fiziki tebligat yapılan muhatabın, daha sonraki tebligatlar bakımından hangi yöntemin izleneceğine dair tereddüt etmesine yol açabilir⁷⁸⁶. Elektronik tebligat adresi kullanıcılarının en az beşer günlük aralıklarla tebligat adreslerini kontrol etmeleri gereğinden, zorunlu sebebin varlığını devam ettirip ettirmediğini bilmeyen, bazı hallerde teknik aksaklıklar dolayısıyla bilmesi dahi mümkün olmayan muhatabın hukuki durumunun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Zira, kendisine fiziki tebligat gönderilen muhatap, bir süre daha kendisine elektronik tebligat gönderilmeyeceği, tebligatların fiziki ortamda gönderileceği yanılına kapılabilir. UETS kontrolü yapmadığı için kendisine gönderilen elektronik tebligatlardan haberdar olmayabilir⁷⁸⁷. Bu sebeple mücbir sebeplerle muhataba elektronik tebligat gönderilememesi sebebiyle fiziki tebligat gönderildiğinde, muhatabın kendisine gönderilecek sonraki tebligatların elektronik yolla gönderileceği hususunda bilgilendirilmesi öngörülebilirlik sağlar. Ayrıca, muhatabın mücbir sebebin ortadan kalkmasından sonra kendi ihtiyarına göre kısa mesaj veya elektronik posta yoluyla bu

⁷⁸³ KURT KONCA, *Elektronik Tebligat*, s. 287.

⁷⁸⁴ YARDIMCI, s. 25; BÖRÜ, *HHFD*, s. 213; TAHİROĞLU, s. 418.

⁷⁸⁵ ÖZBAY, *Elektronik Tebligat*, s. 1430; YARDIMCI, s. 14.

⁷⁸⁶ YARDIMCI, s. 14.

⁷⁸⁷ BÖRÜ, *HHFD*, s. 218.

hususla bilgilendirilmesi de yerinde olacaktır. Böylece, teknik aksaklık vb. durumların son bulunduğunu öğrenen muhatapın UETS'yi kontrol rutinini saptaması mümkün olabilir.

3.8.3.2. Elektronik Tebligat Adresini Kullanmanın Fiilen Mümkün Olmaması

Bazı durumların varlığında muhatapın elektronik tebligat hizmetinden yararlanması mümkün olmayabilir⁷⁸⁸. Adresin kapatılması talebinin muhatap tarafından yapıldığının muhataba tebligat yapacak merci veya makam tarafından bilinmesi her zaman mümkün olmayabilir. Dolayısıyla makam veya merciin elektronik tebligat mesajı göndermesi ihtimali her zaman bulunmaktadır⁷⁸⁹.

Elektronik tebligat adresinin kullanılmasının fiilî olarak mümkün olmadığı tarihten itibaren elektronik tebligat adresine yapılan bütün tebligat işlemlerinin usulsüz tebligat olduğu savunulabilir⁷⁹⁰. Bu durum fark edildiğinde askerlik hizmetini yerine getirmekte olan muhatap için Teb. K. m. 14'e; ceza infaz kurumunda bulunan muhatap için ise Teb. K. m. 19'a göre tebligat yapılmalıdır. Bu görüş muhatapın kapatma başvurusu yapma imkanının bulunup bulunmadığına dair tartışmaları sonlandırır. Örneğin, askere giderken elektronik tebligat adresini kapatmayan muhataba dahi elektronik yolla yapılan tebligat usulsüz görülebilir.

Buna karşın, yalnızca ETY m. 17/3 hükmüne göre yapılan bildirim tarihinden sonra gerçekleşecek elektronik tebligatların usulsüz kabul edilebileceği görüşü⁷⁹¹ de ileri sürülebilir. Bu görüşte önce muhataptan kaynaklanarak ortaya çıkan mücbir sebepler incelenir. Kapatma başvurusunun yapılmasının sadece kesinlikle mümkün olmadığı durumlarda yapılan tebligat usulsüz olacaktır. İkinci görüşün daha isabetli olduğu görüşünderiz, muhatapın kendisinden kaynaklanmayan sebeplerle adres kapatma başvurusunu yapamadığı hallerde muhatap mağdur edilmemeli ve adrese yapılan tebligatlar usulsüz sayılmalıdır.

⁷⁸⁸ Kanuni temsili gerektirmemekle beraber elektronik tebligat adresini kullanmanın fiilen mümkün olmadığı bazı hâllere (*ceza infaz kurumuna girme veya askerlik gibi*) ETY m. 17/3'te yer verilmiştir. Anılan hükme göre, muhatapın elektronik tebligat adresini fiilî kullanma imkânı bulunmadığının PTT'ye bildirilmesinden sonra bir ay içinde elektronik tebligat adresi kapatılır.

⁷⁸⁹ YARDIMCI, s. 20.

⁷⁹⁰ YARDIMCI, s. 20.

⁷⁹¹ YARDIMCI, s. 20.

3.8.4. Elektronik Tebligatta Kişisel Verilerin Korunması

Muhatapları elektronik tebligattan oldukça hızlı ve ucuz bir tebligat yöntemi olmasına rağmen uzaklaştıran çekincelerin başında kişisel verilere karşı yapılacak saldırı riskleridir⁷⁹². Kişisel verilerin güvenliğinin mutlak ölçüde sağlanmasının fiziki ortamda zor olduğu kadar elektronik ortamda da zor olması sebebiyle alelade kullanıcıların da kişisel verilerinin güvenliği ile ilgili birtakım kaygıları⁷⁹³ ortaya çıkmaktadır. Nitekim doktrinde, siber ortamda suçla mücadelenin ne kadar zor olduğu göz önüne alındığında elektronik ortama güvenmenin toplumun bazı bireyleri açısından zor olabileceği belirtilmiştir⁷⁹⁴.

Fiziki ortamda birden fazla kişilerin bilgilerinin farklı yerlerde ve fiziki güvenlikle korunması sebebiyle fiziki ortamda sağlanan korumaya kıyasla elektronik ortamda kişisel verilere erişim çok daha kolaydır. Bu kolaylık elektronik ortamda varlık gösteren kişisel verileri tehdit etmekte ve hatta bu verilere hukuka aykırı şekilde müdahale edilmesine sebep olmaktadır⁷⁹⁵. Örnek olarak; bir avukatın şüphesiz birden fazla müvekkili olacaktır ve bu müvekkillerin verilerine tek bir cihazdan ve tek bir sistemden erişecektir, bu sebeple tebliğ edilecek dokümanlarının yer aldığı sunucuya yapılabilecek haksız bir müdahale hem muhataplar hem tebligata yetkili makam ve merciler hem de üçüncü kişiler bakımından büyük tehdittir.

Bunun yanında, KEP ile elektronik tebligatın güvenli elektronik imza altyapısını kullanmasından, 128 bitlik şifreleme sayesinde bilgi transferinin güven içerisinde yapılabilmesinden⁷⁹⁶ ve günümüz teknolojisinde bu şifrenin kırılabilmesi ihtimalinin varlığından bahsedilmiştir⁷⁹⁷. Buna rağmen, elektronik ortamdaki verinin fiziksel müdahale sonucu da zarar görebileceği belirtilerek, özetle, yedeklemelerin sıklıkla yapılması, yedekleme sistemlerinin bulunduğu ana makinelerin iyi korunması⁷⁹⁸, veri

⁷⁹² AKKAN, *Gelişmeler*, s. 34; Bu konuya dair doktrindeki bir eleştiri için bkz. “*Tebliğat Kanunu’nda yer alması da, elektronik yolla iletişime yer veren hukuki düzenlemelerde birtakım ilke ve kurallar sıralanmakla birlikte, bunların nasıl korunacağına ilişkin teknik veri ya da altyapı bilgileri tam değildir. Elektronik veri sisteminin güvenliği teknik altyapı kadar, bu yapıyı kurarak verilerin korunmasını sağlayacak nitelikli personelin mevcudiyetine de bağlıdır.*” DALKILIÇ, s. 121; Diğer yandan, e- tebligatın bilgi güvenliği konusunda yeterli güvenceyi sağladığı yönündeki görüş için bkz. KOCABIYIK, s. 69- 70.

⁷⁹³ Elektronik iletişim araçları ve internetin yaygın kullanımı hususunda en önemli sorunun, güvenliğin sağlanıp sağlanamayacağı olduğu belirtilmiştir, bkz. AKKAN, *Gelişmeler*, s. 31.

⁷⁹⁴ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 68; VAROL / BAŞTÜRK, s. 265.

⁷⁹⁵ TANRIKULU, s. 329- 330.

⁷⁹⁶ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 68.

⁷⁹⁷ VAROL / BAŞTÜRK, s. 265.

⁷⁹⁸ PTT tarafından güvenli olan sistem ve cihazların kullanılması ve bunların yer aldığı mekanın korunması gerektiği yönünde bkz. BÖRÜ, *HHFD*, s. 196.

depolarının doğal afetlere karşı korunması için gerekli önlemlerin alınması gibi gerekliliklere değinilmiştir⁷⁹⁹.

Elektronik tebligat almaya elverişli adresi oluştururken PTT, kişilerden bazı kişisel bilgiler istemektedir. Doktrinde “*PTT’nin bilgileri istemesi, talep üzerine elde ettiği bu bilgileri saklaması, UETS’nin güvenliği ve verilerin saklaması konusunda birtakım sakıncaların ortaya çıkacağı düşünülse de bunun PTT sorumluluğunda olacağı*” belirtilmiştir⁸⁰⁰.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun titizlikle uygulanması ile kişisel verilere karşı tehlike oluşturan bütün tehdit unsurları bertaraf edilebilir⁸⁰¹. Doktrinde bu konuya ilişkin öneriler sunulmakta olup⁸⁰² KURT KONCA, “*elektronik tebligat sistemine hukuka aykırı müdahale, kişisel verilere zarar verme, yok etme, değiştirme, hukuka aykırı olarak kullanma gibi suç tiplerinin ayrı ayrı düzenlenmesinin gerekliliğini*” ifade etmiştir⁸⁰³. KOCA, “*TCK kapsamındaki bilişim suçları ile ilgili hükümlere değinerek ve Teb. K. ’de cezai yaptırımlar olduğundan bahsederek elektronik tebligatta işlemin kötüye kullanılmasının ağırlatıcı sebep sayılabileceğinden*” bahsetmiştir⁸⁰⁴. AKİL ise, “*Teb. K. m. 7/a ’da kişisel verilerin korunmasına ilişkin bir düzenlemenin ver alabileceğini*” ifade etmiştir⁸⁰⁵. Öte yandan BÖRÜ, “*UETS’nin hukuki sorumluluğu konusunda Teb. K. ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği’nde açık düzenlemeye ver verilmesini*” savunmaktadır⁸⁰⁶. Elektronik tebligatı zorunlu veya ihtiyari olarak kullanan ve kullanma

⁷⁹⁹ VAROL / BAŞTÜRK, s. 275.

⁸⁰⁰ AKKAN, *Mihder*, s. 56- 57.

⁸⁰¹ AKKAN’da KVKK’nın dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir, bkz. AKKAN, *Mihder*, s. 57; Nitekim KVKK 2016 yılında hukuk sistemimize girmeden önce doktrinde, e- tebligatın kişisel veriler ve bilgi güvenliği konusunda oluşturabileceği tehlikeleri önlemek adına KVKK çıkartılmasına dair görüş bildiren için bkz. “*Özellikle, kişisel verilerin korunması ve bilgi güvenliğinin sağlanması bakımından ciddi tehlikeler ortaya çıkabilir. Bu sebeple, Almanya’da olduğu gibi bu konuya ilişkin olarak kişisel verilerin korunmasına dair bir kanun çıkartılması; buna paralel elektronik tebliğin uygulanmasına başlanması yerinde olacaktır.*” BÖRÜ, *Değerlendirme*, s. 407; Benzer bir görüş olarak bkz. “*Elektronik tebligatla ilgili olarak özellikle meclis görüşmelerinde yapılan eleştirilerden birisi, Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı’nın kanunlaşmadığı şartlarda elektronik tebligat uygulamasının ciddi mahremiyet sorunlarını da beraberinde getireceğidir ki, kanımızca bu yerinde bir eleştiridir.*” ÖZBAY, *EÜHFD*, s. 126- 128; ÖZBAY, *Elektronik Tebligat*, s. 1439; Benzer yönde bkz. AKDAĞ, s. 273.

⁸⁰² Elek. Teb. Yön. m. 27 ve 28 çerçevesinde, Bakanlık tarafından PTT’nin e- tebligat hizmetini mevzuata uygun verip vermediği hususunun resen ya da şikayet üzerine her zaman denetlenebileceğinden bahsedilmiş olup, sisteme yönelik gerçekleştirilebilecek hukuka aykırı müdahalelerin engellenmesi adına ayrı bir yasal düzenleme yapılması gerektiği belirtilmiştir, bkz. BÖRÜ, *HHFD*, s. 196.

⁸⁰³ KURT KONCA, *Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, s. 264; Benzer yöndeki görüşe göre, bahsi geçen suç tipleri Teb. K. içerisinde ayrıca düzenlenmeli ve bunlar için caydırıcı cezalar öngörülmelidir, bkz. KOCABIYIK, s. 157.

⁸⁰⁴ KOCA, s. 2992- 2993.

⁸⁰⁵ AKİL, s. 254.

⁸⁰⁶ BÖRÜ, *HHFD*, s. 196- 197.

zorunluluğu bulunmayan ama bir elektronik tebligat adresi edinmeyi planlayan herkesin kişisel verilerinin korunması üzerindeki endişelerini gidermek amacıyla kanuni düzenlemelerin ivedilikle yapılması üzerinde neredeyse her yazar hemfikirdir. Kanuni düzenlemelerin yanında toplum da bu konu üzerinde bilinçlendirilmelidir⁸⁰⁷. Buna benzer olarak, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 4'te sayılan ilkelerin yerine getirilmesinin muhatapların elektronik tebligata duyduğu güvenin artmasında ve elektronik tebligatın kullanımının yaygınlaşmasında etkili olacağı ifade edilmiştir⁸⁰⁸.

3.8.5. Verilerin Saklanması ve Arşiv Alanı

Elektronik tebligat sürecinde kullanılan ve işlenen verilerin güvenli şekilde saklanması konusunda PTT münhasıran sorumlu tutulmuştur⁸⁰⁹. Bu yükümlülük kapsamında mevzuat gereği saklanmasına ihtiyaç kalmayan verilerin yok edilmesi gerektiği de bulunmaktadır.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 20/4 ile⁸¹⁰, PTT tarafından muhataplara tanımlanmış olduğu kapasitenin dolması halinde sistemde depolanan verilere ne olacağı da düzenlenmiştir. Tebligatın usulen tebliğ edilmiş sayıldığı tarihten başlamak üzere en az altı ay boyunca muhatabın erişimine açık tutulması şartıyla eski tarihliden başlanarak silinebileceği ifade edilmiştir⁸¹¹. Bu konuyla ilgili olarak, PTT tarafından 4.11.2019 tarihinde yapılan duyuruda⁸¹², kullanıcılara başlangıçta 100 MB saklama alanının ücretsiz olarak tanımlandığı, kullanıcıların kapasite sınırı olmaksızın geriye dönük altı aya kadar olan elektronik tebligat gönderilerine erişebilecekleri belirtilmiştir. Duyurunun

⁸⁰⁷ KURT KONCA, *Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, s. 265.

⁸⁰⁸ BÖRÜ, *HHFD*, s. 195.

⁸⁰⁹ Eski Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 14/4 ise Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü ve diğer hizmet sağlayıcıları münhasıran sorumlu tutmuştur; Buradaki sorumluluk türünün devletin kusursuz sorumluluğu olarak düzenlenmesi gerektiği yönünde bkz. BÖRÜ, *Değerlendirme*, s. 408.

⁸¹⁰ İLERİ, s. 142, dn. 725; Söz konusu düzenlemeye ek olarak, "Kota" başlıklı Usul ve Esaslar m. 9 ile, "UETS'de hesap sahipleri için ayrılan alanlardaki iletiler için ilk 6 ay boyunca kota sınırı uygulanmayacaktır. PTT, her bir tebligat hesabı için en az 100 MB depolama alanı sunar. 6. ayın sonunda kota sınırını aşan hesap sahiplerinin talep etmeleri durumunda PTT ek arşiv alanı hizmeti sunabilir." düzenlemesine yer verilmiştir.

⁸¹¹ Duyuru kapsamında, Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi Elektronik Tebligat Alıcılarına İlişkin Sözleşmesi m. 6/11 hükmünün de aynı hususu ifade ettiği belirtilmiştir.

⁸¹² (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/DuyuruDetay.aspx?DetayId=50>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024

devamında, daha fazla gönderi saklamak için kullanıcıların arşiv alanı satın alabileceği⁸¹³, buna yönelik satışın 21.10.2019 tarihinde başladığı belirtilmiştir.

Kapasitesi dolduğu halde 21.11.2019 tarihine kadar arşiv alanı satın almayan kullanıcılar için duyuruda yer alan ifade ise; *“21.11.2019 tarihinden itibaren 6.ayını doldurup 100 MB depolama alanı sınırını aşan kullanıcıların Ulusal Elektronik Tebligat Sisteminde tutulan tebligatları en eski tarihli tebligattan başlanarak silinecektir. Elektronik tebligatlar sistemden silinmiş olsa dahi bu tebligatlara ait delil kayıtları 30 sene boyunca Ulusal Elektronik Tebligat Sisteminde saklanmaya devam edilecektir”*⁸¹⁴.

Diğer bir anlatımla, kendisine tanımlanmış olan kapasiteyi tamamen dolduran ve 21.10.2019 tarihinde satışa sunulan arşiv alanı hizmetinden faydalanmayan kullanıcıların elektronik tebligat gönderileri, 21.11.2019 tarihinden itibaren, en eski tarihliden başlanarak silinir⁸¹⁵.

UETS Portal Üzerinden Arşiv Alanı Satın Alma İşlemi Kılavuzunda, arşiv alanı satın alırken muhataplara tanınan seçenekler gösterilmiş olup, bunlar; *“arşiv alanı satın alma”⁸¹⁶*, *“arşiv alanı süresi uzatma”⁸¹⁷* ve *“arşiv alanı ve arşiv süresi satın alma”⁸¹⁸*

⁸¹³ Duyuruda yer alan arşiv alanı satın alma yöntemleri, kredi kartı ile online olarak ya da PTT merkezlerinden nakit ödeme şeklinde olup ayrıntıları için bkz. (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/DuyuruDetay.aspx?DetayId=50>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024; UETS Portal Üzerinden Arşiv Alanı Satın Alma İşlemi Kılavuzu için bkz. (<https://www.etebligat.gov.tr/wp-content/uploads/2019/10/UETS-Portal-%C3%9Czerinden-Ar%C5%9Fiv-Alan%C4%B1-Sat%C4%B1n-Alma-%C4%B0%C5%9Flemi-V1.0.pdf>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024.

⁸¹⁴ Bkz. (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/DuyuruDetay.aspx?DetayId=50>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024; Doktrinde de iletilerin kotalı alandan silinmesine rağmen işlem ve delil kayıtlarının on ve otuz senelik süreler boyunca UETS’de saklanacağı ifade edilmiştir, bkz. **ACAR, KHASHFD**, s. 78, dn. 15.

⁸¹⁵ Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 20/4 hükmünde verilerin silinebilmesi, usulen tebliğ edilmiş sayıldığı tarihten başlanarak en az altı ay boyunca muhatabın erişimine açık tutulması şartına bağlanmıştır. Bu sebeple elektronik tebligat gönderileri silinirken, usulen tebliğ edilmiş sayıldığı tarihten itibaren en az altı ay geçmiş olan gönderiler silinecektir.

⁸¹⁶ Kılavuza göre, hesabında hiç arşiv alanı bulunmayan kullanıcıların 1 GB’lık alan satın almaları halinde, bu 1 GB, bir yıl için geçerli olacaktır. Bir yıllık süre bittiğinde ise, 1 GB’lık alan sıfırlanacaktır. Kullanıcıların tekrar arşiv alanı satın almaması halinde, tebliğ tarihinden itibaren altı ay geçmiş olan e-tebligat gönderileri 100 MB sınırını aşılırsa silinmeye başlayacaktır, bkz. (<https://www.etebligat.gov.tr/wp-content/uploads/2019/10/UETS-Portal-%C3%9Czerinden-Ar%C5%9Fiv-Alan%C4%B1-Sat%C4%B1n-Alma-%C4%B0%C5%9Flemi-V1.0.pdf>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024.

⁸¹⁷ Kılavuza göre, bu işlemi yapabilmek için daha önce arşiv alanı satın almış olmak gereklidir. Sebebi ise bu işlem ile, daha önce alınan arşiv alanının süresinin bir yıl uzatılmasıdır. Ayrıca, arşiv alanı süresi, aynı yıl içinde sadece bir kez uzatılabilecek olup ikinci işlemde sistemin uyarı vereceği belirtilmiştir, bkz. (<https://www.etebligat.gov.tr/wp-content/uploads/2019/10/UETS-Portal-%C3%9Czerinden-Ar%C5%9Fiv-Alan%C4%B1-Sat%C4%B1n-Alma-%C4%B0%C5%9Flemi-V1.0.pdf>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024.

⁸¹⁸ Kılavuza göre, bu işlem ile, daha önce alınmış olan arşiv alanına talep edilen kadar alan eklenir ve oluşan arşiv alanının süresi bir yıl uzatılır. Bu işlem neticesinde, yeni satın alınan arşiv alanı ücreti ve arşiv süresi

şeklindedir. Ücretler, UETS Ücret Tarifesi kapsamında, 100 MB kotalı alan ücretsiz, 1 GB kotalı alan 100,00 TL ve her 1 GB ilave kotalı alan için 100,00 TL olarak belirlenmiştir⁸¹⁹.

Kullanıcılar, elektronik tebligat gönderilerinin silinmemesi için arşiv alanı satın almaları gerekliliği sebebiyle de fiziki tebligatı elektronik tebligata tercih etmektedirler çünkü fiziki tebligatları depolamanın bir ücreti bulunmamaktadır⁸²⁰. Ancak elektronik tebligat, tebligat masrafları yönünden daha hesaplıdır. Kullanıcıların, elektronik tebligat gönderilerini sadece saklayabilmeleri için arşiv alanı satın alarak 1 GB ile sınırlı saklama alanı için 100,00 TL ödemeleri, elektronik tebligatın masraf yönünden usul ekonomisine hizmet etmesi amacı ile çelişmektedir⁸²¹. Özellikle avukatların mesleklerinin doğası gereği saklama alanları çok hızlı dolacak ve sürekli depolama alanı almak zorunda kalacaklardır⁸²².

Doktrinde TAŞKIN “... kapasitenin sınırlı olması da gözetilerek, “tebligatların merciyeye dönmesinin engellenmesi adına” çıktı alıp, delil kayıtlarını da çıktının ekine ekledikten sonra, evrakın arayüzden tamamen silinmesinde yarar olduğunu düşünüyorum.” önerisinde bulunmuştur⁸²³. Ancak elektronik tebligatın çevre dostu ve ekonomik doğası gereği bu önerinin isabetli olduğu söylenemez.

Bu hususta hemfikir olunan görüş başlangıçta ücretsiz olarak tanımlanan 100 MB saklama alanının artırılması şeklindedir. Bunun yanında, arşiv alanı satın alma ihtiyacı duyan kullanıcıların 100,00 TL ödeyerek 1 GB yerine daha fazla kotalı alan alabilmelerine ilişkin değişiklik yapılması şeklinde bir öneri gündeme gelebilir⁸²⁴.

uzatıldığından, oluşan toplam alan için bir yıllık arşiv alanı ücreti ödenir, bkz. (<https://www.etebliğat.gov.tr/wp-content/uploads/2019/10/UETS-Portal-%C3%9Czerinden-Ar%C5%9Fiv-Alan%C4%B1-Sat%C4%B1n-Alma-%C4%B0%C5%9Flemi-V1.0.pdf>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024.

⁸¹⁹ Bkz. (<https://www.etebliğat.gov.tr/wp-content/uploads/2019/11/%C3%9Ccret-Tarifesi.pdf>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024.

⁸²⁰ İLERİ, s. 144.

⁸²¹ İLERİ, s. 144.

⁸²² İLERİ, s. 144.

⁸²³ TAŞKIN, s. 22.

⁸²⁴ İLERİ, s. 144.

3.9.POSTA VE TELGRAF TEŞKİLATI ANONİM ŞİRKETİNE İLİŞKİN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

3.9.1.PTT'nin Tek Yetkili Olması

Çalışmamızda PTT'nin sorumluluğundan daha önce bahsetmiştik⁸²⁵. Tebligat Kanunu m. 1'e göre, PTT UETS elektronik tebligatı yapabilen tek mercidir⁸²⁶.

Elektronik tebligatın kurucu unsurlarından biri olan bilgilendirme, “*muhatabın kendisini ilgilendiren mesajdan haberdar olmasını sağlamak amacıyla elektronik olarak mesajın PTT UETS tarafından muhataba gönderilmesidir*”⁸²⁷.

6099 sayılı Kanun tasarısı m. 12 gerekçesinde⁸²⁸, PTT'ye elektronik tebligat görevinin yürütülmesinde tekel olma hakkı tanınmıştır⁸²⁹. PTT'nin elektronik tebligat adresi oluşturma hususunda tekel olmasında değinilmesi gereken ilk konu⁸³⁰, önceki dönemde (7101 sayılı Kanun düzenlemesinden önce) birden çok KEPHS'nin⁸³¹ birinden elektronik tebligata elverişli KEP adresi alınabilmesiydi⁸³². Bu da karışıklıklara yol açmaktaydı⁸³³. Bu durumun karışıklıklara yol açması sebebiyle PTT'nin tek yetkili olması düzenlemesi doktrinde isabetli görülmektedir⁸³⁴. PTT'nin tek yetkili olması

⁸²⁵ Bkz. Bl.4, Başlık 4.6.2.4.

⁸²⁶ Tebligat Kanunu m. 1'e göre tebligatı yapabilme yetkisine sahip merci, Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirkettir. Tebligat Kanunu m. 7a'a göre ise, elektronik tebligatın yapılabilmesi için, Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi (PTT) tarafından Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi kurulmuştur; BÖRÜ, *HHFD*, s. 199.

⁸²⁷ ATALI/ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, s. 59.

⁸²⁸ “*Böylece, halihazırda resmi tebligatı fiziki ortamda yapma görevi ve inhisarı olan PTT'ye, elektronik tebligat konusunda da bu görevi yürütmesi hususunda tekel olma hakkı verilmiştir.*” Bkz. (<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0742.pdf>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024.

⁸²⁹ Bu anlamda, PTT, elektronik tebligat adreslerini düzenlemek, sistemin hatasız çalışmasını sağlamak, kişisel verileri saklamak ve adres sahiplerinin güvenliğini sağlamak konularında yükümlülük ve sorumluluk altındadır, BÖRÜ, *HHFD*, s. 197, 199, 222; E- tebligatın tamamen PTT'nin tekeline bırakılması, meclis görüşmeleri sırasında eleştirilere neden olmuştur, bu hususta bkz. ÖZBAY, *EÜHFD*, s. 128; ÖZBAY, *Elektronik Tebligat*, s. 1423, 1442.

⁸³⁰ İLERİ, s. 136.

⁸³¹ ACAR, 2016 yılında yayımlanan bir makalesinde, Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü başta olmak üzere toplamda beş servis sağlayıcının KEPHS olarak faaliyet gösterdiğini belirtmiştir, bkz. ACAR, *İÜHFM*, s. 165; Günümüzde KEPHS olarak hizmet veren şirketler hakkında bilgi için bkz. (<https://www.btk.gov.tr/kayitli-elektronik-posta-hizmet-saglayicilar>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024.

⁸³² AKKAN, *7101*, s. 161- 162; AKKAN, *Mihder*, s. 33, 60; KÖKSAL, *Tebligat*, s. 30; KÖKSAL, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1554; KÖKSAL, Mehmet, “*Elektronik Yolla Yapılacak Zorunlu Tebligatlar*”, Adres Dergisi, Moda ve Hazır Giyim Federasyonu, 15 Mayıs- 15 Eylül 2014, s. 46- 49 (*Adres Dergisi*). s. 47; ÇEVİK, s. 81.

⁸³³ BÖRÜ, *Değerlendirme*, s. 408.

⁸³⁴ Doktrinde, “*Yalnızca bir servis sağlayıcısının olması kontrolün ve denetimin daha kolay olabileceği düşüncesini ön plana çıkarabilir; ancak birden fazla servis sağlayıcısının olması halinde sunulacak olan servisin daha kaliteli olacağı bir gerçektir. Nitekim rekabetin olduğu bir ortamda rekabete ayak uydurmak*

kendisine elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu kişileri düzenleyen Kanun hükmünde değişiklik yapılmasıyla bu kişilerin kapsamının genişletilmesi⁸³⁵ hususunda zorluklara sebebiyet vermiştir. PTT'nin ilgili yerlerden 1 ay içinde gerekli bilgileri toplaması, elektronik tebligat adreslerini 3 ay içinde oluşturması ve elektronik tebligat zorunluluğu kapsamındaki kişi sayısı göz önüne alındığında, PTT'nin iş yükünün oldukça arttığını ve PTT'ye işlemleri tamamlaması için yeterince zaman tanınmadığı görülmektedir.

Önceki dönemde diğer KEPHS'lerden edinilen KEP adreslerine ne olacağına dair bir düzenleme getirilmemiştir, ancak yeni düzenlemeler ışığında diğer KEPHS'lerden edinilen adreslerin yeni sistemde kullanılamayacağı şeklinde bir sonuç doğmaktadır⁸³⁶. Nitekim, PTT tarafından yapılan Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi başlıklı duyuruda bu husus ile ilgili, “*Mevcut KEP adresindeki e-tebligat hizmetiyle devam edebilir miyim?*” sorusuna cevap olarak, “*UETS üzerinden yeni bir elektronik tebligat adresi edinilmesi gerektiği ve mevcut KEP adresinden elektronik tebligat hizmeti verilmeyeceği*” belirtilmiştir⁸³⁷. Burada 7101 sayılı Kanun ile değişiklik gerçekleştirilmeden önce de

için sağlanan servis ve koşullar kullanıcılar için her zaman daha avantajlıdır.” ifadelerine yer veren ve PTT'nin tek servis sağlayıcısı olarak belirlenmesini ve özel şirketlerin servis sağlayıcı olarak bu hizmeti sunmalarının engellenmiş olmasını eksiklik olarak değerlendirerek, rekabet ortamının oluşturulmasına izin verilmemesinin bu tür sistemlerin geliştirilmesinin önüne geçilmesine neden olduğu yönündeki aksi görüş için bkz. YAMAKOĞLU / ALTOPRAK, s. 32, 38.

⁸³⁵ “*Zorunlu muhataplar açısından baktığımızda, sadece özellikle günümüzde avukat sayısının 100.000'i geçtiği göz önüne alındığında, oldukça geniş bir kitlenin kapsama alındığı görülmektedir.*” Bkz. AKKAN, 7101, s. 161.

⁸³⁶ AKKAN, 7101, s. 162- 163; AKKAN, *Mihder*, s. 61; Benzer yönde bkz. KOCABIYIK, s. 112- 113, 140; Benzer şekilde, diğer KEPHS'lerden edinilen KEP adreslerinin e- tebligat açısından kullanılamayacağı belirtilmiştir, bkz. ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 58; Mevcut KEP adreslerinin bireysel olarak kullanılabileceği, ancak yeni e- tebligat sisteminde kullanılamayacağı yönündeki diğer bir görüş için bkz. ACAR, *KHASHFD*, s. 76.

⁸³⁷PTT tarafından yapılan 13.12.2018 tarihli duyuru için bkz. (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/DuyuruDetay.aspx?DetayId=27>) Son Erişim Tarihi 21.06.2024; İstanbul Barosunun “*Elektronik Tebligata İlişkin PTT Duyurusu*” başlıklı haberi için bkz. (<https://istanbulbarosu.org.tr/HaberDetay.aspx?ID=14049&Desc=Elektronik-Tebligata-%C4%B0li%C5%9Fkin-PTT-Duyurusu>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024; Aynı şekilde, UYAP e- tebligat platformunda yer alan sık sorulan sorular kapsamındaki, “*Elektronik tebligat için kullandığımız mevcut @hs01.kep.tr şeklindeki KEP adresimizi yeni e-tebligat sistemi içerisinde kullanabilir miyiz?*” sorusuna cevap olarak “*Hayır. Mevcut KEP adreslerinizi sadece KEP gönderisi almak-göndermek için kullanabilirsiniz. Yeni e-tebligat sisteminde, kurum, kuruluş veya gerçek kişilere Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi(UETS) tarafından mevcut KEP adres formatlarından tamamen farklı olacak şekilde 15 haneli bir ID numarası tanımlanacaktır. Buradan EYP 1.3 versiyonuna uygun EYP paketi alınacaktır. İsteyen alıcı bu tebligata KEP üzerinden cevap verebilir.*” şeklinde ifadeler kullanılmıştır, bkz. (<https://e-tebligat.uyap.gov.tr/>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024; Ayrıca PTT tarafından, 1.1.2019 tarihinden itibaren e-tebligat gönderiminin UETS üzerinden yapılacağı ve gönderici ile alıcı adreslerinin bu sistem üzerinden verileceği ifade edilmiştir, bkz. (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/DuyuruDetay.aspx?DetayId=27>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024.

zorunluluk kapsamında olan şirketlerin (anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler) yeni düzenleme ile artık KEP adreslerini kullanamayacakları, KEP adresleri yerine elektronik tebligat adresleri edinip bu adresleri kullanmaları hakkında bilgilendirilmeleri gerekirdi⁸³⁸. Peki bu şirketlere bir elektronik tebligat adresi edinene kadar hangi tebligat usulüyle tebligat yapılacaktır? Elektronik tebligatın zorunlu sebeplerle yapılamamasından ötürü Teb. K. m. 35/4 ve Teb. K. m. 12 uygulanarak yapılabileceği belirtilmiştir⁸³⁹. Mevcut KEP adreslerinden elektronik tebligat hizmeti verilememesi hususunda doktrinde, usul ekonomisi ilkesiyle ilgili olarak mevcut KEP adreslerinin kullanılması gerektiği ve bütünlük sağlanması amacıyla mevcut adreslerin yenisi ile değiştirilmesi ve kullanıcılardan adres değişikliği için ücret alınmaması yönünde görüşler de bulunmaktadır⁸⁴⁰.

3.9.2. Altyapı Hizmetlerinin Yetersizliği

Elektronik tebligat, elektronik ortamda yürütülen bir tebligat çeşididir ve diğer tebligat türlerinde olduğu gibi bir amaca sahiptir. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için ise yürütüldüğü elektronik ortamın amacını gerçekleştirebilmesi için elverişli olması gerekir. Bu çerçevede teknik altyapının 19.1.2011 tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde PTT tarafından kurulacağı ve faaliyete geçirileceği düzenlenmiştir. Bu düzenleme neticesinde PTT tarafından UETS hazırlanmış ve kullanılmaya başlanmıştır. Teknik altyapısı bulunmayan bir uygulama çalışamaz. Bu durum elektronik tebligat uygulaması

⁸³⁸PTT tarafından yapılan 13.12.2018 tarihli duyuru için bkz. (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/DuyuruDetay.aspx?DetayId=27>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024; İstanbul Barosunun “*Elektronik Tebligata İlişkin PTT Duyurusu*” başlıklı haberi için bkz. (<https://istanbulbarosu.org.tr/HaberDetay.aspx?ID=14049&Desc=Elektronik-Tebligata-%C4%B0li%C5%9Fkin-PTT-Duyurusu>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024; Aynı şekilde, UYAP e- tebligat platformunda yer alan sık sorulan sorular kapsamındaki, “*Elektronik tebligat için kullandığımız mevcut @hs01.kep.tr şeklindeki KEP adresimizi yeni e-tebligat sistemi içerisinde kullanabilir miyiz?*” sorusuna cevap olarak “*Hayır. Mevcut KEP adreslerinizi sadece KEP gönderisi almak-göndermek için kullanabilirsiniz. Yeni e-tebligat sisteminde, kurum, kuruluş veya gerçek kişilere Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi(UETS) tarafından mevcut KEP adres formatlarından tamamen farklı olacak şekilde 15 haneli bir ID numarası tanımlanacaktır. Buradan EYP 1.3 versiyonuna uygun EYP paketi alınacaktır. İsteyen alıcı bu tebligata KEP üzerinden cevap verebilir.*” şeklinde ifadeler kullanılmıştır, bkz. (<https://e-tebligat.uyap.gov.tr/>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024; Ayrıca PTT tarafından, 1.1.2019 tarihinden itibaren e-tebligat gönderiminin UETS üzerinden yapılacağı ve gönderici ile alıcı adreslerinin bu sistem üzerinden verileceği ifade edilmiştir, bkz. (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/DuyuruDetay.aspx?DetayId=27>) Son Erişim Tarihi: 21.06.2024.

⁸³⁹ YARDIMCI, s. 15- 16; AKKAN tarafından, teknik nedenlerle tebligat yapılamaması halinde tüzel kişiler için m. 35’e başvurabileceği belirtilmiştir, bkz. 7101, s. 198.

⁸⁴⁰ YAMAKOĞLU / ALTOPRAK, s. 31- 32; Benzer şekilde, mevcut KEP adreslerinin kullanılması yönündeki öneri için bkz. KÖKSAL, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1577.

için de geçerlidir. Elverişli altyapının oluşturulması ve düzgün çalışır vaziyette tutulabilmesi alanında uzman ve iyi eğitilmiş personeller tarafından altyapının işletilmesine bağlıdır⁸⁴¹. Özellikle günümüzde bu altyapının çalışır vaziyette tutulması ve sürekli güncellenmesi konusunda büyük çabalar görülmektedir. Teknik altyapı da önemlidir ancak tek başına uygulamanın bütün altyapısını oluşturmazlar. Dolayısıyla personel yatırımı yapmak bu noktada büyük önem taşımaktadır⁸⁴².

3.10. TOPLUMSAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

3.10.1. Toplumda Tebligat Bilincinin Gelişmemiş Olması

Tebligatın temel amacı, muhatabı bilgilendirmektir. Bu amaca rağmen toplumda tebligat konusunda yoğun kaygılar görülmekte ve bu da tebligat bilincinin istenen düzeyde gelişmediğini göstermektedir⁸⁴³. Tebligata ilişkin olarak uygulamada yaşanan sorunların temeline inildiğinde bu kaygının altında, toplumda tebligat algısının olmamasının bulunduğu görülmektedir⁸⁴⁴. Kişiler genelde, özel olarak tasarlanan zarflar içerisinde kendilerine sunulan tebligatı kabulden kaçınmaktadır. Kişiler kapılarına kadar gelen bir memur tarafından kalın bir kağıt tomarını çoğunlukla sorumluluk veya problem olarak görme eğilimindedirler, bu yüzden bu sorumlulukları ve problemlerin hayatlarına girmesini bu sorumlulukları ve problemleri beraberinde getiren kağıt tomarı olan tebligatı almaktan kaçınırlar⁸⁴⁵. Bireyler tebligatı kabul etmekten kaçınmakla her ne kadar tebligatın sonuçlarını doğurmayacağını kanaatinde olsalar da bu yaklaşım hatalıdır⁸⁴⁶. Memurun uzattığı zarfı kabul etmemek kişilerin problemlerini ve sorumluluklarını azaltmayacaktır. Aynı zamanda bu sorun, elektronik tebligata ilişkin sorunlar başlığı altında incelenirse de ne yazık ki tüm tebligat usullerinde karşımıza çıkmaktadır.

⁸⁴¹ BÖRÜ, *Değerlendirme*, s. 408.

⁸⁴² TAMTÜRK, Erkan, Kamu yönetiminde elektronik belge yönetim sistemi. Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2017, Cilt: 5, Sayı: 3, s. 851- 862, s. 861.

⁸⁴³ "... henüz tebligat hazırlanırken E- devlet sisteminden davalıya "hakkınızda şurada bir dava açıldı" şeklinde değil de, adeta şöyle bir mesaj gitmiş gibi, "bak vatandaş, sakın benden duymuş olma, aleyhinde açılan bir dava var artık gerisini sen bilirsin" deniliyor. Vatandaş ise henüz tebligat yola çıkmamışken, nüfus dairesine gidiyor ve adresini bilinmeyen, belki de sahte bir adres ile değiştiriyor." Bkz. AKDAĞ, s. 274.

⁸⁴⁴ KURT KONCA, *Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, s. 242.

⁸⁴⁵ VAROL / BAŞTÜRK, s. 265.

⁸⁴⁶ RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 558.

Peki kişilerin tebligata karşı olan korku ve kaygılarının önüne nasıl geçilebilir? Bu anlamda yapılabileceklerden biri, bireyleri tebligattan kaçınmanın mümkün olmadığı konusunda bilinçlendirmektir⁸⁴⁷. Tebligat memurunun yüzüne kapının kapatılmasının tebligat konusunun yok olacağı sanrısına karşı kişiler uyarılmalıdır. Bununla beraber, doktrinadaki başka bir öneri ise, “*hukuki dinlenilme hakkının ve bu bağlamda adil yargılanma hakkının yerine getirilebilmesi için temel aracın tebligat olduğu hususunda bilincin oluşturulması ve tebligat yapılmasının zorunlu olduğunun topluma anlatılmasıdır*”⁸⁴⁸. Diğer yandan doktrinde “... *hukuk güvenliğinin sağlanmasının yolunun e-tebligattan geçmekte olduğu konusunda birey düzeyinde farkındalık yaratılmasının bu alandaki en önemli adımlardan birisi olduğu kuşkusuzdur*”⁸⁴⁹ ifadelerine yer verildiği de ifade edilmelidir⁸⁵⁰.

Uygulamada tebligat işlemleriyle ilgili pek çok sorun ortaya çıkmaktadır. Bireyler arasındaki genel algı, tebligatı kabul etmelerinin kendileri aleyhinde sonuçları olacağı ve tebligatın hayatlarında pek çok problem yaratacağı yönündedir⁸⁵¹. Belli bir sorun mevzuatta yapılacak düzenlemelerle; personel, muhatap veya tebligat çıkarmaya yetkili kişilere verilecek eğitimle çözülebilirken bu çözümlerin tam anlamıyla etkili olabilmesi için bireylerdeki tebligat algısının değiştirilmemesi, tebligata ilişkin başka sorunları doğuracaktır ve yapılan çözüm odaklı düzenlemelerin etkilerini azaltacaktır. Öncelik toplumdaki tebligat algısını düzeltmektir. Tebligatın muhatapın haklarının korunmasında temel araç olduğu bilinci yaratılmalıdır. Topluma, tebligattan kaçamayacaklarını, tebligatın sonuçlarını er ya da geç doğuracağı anlatılmalıdır, kamu otoritesinin gücü uygulama alanı bulmalıdır.

Tebligata ilişkin sorunlar pek çok kaynaktan çıkıyor olsa da temel problem toplum ve insan probleminden kaynaklanmaktadır.

Kişiler, tebligat zincirindeki halkalardan herhangi birinde yaşanan kopma veya usulsüzlüğe sebep olmaları halinde yaptırıma tabi tutulmalı ve bu yaptırımlar caydırıcı

⁸⁴⁷ AKDAĞ, s. 272.

⁸⁴⁸ KURT KONCA, *Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, s. 242, 260.

⁸⁴⁹ VAROL / BAŞTÜRK, s. 277.

⁸⁵⁰ Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 20/1- j uyarınca PTT, elektronik tebligat hususunda kamuoyuna bilgi aktarılması, elektronik tebligat hizmetinin etkileşimli ve kullanıcı dostu bir mecrada kullanıcılara sunulması noktalarında yükümlülük altındadır.

⁸⁵¹ Ruhi, *Milletlerarası Usul* s. 597.

nitelikte olmalıdır. Vatandaşlar, adres kayıt sisteminin önemi ve adres güncelleme zorunluluğu hakkında bilgilendirilmelidir⁸⁵².

3.10.2. Toplumda İnternet ve Bilgisayar Kullanımı

Toplumda bilgisayar kullanımı yaygınlaştıkça topluma sunulan hizmetlerde de teknolojiyen yararlanılması beklentisi doğmaktadır⁸⁵³. Vatandaşların ve işletmelerin devletle olan ilişkilerinde teknolojiyen daha fazla yararlanılmaktadır. Bilişim okuryazarlığı ile birlikte 7/24 esasına dayalı hizmet veren elektronik devlet uygulamaları kullanılabilir⁸⁵⁴. Elektronik tebligat gibi diğer elektronik devlet uygulamaları için internet kullanımı ve bilgisayar becerileri gereklidir. Bu nedenle, bilgisayar, internet ve elektronik tebligat düşük nüfus ve topluluklarda etkili değildir.

Hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması⁸⁵⁵ sonuçlarına göre; 2023 yılında evden internete erişim imkanı olan hanelerin oranı bir önceki yıla göre 1,4 puan artarak %95,5 oldu. İnternet kullanım oranı, 16-74 yaş grubundaki bireylerde 2022 yılında %85,0 iken 2023 yılında %87,1 oldu. Cinsiyet ayrımında 2023 yılında İnternet kullanım oranı; erkeklerde %90,9, kadınlarda %83,3 olarak gözlemlendi⁸⁵⁶.

Son 12 ay içinde özel amaçla resmi makamların web sitelerini ve uygulamalarını kullanan ve İnternet üzerinden kamu hizmetlerinden yararlanan bireylerin oranı %73,9 oldu. E-devlet hizmetlerini kullanım amaçları arasında, %69,6 ile resmi makamlar veya kamu hizmetleri tarafından kendisi hakkında saklanan kişisel bilgilere erişme ilk sırayı aldı. Bunu, %51,3 ile kamu kurumlarından veya kamu hizmetlerinden bir randevu alma veya rezervasyon yaptırma ve %48,2 ile kamu kuruluşlarına ait web sitelerinden bilgi edinme takip etti.

2004 yılında %18,8 olan internet sahibi hane oranı 2022 yılında %94,1'e, 2023'te 95,5'e yükselmiştir⁸⁵⁷. Bu oran tatmin edici seviyededir. TÜİK verilerine göre, 2021

⁸⁵² KURT KONCA, *Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, s. 271.

⁸⁵³ ÇEVİK, s. 103.

⁸⁵⁴ TAMTÜRK, s. 861.

⁸⁵⁵ [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407) (Son erişim tarihi: 15.06.2024).

⁸⁵⁶ [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407#:~:text=%C4%B0nternete%20eri%C5%9Fim%20imkan%C4%B1%20olan%20hane,artarak%20%95%2C5%20oldu.\(Son Erişim Tarihi 15/06/2024\)](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407#:~:text=%C4%B0nternete%20eri%C5%9Fim%20imkan%C4%B1%20olan%20hane,artarak%20%95%2C5%20oldu.(Son%20Erişim%20Tarihi%2015/06/2024))

⁸⁵⁷ <https://www.setav.org/turkiyede-internet-erisimi-ve-kullaniminda-2022-fotografi/> Son Erişim Tarihi: 15/06/2024.

yılında hanelerin %92'si evden internete erişim sağladı. Bu oran bir önceki yıl %90,7 idi⁸⁵⁸.

3.10.3. İnternet Kullanımı Düzeyinin Diğer Bölgelere Kıyasla Bazı Bölgelerde Daha Düşük Olması

İnternet kullanımı toplumun her bölgesinde eşit düzeyde değildir ancak geçmişe kıyasla, bölgeler arasındaki internet kullanımı oranındaki farklar oldukça kapanmıştır. Hane halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması 1. Düzey kapsamındaki veriler, 2023 yılında en az internet kullanan üç bölge, %91,2 ile Doğu Karadeniz, %92,3 ile Batı Karadeniz ve %93,1 ile Orta Anadolu ve Batı Marmara olarak tespit edilmiştir. Konumuz bağlamında, elektronik tebligat, geçmişte yapılan araştırmalar sonucu edinilen veriler göz önüne alındığında, fiziki tebligattan daha yaygın hale geldiği görülmektedir. Ancak elektronik tebligat internetle ulaşılabilen bir tebligat türü olduğundan, internet kullanımının daha az olduğu bölgelerde daha sınırlı olarak yaygınlaşabilecektir⁸⁵⁹. Diğer tebligat usulleri ile kıyaslandığında, bu durum elektronik tebligatı kısıtlamaktadır⁸⁶⁰. Daha sonraki dönemlerde elektronik tebligat uygulamasının isteğe bağlı olmaktan çıkartılıp tüm gerçek ve tüzel kişiler için zorunlu hale getirilmesi halinde, bu durumun daha büyük sorunlara yol açabileceği unutulmamalıdır.

Anılan sorunun bertaraf edilmesi amacıyla çözüm önerisi olarak, sorunun kaynağına yönelik olacak şekilde, internet kullanımının %100'e çıkarılmasının, diğer deyişle yukarıda verilen yüzdeler kapsamında 10 kişiden neredeyse 2'sinin internet kullanmamasının sebeplerinin araştırılması gündeme gelebilir.

⁸⁵⁸ <https://www.verikaynagi.com/genel/turkiyenin-internet-kullanim-aliskanliklari/> Son Erişim Tarihi: 15/06/2024.

⁸⁵⁹ Benzer şekilde, e- tebligat uygulamasının bilgisayar bilgisi ve internet kullanımı gerektirdiği ifade edilerek e- tebligat kullanımının bilgisayar ve internet kullanımı düşük bireylerde etkin olmadığı dolayısıyla e- tebligatın kullanımını arttırmak için bilgisayar ve internet kullanımının artmasının gerektiği belirtilmiştir, bkz. ÇEVİK, s. 103.

⁸⁶⁰ Benzer şekilde, ÇEVİK tarafından internet ve bilgisayar kullanımı düzeyinin düşük olması hususu "Elektronik Tebligat ile İlgili Çekinceler ve Dezavantajları" başlığı altında değerlendirilmiştir, bkz. ÇEVİK, s. 102- 104.

3.10.4.Bölgelere Göre Hanelerde İnternet Kullanımı

Hane halkı erişim oranları İstatistiki Bölge Birimleri 1. Düzey Sınıflamasına göre ele alındığında 2023 yılında İstanbul %98,5; Batı Anadolu Bölgesi (Ankara, Konya, Karaman) ise %97,0; Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi (Erzurum, Erzincan, Bayburt, Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan) %94,7 ortalamaya; Batı Karadeniz Bölgesi (Zonguldak, Karabük, Bartın, Kastamonu, Çankırı, Sinop, Samsun, Tokat, Çorum, Amasya) %92,3; Güneydoğu Anadolu %96,4 ortalamaları ile örnek verilebilecek bölgelerdir.

2022 yılında ise hane halkı erişim oranları İstatistiki Bölge Birimleri 1. Düzey Sınıflamasına göre ele alındığında İstanbul %98,7; Batı Anadolu Bölgesi (Ankara, Konya, Karaman) ise %98,3 ile en yüksek ortalamalara sahip bölgeler. Diğer taraftan Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi (Erzurum, Erzincan, Bayburt, Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan) %88,2 ortalamayla; Batı Karadeniz Bölgesi (Zonguldak, Karabük, Bartın, Kastamonu, Çankırı, Sinop, Samsun, Tokat, Çorum, Amasya) ise %89,1 ile %90'ın altında ortalamaların olduğu bölgelerdir⁸⁶¹.

⁸⁶¹ [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587)(Son erişim tarihi 15/06/2024)

SONUÇ VE ÖNERİLER

11.01.2011 tarihli 6099 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile hukuk sistemimize giren elektronik tebligat, "*Tebliğat Kanunu ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nde belirlenen usule uygun olarak PTT tarafından tek ve benzersiz olarak oluşturularak UETS'ye kaydedilen elektronik tebligat adresine yapılan tebligattır*". 01.01.2019 tarihli 30617 sayılı Resmi Gazete ile yürürlüğe giren Elektronik Tebligat Yönetmeliği ile 01.01.2019 tarihinde yürürlükten kalkan Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nde kayıtlı elektronik posta sistemine (KEP) yapılan atıflar ayrıştırılarak her iki sistemin de uygulamasında ortaya çıkan kayıtlı elektronik posta ile elektronik tebligatın karıştırılması sorununun önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin amacı, Tebligat Kanunu'na göre tebligat yapabilecek mercilerin elektronik ortamda tebligat yapmalarına ilişkin usul ve esasların düzenlenmesidir.

Teb. K. m. 7/a f. 1 (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 5/1) hükmü ile, kendisine e-tebligat yapılması zorunlu gerçek ve tüzel kişilerin iradelerine bakılmaksızın e-tebligat yapılır. Bu kişiler dışındaki kişilerin elektronik tebligat kullanımı ihtiyaridir, yani isteğe bağlıdır. Kişiler kendilerine elektronik tebligat yapılmasını talep etmişse bu kişilere fiziki tebligat ancak mücbir sebeplerden ötürü kendilerine elektronik tebligat yapılamadığı durumlarda yapılır. Bu kişilere artık elektronik tebligat yapılacaktır.

Elektronik tebligat yapılması zorunluluğu kapsamında olmasına rağmen herhangi bir yaptırımla karşılaşmadığı için adresini teslim almamış, aktif hale getirmemiş gerçek ve tüzel kişiler bulunmaktadır. Elektronik tebligat yapılması zorunluluğu olmayan kişiler ise özellikle veri güvenliği zaafiyeti çekincesiyle ve elektronik tebligat iletileri için tanınan sınırlı kapasitenin yetersiz kalması sonucu ek saklama alanı satın alma zorunluluğu sebebiyle elektronik tebligat yöntemini tercih etmemektedirler. Elektronik tebligat kullanımı zorunlu olan kişiler için adresini teslim almamanın ve adresi aktif hale getirmemenin bir yaptırıma bağlanması; elektronik tebligat kullanımı isteğe bağlı olan kişiler için ise kişisel verilerin güvenliğinin mutlak surette sağlanması ve elektronik tebligat hizmet ücretlerini makul seviyede tutulmasıyla elektronik tebligat kullanımı daha da yaygınlaştırılabilir.

Günümüzde bireyler bir elektronik tebligat adresi edinmek yerine ilgili işlemin kendilerine UYAP üzerinden bildirilmesini talep etmektedirler. Elektronik tebligat adresi olan kişilerin kendilerine elektronik tebligat yapılması yerine UYAP'tan öğrenme gibi başka bir yöntemin uygulanması talebinde bulunmaları ihtimalinde bu talep geçersiz sayılmalıdır. UYAP'tan öğrenme basit, hızlı ve ucuz olması sebebiyle usul ekonomisi ilkesiyle bağdaşır gibi görünse de kanunda düzenlenmediği için esasen usule uygun değildir.

Elektronik tebligat adresi bulunan birinin kısıtlılık hali oluşabilir. İşbu kısıtlılık halinde kısıtlanan kişiye yapılan tebligatın yoklukla mı usulsüzlükle mi malul olacağına dair tartışmalar ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında kanuni temsili gerektirmemekle beraber elektronik tebligat adresinin fiilen kullanılmadığı durumlar (*ceza infaz kurumuna girme veya askerlik gibi*) ETY m. 17/3'te düzenlenmiştir. Anılan hükme göre, “*muhatabın elektronik tebligat adresini fiilî kullanma imkânı bulunmadığının PTT'ye bildirilmesinden sonra bir ay içinde elektronik tebligat adresi kapatılır*”. Adresin kapatıldığı ana kadar bu durumdan haberdar olmayan tebligatı çıkarmaya yetkili makam veya merciin elektronik tebligat mesajı göndermesi olasılığı her zaman bulunmaktadır. Böyle hallerde elektronik tebligat adresinin kullanılmasının fiilî olarak mümkün olmadığı tarihten itibaren elektronik tebligat adresine yapılan bütün tebligat işlemlerinin usulsüz tebligat olup olmadığına dair tartışmalar doğmaktadır. Kanaatimizce bu tartışmaları bertaraf etmek için kişi hakkında kısıtlama kararı alınmışsa bu durumun kanuni temsilcisine ilişkin bilgilerle birlikte UYAP vasıtasıyla UETS'ye işlenmesi gerekecektir. Tutukluluk ve hükümlülük halinin de doğrudan UETS'ye işlenmesi sağlanmalı ve Tebligat Kanunu m. 19'a göre tebligat çıkarılmasına dair uyarı sisteminde yer almalıdır. Asker kişiler hakkında ise, özellikle zorunlu askerlik hizmeti yapanlar bakımından durumun UETS'ye bildirilmesini sağlayacak bir entegrasyon sistemi kurulmalıdır.

Elektronik tebligat yapılacak muhatabın ölümü de söz konusu olabilir. Muhatabın ölümünün zaman kaybetmeden UETS kayıtlarına geçirilmesini sağlayacak bir yazılım geliştirilebilir. Bu durumda UETS'ye entegre edilecek yazılım, MERNİS'e ölüm kaydı düşüldüğünde, bu kayıtları kullanarak tebligatların geçerliliğini belirlemeli; ölüm ve geçersiz tebligatlardan tebligatı çıkaran mercii, derhal haberdar etmelidir. Bu halde, tebligatı çıkaran merci, ölmüş kişiye tebligat yapılamayacağından tebliğ konusu hususun özelliklerine göre gerekli işlemleri yapabilir.

Elektronik tebligatın gecikmesinde sakınca bulunan hallerde elektronik tebligatın ulaştığı anda yapılmış sayılacağına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanaatimizce Tebligat Kanunu m. 7 elektronik tebligata ilişkin düzenlemelerde gecikmesinde sakınca bulunan hallere ilişkin özel bir düzenleme yoksa ve elektronik tebligattaki beş günlük sürenin kötüye kullanılması ihtimali de bulunuyorsa, muhatabın talebi ve mutlak surette tebligatı çıkaran merciin tensibiyle diğer usullerde tebligat çıkarılması olanağı vermektedir. Zira, özellikle büyük şehirlerde gecikmesinde sakınca bulunan tebligatın yapılması için yeterli sayıda memur bulunmaması ihtimali her zaman bulunmaktadır. Bu sakıncayı bertaraf etmek için, hızlı tebligattan yararlanılabilir. Ancak belirtilmesi gerekir ki; elektronik tebligattaki beş günlük sürenin kötüye kullanılması ihtimali bakımından ayrı ve özel bir düzenleme yapılması ihtiyacı vardır.

Kanun koyucu gecikmesinde sakınca bulunan hallerde elektronik tebligatın ulaştığı tarihte yapılmış sayılmasına ilişkin bir düzenleme de yapmamıştır. Muhatabın tebligatın gecikmesinde sakınca bulunan hallere ilişkin olduğunu elektronik tebligatı okumadan öğrenebilmesi oldukça zordur. Öte yandan, elektronik tebligatın ulaştığı anda okunması ya da okundu sayılması yürürlükteki düzenleme açısından söz konusu değildir. Dolayısıyla gecikmesinde sakınca bulunan hallerde elektronik tebligatın ulaştığı anda yapılmış sayılmasına dair istisnai bir düzenleme soruna çözüm olmayacaktır. Ayrıca, gecikmesinde sakınca bulunan hallerin kapsamına ilişkin belirsizlik, hukuki güvenliğe zarar vermektedir.

Elektronik tebligat ile ilgili usul ve esaslar büyük ölçüde yönetmelikle belirlenmiştir. Bu durum özellikle elektronik tebligatın ilişkili olduğu temel ilkelerin korunması açısından eleştirilmiştir. Elektronik tebligata ilişkin usul ve esasların Tebligat Kanunu'nda daha ayrıntılı şekilde düzenlenmesi yerinde olacaktır.

Elektronik tebligat ve KEP uygulamaları, yüksek güvenli şifreleme sistemleri sayesinde güvenlik seviyeleri oldukça yüksek olan uygulamalardır. Her iki uygulama da esas itibariyle şifrelenmiş veriler olsalar da bu uygulamalarda işlenen veriler siber uzayda gezinmektedir. Öte yandan, verilerin, fiziksel müdahalelerle elektronik ortamda da zarar görebilme ihtimali bulunmaktadır. Bu sebeple veri yedekleme gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Anılan bu yedekleme yerleri birbirinden makul uzaklıkta ve en az iki ayrı bölgede bulunmalıdır. Yedekleme sistemlerinin kullanıldığı ana makinelerin korunmaları için gerekli olan fiziki şartların yerine getirilmesi ve soğutma sistemlerinin aksamadan

alışması gerekmektedir. Deprem ve yangın gibi doğal afetlere rağmen veri depolarının zarar gormemesi gerekmektedir. Alınacak tüm bu önlemlere rağmen bilgi güvenliğinin sağlanması için alınan tedbirlerin bir açığının bulunabileceği gerçeği de her zaman bulunmaktadır.

Her yeni teknolojik gelişme eski ve henüz zme kavuşturulmayan tehditlerin yanına yeni tehditler ekler. Bu tehditlerin bertaraf edilememesi sebebiyle oluşan bilgi açıkları ve veri sızıntıları geri donuşu olmayan zararlara ve hak ihlallerine sebep olmaktadır. Bunlarla birlikte birimler arasındaki bilgi güvenliği kültürünü oluşturmanın önemi de vurgulanmalıdır.

KAYNAKLAR

- [1] ACAR Ayşe Ece, “Elektronik Tebligat”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C74, S 1 (Ocak 2016), s. 159-174 (İÜHFİM).
- [2] ACAR Ayşe Ece, “Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi’nde Tutulan Delil Kayıtlarının İspat Kuvveti ve Bu Kayıtların Aksinin İleri Sürülmesi”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 8, S 1 (Haziran 2020), s. 73-88 (KHASHFD).
- [3] ACAR Ayşe Ece, Medeni Muhakeme Hukukunda Elektronik İmzalı Belgelerin Delil Niteliği, On İki Levha Yayınları, İstanbul Ocak 2013.
- [4] AKCAN Recep/ALBAYRAK Hakan, Tebligat Hukuku, Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016.
- [5] AKDAĞ, Sami, “Klasik Tebligatın Sorunlarının Elektronik Tebligat Sürecine Etkileri”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 87, S 1 (2013), s. 271-274.
- [6] AKİL Cenk, “11.1.2011 Gün ve 6099 Sayılı Kanun ile 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S 101(2012), s. 247-266.
- [7] AKKAN İbrahim, “6099 sayılı Kanun ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik Çerçevesinde Tebligat Hukukundaki Son Değişiklikler”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 16, S 1- 2 (2012), s. 115- 157 (Değişiklikler).
- [8] AKKAN, Mine, “7101 Sayılı Kanunla Elektronik Tebligat Konusunda Getirilen Yeni Düzenlemeler ve Değerlendirilmesi”, 7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler (Ed. ÖZEKES, Muhammet), Lexpera Seminer, İstanbul 4 Mayıs 2018, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Aralık 2018, s. 149- 167(7101).
- [9] AKKAN Mine, “Elektronik Ortamda Tebligat Yapılmasına İlişkin Gelişmeler”, Haluk Konuralp Anısına Armağan Cilt I, Ankara 2009, s. 31-63 (Gelişmeler).
- [10] AKKAN, Mine, “Tebligat Kanunu Çerçevesinde Elektronik Tebligat”, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi, C 14, S 39 (2018/1), s. 23-90 (Mihder),
- [11] AKSAKAL, Zeynel Abidin, “Beşinci Günden Önce Açılan Elektronik Tebligatın Tebliğ Tarihi, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S. 43 (Temmuz 2020), s. 265-282.
- [12] AKTEPE ARTIK Sezin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Türk Medeni Usul Hukuku Açısından Adil Yargılanma Hakkı, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014.
- [13] AKYILMAZ Bahtiyar, İdari Usul İlkeleri Işığında İdari İşlemin Yapılış Usulü, Yetkin Yayınları, Ankara 2000.
- [14] ALBAYRAK, Hakan, Tebligat Hukuku, Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara Ekim 2022.
- [15] ARAS Aslı, “Davada veya İcra Takibinde Usulsüz Tebligatın Re’sen Dikkate Alınması Gerekliliği”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 158 (2022), s. 191-211.
- [16] ARSLAN Ramazan, Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Ankara 1977
- [17] ARSLAN Ramazan/YILMAZ Ejder/TAŞPINAR AYVAZ Sema/HANAĞASI Emel, Medeni Usul Hukuku, 5. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara 2019.
- [18] ASLAN Memduh, “Vergilendirmede Elektronik Belgelerin Hukuki Geçerliliklerinin Değerlendirilmesi”, Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, Y. 2, C.

- 2, S.3(2014), s. 21- 57.
- [19] ASLAN Memduh, “Vergilendirmede Tebligat Sorunları: Muhatabın Adreste Yokluğu”, Mali Hukuk Dergisi, C 10, S 112(2014), s. 3- 19.
- [20] ATALI Murat / ERMENEK İbrahim / ERDOĞAN Ersin, Medeni Usul Hukuku, Yetkin Kitapevi, Ankara 2021.
- [21] ATALI Murat/ERMENEK İbrahim, Medeni Usul Hukuku, Seçkin Kitapevi, Ankara 2019.
- [22] ATALI Murat/ERMEKENEK İbrahim/ÜÇÜNCÜ S. Hilal, Tebligat Hukuku, 6.Baskı,Seçkin Yayınevi, Ankara 2023.
- [23] ATAY Ender Ethem, İdare Hukuku, 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2009.
- [24] BAYRAM Muhammet / KARABALIK, Abdullatif, “E-Tebligat ve Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi Uygulamaları”, Mali Çözüm Dergisi, C 25, S 128 (Mart 2015).
- [25] BİLGİN, Mahmut, Tebligat Hukuku, Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 2.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara Temmuz 2019.
- [26] BÖRÜ Levent, “Elektronik Tebligat Yönetmeliği Taslağı’na İlişkin Kısa Bir Değerlendirme”, Ankara Barosu Dergisi, S. 2(2012), Y. 70, s. 405-410, (Değerlendirme).
- [27] BÖRÜ Levent, “Elektronik Tebligat”, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C 10, S 1(2020), (HHFD).
- [28] BUDAK Ali Cem/KARAASLAN Varol, Medeni Usul Hukuku, 2. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara 2018.
- [29] CANBEK Gürol/SAĞIROĞLU Şeref, “Bilgi, Bilgi Güvenliği ve Süreçleri Üzerine Bir İnceleme”, Politeknik Dergisi, C.9, S. 3 (2006), s165-174.
- [30] ÇATALKAYA İbrahim, Tebligat Hukuku, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, 2020.
- [31] Türk Hukuk Kurumu, Türk Hukuk Lûgatı, 3. Baskı, Başbakanlık Basımevi, Ankara 1991.
- [32] ÇELİK Ferhat, Boşanma Davalarında İspat ve Deliller, Ankara 2019
- [33] ÇEVİK Metin (2020). Elektronik Tebligat, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep.
- [34] DALKILIÇ Elvin Evrim, “Elektronik Tebligatın İdari İşlemler Bakımından Değerlendirilmesi”, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4 2014), s. 107-124.
- [35] DELİDUMAN Seyithan, Tebligat Hukuku Bilgisi, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2019.
- [36] DEMİRKOL Selami, “Yargılama İçin Öngörülen Makul Sürenin Aşılmasına Sebep Hususlardan; Tebligat Sorunu Vakaları”, İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, C. 15, S. 2(2012), s. 117- 132.
- [37] EKER Ece Ayça, “Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi”, İstanbul Barosu Dergisi, C 93, S.2(Mart- Nisan 2019), s. 15-25.
- [38] ERBAYRAKTAR Burcu, Güvenli Elektronik İmza, On İki Levha Yayınları, İstanbul Eylül 2016
- [39] ERCAN İsmail, Avukatlar ve Hakimler İçin Medeni Usul Hukuku: Özel Hukuk Yargısı, 3.Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015.
- [40] ERCAN İsmail, Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, Genişletilmiş 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019.
- [41] ERCAN İsmail, Uygulamacılar İçin Medeni Usul Hukuku El Kitabı, Genişletilmiş 4.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019.
- [42] ERDÖNMEZ Güray, Medeni Usul Hukukunda Belgelerin İbrazi Mecburiyeti,

- İstanbul 2014.
- [43] EREN Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 24. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara 2019.
- [44] ERMENEK, İbrahim / ÜÇÜNCÜ, S. Hilal, “Özgürlüğü Bağlayıcı Ceza Sebebiyle Kısıtlanma Halinde Kanuni Temsilciye Tebligat Yapılma Usulü”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.24, S.2(2020), s. 3-30.
- [45] ERTURGUT, Mine, Medeni Usul Hukukunda Elektronik İmzalı Belgelerin Delil Olarak Değerlendirilmesi, Ankara 2004.
- [46] ESEN Egemen, İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Işığında Takdir Marjı Doktrini, İstanbul 2020.
- [47] GÖRGÜN Şanal/BÖRÜ Levent/TORAMAN Barış/KODAKOĞLU Mehmet, Medeni Usul Hukuku, 8. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara 2019.
- [48] GÖZLER Kemal, İdare Hukuku, Cilt 1, 2. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2009.
- [49] GÖZÜBÜYÜK A. Şeref / TAN Turgut, İdare Hukuku, Cilt 1, 8. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2011.
- [50] GÜNDAY Metin, İdare Hukuku, 10. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara 2011.
- [51] GÜNEŞ Derya Belgin, “Tebliğ Yokluğu”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 74, S. 1(2016), s. 221-231.
- [52] GÜRSOY Mustafa, “Tebligat Kanunu’nda Ocak 2011’de Yapılan Değişikliklerin, Tebliğ İşlemlerine Etkileri”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 6, S. 56 (Nisan 2011), s. 27-30.
- [53] HANAĞASI Emel /ÖZEKES Muhammed, Yargı Örgütü ve Tebligat Hukuku İçinde, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 2012.
- [54] HENKOĞLU Türkay, “Elektronik Ortamlarda Bilgi Güvenliğinin Sağlanması”, Ankara Üniversitesi Belge Yönetimi ve Arşiv Sistemi Koordinatörlüğü, E-BEYAS 2015 Sempozyumu: Kurumsal Belleklerin Geleceği: Dijitalleştirme- Elektronik Arşiv- Elektronik Belge Yönetimi, 2015, s. 109- 115.
- [55] İLERİ İrem(Kasım 2021), Tebligat Kanunu Çerçevesinde Elektronik Tebligat, İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- [56] İNNECİ Ahmet/ COŞKUN KARADAĞ Neslihan, “Vergi Usul Kanunu’na Göre “Tebliğ”de Yapılan Hatalar ve Yargının Konuya Bakışı”, Maliye Dergisi, S.169(2015).
- [57] KAÇAK Nazif, Tebligat Hukuku Şerhi: Açıklamalı ve İçtihatlı, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2011.
- [58] KAPLAN Yavuz, “Avrupa Tebligat Hukukundaki Gelişmeler, Düzenleme Çalışmaları Açısından Almanya Örneği ve Türk Hukuku”, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 52, S. 3(2003), s. 199-227.
- [59] KARAFAKİH İsmail Hakkı, “Vasıtalı Deliller”, Ord. Prof. Sabri Şakir Ansay’ın Hatırasına Armağan, Ankara 1964.
- [60] KARAHANOĞULLARI Onur, İdarenin Hukukla Kavranması Yasallık ve İdarî İşlemler(Yargı Kararlarına Dayalı Bir İnceleme), Turhan Kitabevi, Ankara 2011.
- [61] KARAKAŞ Fatma Tülay, “Karine Kavramı, Kanuni Karineler ve Varsayımlar”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 62, S. 3(2013).
- [62] KARATEPE Şükrü, İdare Hukuku, 1. Baskı, Anadolu Matbaacılık, İzmir 1988.
- [63] KARSLI Abdurrahim, Medeni Usul Hukukunda Usuli İşlemler, İstanbul 2001.
- [64] KOCA Geylani, “Tebligatın Esası, Gecikmesi Sorunu ve Elektronik Tebligatın Yaygınlaştırılmasının Önemi”, İstanbul Barosu Dergisi, C 82, S6 (Kasım 2008),

- s.2985-2994.
- [65] KOCABIYIK, Tülü(2020), Elektronik Tebligat, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2020.
- [66] KOÇ Evren, “Zorunlu Elektronik Tebligatta Delil Kaydı”, Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, S.1 (2021), s. 259-271 (Delil Kaydı).
- [67] KOÇ Evren, Tebligat Hukuku, Sümer Kitapevi, İstanbul 2022(Tebligat).
- [68] KÖKSAL Mehmet, “Elektronik Tebligat”, Legal Hukuk Dergisi, C 16, S 184(2018) (Legal Hukuk Dergisi).
- [69] KÖKSAL Mehmet, “Elektronik Yolla Yapılacak Zorunlu Tebligatlar”, Adres Dergisi, Moda ve Hazır Giyim Federasyonu, 15 Mayıs- 15 Eylül 2014, s. 46- 49 (Adres Dergisi).
- [70] KÖKSAL Mehmet, Tebligat Hukuku Şema- Ders Kitabı, Aristo Yayınevi, İstanbul 2021(Tebligat).
- [71] KURT KONCA Nesibe, “Türk Hukukunda Tebligata İlişkin Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C 27, S 114(Eylül 2014) s. 329-274(Sorunlar ve Çözüm Önerileri).
- [72] KURT KONCA Nesibe, Medeni Usul ve İcra- İflas Hukuku Açısından Elektronik Tebligat, Adalet Yayınevi, Ankara 2024 (Elektronik Tebligat).
- [73] KURU Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. Baskı, Beta Basım, İstanbul 2001(Hukuk Muhakemeleri Usulü).
- [74] KURU Baki, Medeni Usul Hukuku El Kitabı, 1. Baskı, C 2, Yetkin Yayınları, Mart 2020 (El Kitabı).
- [75] KÜÇÜK Alper Tunga, “İcra ve İflas Hukukunda Tebligata İlişkin Düzenlemeler”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 74, S. 1(2016).
- [76] MEMİŞ Emin, Genel İdare Hukuku Notları, Filiz Kitabevi, İstanbul 2014.
- [77] MERİÇ Nedim / ARSLANPINAR TAT Tuğçe / IŞIK Melih / KORKMAZ Nurdan /ÖZKAN KIDIL Barçın, Olaylarla Tebligat Hukuku, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Kasım 2020 (IŞIK, Usulsüz Tebligat).
- [78] MIDİK Barış, “Teknolojik Gelişmeler Işığında Hukuk Yargılamasını Yeniden Düşünmek: Otomasyondan Köklü Dönüşüme”, Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 25/26(Ocak/Temmuz-2022), s. 63-104.
- [80] MOROĞLU Erdoğan/MUŞUL Timuçin, Tebligat Hukuku, 2. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 1990.
- [81] MUŞUL, Timuçin, Tebligat Hukuku, 7. Baskı, Yetkin Kitapevi, Ankara 2018.
- [82] OĞLAĞCIOĞLU Onur, Medeni Usul Hukuku Yönünden Elektronik Adli İletişim, İzmir 2008.
- [83] OĞUZMAN M. Kemal/BARLAS Nami, Medeni Hukuk, Filiz Kitabevi, İstanbul 2016.
- [84] OSKAY Mustafa, “Tebligat Hukuku İle İlgili Sorunlar”, Yargıtay Dergisi, C. 21, S. 4(Ekim 1995) s. 500-511.
- [85] ÖNCEL Mualla / KUMRULU Ahmet / ÇAĞAN Nami, Vergi Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara 2006.
- [86] ÖZBAY İbrahim / OKUMUŞ Nahegan / YALIN Bedriye Tuğçe, Tebligat İhlalleri, Filiz Kitabevi, Ankara 2023.
- [87] ÖZBAY, İbrahim, “6099 sayılı Kanun ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligata İlişkin Düzenlemelere Bakış”, Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, C 2, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2014(Elektronik Tebligat).
- [88] ÖZBAY, İbrahim, “6099 Sayılı Kanun ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair

- Yönetmelik Çerçevesinde Tebligat Hukukundaki Son Değişiklikler, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 1-2(2012), s. 115-157 (*EÜHFD*).
- [89] ÖZBAY İbrahim, Grup Davaları, Yetkin Yayınlar, Ankara 2009.
- [90] ÖZBAY İbrahim/YARDIMCI Taner Emre, Tebligat Hukuku, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2021.
- [91] ÖZBEK Mustafa Serdar, Noter Senetlerinde Sahtelik, 4. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara 2018.
- [92] ÖZEKES Muhammet, Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, Ankara 2003(*Hukuki Dinlenilme Hakkı*).
- [93] ÖZEKES Muhammet, “Usulsüz Tebligat ve Dürüstlük Kuralı (Karar İncelemesi)”, Manisa Barosu Dergisi, Y. 17, S. 66(1998).
- [94] ÖZKAN DUVAN, Ayşe, “Bireysel Başvuru Kararlarında Makul Sürede Yargılanma Hakkı”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 68(2019), s.287-336.
- [95] ÖZTOPRAK, Sezin “6475 Sayılı Posta Hizmetleri Kanunu ile Yeniden Yapılandırılan Posta Hizmetleri Teşkilatı; ‘PTT A.Ş.’”, Ankara Barosu Dergisi, C. 2(2014).
- [96] Parasuraman, A., V. A. Zeithaml ve L. L. Berry, (1985), “A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research”, *Journal of Marketing*, Volume 49.
- [97] PEKCANITEZ Hakan / ATALAY Oğuz / ÖZEKES Muhammet / ATALI Murat /ERDÖNMEZ Güray / AKKAN Mine / YEŞİLIRMAK Ali / TAŞ KORKMAZ Hülya, Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku (Ed. PEKCANITEZ Hakan / ÖZEKES Muhammet / AKKAN Mine / TAŞ KORKMAZ Hülya), 15. Bası, C 1, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Mart 2017 (Pekcanitez Usul).
- [98] PEKCANITEZ Hakan “Hukuki Dinlenilme Hakkı”, Prof. Dr. Seyfullah Edis’e Armağan, İzmir 2000.
- [99] POSTACIOĞLU İlhan/ALTAY Sümer, Medeni Usûl Hukuku Dersleri, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015.
- [100] RUHİ Ahmet Cemal, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2019.
- [101] RUHİ Ahmet Cemal, Tebligat Hukuku, 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013.
- [102] RUHİ Canan/RUHİ Ahmet Cemal, Tebligat Hukuku, 13. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023.
- [103] RÜZGARESEN Cumhur, Medeni Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İlkesi, Yetkin Yayınları, Ankara 2013.
- [104] SOLAK AKMAN İnci, “Türk Vergi Hukukunda Norm Koyma ve Normun Uygulanmasında Kronikleşmiş “Yetkilendirme” Sorununa Yeni Bir Örnek: Elektronik Ortamda Tebliğ Usulüne İlişkin Düzenlemeler”, Ankara Barosu Dergisi, S.2(Ocak 2016), s. 267- 286.
- [105] SEZGİNER Murat, “İdari İşlem-İcraîlik-Ayrılabilir İşlem-Yargısal Denetim”, İ.Ü. Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 69, S. 1-2(2011).
- [106] ŞENYÜZ Doğan, Vergi Usul Hukukunda Tebligat, 2.Baskı, Yaklaşım Yayınevi, 1997
- [107] TAHİROĞLU Fatih, “Tebligat Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Tebligat Çıkmaya Yetkili Merciler”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C.74, S.1(2016), s. 389-396.
- [108] TAMTÜRK Erkan, “Kamu Yönetiminde Elektronik Belge Yönetim Sistemi”, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 5, S. 3(2017), s. 851- 862.

- [109] TANRIKULU Cengiz, “Türk ve Avusturya Hukukunda Elektronik Tebligat”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C 22, S 85(Kasım 2009) s. 315- 331.
- [110] TANRIVER Süha, Medeni Usul Hukuku (Temel Kavramlar ve İlk Derece Yargılaması), C.1, Tümüyle Gözden Geçirilmiş Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Bası, Yetkin Yayınlar, Ankara Ekim 2020.
- [111] TAŞKIN Ş. Cankat, “6 Aralık 2018 Tarihli Resmi Gazete’de Yayınlanan Elektronik Tebligat Yönetmeliği’nin Değerlendirilmesi İle Elektronik Tebligatın Kayıtlı Elektronik Postadan Farkı”, Bursa Barosu Dergisi, C.2.43, S.107(2019), s. 48-63).
- [112] TAŞPOLAT TUĞSAVUL Melis, Kollektif Hukuki Yarar Çerçevesinde Topluluk Davaları, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2016.
- [113] TOPUZ Gökçen, Medeni Usul Hukukunda Karinelerle İspat, Yetkin Yayınları, Ankara 2012.
- [114] TÜZÜNER, Özlem, “Elektronik Tebligatın Adaletin Kalitesine Katkıları”, İzmir Barosu Dergisi, Y 77(Ocak 2012), s. 60- 88 (İzmir Barosu Dergisi).
- [115] TÜZÜNER Özlem, Elektronik Tebligatın Kalitatif Yöntemle İncelenmesi, Ankara Barosu Dergisi, S.2 (2011), s. 139-159(Kalinatif)
- [116] UMAR Bilge/YILMAZ Ejder, İsbat Yükü, 2. Bası, İstanbul 1980.
- [117] USTA ÜNLÜ, Meltem(2018), Medeni Usul Hukuku’nda Eski Hale Getirme, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- [118] UYAR Talih, “İcra Tebliği (İİK m. 21)”, Ankara Barosu Dergisi, Y. 71, S. 4(2013), s. 155-240.
- [119] ÜNAL Feyzullah/KİRAZ İbrahim “Türkiye’de E-Devlet Uygulamalarının Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Etkinliği: Adalet Bakanlığı UYAP Bilişim Sistemi Örneği”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi(Aralık 2016), s. 437-450.
- [120] VAROL Asaf / BAŞTÜRK İhsan, “Hukuki ve Teknik Boyutlarıyla Elektronik Tebligat İle Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi”, Ankara Barosu Dergisi, S 1(Ocak 2015), s. 263-278.
- [121] VAROL, Asaf, “Kayıtlı Elektronik Posta (Kep) ve E-Tebligat”(https://www.gunisigigazetesi.net/kayitli-elektronik-posta-kep-ve-e-tebligat-makale,6834.html)
- [122] VURAL Yılmaz/SAĞIROĞLU Şeref, “Kurumsal Bilgi Güvenliği ve Standartları Üzerine Bir İnceleme”, Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, C. 23, S.2(2008), s. 507-522.
- [123] YAMAKOĞLU Alya / ALTOPRAK Serkan, “Elektronik Tebligat Türkiye, İsviçre, Almanya ve İngiltere Karşılaştırması”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 1(Ocak 2019), s. 25- 38.
- [124] YARDIMCI Taner Emre, “Yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligat, Ankara Barosu Dergisi, S. 3(2019), s. 3-38.
- [125] YAYLA Ahmet, “Fiili veya Hukuki İmkânsızlığın İdari İşleme Etkisi Üzerine Bir Deneme”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 17, Sayı 2 (2015), s. 233- 271.
- [126] YILMAZ Ejder / ÇAĞLAR Tacar, Tebligat Hukuku, Genişletilmiş 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 1991 (Tebligat Hukuku 1991).
- [127] YILMAZ Ejder / ÇAĞLAR Tacar, Tebligat Hukuku, Yenilenmiş 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013 (Tebligat Hukuku 2013).

- [128] YILMAZ Ejder, İcra ve İflas Kanunu Şerhi, Yetkin Yayınları, Ankara 2016.
- [129] YILMAZ İbrahim, “Hizmet Kalitesine İlişkin Beklenti ve Algılar Arasındaki Farkın Nedenleri, Verimlilik Dergisi”, S.2(2013), s. 117-135.
- [130] YÜCE Mehmet, Vergi Yargılama Hukuku, 4. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa 2015.
- [131] YÜCE Mehmet/ÇELİK Muhammed, Karşılaştırmalı Vergi Tebligat Hukuku, 1. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, Ocak 2017 (2017)
- [132] YÜCE Mehmet/ÇELİK Muhammed, “Vergi Hukukunda Tebligat Usulleri, Muhatabın Önemi”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S.16 (Aralık 2020).
- [133] ZABUNOĞLU Yahya Kazım, İdare Hukuku, Cilt 1, Yetkin Yayınları, Ankara 2012.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

<http://portal.uyap.gov.tr/anasayfa>

[https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407#:~:text=%C4%B0nternete%20eri%C5%9Fim%20imkan%C4%B1%20olan%20hane,artarak%20%95%2C5%20oldu.](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407#:~:text=%C4%B0nternete%20eri%C5%9Fim%20imkan%C4%B1%20olan%20hane,artarak%20%95%2C5%20oldu.)

<https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce/risk>

<https://e-tebligat.uyap.gov.tr/>

<https://istanbulbarosu.org.tr/HaberDetay.aspx?ID=14049&Desc=Elektronik-Tebliğata-%C4%B0li%C5%9Fkin-PTT-Duyurusu>

<https://istatistikler.uyap.gov.tr/etebliğat/>

<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=76667&pkanunnumarasi=6099>

<https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/2019-72-nrm.pdf>

<https://pttkep.gov.tr/kullanim-alanlari/>

<https://pttkep.gov.tr/mevzuat/>

<https://pttkep.gov.tr/neden-kep/>

<https://sozluk.gov.tr>

<https://startup hukuku.com/kayitli-elektronik-posta-kep-adresi-nedir/>

<https://tez.yok.gov.tr/>

https://tr.wikipedia.org/wiki/Kay%C4%B1tl%C4%B1_elektronik_posta

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Risk>

https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_MAKALE_pdf

<https://www.btk.gov.tr/kayitli-elektronik-posta-hizmet-saglayicilar>

[https://www.etebligat.gov.tr/e-tebligatnedir/#:~:text=Elektronik%20Tebligat%20\(e%2Dtebligat\),\(UETS\)%20yoluyla%20al%C4%B1c%C4%B1lar%C4%B1na%20iletilmesidir](https://www.etebligat.gov.tr/e-tebligatnedir/#:~:text=Elektronik%20Tebligat%20(e%2Dtebligat),(UETS)%20yoluyla%20al%C4%B1c%C4%B1lar%C4%B1na%20iletilmesidir)

<https://www.etebligat.gov.tr/wp-content/uploads/2020/10/Teknik-kriter.pdf>

<https://www.gunisigigazetesi.net/kayitli-elektronik-posta-kep-ve-e-tebligat-makale,6834.html>

https://www.iso.org/sites/ConsumersStandards/5_glossary.html

<https://www.kazanci.com>

https://www.nvi.gov.tr/kurumlar/nvi.gov.tr/mevzuat/nufusmevzuat/talimat/nufusislemlesi/081021-tarihli-nufus_mevzuatinin_uygulanmasina_iliskin_aciklamalar.pdf

<https://www.setav.org/turkiyede-internet-erisimi-ve-kullaniminda-2022-fotografi/>

<https://www.tccb.gov.tr/resmiyazisma/kilavuz/>

<https://www.uyap.gov.tr/Genel-Bilgi>

<https://www.verikaynagi.com/genel/turkiyenin-internet-kullanim-aliskanliklari/>

<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0742.pdf>

<https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>

SÜRMEİ Yaprak, "Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) Adresi Nedir?"<https://startup hukuku.com/kayitli-elektronik-posta-kep-adresi-nedir/>

ÜSTÜNBAŞ Ahmet, Elektronik Tebligat Hukuku ve UYAP Kullanımı Eğitim Videosu
https://www.youtube.com/watch?v=MVmV_6JXdPM

ÖZGEÇMİŞ(CURRICULUM VITAE)

İlköğrenimimi 2010 senesinde Bakırköy Ahmet Hamdi Tanpınar İlköğretim Okulu'nda bitirdim. 2015 senesinde Cağaloğlu Anadolu Lisesi'nden mezun oldum. 2020 senesinde İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde lisans öğrenimini tamamladım. 2016-2017 güz dönemini Erasmus Öğrenci Değişimi Programı ile Viyana Üniversitesi'nde tamamladım. 2021 senesinde Badıllı Hukuk Bürosu'nda zorunlu avukatlık stajımı tamamladım. Hala Badıllı Hukuk Bürosunda avukatlık yapmaktayım. Aynı zamanda yeminli tercümanlık da yapmaktayım. C2 seviyesinde İngilizce ve C1 seviyesinde Almanca bilmekteyim.